

BOFIT

BOFIT Viikkokatsaus
Vuosikirja 2011

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Suomen Pankki, BOFIT
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

BOFIT Viikkokatsaus
Päätoimittaja Seija Lainela

Suomen Pankki
BOFIT – Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

PL 160
00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268
Fax: 010 831 2294
bofit@bof.fi

www.suomenpankki.fi/bofit

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 2011

5.1.2011 BOFIT Viikkokatsaus 1/2011

Julkisen talouden reformeja valmisteilla.
Venäjän pörssikehitys positiivista vuonna 2010.

13.1.2011 BOFIT Viikkokatsaus 2/2011

Inflaatio edelleen nopeaa.
Valtiontalouden tilanne ennakoitua parempi.
Presidentti nimesi paikkakunnat, joilla ulkomainen maanomistus on kielletty.

20.1.2011 BOFIT Viikkokatsaus 3/2011

Venäjän sähköreformi onnistui tavoitteessaan.
Kallis öljy tukee ruplaa.
Vaihtotaseen ylijäämä kasvoi taas vuonna 2010.

27.1.2011 BOFIT Viikkokatsaus 4/2011

Valtiollinen Rosneft ja BP yhteistyöhön Arktisilla alueilla.
Virkamiesten määrää on kasvanut nopeasti mutta ei ole poikkeuksellisen suuri.

3.2.2011 BOFIT Viikkokatsaus 5/2011

Talous elpyi ja tuonti kasvoi voimakkaasti vuonna 2010.
Reaalipalkat kasvussa, työttömyys supistui vuonna 2010.
Keskuspankki kiristää rahapolitiikkaa.

10.2.2011 BOFIT Viikkokatsaus 6/2011

Öljyn ja kaasun tuotanto kasvoi vuonna 2010.
Moskovan kaupunki aikoo nopeuttaa omaisuutensa myyntiä.

17.2.2011 BOFIT Viikkokatsaus 7/2011

Pankkitoiminta elpyi viime vuonna.
Venäjän valtio myi 10 prosentin omistusosuuden VTB-pankista.
Koneenrakennusteollisuuden tilanne huolestuttava.

24.2.2011 BOFIT Viikkokatsaus 8/2011

Venäjän ulkomaankauppa kasvoi voimakkaasti viime vuonna.
Varapääministeri, finanssiministeri Aleksei Kudrin vaatii muutosta hallituksen talouspolitiikkaan.

3.3.2011 BOFIT Viikkokatsaus 9/2011

Keskuspankki on huolissaan nopeasta inflaatiosta.
Suomen Venäjän-vienti kasvoi mutta jälleenvienti väheni vuonna 2010.

10.3.2011 BOFIT Viikkokatsaus 10/2011

Julkisen talouden tilanne parani vuonna 2010.
Venäjän valtio ottaa tänä vuonna ennakoitua vähemmän lainaa.
Kuluttajahintojen vuosinousu oli helmikuussa 9,5 %.

BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 2011

17.3.2011 BOFIT Viikkokatsaus 11/2011

Japanin luonnonkatastrofin vaikutukset Venäjän talouteen lyhyellä tähtämellä varsin vähäisiä. Alueiden talouskehityksessä suuria eroja. Investoinnit lisääntyivät, rakentaminen ei kasvanut viime vuonna.

24.3.2011 BOFIT Viikkokatsaus 12/2011

Talouden elpyminen Suomen lähialueilla vaihtelevaa vuonna 2010. Hallitus hyväksyi pankkisektorin kehitysstrategian.

31.3.2011 BOFIT Viikkokatsaus 13/2011

BOFIT ennustaa Venäjän kokonaistuotannon kasvavan vuosina 2011–2013 ripeästi, joskin hidastuen. Venäläisten matkailu kasvanut, mm. Suomeen.

7.4.2011 BOFIT Viikkokatsaus 14/2011

Keskuspankki kiristi jälleen rahapolitiikkaa. Väestölaskennan alustavat tulokset julkaistu. Gazprom menettänyt asemiaan Euroopan maakaasumarkkinoilla.

14.4.2011 BOFIT Viikkokatsaus 15/2011

Tuonnin nopeasta lisääntymisestä huolimatta kauppataaseen ylijäämä on kasvanut. Talouskehitysministeriö päivitti kuluvan vuoden talousennustettaan. Talouskehitysministeriön uusi ennuste vuosille 2012–2014 aiempaa pessimistisempi.

21.4.2011 BOFIT Viikkokatsaus 16/2011

Valtiolliset pankit parantavat asemiaan rahoitussektorilla. Venäjä ja Ukraina keskustelivat tulliliitosta ja kaasutoimituksista, mutta vähäisin tuloksin. Kirgisian hallitus päätti aloittaa neuvottelut maan liittymisestä Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliittoon.

28.4.2011 BOFIT Viikkokatsaus 17/2011

Alkuvuoden talouskehityksessä epävarmuuksia. Budjetin tulot kasvavat – menoja lisätään vain vähän. IMF kiittää Venäjän viranomaisia pankkisektorin vakauttamisesta talouskriisin aikana.

5.5.2011 BOFIT Viikkokatsaus 18/2011

Keskuspankki jatkoi korkojensa nostamista. Venäjä keskeytti bensiniin viennin.

12.5.2011 BOFIT Viikkokatsaus 19/2011

Stressitestien tulos: lähes kolmannes pankeista joutuisi vaikeuksiin, jos vuoden 2008 rahoituskriisi toistuisi. Venäjän saamat ulkomaiset suorat sijoitukset kasvoivat viime vuonna maltillisesti.

BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 2011

19.5.2011 BOFIT Viikkokatsaus 20/2011

BKT kasvoi ripeästi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä.
Jalostavan teollisuuden alat ovat läpikäyneet taantuma-aikaa hyvin vaihtelevasti.
Venäjällä selvitetty elintason nousua, tuloerojen kasvua ja kulutuksen rakennemuutosta.

26.5.2011 BOFIT Viikkokatsaus 21/2011

Valko-Venäjä saa Euraasian talousyhteisöltä apua talousvaikeuksiinsa.
Venäläisyhtiöltä merkittävä teknologialistautuminen Nasdaqiin.

1.6.2011 BOFIT Viikkokatsaus 22/2011

Venäjä sallii viljan viennin heinäkuun alusta.
Keskuspankki nosti jälleen korkoja.
Strategia 2020 valmisteilla – talouspolitiikka puntarissa.

9.6.2011 BOFIT Viikkokatsaus 23/2011

Sosiaalivakuutusmaksun suuruudesta ei vielä yksimielisyyttä.
Eläkeiän nostosta keskustellaan taas.

16.6.2011 BOFIT Viikkokatsaus 24/2011

Venäjän WTO-jäsenyys loppusuoralla – jälleen kerran.
Venäläiset yritykset siirtyvät vähitellen kansainväliseen kirjanpitoikäntöön.
IMF: Korkea öljyn hinta antaa Venäjälle mahdollisuuden talouspolitiikan suuntaamiseen uudelleen.

22.6.2011 BOFIT Viikkokatsaus 25/2011

Presidentti Medvedev toisti uudistustavoitteensa Pietarin kansainvälisessä talousfoorumissa.
Sosiaalivakuutusmaksujen alennuksesta päätetty.
Miten venäläiset lomailevat tänä kesänä?

30.6.2011 BOFIT Viikkokatsaus 26/2011

Valtionyritysten myynnin uutta vaihetta valmistellaan.
Venäjän kilpailukykyarvio pysyi muuttumattomana.

7.7.2011 BOFIT Viikkokatsaus 27/2011

Tilastolaitos julkaisi vuoden ensimmäisen neljänneksen BKT-luvut.
MICEX ja RTS allekirjoittivat yhdistymissopimuksen.
Bank Moskvyn saneeraukseen.

14.7.2011 BOFIT Viikkokatsaus 28/2011

Valtion budjettimenot lisätään lähivuosina.
Vaihtotaseen ylijäämä edelleen runsas.
Venäjän ja Kazakstanin rajalla tullivalvonta loppui 1.7.

21.7.2011 BOFIT Viikkokatsaus 29/2011

Talouden alkuvuosi tasainen; investointien kiihtymistä odotetaan edelleen.
Alkuvuoden inflaatiovauhti vakaa.
Venäjän pörssikehitys seuraa maailmantalouden trendejä.

BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 2011

Sberbankin toiminta laajenee Keski- ja Itä-Eurooppaan.

28.7.2011 BOFIT Viikkokatsaus 30/2011

Talletustakuuvirasto maksaa historiansa suurimmat korvaukset.
OECD: Venäjän innovaatiopolitiikassa tehostamisen varaa.
Alkoholin myyntiä ja mainontaa rajoitetaan.

4.8.2011 BOFIT Viikkokatsaus 31/2011

Satonäkymät kohtuulliset.
Henkilöautojen tuotanto ja tuonti voimakkaassa kasvussa.
Viimeisimmissä WTO-neuvotteluissa vain osittaista edistystä.

11.8.2011 BOFIT Viikkokatsaus 32/2011

Rupla heikentynyt ja pörssikurssit laskeneet.
Pääoman vienti Venäjältä jatkui alkuvuonna.
Venäjä lisää lainanottoa.

18.8.2011 BOFIT Viikkokatsaus 33/2011

Valtio myy enemmistöosuuden rautateiden rahtikuljetusyhtiöstä.
Ostajat kiistelevät Gazpromin kanssa kaasun hinnasta.
Gazprom alentaa Valko-Venäjälle myytävän maakaasun hintaa – Ukrainalle ei alennusta luvassa.

25.8.2011 BOFIT Viikkokatsaus 34/2011

Venäjän talouskehityksen tiellä suuria epävarmuuksia.
Kansainvälisen taloustilanteen epävakaus voi hidastaa valtionyhtiöiden osakkeiden myyntiä.

1.9.2011 BOFIT Viikkokatsaus 35/2011

Öljytuotteiden vientitullit muuttuvat.
Pankkien valvonnassa puutteita.
China Construction Bank aikoo perustaa tytärbankin Venäjälle.

8.9.2011 BOFIT Viikkokatsaus 36/2011

Valtiontalous runsaasti ylijäämäinen ensimmäisellä vuosipuoliskolla.
Öljyn tuotanto kasvaa mutta vienti supistuu.
Suomen vienti Venäjälle kasvoi tammi-kesäkuussa ripeästi.

15.9.2011 BOFIT Viikkokatsaus 37/2011

Federaation budjettimenot kasvavat entisestään lähivuosina.
Investoinnit suuntautuvat edelleen voimakkaasti energiasektorille.
Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän taloudellinen merkitys Venäjälle vähäinen lukuun ottamatta viljan ja aseiden vientiä.

22.9.2011 BOFIT Viikkokatsaus 38/2011

BOFIT ennustaa Venäjän talouskasvun olevan melko nopeaa, mutta hidastuvan lähivuosina.
Keskuspankki muutti rahapoliittisia korkoja.

BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 2011

29.9.2011 BOFIT Viikkokatsaus 39/2011

Finanssiministeri Aleksei Kudrin erosi – vaikutuksia finanssipolitiikkaan arvioidaan.
Rupla heikentynyt elokuusta alkaen.

6.10.2011 BOFIT Viikkokatsaus 40/2011

Venäjällä kysyntä piristynyt vuoden toisesta neljänneksestä alkaen.
Julkisen talouden menojen kasvu vahvistumassa entisestään.
Raakaöljyn ja öljytuotteiden vientitullit muuttuivat lokakuun alussa.

13.10.2011 BOFIT Viikkokatsaus 41/2011

Budjettimenojen kasvu kohdistuu etenkin puolustukseen ja turvallisuuteen.
Kuluttajahintojen nousu pysähtyi.
Venäjä ja Kiina aikovat tiivistää talousyhteistyötään.

20.10.2011 BOFIT Viikkokatsaus 42/2011

Venäjä pyrkii tiivistämään IVY-maiden välistä taloudellista yhteistyötä.
Venäjä uusii kansainvälisiä verosopimuksiaan estääkseen veronkiertoa.

27.10.2011 BOFIT Viikkokatsaus 43/2011

Tuotanto elpynyt tänä vuonna kohtalaisen hyvin
Venäjällä hyvä satovuosi
Venäjän vienti edelleen energiavaltaista.

3.11.2011 BOFIT Viikkokatsaus 44/2011

Venäjän WTO-jäsenyys toteutumassa?
Venäjä valmis rahoittamaan euroalueen maita.
Säänneltyjen hintojen korotuksia myöhennetään ensi vuonna.

10.11.2011 BOFIT Viikkokatsaus 45/2011

Venäjän vienti on kehittynyt ennustettua heikommin.
Nord Stream -kaasuputkilinjan ensimmäinen putki otettiin käyttöön.

17.11.2011 BOFIT Viikkokatsaus 46/2011

Venäjän WTO-jäsenyyden toteutuminen jälleen askelta lähempänä.
Talouden kehityksessä ja ennusteissa vaihtelua.
Pankkisektorin likviditeettitilanteen arvioidaan helpottuvan vuoden lopulla.

24.11.2011 BOFIT Viikkokatsaus 47/2011

Venäjän osakekurssit seuraavat kansainvälistä markkinakehitystä aiempaa tiiviimmin.
Osakemarkkinat uudistuvat.
Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tavoitteena taloudellisen yhteistyön uusi vaihe.

1.12.2011 BOFIT Viikkokatsaus 48/2011

Keskuspankki valmistautuu heikentyvään taloustilanteeseen.
Venäjä ja Valko-Venäjä sopivat maakaasun uudesta hinnasta.
Kansainvälinen energiajärjestö IEA korostaa energia-tehokkuuden merkitystä Venäjälle.

BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 2011

8.12.2011 BOFIT Viikkokatsaus 49/2011

Vaalitulos ei tuo muutosta Venäjän talouspolitiikkaan.

Verojen muutoksia tulossa.

Kulutuksen pirstyminen Venäjällä on tukenut myös Suomen vientiä.

15.12.2011 BOFIT Viikkokatsaus 50/2011

Pörssikurssit laskeneet duuman vaaleja seuranneiden mielenosoitusten jälkeen.

Rahoitussektorin likviditeettitilanne kiristymässä.

22.12.2011 BOFIT Viikkokatsaus 51/2011

WTO:n ministerikokous hyväksyi Venäjän jäsenyyden perjantaina 16.12.2011.

Venäjän WTO-jäsenyydestä hyötyä sekä Venäjän että Suomen taloudelle.

MICEX- ja RTS-pörssit yhdistyivät.

29.12.2011 BOFIT Viikkokatsaus 52/2011

Uusi duuma kokoontui ensimmäiseen istuntoonsa 21.12.

Federaation ja alueiden toimivaltasuhteisiin tulossa muutoksia.

Keskuspankki muutti korkoja ja laajensi ruplan kurssin vaihteluväliä.

BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 2011

5.1.2011 BOFIT Viikkokatsaus 1/2011

Juan otti loppukirin dollariin nähden vuoden 2010 viimeisellä viikolla.
Kiina vaatii valtionyhtiöiltä lisää osinkotuloja.
Kiinalla vaisu pörssivuosi 2010.

13.1.2011 BOFIT Viikkokatsaus 2/2011

Kiinan kauppataaseen ylijäämä pieneni vuonna 2010.
Kiinan valuuttavaranto kasvoi 2 850 mrd. dollariin.
Kiina lisää panostustaan asevoimiin.

20.1.2011 BOFIT Viikkokatsaus 3/2011

Kiinan BKT:n kasvoi 10,3 % vuonna 2010.
Kiinan vuosi-inflaatio hidastui 4.6 prosenttiin joulukuussa.
Kiina houkuttelee edelleen suoria sijoituksia samalla kun sen omat sijoitukset ovat kasvussa.

27.1.2011 BOFIT Viikkokatsaus 4/2011

Finanssikriisin suorat vaikutukset Kiinan julkisen talouden budjettitasapainoon jäivät vähäisiksi.
Kiinan ja USA:n väliset taloussuhteet olivat tapetilla presidenttien viime viikon tapaamisessa Washingtonissa.

3.2.2011 BOFIT Viikkokatsaus 5/2011

Kiina vahvistaa määrätietoisesti juanin kansainvälistä roolia.
Ostopääliköindeksien (PMI) mukaan Kiinan teollisuuden kasvu jatkui tammikuussa likimain ennallaan.
Kiinalaisten pankkien kannattavuus on pysynyt hyvänä koko talouskriisin ajan.
Kiina aloitti kiinteistöverokokeilun osana asuntomarkkinoiden hintakehityksen hillintää.

10.2.2011 BOFIT Viikkokatsaus 6/2011

Kiinan keskuspankki nosti talletusten ja lainojen viitekorkoja 9.2. alkaen.
Ankarin kuivuus kuuteenkymmeneen vuoteen heikentää satonäkymiä Kiinassa.
Kiina nousi jo neljänneksi suurimmaksi kansainvälisten patenttien hakijaksi.

17.2.2011 BOFIT Viikkokatsaus 7/2011

Kiinassa inflaatio kiihtyi, asumiselle lisää painoa kulutuskorissa.
Kiinan ulkomaankaupan ylijäämä pieneni tammikuussa 6,5 miljardiin dollariin.
Yhdysvallat syyttää Kiinaa Maailman kauppajärjestössä WTO:ssa kotiinpäin vedosta elektronisten maksupalveluiden tarjonnassa.

24.2.2011 BOFIT Viikkokatsaus 8/2011

Kiinan keskuspankki kiristi jälleen rahapolitiikkaa.
Juanin kurssikysymys näkyvästi esillä G20-maiden kokouksessa.
Kiinan pörssikurssien lasku pysähtyi tammikuussa.
Kiinalaisen teleteknikkayritys Huaweiin teknologiahankinnat Yhdysvalloista ovat jälleen vastatulessa.

BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 2011

3.3.2011 BOFIT Viikkokatsaus 9/2011

Kansankongressi alentaa kasvutavoitteita.
Kiinan ympäristötavoitteita ollaan terävöittämässä uudessa viisivuotissuunnitelmassa.
Suomen vienti Kiinaan vahvassa kasvussa.

10.3.2011 BOFIT Viikkokatsaus 10/2011

Kiinan ulkomaankauppa painui alijäämäiseksi.
Tulot kasvoivat maaseudulla nopeammin kuin kaupungeissa.
Kiina on maailman suurin energiankuluttaja.

17.3.2011 BOFIT Viikkokatsaus 11/2011

Japanin katastrofin välittömät vaikutukset ulottuvat Kiinaan kaupan ja turismin kautta.
Kansankongressi hyväksyi kahdennentoista viisivuotissuunnitelman.
Inflaatio pysyi helmikuussa alle 5 prosentissa.
Kiinasta maailman suurin teollisuustuottaja.

24.3.2011 BOFIT Viikkokatsaus 12/2011

Kiina jatkaa rahapolitiikan kiristämistä.
Kiina hyväksyi alijäämäisen budjetin vuodelle 2011.
Libyan kriisin kärjistyminen ei vaaranna Kiinan energiahuoltoa.

31.3.2011 BOFIT Viikkokatsaus 13/2011

BOFIT ennustaa Kiinan talouskasvun hidastuvan 9 prosenttiin vuonna 2011.
Kiina on noussut nopeasti toiseksi suurimmaksi hiilentuojaksi.

7.4.2011 BOFIT Viikkokatsaus 14/2011

Kiina nosti korkoja hillitäkseen inflaatiota.
Kiinalaisten pankkien kannattavuus parani edelleen viime vuonna.
Taiwanin osuus Manner-Kiinan ulkomaankaupasta on pysynyt ennallaan.

14.4.2011 BOFIT Viikkokatsaus 15/2011

IMF ennustaa Kiinalle kovaa kasvua lähivuosina.
Kiinan vienti kasvoi voimakkaasti maaliskuussa.
Taloussuhteet tapetilla Brasilian presidentin vierailulla Kiinassa.

21.4.2011 BOFIT Viikkokatsaus 16/2011

Uudet neljännesvuositilastot viittaavat talouskasvun hidastumiseen.
Inflaatio kiihtyi ja Kiinan keskuspankki jatkoi rahapolitiikan kiristämistä.
Valuuttavarannon nopea kasvu lisää juanin vahvistuspaineita; juan ei ole vahvistunut vuoteen.

28.4.2011 BOFIT Viikkokatsaus 17/2011

Kuljetusyrittäjät protestoivat kustannusten nousua.
Eurooppalaiset yritykset haluavat, että pääsyä Kiinan valtaville julkisten hankintojen markkinoille helpotetaan.
Kiinan, Japanin ja Etelä-Korean kauppaministerit vauhdittivat talousyhteistyötä.

BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 2011

5.5.2011 BOFIT Viikkokatsaus 18/2011

Juanin vahvistuminen dollariin nähden kiihtyy.
Kiinan kuudennen väestölaskennan tulokset kertovat väestön rakenteen muutoksesta.
Maailmanpankki varoittaa kiinteistömarkkinoiden riskeistä Kiinan talouskasvulle.

12.5.2011 BOFIT Viikkokatsaus 19/2011

Kiinan talouskasvu on rauhoittumassa, mutta inflaatio jatkuu nopeana.
Kauppataseen ylijäämä paisui huhtikuussa.
Kiina ja Yhdysvallat keskittyivät strategisessa vuoropuhelussaan markkinoiden avaamiseen.

19.5.2011 BOFIT Viikkokatsaus 20/2011

Juanin kansainvälistyminen etenee vauhdilla.
Kiinalaisbrändien arvostus kasvussa maailmalla.

26.5.2011 BOFIT Viikkokatsaus 21/2011

Kiinan vienti Venäjälle kasvaa nopeasti.
Arvopapereiden merkitys Kiinan rahoitusmarkkinoilla kasvussa.
Kuivuus vaivaa Kiinassa – tärkeimmillä riisintuotantoalueilla tilannetta kuvataan pahimmaksi yli viiteenkymmeneen vuoteen.

1.6.2011 BOFIT Viikkokatsaus 22/2011

Yhdysvallat pidättyi syyttämästä Kiinaa juanin kurssin manipuloinnista.
Kiinan kultaostot kasvussa.
Korruptio haittaa Kiinassa erityisesti rakennus ja liikenneprojekteja.

9.6.2011 BOFIT Viikkokatsaus 23/2011

Luottomarkkinoiden hallinta joutuu koetukselle rahoitusmarkkinoiden sääntelyn purkautuessa Kiinassa.
Sähköpula on iskenyt Kiinassa tänä vuonna normaalia aikaisemmin.
Etelä-Kiinan meren aluekiistojen taustalla alueen kaasu- ja öljyesiintymät.

16.6.2011 BOFIT Viikkokatsaus 24/2011

Toukokuun talousluvut olivat vahvoja kiristyneestä talouspolitiikasta huolimatta.
Kotitalouksien kysynnän kasvu hidastuu edelleen; autojen myynti on laskenut.
Kauppataseen ylijäämä kasvoi toukokuussa, mutta jäi odotettua pienemmäksi.

22.6.2011 BOFIT Viikkokatsaus 25/2011

Kiinan osakemarkkinoiden alavire jatkuu – korot nousussa.
Mannerkiinalaisten matkustaminen Taiwaniin helpottuu.
Kiina kiristää otettaan maametalleista, hinnat nousukiidossa.

30.6.2011 BOFIT Viikkokatsaus 26/2011

Paikallishallinnon suuri velkataakka luo epävarmuutta ja rajoittaa talouspolitiikan liikkumavaraa.
Pääministeri Wen Jiabaon Euroopan-vierailu keskittyi kahdenvälisten kauppasuhteiden edistämiseen.

BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 2011

7.7.2011 BOFIT Viikkokatsaus 27/2011

Kiina jatkoi koronnostoja.
Kiinan suorat sijoitukset ulkomaille jatkavat vahvaa kasvua; suorien sijoitusten virta Kiinaan on hidastunut.
Kiinan kommunistinen puolue täytti 90 vuotta.

14.7.2011 BOFIT Viikkokatsaus 28/2011

Talous kasvaa edelleen vahvasti Kiinassa.
Kiina leikkaa henkilötuloveroa ja tiukentaa progressiota.
Puolustusmenot kolminkertaistuivat vuosikymmenessä; aseiden tuonti on vähentynyt.

21.7.2011 BOFIT Viikkokatsaus 29/2011

Kiristynyt rahapolitiikka näkyi alkuvuonna tuonnin kasvun hidastumisena.
Kiinan ja Pohjois-Korean välinen kauppa kasvoi vuonna 2010 lähes kolmanneksella.
Kiinalaisten ulkomaanmatkailu kasvussa.

28.7.2011 BOFIT Viikkokatsaus 30/2011

Kiinan luotijunaverkosto painiskelee turvallisuusongelmien ja korruptioepäilyjen kanssa.
Toimialojen ja maakuntien palkkatasoissa suuria eroja.

4.8.2011 BOFIT Viikkokatsaus 31/2011

Kiinan talouskasvu hidastumassa maltillisesti.
Ulkomaisten pankkien toimintamahdollisuudet laajenevat paikallisiin rahastotuotteisiin.
Investoinnit kiinteistömarkkinoille jatkuivat vilkkaina alkuvuonna.

11.8.2011 BOFIT Viikkokatsaus 32/2011

Inflaatio rajoittaa talouspolitiikan liikkumavaraa.
Teollisuuden ja vähittäiskaupan kasvu hidastui heinäkuussa odotetusti.
Kauppataseen ylijäämä paisui heinäkuussa.

18.8.2011 BOFIT Viikkokatsaus 33/2011

Yhdysvaltojen ja Euroopan talousongelmat lisäävät juanin vahvistumispaineita.
Maailmantalouden myllerrys ja inflaatio painavat Kiinan osakekursseja.
Kesän viljasato oli 126 miljoonaa tonnia.

25.8.2011 BOFIT Viikkokatsaus 34/2011

Kiina laatii uudet turvallisuusmääräykset ydinvoimalle.
ASEAN-maat ovat Kiinalle tärkeitä kauppakumppaneita.
Autojen myynnin kasvu on hidastunut huomattavasti vuoden alkupuoliskolla.

1.9.2011 BOFIT Viikkokatsaus 35/2011

Rahapolitiikka kiristyy varantovaatimuksia koskevien uusien määräysten myötä.
Kiinalaiset pankit eivät ole välttyneet viime viikkoina kiihtyneeltä maailman rahoitusmarkkinoiden myllerrykseltä.
Kotimainen kysyntä kompensoi vientitilausten vähenemistä.

BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 2011

8.9.2011 BOFIT Viikkokatsaus 36/2011

Kiinan osuus Suomen ulkomaankaupassa vakiintumassa?
Länsipankit vähentäneet omistuksiaan kiinalaispankeissa.
Kiina paransi asemiaan kansainvälisessä kilpailukykyvertailussa.

15.9.2011 BOFIT Viikkokatsaus 37/2011

Kiinan teollisuuden kasvu jatkui vahvana elokuussa.
Inflaatio hidastuu odotetusti.
Telakoiden tilauskanta supistunut.
Kiina väläytti haluavansa kauppapoliittisia myönnytyksiä EU-maille mahdollisesti annettavan rahoituksen vastineeksi.

22.9.2011 BOFIT Viikkokatsaus 38/2011

BOFIT ennustaa Kiinan talouskasvun hidastumisen jatkuvan.
Kiinan kauppa Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän maiden kanssa keskittynyt öljyyn.

29.9.2011 BOFIT Viikkokatsaus 39/2011

Asuntojen hintojen nousu näyttäisi taittuneen Kiinassa.
Ulkomaisten yritysten asemaan toivotaan jälleen parannusta.
Paikallishallinnon maakaupat aiheuttivat levottomuuksia Etelä-Kiinassa.

6.10.2011 BOFIT Viikkokatsaus 40/2011

Ostopäällikköindeksien mukaan reaalityöväen tilanne Kiinassa säilyi syyskuussa kohtuullisena.
Kiinan valuutansäätely heiluttaa juanmarkkinoita Hongkongissa.
Kiinan valuuttakurssipolitiikan tuomitseva lakiehdotus eteni Yhdysvaltojen senaatissa.
Harmailla lainamarkkinoilla korot nousseet.

13.10.2011 BOFIT Viikkokatsaus 41/2011

Valtio lisää omistustaan suurissa kiinalaispankeissa.
Yhdysvaltojen senaatti hyväksyi Kiinan valuuttapolitiikkaa vastaan suunnatun lakiesityksen.
Öljy ja autot kuvastavat Kiinan Venäjä-kaupan kehitystä ja ongelmia.

20.10.2011 BOFIT Viikkokatsaus 42/2011

Kiinan talouden kasvu jatkuu vahvana.
Kiinan inflaatio edelleen nopeaa – asuntojen hintojen nousu pysähtynyt.

27.10.2011 BOFIT Viikkokatsaus 43/2011

Kiina joutuu puntaroimaan tukeaan euroalueelle.
Kiina sallii paikallishallintojen velkapapereiden liikkeellelaskun.
Kiinan vaihtotaseen ylijäämä pieneni.

3.11.2011 BOFIT Viikkokatsaus 44/2011

Tulojen nopea nousu jatkuu.
Kiina kokeilee arvonlisäveron laajentamista palveluihin.
OECD antaa risuja ja ruusuja korkeakoulutukselle Kiinassa.

BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 2011

10.11.2011 BOFIT Viikkokatsaus 45/2011

Lokakuun talousluvut viittaavat kasvun hidastumiseen edelleen.
Juan vahvistuu reaalisesti.
Kiinan suorat sijoitukset ulkomaille keskittyvät edelleen Aasiaan.

17.11.2011 BOFIT Viikkokatsaus 46/2011

Taluskasvun heikkeneminen ei vielä näy metallien tuonnissa Kiinaan.
IMF arvostelee Kiinan rahoitussektoria tehottomuudesta ja haavoittuvuudesta.

24.11.2011 BOFIT Viikkokatsaus 47/2011

Kiinan valuuttavarannon kasvu hidastui heinä-syyskuussa.
Kiina testaa ympäristöpolitiikan tehoa koealueilla.
Suomen raaka-ainevienti Kiinaan vahvassa kasvussa.

1.12.2011 BOFIT Viikkokatsaus 48/2011

Kiina keventää rahapolitiikkaansa.
Teollisuuden tila heikkeni tuntuvasti marraskuussa.
Asuntojen hinnat kääntyivät lokakuussa laskuun.
Kiinalaiset ja venäläiset yritykset antavat ahkerasti lahjuksia ulkomailla toimiessaan.

8.12.2011 BOFIT Viikkokatsaus 49/2011

Kasvu on hidastumassa myös palvelualoilla.
Luottokortin käyttö ja erääntyneet luottokorttimaksut nopeassa kasvussa.
Viihteellä on monta mutkaa matkassa Kiinassa.

15.12.2011 BOFIT Viikkokatsaus 50/2011

Kiinan viennin kasvu jatkaa hidastumista.
Inflaatio hidastui selvästi marraskuussa.
Usko juanin vahvistumiseen on hiipunut.

22.12.2011 BOFIT Viikkokatsaus 51/2011

WTO-jäsenyys on hyödyttänyt Kiinaa monin tavoin.
WTO-jäsenyys on tuonut mukanaan myös kiistoja.
Kiina jatkaa pääomaliikkeiden vapauttamista.

29.12.2011 BOFIT Viikkokatsaus 52/2011

Vahva taluskasvu on nostanut Kiinan köyhästä keskituloiseksi maaksi.
Taluskasvun odotetaan hidastuvan vuonna 2012.

Venäjä

Julkisen talouden reformeja valmisteilla. Viime vuoden aikana Venäjän hallitus on valmistellut useita reformeja, joiden toimeenpanon on määrä alkaa kuluvana vuonna ja vuonna 2012. Uudistusten taustalla on tarve tehostaa julkisen sektorin toimintaa ja budjettivarojen käyttöä.

Valtiontaloudessa ollaan siirtymässä ns. tavoitebudjetointiin. Siinä valtaosa budjetista annettavasta rahoituksesta jaetaan toimintaohjelmille, joiden toteutuksesta ministeriöt ovat vastuussa. Ohjelmia on lähes 50. Rahoituksen saanti riippuu siitä, miten hyvin ohjelmille asetetut tavoitteet saavutetaan. Uuden järjestelmän on määrä olla ensimmäistä kertaa käytössä vuoden 2012 federaatiobudjettia laadittaessa.

Toinen valtiontaloutta koskeva uudistus kohdistuu valtion rahoitusta saaviin organisaatioihin. Organisaatiot jaetaan niihin, jotka saavat pelkästään valtion rahoitusta kuten ministeriöt ja virastot, sekä organisaatioihin, jotka voivat vastaanottaa myös muuta rahoitusta, esimerkiksi tiede- ja kulttuurilaitokset. Uudistuksen on määrä selkeyttää organisaatioiden toimintaa ja asettaa niiden rahoitukselle yksiselitteiset laissa määritellyt periaatteet.

Kolmas valtiontalouden tärkeä uudistus koskee julkisia hankintoja. Niihin liittyvät väärinkäytökset ja korruptio ovat olleet jo pitkään kasvussa. Selvitysten mukaan valtion hankintajärjestelmän kautta ostettujen tavaroiden ja palveluiden hinnat ovat huomattavasti tavanomaista korkeampia. Hankintajärjestelmää on uudistettu jo aiemmin mm. ottamalla käyttöön Internetin kautta järjestetyt tarjouskilpailut, mutta tilanne ei ole parantunut. Nyt talousministeriö on yhdessä kilpailuviraston kanssa uudistamassa julkisten hankintojen järjestelmää kokonaisuudessaan.

Viime vuonna nousi Venäjällä useissa yhteyksissä esille valtion kasvanut rooli talouselämässä, jota hallituksen mukaan on syytä supistaa. Valtion omistus on lisääntynyt mm. siksi, että taantuman aikana vaikeuksiin joutuneiden yritysten osakkeita siirtyi valtiollisten pankkien omistukseen. Tänä vuonna ollaan aloittamassa valtionosuuksien myynti monissa suurissa yrityksissä. Koska valtiolle useissa tapauksissa jää määräävä osuus yrityksistä, eivät vaikutukset kuitenkaan liene suuria. Nähtäväksi myös jää, kuinka valtion omistuksessa olevien pienempien ja vähemmän tärkeiden yritysten myynti onnistuu.

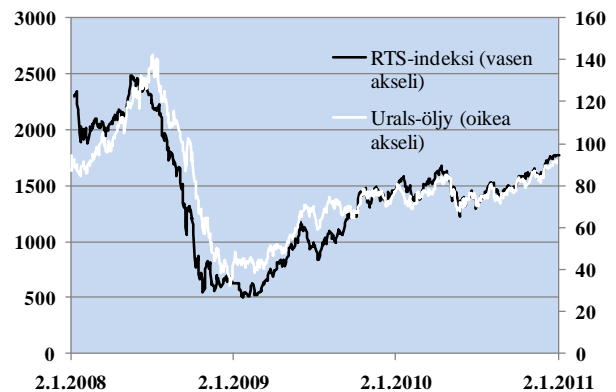
Hallitus on määrännyt alue- ja paikallishallinnot valmistelemaan heinäkuuhun 2011 mennessä omat yksityistämishjelmansa, joiden puitteissa on tarkoitus myydä alueiden ja kuntien lakisääteisten toimintojen kannalta tarpeetonta omaisuutta. Myyntiin tulisi hallituksen mukaan ensisijaisesti tuotantolaitoksia ja pankkeja, mutta myös alueellisia tiedotusvälineitä. Moskova on uuden pormestarin Sergei Sobjaninin johdolla jo aloittanut laajan myyntiohjelman valmistelun.

Venäjän pörssikehitys positiivista vuonna 2010. Moskovan RTS-pörssin indeksi jatkoi viime vuonna vuoden 2009 alun romahduksen jälkeistä nousuaan. Pörssi-indeksi nousi viime vuoden aikana runsaalla viidenneksellä. Myös Venäjän toisen johtavan pörssin, MICEXin, indeksi nousi vuoden aikana yli 20 %.

Kehitys Venäjän pörsseissä oli samansuuntaista kuin muissa kehittyvien markkinoiden pörsseissä, joskin nousu Venäjällä oli nopeampaa kuin kehittyvien markkinoiden pörsseissä keskimäärin. Yhdysvaltojen markkina-arvoltaan suurimmista yrityksistä koostuva S&P 500 -indeksi nousi vuoden aikana 13 % ja Dow Jones Industrial Average 11 %. Samoin kuin Venäjän pörssi-indeksit myös nämä indeksit saavuttivat joulukuussa 2010 korkeimman arvonsa kahteen vuoteen.

RTS-pörssin kehitys seurasi läheisesti raakaöljyn maailmanmarkkinahinnan nousua, joka nosti öljy-yhtiöiden osakekursseja. Vuoden alussa keskimäärin 80 dollaria tynnyriltä maksaneen öljyn hinta kipusi vuoden loppuun mennessä runsaaseen 90 dollariin. Venäjän neljän suurimman öljy- ja kaasuyhtiön Gazpromin, Lukoilin, Rosneftin ja Surgutneftegazin osakkeet muodostavat noin 40 % RTS-pörssin markkina-arvosta. Maan kaksi suurinta rahoituslaitosta Sberbank sekä VTB muodostavat noin 18 % RTS-pörssin markkina-arvosta.

RTS-osakeindeksi ja Urals-öljyn hinta (USD/tynnyri)

Lähde: Bloomberg

Viime vuoden merkittävin pörssiä koskeva uudistus oli kesällä hyväksytty laki sisäpiiritiedosta ja kurssimanipuloinnista. Laki astuu pääosiltaan voimaan 27.1.2011.

Duuman käsittelyssä ovat parhaillaan pörssitoiminnan infrastruktuuria koskevat lait kaupankäynnin organisoinnista pörsseissä sekä arvopapereiden selvityksestä ja säilytyksestä. Lakien odotetaan valmistuvan kuluvan vuoden aikana. Finanssikriisin seurauksena Venäjän viranomaiset ovat tiukentamassa markkinatoimijoiden valvontaa mm. kiristämällä lisensointia, kasvattamalla pääomavaatimuksia ja kiinnittämällä enemmän huomiota riskinhallintaan.

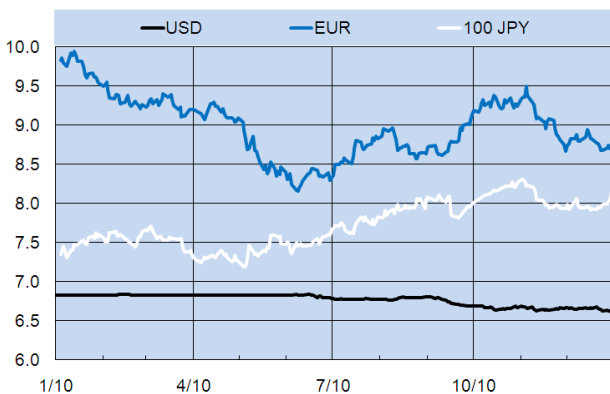
Kiina

Juan otti loppukirin dollariin nähden vuoden 2010 viimeisellä viikolla. Vahvistumisen seurauksena juanin dollarikurssi päättyi vuoden viimeisenä päivänä 6,59 juanin dollarilta. Samaan aikaan juanin euro- ja jenikurssit heikentyivät hieman. Kaiken kaikkiaan vuoden 2010 aikana juan vahvistui dollariin nähden 3,6 % ja euroon nähden 11 %, mutta heikentyi jenin suhteen noin kymmenyksen. Juanin vahvistuminen dollariin ja euroon nähden on yhdenmukaista Kiinan nopean talouskasvun sekä kiristyvän rahapolitiikan kanssa. Rahoitusmarkkinoilla juanin vahvistumistrendin odotetaan jatkuvan.

Kesäkuussa 2010 Kiina päätti lopettaa talouskriisin alkaessa kesällä 2008 tekemänsä juanin tiukan dollarikiinnityksen. Juanin vahvistumien ei kuitenkaan ole ollut maiden mielestä riittävän nopeaa, mikä tuli selkeästi esille G20-maiden kokouksessa marraskuussa. Kriitikkojen mielestä juanin keinoitekoisen heikkous hankaloittaa Kiinan rahapolitiikkaa, pönkittää kiinalaisten yritysten kilpailukykyä ja vaikeuttaa elpymistä muissa maissa.

Kiinan päätös sallia vuoden 2011 alusta vientiyritystensä jättää kotiuttamatta ulkomailta saamiaan vientituloja voi periaatteessa hillitä juanin vahvistumispaineita. Aiemmin yritysten on ollut pakko kotiuttaa (vaihtaa juaneiksi keskuspankissa) viennistä saamansa valuutat. Muutos vaikuttaa periaatteessa siihen, miten Kiinan vaihtotaseen ylijäämästä syntyvä ulkomainen varallisuus sijoitetaan. Kotiuttamiseen perustuvassa järjestelmässä sijoituspäätökset tekee valuuttavarantoa hallinnoiva keskuspankki, mutta nyt sijoituspäätöksiä pääsevät tekemään myös vientiyritykset. Nykytilanteessa muutoksen vaikutukset saattavat jäädä pieneksi, sillä juanin vahvistumisodotukset heikentävät yritysten halua tehdä ulkomaisia sijoituksia.

Juanin kurssi päävaluuttoihin nähden vuonna 2010

Lähde: Bloomberg

Kiina vaatii valtionyhtiöiltä lisää osinkotuloja. Marraskuussa 2010 Kiinan hallitus päätti kasvattaa noin 120 suuren valtionyhtiön osingonmaksuvelvoitetta vuoden 2011 alusta. Energiasektorin, telealan ja tupakkateollisuuden suurimpien yritysten voitoista maksettavaa osinkovelvoitetta nostettiin 10 prosentista 15 prosenttiin ja muiden suuryritysten 5 prosentista 10 prosenttiin. Puolustusteollisuuden yrityksille määrättiin 5 prosentin osinkovelvollisuus. Näiden lisäksi osingonmaksuvelvoite ulotetaan myös yli 1600 muuhun keskushallinnon alaiseen yritykseen riippuen niiden taloudellisesta tilanteesta.

Toimet ovat jatkoa vuonna 2007 aloitetulle osingonmaksukokeilulle, jonka jälkeen Kiina teki osingonmaksun pakolliseksi suurimmille keskushallinnon alaisuudessa toimivalle yritykselle vuoden 2008 alusta. Järjestely ei koskenut valtionyhtiöiden pörssiin listattuja tytäryrityksiä.

Osinkopolitiikan kiristäminen on tervetullutta. Ensinnäkin osingonjako tasaa valtionyhtiöiden ja yksityisen sektorin kilpailutilannetta. Toiseksi osingonjako voi vähentää yli-investointeja. Kolmanneksi osinkotulot lisäävät valtion tuloja, jolloin valtio voi suunnata rahat yhteiskunnallisesti tärkeisiin investointeihin. Vaikka kysymys on periaatteessa kymmenien miljardien dollarien arvoisista tuloista, Financial Timesin haastatteleminen viranomaisten mukaan valtion omaisuudenhoito-yhtiöllä (Sasac) on ollut suuria vaikeuksia pakottaa voimakkaat suuryritykset mak samaan vaaditut osingot.

Kiinalla vaisu pörssivuosi 2010. Vahvasta talouskasvusta huolimatta osakkeiden hinnat Shanghain pörssissä päättyivät keskimäärin 15 % alemmaksi kuin mitä ne olivat vuoden alussa. Kehittyvillä markkinoilla hinnat nousivat keskimäärin yli 10 % ja Venäjällä noin viidenneksen. Kesällä Kiinan viimeinen listautumaton suurpankki Agricultural Bank of China listautui pörssiin. Muutenkin markkinakelpoisten osakkeiden määrä kasvoi, mikä rahapolitiikan kiristämisen ohella piti kurssikehityksen vaisuna.

Shanghain (A), kehittyvien markkinoiden (MSCI EM) ja Venäjän (RTS) osakekurssit, indeksi tammikuu 2007=100

Lähde: Bloomberg

Venäjä

Inflaatio edelleen nopeaa. Venäjän kuluttajahintainflaatio oli viime vuonna 8,8 % eli yhtä nopeaa kuin vuonna 2009. Alkuvuonna hintojen nousu hidastui edellisestä vuodesta, mutta kiihtyi vuoden loppua kohden voimakkaasti, mikä suurelta osin johtui huonosta satovuodesta.

Elintarvikkeet kallistuivat vuoden aikana lähes 13 %. Joidenkin peruselintarvikkeiden saatavuudessa oli katkoksia, mikä osaltaan nosti hintoja. Ryynit ja palkokasvit kallistuivat lähes 60 %, vihannekset ja hedelmät 46 %, kasvisöljyt 27 % ja voi ja sokeri 23 %. Maitotuotteiden hinnat nousivat 17 % ja lihan ja kalan hinta 5 %. Rosstatin laskema yhden henkilön minimielintarvikekori kallistui viime vuonna 23 %. Hintojen nousu tuntuu voimakkaimmin köyhimmissä kotitalouksissa, joissa keskimääräistä suurempi osa tuloista käytetään ruokaan.

Perinteisesti inflaatiota merkittävästi kiihdyttäneiden asumisen ja kunnallispalveluiden hinnat nousivat myös viime vuonna nopeasti eli 13 %. Nousu oli kuitenkin hitaampaa kuin edellisellä vuonna, mikä johtui mm. siitä, että suurimmista hintojen korotuksista luovuttiin alkuvuonna presidentti Medvedevin vaatimuksesta. Presidentti asetti samalla vuoden 2011 kunnallispalveluiden hinnankorotuksille 15 prosentin katon. Kunnallispalveluihin käytetään keskimäärin 12 % kotitalouksien tuloista.

Hallituksen virallinen tavoite kuluvalle vuodelle on hidastaa inflaatio vuoden lopussa 6–7 prosenttiin. Asiantuntijoiden mukaan tavoite on kuitenkin vaikeasti saavutettavissa, sillä inflaation odotetaan jatkuvan ainakin alkuvuoden ajan nopeana elintarvikkeiden kallistumisen vuoksi.

Valtiontalouden tilanne ennakoitua parempi. Finanssiministeri Aleksei Kudrin ilmoitti joulukuun lopussa, että federaatiobudjetin alijäämä oli vuonna 2010 ennakoarvioiden mukaan 4,1–4,2 % BKT:stä. Alun perin budjetin alijäämän suunniteltiin olevan 6,8 % BKT:stä. Budjetin tuloja kasvatti raakaöljyn maailmanmarkkinahinnan ennakoitua korkeampi taso, joka lisäsi raakaöljyn viennistä ja tuotannosta saatuja verotuloja suunnitellusta. Viime vuonna venäläisen Urals-raakaöljyn keskimääräinen maailmanmarkkinahinta oli 78 dollaria tynnyriltä, kun budjettilaskelmat perustuivat 58 dollarin tynnyrihinnalle. Budjettivajeita pienensi myös se, että budjetin menot olivat vajaat 190 mrd. ruplaa eli 2 % suunniteltua pienemmät.

Finanssiministeri Kudrin ennakoi kuluvan vuoden budjettivajeen olevan noin 3 % BKT:stä eli hieman pienemmän kuin mitä budjettia laadittaessa arvioitiin. Budjetti perustuu raakaöljyn 75 dollarin tynnyrihinnalle.

Valtaosa budjettivajeiden rahoittamiseen tarkoitettujen reservirahaston varoista käytettiin viime vuonna. Viime vuoden alussa rahastossa oli 1 831 mrd. ruplaa (60,5 mrd.

dollaria) ja vuoden lopussa 775 mrd. ruplaa (25 mrd. dollaria). Rahastoon jäi vuoden lopussa varoja ennakoitua enemmän, koska budjetin vaje oli suunniteltua pienempi ja koska finanssiministeriö korvasi reservien käyttöä lainanotolla. Reservirahaston jäljellä olevat varat ovat käytettävissä kuluvan vuoden federaatiobudjetin vajeen rahoittamiseen.

Reservirahaston lisäksi hallitus on kerännyt aiempina vuosina varoja myös nk. kansalliseen hyvinvointirahastoon, jonka varoilla on tarkoitus tulevaisuudessa rahoittaa suuria reformeja kuten eläkeuudistusta. Viime vuonna rahastosta ei nostettu varoja, ja sen saldo oli vuoden lopussa 2 760 mrd. ruplaa (88 mrd. dollaria).

Ministeri Kudrinin mukaan tavoitteena on, että reservirahastoa ja kansallista hyvinvointirahastoa aletaan jälleen kartuttaa 2–3 vuoden kuluttua, mikäli raakaöljyn hinta sen mahdollistaa.

Presidentti nimesi paikkakunnat, joilla ulkomainen maanomistus on kielletty. Venäjän maalainsäädännön mukaan ulkomaiden kansalaiset ja juridiset henkilöt eivät voi omistaa maata Venäjän raja-alueilla. Presidentti Dmitri Medvedev vahvisti sunnuntaina 9.1.2011 asetuksellaan listan näistä valtakunnan rajojen läheisyydessä sijaitsevista paikallishallintoalueista. Paikkakuntia on yhteensä 380, ja niitä on lähes kaikilla valtion ulkorajoille ulottuvilla federaation hallintoalueilla.

Eniten eli 26 tällaista paikkakuntaa on Japaninmereen ja Kiinaan rajoittuvassa Primorjen aluepiirissä ja seuraavaksi eniten (19) Kaliningradin alueella. Pohjois-Kaukasian Dagestanissa paikkakuntia on 18, Asovanmereen ja Ukrainaan rajoittuvalla Rostovin alueella 17 ja Sahalinilla 16. Paikkakunnista vajaan 80 on kaupunkeja. Niistä huomattavimpia ovat mm. Habarovsk, Vladivostok, Petropavlovsk-Kamtshatski, Pskov, Novyi Urengoi ja Magadan.

Mustanmeren rannalla sijaitsevassa Krasnodarin piirikunnassa ulkomainen maanomistus on kielletty mm. matkailukohteina tunnetuissa Sotshissa ja Anapassa sekä Norvossiinkin satamakaupungissa.

Kaliningradissa kiello koskee lähes koko Kaliningradin aluetta Kaliningradin kaupunki mukaan lukien. Arkangelin alueella kiello koskee mm. Arkangelin kaupunkia ja Murmanskin alueella mm. Murmanskin kaupunkia ja lähes koko Kuolan niemimaata.

Karjalan tasavallassa ulkomainen maanomistus on kielletty 9 paikkakunnalla, mm. Kostamuksen ja Sortavalan kaupungeissa. Leningradin alueella kiello koskee 5 paikkakuntaa, mm. Viipurin piiriä. Pietarin kaupungissa ulkomainen maanomistus on kielletty Kronshtadtissa.

Yleensä ei ole tietoa siitä, miten toimitaan tapauksissa, joissa ulkomainen taho jo omistaa maata asetuksessa määritetyillä paikkakunnilla.

Kiina

Kiinan kauppataaseen ylijäämä pieneni vuonna 2010.

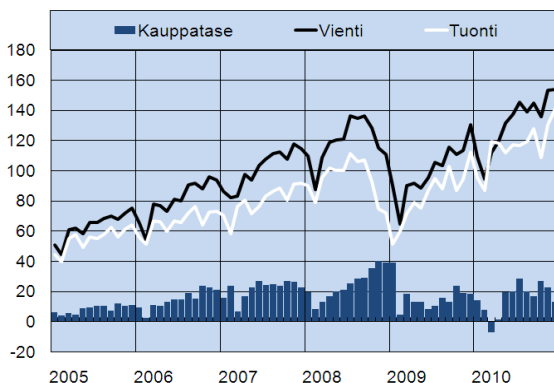
Viennin arvo oli joulukuussa samalla tasolla kuin marraskuussa, kun taas tuonti kasvoi voimakkaasti. Kauppataaseen ylijäämä pieneni odotuksia enemmän ja oli joulukuussa 13 mrd. dollaria. Marraskuussa vaje oli 23 mrd. dollaria.

Vuonna 2010 kauppataaseen ylijäämä oli 183 mrd. dollaria, kun se edellisvuonna oli 198 mrd. dollaria. Kiinalla oli vuonna 2010 EU-kaupassaan yli 140 miljardin ja Yhdysvaltojen-kaupassa yli 180 mrd. dollarin ylijäämä. Kiinan kauppa Japanin kanssa oli 55 mrd. dollaria alijäämäinen. Vuonna 2009 ylijäämä kaupassa EU:n kanssa oli 108 mrd. dollaria ja kaupassa USA:n kanssa 143 mrd. dollaria. Alijäämä kaupassa Japanin kanssa oli 33 mrd. dollaria.

Kiinan viennin arvo kasvoi viime vuonna 31 % lähes 1 580 mrd. dollariin. Tuonti kasvoi 39 % yli 1 390 mrd. dollariin. Tuonnin kasvua selittää osaltaan energian ja raaka-aineiden hintojen nousu. Sekä kaupan määrän että arvon kuukausimuutoksia kuvaavat tilastot viittaavat siihen, että finanssikriisin jälkeisen nopean palautumisen jälkeen Kiinan ulkomaankaupan kasvuvauhti on vuoden loppua kohden rauhoittunut.

Ulkomaankaupan maarakenteessa ei tärkeimpien kaupakumppaneiden osalta tapahtunut viime vuonna merkittäviä muutoksia. Kiinan viennissä EU on pitänyt noin viidenneksen osuutensa eikä Yhdysvaltojen (18 %) ja Hongkongin (14 %) osuuksissa tapahtunut havaittavaa muutosta. Japanin osuus väheni hieman alle 8 prosenttiin. Latinalainen Amerikka nosti osuuttaan prosenttiyksiköllä 6 prosenttiin. Afrikan osuus viennistä oli 4 %.

Kiinan ulkomaankauppa 2005–2010, mrd. USD

Lähde: Bloomberg

Kiinan tuonti on jakautunut vientiä tasaisemmin. Koko tuonnista Japani kattaa noin 13 % ja EU 12 %. Etelä-Korean osuus on 10 %, Taiwanin 8 % ja Yhdysvaltojen 7 %. Latinalaisen Amerikan osuus on pysytellyt pari viime vuotta noin 6 prosentissa. Afrikan osuus nousi viime vuonna pienen notkahduksen jälkeen takaisin 4 prosent-

tiin. Raaka-aineiden toimittajana Australia on tasaisesti kasvattanut osuuttaan, joka vuonna 2010 oli 4 %.

Kaupan nopean kasvun myötä Shanghain satama nousi Singaporen ohi maailman suurimmaksi konttisatamaksi.

Kiinan valuuttavaranto kasvoi 2 850 mrd. dollariin.

Viime vuoden viimeisellä neljänneksellä valuuttavaranto kasvoi lähes 200 mrd. dollarilla. Tavarakaupan ja vaihtotaseen muiden erien ylijäämä sekä nettomääräiset suorat sijoitukset selittävät viimeisen neljänneksen kasvusta ehkä vain noin puolet. Koska valuuttakurssivaikutukset viime neljänneksellä olivat suhteellisen vähäiset, reservien kasvu heijastaa suurelta osin Kiinaan suuntautuvan pääomantuonnin voimakkuutta. Juan-määräisten sijoitusten lisäksi juanin vahvistumisodotukset houkuttelevat tuojia viivytämään maksujaan ja ottamaan ulkomaista velkaa tuontinsa maksamiseksi, mikä vahvistaa varantojen kasvua.

Japanin valuuttavaranto, joka kasvoi viime vuoden lopussa vajaaseen 1 100 mrd. dollariin, on Kiinan jälkeen selvästi maailman toiseksi suurin. Myös muiden Aasian maiden valuuttavarannot jatkoivat vuoden 2008 lopun notkahduksen jälkeistä kasvua.

Kiina lisää panostustaan asevoimiin. Tukholmassa toimiva kansainvälinen rauhantutkimuslaitos SIPRI arvioi, että Kiinan puolustusmenot yli kaksinkertaistuivat kuluneen vuosikymmenen aikana. SIPRI:n mukaan Kiina on noussut puolustusmenoilla mitattuna maailman toiseksi suurimmaksi sotilasmahdiksi USA:n jälkeen. Vaikka puolustusmenojen kasvu on ollut vauhdikasta, jää puolustusmenojen osuus bruttokansantuotteesta edelleen kansainvälisen keskiarvon alapuolelle vajaaseen pariin prosenttiin. Kansainvälisessä asekaupassa Kiina erottuu suurimpana tavanomaisten aseiden tuojamaana.

Kiinan panostuksen sotilasvoimiin arvioidaan lähivuosina kasvavan lähelle kolmea prosenttia bruttokansantuotteesta, sillä kommunistinen puolue on ottanut armeijan modernisoinnin osaksi uusinta viisivuotissuunnitelmaa. Haastetta pidetään mittavana, sillä teknologisella kehityksellä mitattuna Kiinan armeija jää jälkeen johtavista maista. Uudistusten lista kattaa mm. mannertenvälisen ydinohjustusten laukaisuun kykenevän sukellusveneen, häiveteknologian hyödyntävän hävittäjäalentokoneen sekä ohjustentorjuntajärjestelmän. Modernisoinnin helpottamiseksi Kiinalaiset ovat aktiivisesti ajaneet helpotuksia EU:n Kiinaan kohdistuvaan asevientikieltoon, joka asetettiin Taivaallisen rauhan aukion tapahtumien seurauksena vuonna 1989.

USA:n puolustusministerin Robert Gatesin mukaan Kiinan sotilasteknologinen kehitys on ollut viime vuosina odotuksia nopeampaa. Sotilaalliset kysymykset nousivat esille Kiinan ja USA:n puolustusministerien tapaamisessa, jossa pohjustettiin Kiinan presidentti Hu Jintaon ensi viikon valtiovierailua USA:han. Maiden väliset sotilassuhteet ovat olleet jäissä sen jälkeen, kun USA päätti myydä aseita Taiwanille vuonna 2009.

Venäjä

Venäjän sähköreformi onnistui tavoitteessaan. Yli kymmenen vuotta valmisteltu sähkösektorin uudistus on käytännöllisesti katsoen saatu päätökseen. Tämän vuoden alusta lähtien sähkön hinta ei Venäjällä enää ole säännöteltty, vaan se määräytyy päivittäin sähköpörssissä. Tosin kotitalouksille myytävä sähkö on hintasääntelyn piirissä ainakin vuoteen 2014.

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena oli toteuttaa mittavat investoinnit sähkön tuotantoon ja siirtoon. Tämä tavoite vaikuttaa toteutuvan liki suunnitellusti, kun tuotantoyhtiöt huolehtivat investoinneista yksityistämisen yhteydessä antamisensa sitoumusten mukaisesti.

Uudistus muutti koko sähkösektorin (tuotanto, siirto, jakelu ja kauppa) rakenteen. Valtion kontrolloima monopoliyhtiö RAO UES pilkottiin, ja tilalle syntyi 15 tuotantoyhtiötä, joista 13 yksityistettiin vuosina 2007–2008. Vesi- ja ydinvoima jäivät valtion omistukseen uudistuksen jälkeenkin. Lisäksi Venäjällä on muutamia yksityisiä sähköyhtiöitä, jotka eivät koskaan kuuluneetkaan RAO UES-holdingiin. Tuotantoyhtiöiden välisen kilpailun toivotaan pitävän sähkön tukkuhinnan kurissa.

RAO UES:n omistuksessa olleet jakeluverkot koottiin 11 alueelliseen verkkoyhtiöön. Niissä valtiolla on enemmistöomistus, mutta osittaista yksityistämistä ei ole suljettu pois. Sen sijaan uudistuksessa syntyneet kantaverkko-yhtiö sekä systeemioperaattori tulevat toiminnan monopoliluonteen takia säilymään valtion omistuksessa.

Uudistuksen seurauksena Venäjän sähkömarkkinat ovat kansainvälisestikin vertaillen hyvin liberaalit; sähkön hinta määräytyy markkinoilla, joilla on lukuisia yksityisiä keskenään kilpailevia tuottajia. Monet markkinoiden toiminnan kannalta tärkeät yksityiskohdat ovat kuitenkin vasta muotoutumassa, ja suurimmat tulevaisuuden haasteet liittyvätkin markkinoiden valvontaan ja sääntelyyn. Yritysten välinen kilpailu ei tuota toivottuja lopputuloksia sen enempää sähkömarkkinoilla kuin muillakaan talouden sektoreilla ilman sujuvaa ja läpinäkyvää viranomaistointia.

Kallis öljy tukee ruplaa. Viime vuoden aikana ruplan nimelliskurssi vahvistui euroon nähden 7 % ja heikkeni dollariin nähden 3 %. Reaalisesti eli maiden väliset inflaatioerot huomioon ottaen rupla vahvistui euroon nähden 15 % ja dollariin nähden 4 %. Ruplan vahvistumisen taustalla on suurelta osin raakaöljyn kallistuminen.

Keskuspankki ohjaa ruplan ulkoista arvoa dollarista ja eurosta muodostetun valuuttakorin avulla. Pankki on parin vuoden ajan indikoinut sallivansa ruplan kurssin aiempaa suuremman vaihtelun, ja se on vähitellen harventanut interventioitaan. Alkuvuonna keskuspankki enimmäkseen osti markkinoilta valuuttoja rajoittaakseen ruplan vahvistumista, ja loppuvuonna se tuki ruplaa jonkin verran.

Keskuspankki korotti talletuskorkojaan 0,25 prosenttiyksiköllä 27. joulukuuta. Lainakorot pysyivät ennallaan. Markkinoilla odotetaan keskuspankin lähiaikoina nostavan myös lainakorkoja inflaatiota rauhoittaakseen. Edellisen kerran keskuspankki muutti ohjaukskorkoja viime vuoden kesäkuussa. Alkuvuoden ajan se oli lähes kuukausittain alentanut korkoja talouden kasvun tukemiseksi.

Vaihtotaseen ylijäämä kasvoi taas vuonna 2010. Keskuspankin alustavien maksutasetietojen mukaan vaihtotaseen ylijäämä oli viime vuonna 73 mrd. dollaria, mikä on 47 % enemmän kuin vuonna 2009. Viennin arvo kasvoi 31 % 398 mrd. dollariin ja tuonnin arvo 30 % 249 mrd. dollariin. Raakaöljyn viennin arvo kasvoi 33 %, ja sen osuus koko viennistä oli 34 %. Venäjän talous on edelleen hyvin riippuvainen energiaraaka-aineista. Raakaöljyn, öljytuotteiden ja maakaasun yhteenlaskettu osuus viennistä oli 63 %.

Venäjältä vietiin viime vuonna yksityistä pääomaa nettomääräisesti keskuspankin ennakoarvion mukaan 38 mrd. dollaria, mikä oli kolmanneksen vähemmän kuin vuonna 2009. Valtaosasta pääomavienttiä vastasivat muut yritykset kuin pankit. Pääomien vienti kiihtyi viimeisellä vuosineljänneksellä 23 mrd. dollariin. Loppuvuoden voimakas kasvu tuli yllätyksenä asiantuntijoille, jotka olivat odottaneet ruplan vahvistumisen heikentävän maasta ulos suuntautuvaa valuuttavirtaa. Kasvanut ulosvirtaus sai viranomaiset huolestumaan siitä, että maasta mahdollisesti viedään laittomasti hankittuja varoja tai varoja, joista ei ole maksettu veroja. Tämän arvellaan tapahtuvan erityisesti ulkomaankaupan maksujen varjolla. Finanssiministeriö ja keskuspankki ovat parhaillaan valmistelemassa esitystä tuonti- ja vientimaksujen valvonnan kiristämisestä.

Venäjälle tehtiin viime vuonna ulkomaisia suoria sijoituksia 29 mrd. dollarin arvosta, eli lähes yhtä paljon kuin vuonna 2009.

Valuuttavaranto kasvoi vuoden aikana 9 % ja oli vuoden lopussa 479 mrd. dollaria. Valuuttavaranto oli suurimmillaan ennen finanssikriisiä kesällä 2008, jolloin se oli 597 mrd. dollaria. Venäjällä on kansainvälisesti vertaillen erittäin suuret valuuttavarannot. Ne riittävät kattamaan 18 kuukauden tavaroiden ja palveluiden tuonnin, kun kehittyneissä maissa varannot kattavat keskimäärin noin kahden kuukauden tuonnin.

Venäjän julkinen ulkomainen velka oli viime vuoden lopussa 34 mrd. dollaria; kasvua vuoden alusta oli 10 %. Julkista velkaa kasvatti hallituksen huhtikuussa liikkeeseen laskema 5,5 mrd. dollarin eurobondilaina, joka oli ensimmäinen sitten vuoden 1998 ruplakriisin. Venäjän julkinen ulkomainen velka on erittäin pieni; se vastasi vuoden lopussa noin 3 prosenttia BKT:stä.

Yksityisen sektorin ulkomainen velka kasvoi vuoden aikana vajaat 4 % 436 mrd. dollariin. Pankkisektorin ulkomainen velka kasvoi 127 mrd. dollarista 145 mrd. dollariin, kun taas muun yrityssektorin velka väheni 294 mrd. dollarista 291 mrd. dollariin.

Kiina

Kiinan BKT:n kasvoi 10,3 % vuonna 2010. Viime vuoden viimeisellä neljänneksellä reaalin BKT kasvoi 9,8 % edellisvuodesta, kun kasvu kolmannella neljänneksellä oli 9,6 %. Kausitasoitettujen neljännesvuosiarvioiden perusteella viime vuoden alkupuolella tapahtuneen kasvun hidastumisen jälkeen kasvuvauhti kiihtyi loka-joulukuussa 2,3 prosenttiin, mikä oli aavistuksen enemmän kuin heinäsyyskuussa.

Kiinan kokonaistuotannon arvo oli 39 800 mrd. juania (5 880 mrd. USD, 4 440 mrd. EUR). Nimellisellä BKT:llä mitaten Kiina nousi viime vuonna Japanin ohi maailman toiseksi suurimmaksi taloudeksi Yhdysvaltojen jälkeen.

Vuonna 2010 ei vielä näkynyt merkkejä kiinalaispäättäjien tavoittelemasta tuotannon rakennemuutoksesta. Teollisuus ja rakentaminen kasvoivat yli 12 %, kun kasvu palvelusektorilla jäi alle 10 prosenttiin. Silmiinpistävää on raskaan teollisuuden yli 16 prosentin ja autotuotannon kolmannen kasvun. Maatalous ja muu alkutuotanto kasvoivat runsaat 4 %. Alkutuotannon osuus Kiinan BKT:stä oli 10 %, teollisuuden 43 % ja palveluiden 47 %.

Talouden kysyntäpuolelta ei vielä ole saatavissa kansantalouden tilinpidon mukaisia tietoja. Julkaistujen indikaattoritietojen perusteella investointien kasvu on kuitenkin huomattavasti hidastunut, kun taas vähittäiskaupan 15 prosentin reaali- ja viittauskasvu viittaa vahvaan yksityiseen kulutukseen. Henkeä kohden lasketut käytettävissä olevat reaalityöt kasvoivat kaupungeissa 8 % ja maaseudulla 11 %.

Kiinan BKT:n vuosikasvu, %

Lähde: Kiinan tilastovirasto

Kiinan vuosi-inflaatio hidastui 4,6 prosenttiin joulukuussa. Vaikka vihannesten ja hedelmien hintojen nousu kiihtyi, elintarvikkeiden inflaatio hidastui alle kymmeneen prosenttiin. Ruuan hintakehitystä on pyritty hillitsemään mm. hintasääntelyllä sekä tukemalla eri tavoin ruoan tarjontaa. Maailmanmarkkinoilla ruoan hinnat ovat nousseet viime kuukausina keskeisten tuotantoalueiden heikkojen

satojen vuoksi. Kiina perui hiljattain ison maissierän hankinnan maailmanmarkkinoilta korkeiden hintojen vuoksi.

Viimeaikaisten luottamusindikaattoreiden mukaan yritysten ja kotitalouksien inflaatio-odotukset ovat kasvaneet selvästi. Joulukuussa lainakannan ja rahan määrän (M2) kasvu kiihtyi noin 20 prosenttiin, mikä on merkittävästi kriisiä edeltäneiden vuosien kasvua nopeampaa.

Rahapolitiikan painopiste on siirtynyt kasvun tukemisesta inflaation hillintään. Kiinan keskuspankki jatkoi rahapolitiikan kiristämistä nostamalla vähimmäisvarantovelvoitetta puolella prosenttiyksiköllä 19 prosenttiin 20.1. alkaen. China Daily -lehden mukaan keskuspankki olisi myös leikannut pankkien vuoden 2011 antolainauskiintiötä kymmenyksellä. Edelliset rahapolitiikan kiristystoimet ajoittuivat joulun tienoille, jolloin Kiina nosti talletusten ja lainojen viitekorkoja.

Kiina houkuttelee edelleen suoria sijoituksia samalla kun sen omat sijoitukset ovat kasvussa. Finanssikriisi iski voimakkaasti suoriin sijoituksiin vuonna 2009, mutta viime vuosi osoitti elpymisen olevan vauhdissa tälläkin saralla. Suorat sijoitukset Kiinaan olivat vuonna 2010 106 miljardia dollaria, mikä oli 17 % enemmän kuin edellisvuonna. Investointien kasvu oli keskimääräistä nopeampaa maan keski- ja länsiosissa ja erityisesti palvelusektorilla.

Vaikka nopeasti nousevat työvoimakustannukset työntävät matalapalkkateollisuutta muihin maihin, Kiinan teknologinen kehittyminen ja kasvavat kotimarkkinat houkuttelevat yhä kehittyneempää tuotantoa maahan. Joulukuussa uutisoitiin korealaisten Samsungin ja LG:n yhteensä yli 6 mrd. dollarin hankkeista rakentaa viimeisintä teknologiaa edustavat nestekidenäyttötehtaat Itä- ja Etelä-Kiinaan.

Kiinan saamien suorien sijoitusten lähtömaana Hongkong on noin 55 prosentin osuudellaan ylivoimainen, ja Aasian merkitystä korostavat vielä Singapore (osuus 5 %), Japani (3 %), Korea (3 %) ja Taiwan (2 %). EU:n osuus Kiinan saamista suorista sijoituksista on noin 6 ja Yhdysvaltojen 3 %. Maakohtaisiin suorien sijoitusten numeroihin on syytä suhtautua varauksella, sillä veroparatiisien osuus Kiinaan suuntautuneista sijoituksista lähentelee viidennestä.

Kiinan suorat sijoitukset ulkomaille nousivat kokonaan uudelle tasolle vuonna 2008, ja seuraavana vuonna ne ylsivät jo 48 mrd. dollariin. Vuonna 2010 suorat sijoitukset ulkomaille olivat 59 mrd. dollaria. Rahoitussektorin investoinnit eivät sisälly edellä mainittuihin lukuihin (vuonna 2009 ne olivat noin 9 mrd. dollaria).

Vuonna 2009 kiinalaisyriyten investoinneista noin kolme neljäsosaa suuntautui Aasiaan ja Tyynenmeren alueelle, 13 % Latinalaiseen Amerikkaan ja 6 % Eurooppaan. Pohjois-Amerikan ja Afrikan osuudet olivat noin 3 %. Viime vuoden maakohtaiset tiedot eivät vielä ole saatavissa.

Venäjä

Valtiollinen Rosneft ja BP yhteistyöhön Arktisilla alueilla. Venäjän valtion enemmistöomistuksessa oleva öljy-yhtiö Rosneft ja kansainvälinen öljyjätti BP sopivat 14.1.2011 osakkeiden vaihdosta ja laajasta yhteistyöstä arktisten alueiden öljynetsinnässä. Sopimuksen mukaan BP:n omistusosuus Rosneftistä nousee 10,8 prosenttiin samalla kun Rosneft saa 5 % BP:n osakekannasta. Ennen osakkeiden vaihtoa Venäjän valtio omisti Rosneftistä 75 % ja valtiollinen Sberbank 13 %. Yhtiön omassa hallussa oli 9 % osakkeista.

Rosneft ja BP alkavat tutkia yhdessä kolmea Karanmerellä sijaitsevaa aluetta, joihin Rosneft sai hallitukselta tutkimuslisenssin viime vuonna. Alueen potentiaaliset öljyvarat on arvioitu lähes 40 mrd. tynnyriksi, mikä on noin puolet Venäjän tämänhetkisistä todennetuista öljyvarannoista. Lisäksi yhtiöt suunnittelevat Pietariin sijoittuvaa Arktisen teknologian tutkimuskeskusta. Sopimuksen syntyminen nähdään merkinä siitä, että ulkomaiset investoinnit ja erityisesti ulkomainen osaaminen ovat välttämättömiä Venäjän arktisten alueiden öljy- ja kaasuvarjojen hyödyntämisessä.

Yhteistyön syntymistä seurataan tiiviisti, sillä se voi antaa viitteitä energiasektorin investointi-ilmapiiriin kehitymisestä Venäjällä laajemminkin. Viime vuosina ulkomaiset investoijat ovat pikemminkin joutuneet vetämään pois sijoituksiaan Venäjän strategiseksi alaksi katsotulta öljy- ja kaasusektorilta.

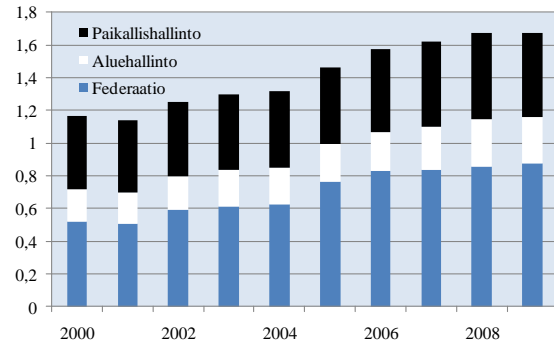
Valtiollisilla Rosneftillä ja Gazpromilla on käytännössä monopoli suurten kenttien sekä kaikkien uusien off-shore-kenttien tutkimiseen. Uusien kenttien tutkiminen ja avaaminen on tulevaisuudessa yhä tärkeämpää, sillä investointien puutteessa Venäjän käytössä olevien öljykenttien tuotantomäärät alkavat supistua. Viime vuonna koko maan raakaöljyn tuotanto kasvoi 2 %. Kasvu johtui lähinnä Rosneftin hallitsemien uusien kenttien tuotannosta. Esimerkiksi suurimman yksityisen öljy-yhtiön, Lukoilin, tuotanto Venäjällä supistui 2 %.

Virkamiesten määrää on kasvanut nopeasti mutta ei ole poikkeuksellisen suuri. Rosstatin mukaan vuonna 2009 valtionhallinnon palveluksessa työskenteli kaikkiaan hieman alle 1,7 milj. henkeä, josta federaation palveluksessa oli 878 000 henkeä eli 52 %. 17 % valtionhallinnon työntekijöistä oli aluehallinnon palveluksessa ja 31 % paikallishallinnossa. Venäjän koko työllinen työvoima oli vuonna 2009 69 milj. henkeä.

Valtion virkamiesten määrä lisääntyi koko 2000-luvun ajan. Erityisen nopeasti kasvoi federaation virkamiesten lukumäärä. Vuosina 2000–2009 valtion koko virkamiehien määrä kasvoi 44 %, kun federaation virkamiesten

määrä kasvoi 68 %. Nopeimmin työntekijöiden määrä lisääntyi vuosina 2005 ja 2006.

Valtionhallinnon työntekijät 2000–2009, milj. henkeä

Lähde: Rosstat

2000-luvun puolivälistä alkaen toteutettiin asteittain laaja paikallishallinnon uudistus, jossa syntyi yli 20 000 paikallishallinnon kuntaa. Vuonna 2008 uudistettiin valtion hallintojärjestelmää siten, että federaatiotasolta siirrettiin tehtäviä alue- ja paikallisviranomaisille. Nämä uudistukset ovat osaltaan vaikuttaneet virkamiehien määrän kasvuun.

Kansainvälisiä vertailuja virkamiesten määrästä on vaikea tehdä, sillä eri maat laativat tilastoja eri periaatteilla eivätkä Venäjänkään tilastot ole aivan yksiselitteisiä. Yleisesti ottaen Venäjän virkamiehistö ei muihin maihin verrattuna ole suuri. Virkamiesten osuus työllisestä työvoimasta on Venäjällä vajaat 3 %. Vastaava OECD-maiden keskimääräinen osuus oli 1990-luvun alussa 9 %, joskin osuus on sen jälkeen saattanut pienentyä.

Venäjällä on jo vuosia puhuttu tarpeesta vähentää virkamiesten määrää. Presidentti Dmitri Medvedev allekirjoitti 31.12.2010 asetuksen hallinnon tehostamisesta. Asetus koskee federaation virkamiehiä sekä federaation hallinnossa että alue- ja paikallishallinnoissa. Asetuksen mukaan henkilöstön enimmäismäärää supistetaan vuosina 2011–2013 20 %. Ensimmäinen 5 prosentin suuruinen vähennys on määrä toteuttaa jo kuluvan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja seuraava samansuuruinen vähennys vuoden kuluttua. Lopullinen tavoite on tarkoitus saavuttaa maaliskuussa 2013.

20 prosentin supistustarve lasketaan säännöksissä määritellyistä virkamiesten enimmäismäärästä eikä todellisesta lukumäärästä, joka voi olla tätä pienempi, koska kaikkia virkoja ei välttämättä ole täytetty. Finanssiministeriön mukaan vähennys koskee seuraavien kolmen vuoden aikana yli 100 000 henkilöä, mikä merkitsee runsaan 40 mrd. ruplan (noin miljardin euron) palkkakustannusten vähennystä vuonna 2013. Summasta puolet on tarkoitus käyttää jäljelle jäävien virkamiesten palkkojen korottamiseen.

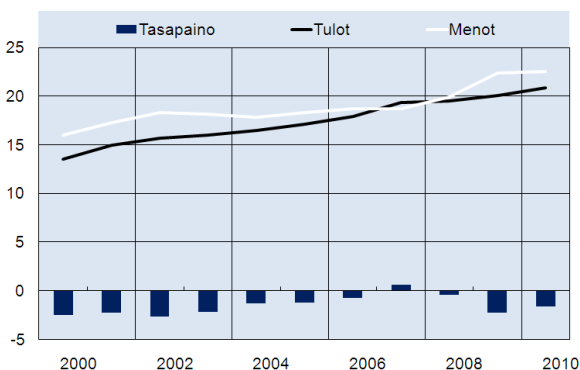
Kiina

Finanssikriisin suorat vaikutukset Kiinan julkisen talouden budjettitasapainoon jäivät vähäisiksi. Vuonna 2010 julkisen sektorin (keskushallinto ja alueet) alijäämä väheni 1,6 prosenttiin BKT:stä, kun alijäämä edellisvuonna oli 2,3 %. Alijäämän pienentyminen johtui vahvasta tulokehityksestä, sillä budjettitulot suhteessa kokonaistuotantoon nousivat 20,9 prosenttiin, kun menot olivat edellisvuoden tapaan noin 22,5 % BKT:stä. Alijäämä oli budjetoitua pienempi, mikä on ollut tyypillistä Kiinalle ja johtuu varovaisista tulojen kasvuarvioista.

Keskushallinnon osuus koko julkisen sektorin budjettituloista oli viime vuonna 46 % ja menoista 52 %. Keskushallinnon menoista pelkästään suorat tulonsiirrot ja verojen palautukset alueille kattavat kuitenkin yli 30 %, joten alue- ja paikallishallinnoilla on erittäin paljon budjettiliikettä. Erilaisten verojen osuus keskushallinnon tuloista on noin 95 % ja aluetason tuloista 80 %.

Kiinan budjettialijäämät vaikuttavat pieniltä suhteessa syksyllä 2008 julkaistuaan 4 000 miljardin juanin (lähes 600 mrd. USD) elvytyspakettiin, joka jakautui vuosille 2009–2010. Elvytyspaketin arvo on runsaat 5 % kahden viime vuoden yhteenlasketusta BKT:stä. Syitä maltillisin suoriin budjettivaikutuksiin on useita. Ensinnäkin elvytyspaketin rahoitukseen osallistuivat budjettisektorin ohella keskeisesti valtion omistamat yritykset ja pankit. Ehkä tärkeämpi syy on kuitenkin se, että huomattava osa elvytyspakettiin kuuluvista investoinneista toteutettiin aluetasolla budjetin ulkopuolella.

Kiinan julkisen sektorin (keskushallinto, alueet) budjettitulot, -menot ja tasapaino, % BKT:stä

Lähde: CEIC

Vuosi sitten ilmeni, että alue- ja paikallishallinnot ovat perustaneet budjettitalouden ulkopuolella toimivia yrityksiä, jotka toteuttavat viranomaisten määräämiä rakennushankkeita ja hankkivat rahoituksen pankeista omiin ni-

miinsä. Näin syntyneiden luottojen osuuden arvioidaan olevan lähes parikymmentä prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä muuttaa kuvaa Kiinan julkisen sektorin velasta. Kun virallinen velkasuhde on noin 20 %, todellisuudessa julkisen sektorin velkavastuut saattavat nousta noin 40 prosenttiin BKT:stä. Korkeampiakin arvioita on esitetty.

Luotettavan kuvan muodostaminen Kiinan julkisen talouden tilasta on erittäin vaikeaa. Erityisesti paikallishallintojen toimiminen osin budjettitalouden ulkopuolella (paikallishallinnon omistamat yritykset, maan käyttöoikeuksien myyntitulot) hämärtää kokonaiskuvaa.

Kiinan ja USA:n väliset taloussuhteet olivat tapetilla presidenttien viime viikon tapaamisessa Washingtonissa. Yhdysvallat ja Kiina ovat viime vuosina olleet toistensa kolmen suurimman kauppakumppanin joukossa. Kuten tällaisten vierailujen yhteydessä on tapana, kiinalaisen kauppavaltuuskunnan ilmoitettiin tehneen kymmenien miljardien dollareiden arvosta amerikkalaistavaroiden ostosopimuksia. Vierailun lopulla uutisoitiin, että kiinalainen ICBC-pankki on sopinut ostavansa enemmistöosuuden Bank of East Asia'n Yhdysvalloissa olevasta yksiköstä. Kauppa olisi toteutuessaan ensimmäinen, jossa kiinalaispankki ostaa amerikkalaisen vähittäispankin. ICBC:llä on sivukonttoreita Yhdysvalloissa. Kauppa vaatii vielä Yhdysvaltojen viranomaisten luvan.

Yhdysvaltojen näkökulmasta keskeisimmässä kauppasuhteita hiertävässä kysymyksessä eli Kiinan valuuttakurssipolitiikassa ei vierailun aikana lähennytty. Myöskään kiinalaisten toivelistaa koskevista läpimurroista ei uutisoitu. Kiinalaiset halusivat lisätä Kiinasta Yhdysvaltoihin suuntautuvia suoria sijoituksia ja poistaa Yhdysvaltojen Kiinaan kohdistamat teknologiaviennin esteet. Perinteisin sanakääntein presidentti Hu korosti Kiinan ja Yhdysvaltojen kauppakumppanuuden hyötyä molemmille osapuolille ja liennytti Kiinan puolustusmenojen kasvun aiheuttamaa huolta painottamalla Kiinan asevoimien puolustuksellista luonnetta. Hän myönsi Kiinan ihmisoikeustilanteesta olevan 'kehittämisen varaa'.

Vierailun yhteydessä Yhdysvaltojen hallinto ilmoitti tukevasa juanin liittämistä kansainvälisen valuuttarahaston SDR-mekanismiin (Special Drawing Rights) 'ajalään'. Kriteerinä on juanin kansainvälinen vaihdettavuus. Kriteeri täyttyy, jos kiinalaisten suunnitelmat valuuttasäätelyn purkamisesta toteutetaan. SDR on laskennallinen valuuttakori, jonka arvo määräytyy mukana olevien valuttojen perusteella. Kiinan hallinto kokee dollarin keskeisen roolin maailman rahoitusjärjestelmässä ongelmana ja on ilmoittanut olevansa kiinnostunut kehittämään SDR-mekanismia.

Vaikka keskustelu SDR:n potentiaalisesta roolista jatkuu, sen käyttö rajoittuu edelleen lähinnä IMF:n piiriin. Käytännön kannalta ajankohtaisempi kysymys on juanin vaihdettavuuden ja kansainvälisen käytön lisääntyminen.

Venäjä

Talous elpyi ja tuonti kasvoi voimakkaasti vuonna 2010. Rosstatin ensimmäisen arvion mukaan Venäjän BKT kasvoi viime vuonna 4 % edellisvuoden 8 prosentin pudotuksen jälkeen. BKT:n arvo oli 44 500 mrd. ruplaa eli runsaat 1 100 mrd. euroa. BKT asukasta kohden oli vajaat 8 000 euroa.

Yksityistä kulutusta heijastava vähittäiskaupan myynnin määrä lisääntyi vuoden aikana yli 4 % eli hieman odotettua hitaammin. Kiinteät investoinnit kasvoivat 6 %. Viennin määrä kasvoi yli 10 %, mikä osin johtui maakaasun viennin elpymisestä vuoden 2009 alun poikkeuksellisen notkahduksen jälkeen.

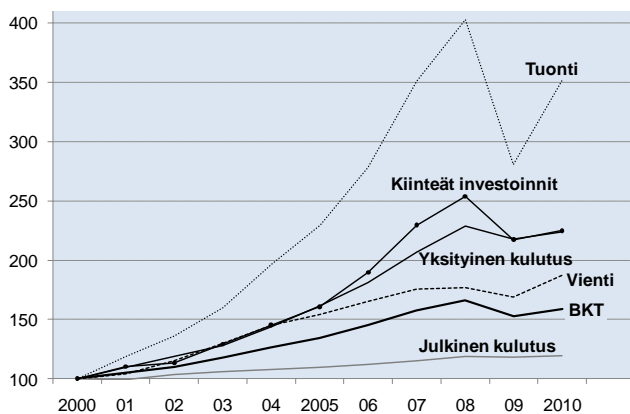
Yksityisen kulutuksen osuus BKT:stä oli viime vuonna 52 %, julkisen kulutuksen 20 % ja kiinteiden investointien 21 %. Viennin osuus oli 30 %.

Talouden elpymisen sai aikaan tuonnin lisääntymisen peräti 25 prosentilla edellisvuoden 30 prosentin supistumisen jälkeen. Tämä kertoo Venäjän talouden suuresta tuontialtiudesta. Tuonnin nopea kasvu johtui osaltaan myös tarpeesta korvata kotimaisen tuotannon kuumasta ja kuivasta kesästä johtuneita vaikeuksia.

Jalostava teollisuus kasvoi viime vuonna toistakymmentä prosenttia. Myös kuljetussektori elpyi nopeasti. Kaivannaistuotanto lisääntyi 4–5 %; mm. maakaasun tuotanto kasvoi 11 % ja raakaöljyn tuotanto 2 %. Sähkön tuotanto lisääntyi lähes 5 %. Rakennus- ja kiinteistöalan tuotanto puolestaan jäi lamavuoden 2009 tasolle. Kesän kuumuudesta ja kuivuudesta kärsinyt maataloustuotanto väheni toistakymmentä prosenttia.

Kesän notkahduksen jälkeen talouden elpymisen piristyi vuoden loppua kohden mm. vähittäiskaupan, investointien ja teollisuustuotannon ansiosta.

BKT:n, kysyntäerien ja tuonnin määrä, indeksejä (2000 = 100)

Lähde: Rosstat

Reaalipalkat kasvussa, työttömyys supistui vuonna 2010. Rosstatin mukaan vuonna 2010 palkat nousivat nimellisesti 11 % ja reaalisesti 4 %. Keskispalkka oli vuoden lopussa hieman alle 22 000 ruplaa (noin 540 euroa) kuukaudessa.

Suurimpia palkkoja maksettiin edelleen rahoitusalla, jossa keskipalkka oli 47 600 ruplaa eli noin 1 200 euroa kuukaudessa. Palkat olivat korkeita myös energiäteollisuuden eri aloilla. Matalimpia palkat olivat tekstiiliteollisuudessa, jossa keskimääräinen kuukausipalkka oli hieman alle 10 000 ruplaa eli noin 250 euroa, sekä maataloudessa ja opetustoimessa.

Öljyn- ja kaasuntuotantoalueet sekä Moskova ja Pietari pitivät kärkisijoja alueellisessa palkkavertailussa, kun taas matalimpia palkkoja maksettiin Pohjois-Kaukasuksella.

Eläkkeet nousivat voimakkaasti viime vuoden alkupuolella toteutettujen tasokorotusten ansiosta; eläkkeiden reaalin kasvu oli 30 %. Eläkkeet ovat kuitenkin edelleen suhteellisen pieniä. Keskimääräinen kuukausieläke oli vuoden lopussa 7 600 ruplaa eli noin 190 euroa.

Köyhien määrä kasvoi hieman taantuman aikana, mutta alkoi viime vuoden kuluessa taas supistua. Viime vuoden lopulla 14 % väestöstä eli tuloilla, jotka ovat alle virallisen toimeentulominimin, kun ennen taantumaa osuus oli 13 %.

Rosstatin mukaan tuloerot ovat olleet hienoisessa kasvussa 2000-luvulla. Kansainväliset tilastot osoittavat, että tuloerot olivat Venäjällä 2000-luvun lopussa kutakuinkin Yhdysvaltojen tasolla. Venäjällä tulonjako oli kuitenkin merkittävästi tasaisempaa kuin useissa Lätinalaisen Amerikan maissa.

Venäjän työttömyysaste supistui vuoden 2010 aikana 9 prosentista 7 prosenttiin. Moskovassa ja Pietarissa työttömyysaste oli vuoden lopussa vain parin prosentin luokkaa.

Keskuspankki kiristää rahapolitiikkaa. Venäjän keskuspankki korotti 1.2. pankkien reservivaatimuksia. Pankkien kotimaisten vastattavien osalta pakollinen reservitalletus nousi 2,5 prosentista 3 prosenttiin ja ulkomaisten vastattavien osalta 2,5 prosentista 3,5 prosenttiin. Joulukuussa keskuspankki nosti talletuskorkojaan 0,25 prosenttiyksiköllä.

Keskuspankin ilmoituksen mukaan toimenpiteiden taustalla ovat voimistuneet inflaatio-odotukset ja varautuminen lyhytaikaisen pääoman maahan virtaukseen raakaöljyn maailmanmarkkinahinnan ollessa korkealla.

Keskuspankki toteaa ilmoituksessaan lisäksi, että huolimatta viime aikojen positiivisesta talouskehityksestä yrityskyselyt osoittavat luottamuksen talouskasvun vakautteen olevan edelleen epävarmaa. Tämän vuoksi keskuspankin on tulevia rahapoliittisia päätöksiä tehdessään otettava huomioon vastakkaissuuntaiset riskit, jotka yhtäältä johtuvat talouskehityksen mahdollisesta hidastumisesta ja toisaalta inflaation mahdollisesta kiihtymisestä. Keskuspankin johtokunta kokoontuu kerran kuukaudessa päättämään rahapoliittisista toimista.

Kiina

Kiina vahvistaa määrätietoisesti juanin kansainvälistä roolia. Kiinan keskuspankin varapääjohtaja ja maan valuuttahallinnon (SAFE) päällikkö Yi Gang ilmoitti tammikuussa, että maa pyrkii viiden vuoden kuluessa tekemään juanista vapaasti vaihdettavan valuutan. Käytännössä tämä tarkoittaa vielä toistaiseksi tiukasti säänneltyjen pääomaliikkeiden vapauttamista. Ilmoitus tuli vain viikko sen jälkeen, kun keskuspankki antoi juan-määräisiin ulkomaankauppaoperaatioihin oikeutetuille kiinalaisyrityksille ja pankeille luvan tehdä suoria sijoituksia ulkomaille juaneissa. Viime kuussa ilmoitettiin myös kokeilusta, jossa valituille kiinalaisille rahoituslaitoksille annetaan mahdollisuus hakea ulkomaista rahoitusta välitettäväksi Kiinan rahoitusmarkkinoille. Lisäksi valtioneuvoston Bank of China sai tammikuussa kiinalaisviranomaisten luvan aloittaa kaupankäynnin juaneilla Yhdysvalloissa.

Tammikuun tapahtumat ovat johdonmukaista jatkoa juanin kansainvälisen roolin kasvattamiselle, joka alkoi toden teolla vuoden 2009 puolivälissä, kun joukolla kiinalaisyrityksiä annettiin kokeiluun toistaiseksi lupa hoitaa ulkomaankaupan maksut juaneissa. Sittemmin käytäntöä on laajennettu koskemaan lähes koko ulkomaankauppaa. Samalla Kiinan rahamarkkinoita on vähitellen avattu ulkomaisille toimijoille.

Keskeinen koekenttä juanin kansainvälistymisessä on toistaiseksi ollut Hongkong, jossa juan-markkinat ovat kehittyneet vauhdilla. Juan-talletusten määrä erityishallintoalueen pankeissa kaksinkertaistui viime vuonna syyskuun lopusta joulukuun loppuun 315 miljardiin junaan (35 mrd. EUR). Juanin vahvistuspaineisiin liittyvä kova kysyntä on ajoittain johtanut juanin kurssin huomattavasti vahvempaan arvoon Hongkongissa kuin Manner-Kiinassa.

Juanin käyttö ulkomaankauppa- ja investointivaluuttana on nopeasti lisääntymässä, joten juan-operaatioita opetellaan ja uusia tuotteita kehitellään kuumeisesti pankeissa ympäri maailmaa. Toistaiseksi rajan ylittävät juan-virrat ovat vielä pienet, mutta asian merkitys Kiinassa ja maailmalla näyttää kasvavan odotettua nopeammin.

Ostopäällikköindeksien (PMI) mukaan Kiinan teollisuuden kasvu jatkui tammikuussa likimain ennallaan. Kiinan virallinen PMI laski tammikuussa 52,9 pisteeseen joulukuun 53,9:stä, mutta HSBC-pankin tuottama PMI (54,5) oli käytännössä sama kuin joulukuussa. Molemmat indeksit pysyivät vahvasti kasvua osoittavalla alueella.

Ostopäälliköiltä tehtäviä tiedusteluja käytetään keskeisissä teollisuusmaissa tuotannon kasvun sekä siihen liittyvien taustatekijöiden arviointiin. Kiinasta poiketen Yhdysvaltojen ja EU:n ostopäällikköindeksit kohosivat voimakkaasti tammikuussa kasvun kiihtymistä ennakoiden.

Kiinalaisten pankkien kannattavuus on pysynyt hyvänä koko talouskriisin ajan. Vuonna 2009 pankkisektorin nettotulos nousi 30 % edellisvuodesta, ja sama tahti jatkui myös vuoden 2010 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana. Kiinalaisten pankkien taseet kasvoivat kriisivuosi-erittäin nopeasti elvytyspolitiikkaan keskeisesti kuuluneen luoton kasvattamisen vauhdittamana. Viime vuonna kasvu kertyi jälleen lähes viidennes. Pankkivalvontaviranomaisten mukaan (CBRC) liikepankkien järjestämättömien luottojen määrä jatkoi laskuaan ja oli vuoden lopussa ainoastaan runsaan prosentin pankkien lainakanasta. On odotettavaa, että kiristävän rahapolitiikan myötä pankkien taseiden kasvu hidastuu kuluvan vuoden aikana.

Kiinan keskuspankin mukaan Kiinan rahoitusjärjestelmä selviytyi hyvin vuoden 2010 aikana suoritetuissa FSAP (Financial Assessment Program) testeissä. FSAP on IMF:n ja Maailmanpankin arvio rahoitusjärjestelmän tilasta ja riskeistä, joka tehdään noin kolmessa neljäsosassa IMF:n jäsenvaltioista yhdenmukaisin periaattein. Kiinan keskuspankin mukaan FSAP osoittaa maan rahoitusjärjestelmän rakennemuutoksen edenneen ja sektorin selviytyneen hyvin kansainvälisestä talouskriisistä.

Hyvästä kokonaiskuvasta huolimatta selvityksen yhteydessä nousi esille myös ongelmia, mutta keskuspankki ei niitä yksilöinyt eikä IMF ole julkistanut Kiinan FSAP-raporttia. Yhdeksi ongelmakohtaksi tiedetään pankkien taseidensa ulkopuolella myöntämä luototus, mutta valvontaviranomaiset ovat määränneet näiden erien siirtämisen taseeseen vuoden 2011 aikana.

Kiina aloitti kiinteistöverokokeilun osana asuntomarkkinoiden hintakehityksen hillintää. Pitkän keskustelun jälkeen kiinteistöverokokeilu aloitettiin tammikuun lopussa Shanghaissa sekä sisämaan Chongqingissa. Shanghaissa vero on 0,6 % tai 0,4 % vuodessa riippuen asunnon myyntihinnasta ja se koskee shanghaialaisten kakkosasuntoja sekä kaikkia ulkopaikkakuntalaisten omistamia asuntoja. Chongqingissa vuosittain maksettava vero on 0,5 %, 1,0 % tai 1,2 % asunnon arvosta riippuen siitä, kuinka paljon korkeampi asunnon hinta on suhteessa markkinoiden keskihintaan. Näin ollen kiinteistövero maksetaan vain keskiarvoa selvästi kalliimmista asunnoista.

Kiinteistöveron vaikutukset asuntojen hintatasoon riippuvat mm. siitä, kuinka paljon markkinoilla on tyhjiä kalliita asuntoja. Markkinavaikutukset selviävät lomakauden jälkeen, kun kaupankäynti palaa normaaliksi.

Viime vuonna toteutetuista asuntomarkkinoiden kiristystoimenpiteistä huolimatta asuntohintakehitys aiheuttaa päänsärkyä päättäjille. Juuri ennen kiinteistöverokokeilun alkua käsirahan määrä toisen asunnon ostajille Kiinassa nostettiin 50 prosentista 60 prosenttiin. Ensiasunnon ostajilta vaaditaan 30 prosentin käsirahaosuus.

Venäjä

Öljyn ja kaasun tuotanto kasvoi vuonna 2010. Venäjän raakaöljyn tuotanto kasvoi viime vuonna 2 % 505 milj. tonniin. Tuotanto on viimeksi ollut näin suurta 1990-luvun alussa. Tulevina vuosina öljyn tuotanto ei lisäännä merkittävästi, sillä uusiin kenttiin ei ole vuosien investoitu riittävästi. Venäjän kentät tuottavat öljyä kapasiteettinsa maksimirajoilla, kun taas monien OPEC-maiden kentät tuottavat öljyä paljon alle täyden kapasiteetin.

Venäjän suurimman öljyntuottajan, valtiollisen Rosneftin, tuotanto oli 112 milj. tonnia eli runsas viidennes koko maan öljyntuotannosta.

Maksutasetietojen mukaan raakaöljyn vienti kasvoi viime vuonna arvoltaan 33 %, mikä pääosin johtui öljyn maailmanmarkkinahinnan voimakkaasta noususta. Kallistuminen on jatkunut kuluvana vuonna, ja helmikuun alussa Urals-öljyn hinta oli lähes 100 dollaria tynnyriltä. Viimeksi öljy oli yhtä kallista vuonna 2008 ennen talouslamaa. Raakaöljyn koko viennin arvo oli viime vuonna 134 mrd. dollaria.

Venäjän koko raakaöljyn vienti oli viime vuonna noin 245 milj. tonnia, mikä oli suunnilleen yhtä paljon kuin vuotta aiemmin.

Venäjän suurin öljyn vientisatama on Suomenlahdella sijaitseva Primorsk, jonka kautta kulki viime vuonna 72 milj. tonnia raakaöljyä. Venäjän suurimman rahtisataman Novorossijskin kautta kuljetettiin raakaöljyä 42 milj. tonnia. Molempien satamien öljynvientit supistui viime vuonna noin 5 %. Öljyn vienti kasvoi Kaukoidässä Sahalinin satamissa sekä Kozminossa. Japaninmeren rannalla lähellä Vladivostokia sijaitseva Kozminon satama avattiin vuonna 2009. Parhaillaan rakenteilla olevan ESPO (Eastern Siberia – Pacific Ocean) -öljyputken valmistuttua Kozminosta tulee putken päätesatama, josta öljy kuljetetaan Aasian markkinoille. Tällä hetkellä öljy kuljetetaan Kozminoon rautateitse.

Venäjä vei viime vuonna öljytuotteita 70 mrd. dollarin arvosta. Kasvua edellisvuodesta oli 45 %. Tämän vuoden tammikuussa öljytuotteiden vientikuljetukset aloitettiin Suomenlahdella sijaitsevan Ust-Lugan sataman uudesta öljytuoteterminaalista.

Maakaasun tuotanto kasvoi viime vuonna edellisvuoden supistumisen jälkeen 11 % ja oli 649 mrd. m³. Laman aikaansaama ulkomaisen kysynnän voimakas supistuminen aiheutti tuotannon pienenemisen vuonna 2009, mutta viime vuonna tuotanto oli enää 3 % pienempi kuin ennen lamaa vuonna 2008. Kaasujätti Gazpromin osuus Venäjän maakaasun tuotannosta on lähes 80 %.

Maakaasun vienti kasvoi viime vuonna noin 6 % ja oli noin 170 mrd. m³. Viennin määrä oli huipussaan 207 mrd.

m³ vuonna 2005. Viennin arvo kasvoi viime vuonna 15 % 48 mrd. dollariin.

Moskovan kaupunki aikoo nopeuttaa omaisuutensa myyntiä. Viime vuoden lokakuussa pormestariksi nimitetty Sergei Sobjanin on käynnistänyt muutoksia kaupungin hallinnossa ja parhaillaan kaupungille ollaan laatimassa uutta talousstrategiaa. Talouspolitiikan linjan uudistuksia ennakoit entisen varatalousministerin ja Troika Dialog -investointipankin toimitusjohtajan Andrei Sharonovin joulukuinen nimitys taloudesta vastaavaksi apulaiskaupunginjohtajaksi.

Moskovan uusi johto on ryhtynyt valmistelemaan kaupungin omaisuuden laajamittaista myyntiä. Tavoitteena on myydä vuosina 2011–2013 omistusosuudet yli 230 yrityksestä. Niistä arvioidaan saatavan yhteensä runsaat 200 mrd. ruplaa (5 mrd. euroa). Yhtäältä Moskova noudattaa Venäjän hallituksen viime vuoden lopulla alueille ja kunnille antamaa kehotusta nopeuttaa omaisuuden myyntiä. Toisaalta laajalla myyntiohjelmalla pyritään osaltaan helpottamaan kaupungin taloudellisia ongelmia. Kuluvana vuonna kaupungin budjetin alijäämäksi arvioidaan noin 150 mrd. ruplaa (3,7 mrd. euroa).

Laaja myyntiohjelma on selkeä muutos Moskovan aiemman pormestarin Juri Luzhkovin noudattamaan linjaan. Apulaiskaupunginjohtaja Andrei Sharonovin mukaan tarkoituksena on, että Moskovan omistukseen jäävät lopulta vain kunnallispalveluista huolehtivat tärkeimmät yritykset. Sharonov kritisoi edeltäjiensä politiikkaa, joka laajensi kaupungin yritystoimintaa yhä uusille aloille ja esti yksityisen sektorin toiminnan kehittymistä.

Moskovan kaupunki omistaa noin 350 kunnallista yritystä, minkä lisäksi kaupungilla on huomattavia omistuksia yli 400 osakeyhtiössä, joista lähes 140:ssä kaupungilla on määräysvalta. Moskova omistaa mm. 74 % Venäjän kolmanneksi vilkkaimmasta lentokentästä Vnukovosta, 22 % öljynporausta harjoittavasta Sibir Energystä ja 27 % Euroopan mittakaavassa suuresta elintarvikealan holding-yhtiöstä Yhdistyneistä konditorioista, johon kuuluu 15 elintarvikealan yritystä, mm. kolme maan tunnetuinta makeistehdasta. Kaupungilla on omistusta matkatoimisto Inturistissa, Radisson-Slavjanskaja- ja Metropol-hotelleissa sekä Gostinyi Dvor -tavaratalossa.

Laajaa huomiota ovat herättäneet Moskovan suunnitelmat myydä runsaan 50 prosentin omistusosuus Venäjän viidenneksi suurimmasta pankista, Bank Moskvystä. Kaupunki on sopinut myyvänsä osuuden ilman tarjouskilpailua maan toiseksi suurimmalle pankille, valtiolliselle VTB:lle. Venäjän suurin yksityinen pankki, Alfa-bank, on kiinnostunut osuuden ostamisesta ja se on vedonnut viranomaisiin tarjouskilpailun järjestämiseksi. Useat asiantuntijat kritisoivat sitä, että Bank Moskvya aiotaan myydä ilman kilpailua.

Kiina

Kiinan keskuspankki nosti talletusten ja lainojen viitekorkoja 9.2. alkaen. Prosenttiyksikön neljänneksen korotusten jälkeen vuoden mittaisten talletusten viitekorko on 3,0 % ja lainojen viitekorko 6,06 %. Kiinan keskuspankki on kiristänyt rahapolitiikkaa tiuhaan tahtiin viime kuukausina inflaation kuriin saamiseksi. Korotuksen jälkeenkin talletusten viitekorko jää negatiiviseksi reaalisesti mitattuna, sillä kuluttajahinnat nousivat 4,6 prosenttia joulukuussa. Rahapolitiikan odotetaan edelleen kiristävän lähikuukausina.

Helmikuuisessa maailmantalouden tilaa ja valuuttakurssipolitiikkaa koskevassa virallisessa raportissaan Yhdysvaltain valtiovarainministeriö ei syyttänyt Kiinaa valuutan manipuloinnista. Tämä pienentää maiden välisen kauppasodan uhkaa, sillä syytös olisi johtanut vastatoimien suunnitteluun. Raportissa todetaan Kiinan rajoittavan juanin nimellisen valuuttakurssin vahvistumista, joka on jäänyt Yhdysvaltain hallinnon mielestä liian hitaaksi. Samalla kuitenkin juanin reaalin valuuttakurssi (nimellinen kurssi korjattuna maiden välisillä inflaatioeroilla) on vahvistunut, kun inflaatio on ollut Kiinassa viitisen prosenttia Yhdysvaltoja nopeampaa. Valtiovarainministeriön raportissa kiinnitetään myös huomiota siihen, että Kiina on vapauttamassa valuutansäätelyään, mikä jatkossa lisää juanin herkkyyttä markkinatilanteen vaihteluille.

Juanin kurssi dollariin nähden on jatkanut hitaasti vahvistuvalla trendillä. Keskiviikkona 9.2. virallinen (CNY) kurssi Shanghaissa oli 6.59 juania dollarilta ja vapaammin markkinoilla muodostuva off-shore kurssi Hongkongissa (CNH) 6.57 juania dollarilta. Juan on viimeksi kuluneen vuoden aikana vahvistunut nimellisesti kolmisen prosenttia dollariin nähden ja lähes kymmenyksen velkakriisin runtelemaan euroon nähden. Japanin jenin suhteen juan on sen sijaan heikentynyt viimeksi kuluneen vuoden aikana noin seitsemän prosenttia.

Juanin kauppapainotettu reaalikurssi, indeksi 2005 = 100

Lähde: BIS

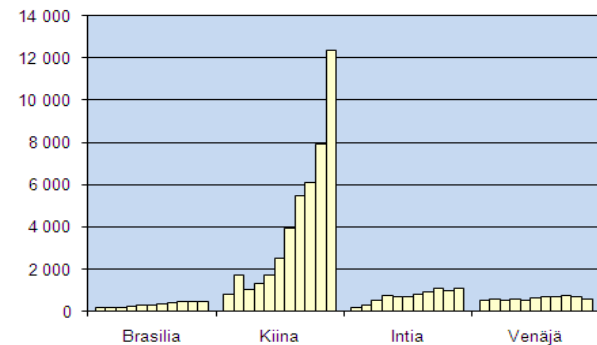
Ankarin kuivuus kuuteenkymmeneen vuoteen heikentää satonäkymiä Kiinassa. Tilanne on erityisen huono keskeisillä vehnäntuotantoalueilla, jossa kuivuus uhkaa edelleen pahentua ilmojen lämmitessä. Huonot satonäkyvät aiheuttavat korotuspainetta elintarvikkeiden hintoihin, jotka nousivat Kiinassa syksyn aikana voimakkaasti. Kiinan kuivuus on myös heijastunut vehnän maailmanmarkkinoihin, joilla hinnat ovat nousseet ennätystasolle.

Veden saatavuus on yleinen ongelma kehittyvissä maissa. Kiinassa ongelma on pahentunut viime vuosikymmeninä, kun veden tarjonta ei ole kyennyt vastaamaan jatkuvan voimakkaan talouskasvun sekä väestön lisääntymisen aiheuttamaan kysynnän kasvuun. Saastuminen vaijaa jopa puolta Kiinan vesivarannoista, jotka jakautuvat epätasaisesti maan eri osien välillä. Tyypillisesti veden saatavuus on heikointa pohjoisessa ja parasta jokialueilla ja etelässä, jossa monsuunisateet täydentävät pintavesivaroja. Kiinan keskushallinto on asettamassa vesihuollon yhdeksi painopistealueeksi uudessa viisivuotissuunnitelmassa. Valtio aikoo käyttää 4 000 miljardia juania (440 mrd. euroa) vesihuoltoprojekteihin seuraavan kymmenen vuoden aikana. Edellisellä viisivuotiskaudella vesihuollon määrärahat kaksinkertaistettiin.

Kiina nousi jo neljänneksi suurimmaksi kansainvälisten patenttien hakijaksi. WIPO (World Intellectual Property Organization) julkaisi kuluvalle viikolla kansainvälisen patenttisynteesisopimuksen (PCT) piirissä tehtyjen patenttihakemusten alustavat tilastot viime vuodelta.

Patenttihakemusten määrä kasvoi 5 prosentilla 162 900 hakemukseen, mutta Kiinan hakemien patenttien määrä lisääntyi peräti 56 %. Kiina nousikin yli 12 300 patenttihakemuksella jo Korean ohi maailman neljänneksi suurimmaksi patenttien hakijaksi ja sen osuus kaikista hakemuksista nousi noin 8 prosenttiin. Yhdysvallat on 28 prosentin osuudellaan suurin patenttien hakija. Seuraavana tulevat Japani 20 prosenti osuudella ja Saksa 11 prosentin osuudella.

Kansainvälisten patenttihakemusten (PCT) määrän kehitys BRIC-maissa 2000–2010, kpl

Lähde: WIPO

Venäjä

Pankkitoiminta elpyi viime vuonna. Kotitalouksien talletukset kasvoivat vuoden aikana erittäin nopeasti edellisvuosien hidastumisen jälkeen. Talletukset lisääntyivät nimellisesti 31 % eli lähes yhtä nopeasti kuin ennen talouden lamaa. Valuuttatalletusten osuus talletuksista supistui 26 prosentista 19 prosenttiin, mikä kertoo kotitalouksien lisääntyneestä luottamuksesta talouteen ja ruplaan.

Kotitalouksille myönnettyjen lainojen kanta kasvoi viime vuonna nimellisesti 14 % ja yrityksille myönnettyjen lainojen kanta 12 %, kun vuonna 2009 kotitalouksien lainakanta supistui 11 % ja yrityslainojen kanta pysyi entisellään. Myönteinen kehitys heijastaa parantunutta taloustilannetta ja positiivisia odotuksia sekä korkotason laskua. Alle vuoden pituisten ruplamääräisten yrityslainojen keskiporkko oli viime vuoden lopussa 9,2 %. Inflaation odotetaan kuluvana vuonna olevan noin 8 %.

Pankkien investoinnit arvopapereihin ja erityisesti joukkovelkakirjoihin ovat lisääntyneet talouskriisin seurauksena nopeasti. Arvopaperi-investoinnit muodostivat viime vuoden lopussa 17 % pankkisektorin taseesta, kun osuus vuoden 2009 alussa oli 8 %. Pankit luotottivat yrityksiä mielellään ostamalla niiden liikkeelle laskemia joukkovelkakirjoja, sillä pankit voivat käyttää arvopapereita oman lainanottonsa vakuutena.

Venäjällä oli viime vuoden lopussa 1 012 luottolaitosta, joista 955 oli pankkeja. Vuoden aikana pankkien lukumäärä väheni 52:lla. Keskuspankki peruutti toimiluvan 27 pankilta, jotka eivät noudattaneet pankkitoiminnan säännöksiä. Pankkien määrän supistumiseen vaikuttivat lisäksi pankkifuusiot, joiden määrä on ollut kasvussa. Muutamit pankeista menettivät pankkilisenssin, koska eivät pystyneet täyttämään pankeille asetettua minimipääomavaatimusta. Ne jatkoivat toimintaansa rajoitetun lisenssin turvin, joka ei esimerkiksi anna niille oikeutta talletusten vastaanottoon kotitalouksilta.

Pankkien lukumäärän odotetaan supistuvan edelleen. Yhtenä syynä tähän on minimipääomavaatimuksen korottaminen. Tammikuussa 2012 pankkien minimipääoma nostetaan nykyisestä 90 milj. ruplasta (2,3 milj. euroa) 180 milj. ruplaan.

Viiden suurimman pankin osuus koko pankkisektorin taseesta on 48 %. Kaikki viisi suurinta pankkia ovat julkisessa omistuksessa eli omistajina ovat keskuspankki, valtio, valtiollinen yritys tai kunta. Julkisen sektorin omistamien pankkien osuus pankkisektorin yhteenlasketusta taseesta on kasvanut vuoden 2007 vajaasta 40 prosentista viime vuoden yli 50 prosenttiin.

Julkisessa omistuksessa olevat suurimmat pankit ovat vahvistamassa asemaansa entisestään. Maan suurin pankki, Sberbank, neuvottelee parhaillaan yksityisen investointipankin Troika Dialogin ostamisesta. Valtiollinen VTB on ostamassa osuutta Venäjän rautateiden pääosin omistamas-

ta Transkreditbankista ja Moskovan kaupungin omistamasta Bank Moskvystä.

Venäjän valtio myi 10 prosentin omistusosuuden VTB-pankista. Kyseessä on toistaiseksi merkittävin yksityistämiskauppa hallituksen viime vuonna hyväksymän valtion omaisuuden myyntiä koskevan ohjelman puitteissa.

VTB on Venäjän toiseksi suurin pankki. Sen juuret juontuvat Neuvostoliiton-aikaiseen Vneshtorgbank-pankkiin, joka hoiti ulkomaankaupan maksuliikennettä. 2000-luvulla VTB:tä on kehitetty voimakkaasti.

Osakkeiden myynti käynnistyi 7. helmikuuta. Myyntihinta oli lähellä Moskovan ja Lontoon pörssissä edellispäivinä noteerattuja kurseja. Kokonaisuudessaan kaupan arvo oli hieman alle 96 mrd. ruplaa (noin 2,4 mrd. euroa). Ennen myyntiä valtion omistusosuus pankista oli 85,5 %.

Suurin yksittäinen sijoittaja on lehtitietojen mukaan venäläinen miljonaari Suleiman Kerimov. Valtaosa muista sijoittajista on ulkomaisia, suurimpina italialainen finanssiryhmä Generali ja yhdysvaltalainen sijoitusyhtiö TPG Capital. Muita merkittäviä sijoittajia ovat mm. Harvard Endowment sekä Kiinan valtion sijoitusyhtiö China Investment Corporation (CIC). CIC on ensimmäinen kiinalainen sijoitusyhtiö, joka on sijoittanut merkittävällä panoksella venäjän talouteen. Myös VTB:n osakkeita jo aiemmin omistaneet ulkomaiset sijoittajat lisäsivät omistusosuuttaan.

Kaupan jälkeen VTB:n omistajina on Venäjän valtion lisäksi 5–10 merkittävää investoijaa, joiden kunkin omistusosuus pankista on noin prosentti. Pörssissä vapaasti vaihdettavien osakkeiden osuus kaikista VTB:n osakkeista kasvoi kaupan seurauksena noin neljännekseen.

Koneenrakennusteollisuuden tilanne huolestuttava.

Venäjän teollisuus- ja kauppaministeriön mukaan koneenrakennusteollisuus on viime vuosina menettänyt asemiaan niin kotimaisilla kuin ulkomaisillakin markkinoilla. Venäjän talouden kasvaessa nopeasti 2000-luvulla yhä suurempi osuus teollisuuden tarvitsemista uusista koneista ja laitteista on tuotu ulkomailta. Erityisissä vaikeuksissa on öljyn ja kaasun tuotantoon, kaivosteollisuuteen ja metallien perusteellisuuteen koneita valmistava teollisuus.

Koneenrakennusteollisuuden kapasiteetin keskimääräinen käyttöaste on vain noin 30 %, ja yli neljännes yrityksistä toimii tappiolla. Ministeriön mukaan alan perusongelmia ovat vanhentunut tuotantoteknologia, koneiden heikko kunto ja näistä syistä johtuva tuotantolaitosten vähäinen kilpailukyky.

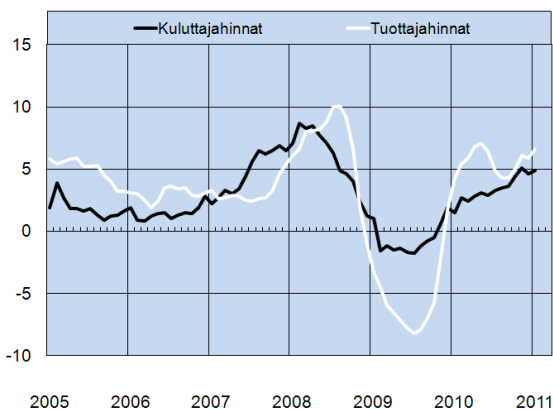
Teollisuus- ja kauppaministeriö on laatinut vuoteen 2020 ulottuvan ohjelman koneenrakennusteollisuuden kehittämiseksi. Tarkoituksena on valtion tuella pysäyttää alan rappeutuminen. Keinoina ministeriö mainitsee investointilainojen korkotuen, budjetista annettavan innovaatio- ja tuotantotukien sekä suotuisan tullikohtelun. Ministeriö ehdottaa myös yhteisyritysten perustamista alan ulkomais- ten huippuyritysten kanssa.

Kiina

**Kiinassa inflaatio kiihtyi, asumiselle lisää painoa kulu-
tuskorissa.** Kuluttajahinnat olivat tammikuussa 4,9 % (joulukuussa 4,6 %) korkeammat kuin vuosi sitten, mikä on vähemmän kuin yleisesti odotettiin. Tuottajahinnat nousivat 6,6 % (joulukuussa 5,9 %). Keskeinen tekijä hintojen nousun taustalla on ruoan sekä raaka-aineiden hintojen nousu, jota ylläpitävät maailmantalouden kysynnän elpyminen ja säätelijöihin liittyvät tarjontahäiriöt. Australian tulvat ovat vaikuttaneet monien raaka-aineiden saatavuuteen ja Kiinassa kuivuus uhkaa vehnäsattoa keskeisillä tuotantoalueilla.

Luottoja myönnettiin tammikuussa odotettua vähemmän ja rahamäärän (M2) kasvu hidastui noin 17 prosenttiin joulukuun lähes 20 prosentista. Keskuspankin uskotaan tavoittelevan kuitenkin vielä hitaampaa rahamäärän kasvua ja jatkavan siten rahapolitiikan kiristämistä. Keskuspankki ei poikkeuksellisesti ole ilmoittanut kuluvalle vuodelle luottojen määrää koskevaa tavoitetta, mikä voi olla yksi merkki rahapoliittisen kehikon vähittäisestä muutoksesta. Pankkien talletuksiin kohdistuvaa reservivaatimuspoliittikkaa aiotaan muuttaa siten, että vaatimuksissa otetaan nykyistä selvemmin huomioon pankkikohtaiset erityispiirteet.

Kiinan inflaatio, % -muutos vuotta aiemmasta

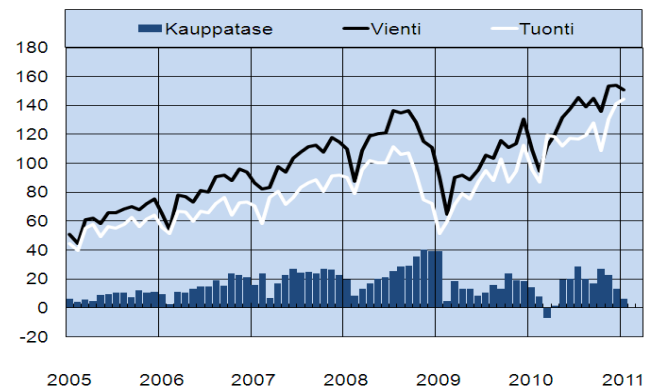
Lähde: Bloomberg

Kiinan tilastovirasto on muuttanut hieman kuluttajahintainflaation laskemisessa käytetyn kulutuskorin rakennetta. Elintarvikkeiden osuutta laskettiin 2 prosenttiyksiköä arviolta 30 prosenttiin kulutuskorista. Usein liian pieneksi moitittua asumiskustannusten osuutta nostettiin 4 prosenttiyksiköllä noin 17–18 prosenttiin. Samalla useimpien muiden erien osuudet laskivat aavistuksen. Tammikuun inflaatioon muutoksilla oli vain marginaalinen vaikutus.

Kiinan ulkomaankaupan ylijäämä pieneni tammikuussa 6,5 miljardiin dollariin. Vienti oli tammikuussa 150 mrd. dollaria (vuosikasvu 37 %), ja tuonti kasvoi uuteen huippuarvoonsa 144 mrd. dollariin (51 %). Kauppataaseen ylijäämä pieneni yli 6 mrd. dollarilla joulukuusta. Ylijäämä oli selvästi pienempi kuin vuosi sitten.

Tuonnin huomattava kasvu johtuu sekä vahvistuneesta kotimaisesta kysynnästä että raaka-aineiden hintojen noususta. Kiina on esimerkiksi maailman suurin rautamalmin ostaja, ja rautamalmin tuonnin määrä oli tammikuussa lähes 50 % suurempi kuin vuosi sitten, mutta hintojen nousun ansiosta tuonnin arvo oli peräti 150 % suurempi. Vastaavasti raakaöljyn tuontimäärä kasvoi neljänneksellä, mutta hintojen nousun myötä tuonnin arvo oli 50 % suurempi kuin tammikuussa 2010.

Kiinan ulkomaankauppa kuukausittain, mrd. USD

Lähde: CEIC

Yhdysvallat syyttää Kiinaa Maailman kauppajärjestyksessä WTO:ssa kotiinpäin vedosta elektronisten maksupalveluiden tarjonnassa. Yhdysvaltojen mukaan Kiina mm. sallii juan-maksut vain kiinalaisen UnionPayn kortteilla. Syksyllä aloitetut kahdenväliset neuvottelut kiistan ratkaisemiseksi päättyivät tuloksettomina, ja asia siirtyi WTO:n komiteakäsittelyyn, joka voi kestää parikin vuotta.

Kiinan kymmenvuotisen WTO-jäsenyyden aikana sitä vastaan on tehty 21 valitusta 13 eri asiakokonaisuudesta. Valitukset ovat koskeneet mm. yritysten tasapuolista kohtelua, piraattituotantoa ja taloudellisen informaation tuottamista. Yhdeksässä tapauksessa ratkaisu on löytynyt Kiinan luvattua muuttaa säännöksiään. Ratkaisematta ovat elektronisen maksamisen lisäksi yritystukia, raaka-aineiden vientiä sekä metallituotteiden tuontia koskevat kiistat.

Kiina on tehnyt WTO:n puitteissa valituksen seitsemän kertaa, viidesti Yhdysvaltoja ja kahdesti EU:ta vastaan. Kiinan valitukset koskevat sille polkumyynnistä asetettuja rangaistustulleja. Valituksista puolet on mennyt läpi, viimeksi syksyllä 2010 teräskiinnikkeiden vientiä EU:hun koskevista rangaistustulleista. WTO:n käsittelyssä on Kiinan valitus EU:n rangaistustullista kiinalaisille kengille.

Venäjä

Venäjän ulkomaankauppa kasvoi voimakkaasti viime vuonna. Venäjän tullin mukaan viennin arvo oli 396 mrd. dollaria, mikä merkitsi 31 prosentin kasvua edellisvuodesta. Viennin volyyymi kasvoi 10 %, kun taas vientihinnat nousivat keskimäärin 20 %.

Viennistä 53 % suuntautui EU-maihin ja 15 % IVY-maihin. Sekä Kiinaan että Turkkiin meni 5 % ja Yhdysvaltoihin 3 % viennistä.

Viennistä noin 70 % oli energiatuotteita, 11 % metalleja ja metallituotteita, 6 % kemianteollisuuden tuotteita ja 5 % koneita, laitteita ja kuljetusvälineitä. Energiatuotteiden osuus viennistä kasvoi 3 prosenttiyksikköä edellisvuodesta lähinnä raakaöljyn kallistumisen vuoksi.

Tuonnin arvo oli tullin tietojen mukaan 229 mrd. dollaria, ja lisäystä edellisvuodesta oli 37 %. Kasvu perustui pääasiassa volyymin 35 prosentin lisäykseen. Tuontihinnat nousivat vain 2 %, mikä merkitsi Venäjän ulkomaankaupan vaihtosuhteen huomattavaa paranemista.

Tuonnista 42 % oli peräisin EU-maista, 17 % Kiinasta ja 14 % IVY-maista.

Noin 45 % tuonnista muodostui koneista, laitteista ja kuljetusvälineistä. Osuus oli hieman suurempi kuin edellisvuonna, mutta pienempi kuin ennen kriisiä vuonna 2008, jolloin 53 % tuonnista muodostui tämän tuoteryhmän tuotteista. Sekä kemianteollisuuden tuotteiden että elintarvikkeiden osuus tuonnista oli noin 16 %. Metallit sekä tekstiilit ja jalkineet muodostivat molemmat 6–7 % tuonnista.

Keskuspankin maksutasetilastojen mukaan Venäjän viennin arvo oli viime vuonna 400 mrd. dollaria ja tuonnin arvo 248 mrd. dollaria. Keskuspankin vienti- ja tuontiluvut ovat säännönmukaisesti tullin lukuja suuremmat, sillä keskuspankki tekee lisäyksiä tullin lukuihin. Lisäykset ovat huomattavasti suurempia tuonnissa kuin viennissä. Keskuspankki korjaa tuontilukuja mm. arviollaan harmaasta eli esimerkiksi kaksoislaskutetusta tuonnista. Kaksoislaskutuksessa tuontitavaran todellinen arvo on tullin kirjaamaa arvoa suurempi. Arviossaan keskuspankki vertaa tullin kirjaaman tuonnin ja kotimaisen tuotannon summaa maassa tilastoituun myyntiin.

Erot keskuspankin ja tullin tuontiluvuissa ovat 2000-luvulla supistuneet tasaisesti kriisivuotta 2009 lukuun ottamatta. Vuonna 2000 keskuspankin tilastoima tuonti oli 24 % tullin kirjaamaa tuontia suurempi, kun vuonna 2010 ero oli enää 8 %. Kehityksen voi nähdä heijastelevan sekä harmaan tuonnin vähenemistä että tullin valvonnan ja tilastoinnin tehostumista.

Venäjän tulli on parhaillaan siirtymässä sähköiseen tullaukseen, joka estää mm. kaksoislaskutusta. Vuoden 2010 lopussa hieman yli puolet tullauksesta hoidettiin tullin mukaan sähköisesti.

Varapääministeri, finanssiministeri Aleksei Kudrin vaatii muutosta hallituksen talouspolitiikkaan. Viime viikon lopulla Krasnojarskissa järjestetyssä talousfoorumissa finanssiministeri Aleksei Kudrin ilmoitti, että federaatiobudjetin menoja ei voi enää kasvattaa ja että budjetti on saatava tasapainoon lähivuosina.

Ministeri Kudrinin kritiikin yhtenä lähtökohtana oli talousministeriön kaksi viikkoa sitten hallitukselle jättämä esitys talouden kehitysvaihtoehtoiksi vuoteen 2030 asti. Hallituksen on määrä päätää linjauksesta maaliskuussa. Esityksen perusvaihtoehtoina ovat ns. innovatiivinen kehityslinja ja raaka-ainepainotteinen kehityslinja. Innovatiivinen vaihtoehto tuottaa BKT:n noin 4 prosentin vuotuisen kasvun ja synnyttää uusia tuotannonaloja. Se edellyttää kasvavia julkisia investointeja avainaloille ja jatkuvaa budjettivajetta, jonka suuruus on 2–3 % BKT:stä. Julkinen velka kasvaa 30 prosenttiin BKT:stä, kun se nyt on vajaat 10 %. Raaka-ainepainotteisessa kehityslinjassa julkiset investoinnit jäävät nykytasolle ja budjetti tasapainottuu vuoteen 2015 mennessä. BKT:n kasvu on vajaat 3 % vuodessa eikä tuotantorakennetta saada monipuolistettua.

Ministeri Kudrinin mukaan ensimmäinen vaihtoehto on mahdoton, sillä Venäjä ei voi suoda itselleen yhtä suuria budjettivajeita ja julkista velkaa kuin kehittyneet maat. Venäjä on hyvin riippuvainen raaka-aineiden viennistä, ja kansainvälisistä suhdanteista aiheutuvat budjettitulojen vuosittaiset vaihtelut voivat olla huomattavia. Myöskään yritysverojen korotukset eivät tule kysymykseen, sillä ne vähentävät yritysten investointeja.

Ministeri Kudrinin mukaan hallituksen on muutettava viime vuosien talouspolitiikkaansa, joka on kasvattanut julkisia menoja merkittävästi. Talouden uuden kehitysohjelman on perustuttava yritysten yleisten toimintaedellytysten parantamiseen eikä yksittäisten yritysten tukemiseen, kuten taantuman aikana tehtiin. Uuden ohjelman on tuettava inflaation hidastumista ja ruplan kurssin vakautta, mikä puolestaan edistää pääomamarkkinoiden kehittymistä ja helpottaa yritysten pitkäaikaisen rahoituksen saantia. Kireä finanssipolitiikka tukee osaltaan tavoitteen toteutumista.

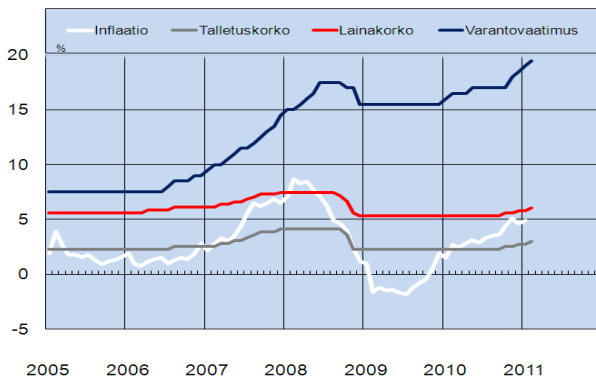
Ministeri Kudrin vaati puheessaan sen tosiasian tunnustamista, että julkinen valta rikkoo toimissaan usein lakeja ja että yrityksiä kohdellaan valikoivasti. Tämä kaikki vähentää yritysten investointihalukkuutta.

Erityistä huomiota on julkisuudessa herättänyt ministeri Kudrin toteamus, että mitkään uudistukset eivät voi toteutua, ellei niille saada yhteiskunnalta luottamuslausetta. Luottamuslause taas voidaan saada vain oikeudenmukaisissa ja vapaissa vaaleissa, jotka edellyttävät, että niissä ovat edustettuina kaikki yhteiskunnan johtavat poliittiset voimat. Ministerin lausuma sai välittömästi kritiikkiä Venäjän valtapuolueelta Yhtenäiseltä Venäjältä. Venäjällä valmistaudutaan parhaillaan joulukuussa pidettäviin duuman vaaleihin. Ensi vuoden maaliskuussa ovat vuorossa presidentinvaalit.

Kiina

Kiinan keskuspankki kiristi jälleen rahapolitiikkaa. Inflaation hillitsemiseksi keskuspankki nosti suurten pankkien vähimmäisvarantovaatimusta puolella prosenttiyksiköllä 19,5 prosenttiin 24.2. lähtien. Edellisestä kiristyksestä on vain kaksi viikkoa. Tuolloin lainojen ja talletusten korkoja nostettiin prosenttiyksikön neljänneksellä. Inflaatiota hillitsee osaltaan myös juanin vahvistuminen dollariin nähden. Vahvistuminen ei kuitenkaan ole ollut suoraviivaista, vaan kurssi on heilahdellut molempiin suuntiin. Keskiviikkona 23.2. juan oli suhteessa dollariin vain 0,2 % vahvempi kuin viime vuoden lopussa. Euron suhteen juan on alkuvuonna heikentynyt 2,3 %.

Inflaatio, keskeiset viitekorot ja vähimmäisvarantovaatimus

Lähde: Kiinan keskuspankki ja NBS

Juanin kurssikysymys näkyvästi esillä G20-maiden kokouksessa. Viime viikolla G20-maiden valtiovarainministerit ja keskuspankkiirit keskustelivat Pariisissa globaalien epätasapainojen ehkäisemisestä. Kokouksessa sovittiin muuttujista, joiden avulla voidaan seurata epätasapainojen hallintaa. Tarkkailtavien muuttujien lista sisältää mm. säästämisasteet, budjettivajeet sekä ulkoiset tasapainot. Vaikka sitovista tavoitteista ei pystytty sopimaan, indikaattorilistan toivotaan palvelevan keskustelua ja antavan maille mahdollisuuden kiinnittää huomiota myös toistensa ongelmiin. Päätökset olivat osa syksyllä G20:n piirissä sovittua ns. MAP (Mutual Assessment Program) -prosessia, jonka tarkoituksena on tukea maailmantalouden tasapainoista kehitystä.

Erimielisyyttä Kiinan ja kehittyneiden maiden sekä viime aikoina yhä selvemmin myös Kiinan ja muiden kehittyvien maiden välillä aiheuttaa juanin vahvistumisvauhti. Koska Kiina on halunnut edetä asiassa hitaasti, se ei ole halunnut sitovia tavoitteita ja on osallistunut keskusteluihin vastentahtoisesti.

G20-maiden nyt sopima lähestymistapa antaa maille mahdollisuuden muistuttaa Kiinaa valuuttakysymyksestä.

Kokouksen kulku ei kuitenkaan anna vakuuttavaa kuvaa hyvin erisuhtaisen maaryhmän päätöksentekokyvystä ja todellisesta kyvystä hoitaa epätasapainoja.

Kiinan pörssikurssien lasku pysähtyi tammikuussa.

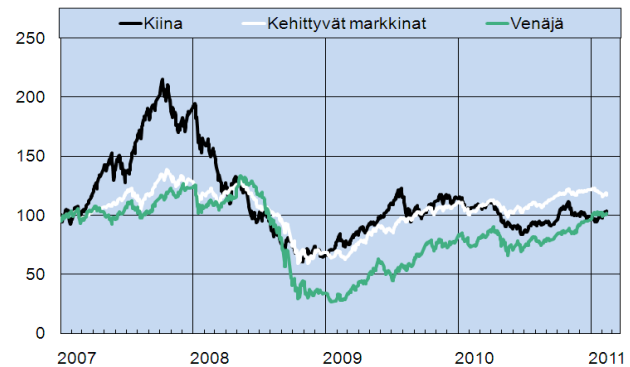
Viime marraskuussa alkanut kurssien lasku herkesi tammikuussa, ja Shanghain A-osakeindeksi kipusi viime viikolla takaisin yli 3000 pisteeseen.

Vapaasti kaupankäynnin piirissä olevien osakkeiden osuus Shanghain pörssissä kasvoi huomattavasti viime vuonna ja on nyt 80 % kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta markkina-arvosta. Osakkeiden arvostusta kuvaava P/E-luku (price/earnings) on pysytellyt arvossa 22, kun vastaava arvo vuosi sitten oli 26. Hong Kongin pörssin arvostusluku on vuoden takaisella tasollaan arvossa 17.

Maailmantalouden elpyminen sekä raaka-aineiden kallis-tuminen pitivät monien kehittyvien markkinoiden pörssit nousujohteisina viime vuonna. Venäjän pörssikurssien nousussa näkyi raakaöljyn kallistuminen.

Tällä hetkellä huoli inflaatiosta vaikuttaa kurssikehitykseen kaikilla kehittyvillä markkinoilla. Myös Pohjois-Afrikan levottomuudet ovat painaneet kehittyvien markkinoiden pörssiä viime viikkoina.

Shanghain A-osakeindeksi, kehittyvien talouksien MSCI-osakeindeksi sekä Venäjän RTS-indeksi (2007=100)

Lähde: Bloomberg

Kiinalaisen teleteknikkayritys Huaweiin teknologiahankinnat Yhdysvalloista ovat jälleen vastatulessa.

Hankinnan kohteena oli kolme patenttia 3Leaf Systems -yritykseltä, joka kehittää tietokoneiden yhteiskäyttöön liittyvää tekniikkaa. Viranomaisten kielteinen kanta johtuu Yhdysvaltojen asevientikiellosta Kiinaan. Huawei kiistää esitetyt epäilyt läheisestä kytköksestä Kiinan asevoimiin.

Vuonna 2010 Huawei oli neljänneksi eniten kansainvälisen patenttiyhteistyösopimuksen (PCT) piiriin kuuluvia patentteja hakenut yritys maailmassa. Kiinalaisista yrityksistä sadan eniten patentteja hakenen yrityksen listalle Huaweiin ohella ylsi vain toinen teleteknikkajätti ZTE, joka oli Huaweiin edellä toisella sijalla. Listan kärjessä oli japanilainen Panasonic.

Venäjä

Keskuspankki on huolissaan nopeasta inflaatiosta.

Hillitäkseen hintojen nousua keskuspankki korotti 1,3. talletuskorkoja ja useimpia lainakorkoja 0,25 prosenttiyksiköllä. Talletuskorot ovat nyt 3 % ja yhden ja viiden päivän repoluottojen korot 5,25 %. Talletuskorkojen nostolla keskuspankki pyrkii keräämään pankkisektorin runsasta ylimääräistä likviditeettiä. Runsaan likviditeetin vuoksi pankit eivät kuitenkaan juuri tarvitse keskuspankin rahoitusta, minkä takia koronnostolla ei odoteta olevan kovin suurta vaikutusta markkinakorkoihin eikä siten myöskään inflaatioon.

Samalla keskuspankki korotti 0,5 prosenttiyksiköllä pankkien varantovaatimuksia. Varantovaatimus nousi pankkien ulkomaisten vastuiden osalta 4,5 prosenttiin ja kotimaisten vastuiden osalta 3,5 prosenttiin vastuista. Ulkomaisten vastuiden varantovaatimuksen korotuksella pyritään rajoittamaan korkojen noston mahdollisesti kannustamaa lyhytaikaisten sijoitusten virtaa maahan.

Kallistunut raakaöljy on viime kuukausina jälleen lisännyt valuuttavirtaa Venäjälle. Rupla on vahvistunut vuoden alusta dollariin nähden lähes 6 % ja euroon nähden lähes 3 %. Keskuspankki on ostanut valuuttoja rajoittaakseen ruplan vahvistumista, ja maan valuuttavaranto kasvoi vuoden alusta helmikuun loppuun 13 mrd. dollarilla 492 mrd. dollariin.

Keskuspankin ensimmäisen varapääjohtajan Aleksei Uljukaevin mukaan nykytilanteessa tehokkain lyhyen tähtäimen keino inflaation hidastamiseksi on ruplan ulkoisen arvon vahvistuminen. Keskuspankki ohjaa interventioidillaan ruplan kurssia dollarista ja eurosta muodostettuun valuuttakoriin nähden tietyn vaihtelalueen sisällä. Viime vuosina keskuspankki on antanut ruplan liikkua aiempaa vapaammin. Maaliskuun 1. päivästä lähtien keskuspankki laajensi jälleen vaihtelalueen rajoja. Vaihtelalueen laajentaminen mahdollistaa ruplan ulkoisen arvon entistä suuremmat muutokset, mikä nykytilanteessa tarkoittaa mahdollisuuksia ruplan vahvistumiseen.

Suomen Venäjän-vienti kasvoi mutta jälleenvienti väheni vuonna 2010. Suomen tullin tietojen mukaan Suomen vienti Venäjälle kasvoi viime vuonna 16 % ja oli 4,7 mrd. euroa. Suomen koko vienti kasvoi yhtä nopeasti ja oli 52 mrd. euroa. Suomen tuonti Venäjältä kasvoi 30 % ja oli 9,2 mrd. euroa, kun Suomen koko tuonnin kasvoi 18 % 51 mrd. euroon. Venäjän koko tuonti kasvoi viime vuonna 37 % ja vienti 31 %.

Venäjä oli Suomen kolmanneksi suurin vientimarkkina 9 prosentin osuudella viennistämme. Ensimmäisenä oli Ruotsi (osuus 11 %) ja toisena Saksa (10 %). Tuonnissa Venäjä oli Suomen suurin kauppakumppani 18 prosentin

osuudella tuonnista. Seuraavaksi eniten tuotiin Saksasta (13 %) ja Ruotsista (10 %).

Suomen suurimpia yksittäisiä tuoteryhmiä viennissä Venäjälle olivat paperi- ja pahvituotteet, joiden osuus viennistä oli 10 %, lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet (8 %), rauta ja teräs (8 %) sekä yleiskäyttöiset teollisuuden koneet ja laitteet (7 %). Kaikissa ryhmissä kirjattiin voimakasta kasvua edellisvuodesta. Erityisen nopeaa kasvu oli raudan ja teräksen tuoteryhmässä, jonka viennin arvo kasvoi peräti 540 %. Ryhmän viennin arvosta 77 % muodostui öljy- ja kaasuputkien viennistä.

Energiatuotteet muodostivat 82 % Suomen tuonnista Venäjältä, mikä on 3 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2009. Pelkästään raakaöljy muodosti 50 % tuonnista. Raakaöljyn tuonnin arvo kasvoi 43 % lähinnä öljyn kallistumisen vuoksi. Öljyn tuontimäärä kasvoi 5 %. Koko tuonnista maakaasun osuus oli 11 % ja sähkön osuus 6 %. Rauta, teräs ja muut metallit sekä kemianalan tuotteet kattoivat molemmat 5 % tuonnista. Puutavaran ja korkin osuus tuonnista oli 4 %.

Suomen Venäjän-viennin kehitykseen vaikuttaa voimakkaasti nk. jälleenvienti. Se muodostuu muualla kun Suomessa valmistetuista tavaroista, jotka Suomeen tuotaessa tullataan, mutta viedään edelleen Venäjälle, jolloin ne kirjautuvat Suomen Venäjän-vienniksi. Jälleenvienti kasvoi etenkin 2000-luvun alkupuoliskolla nopeasti, mutta kasvu katkesi vuonna 2009. Jälleenviennistä ei ole saatavissa tarkkoja tietoja, mutta Suomen tullin tekee siitä vuosittain arvion. Tullin tuoreen arvion mukaan vuonna 2009 jälleenvienti supistui 70 % edellisvuodesta. Sen osuus Suomen Venäjän-viennistä jäi suunnilleen viidennekseen eli 788 milj. euroon, kun vuosina 2006–2008 jälleenvienti muodosti noin kolmanneksen Venäjän-viennistämme.

Uusimpien vientitilastojen mukaan merkittävimpien jälleenvientituotteiden eli henkilöautojen ja matkapuhelinten viennin supistuminen jatkui vuonna 2010. Henkilöautojen vienti supistui 70 % ja matkapuhelinten 25 %. Kehitys viittaa siihen, että jälleenvienti ei ainakaan kasvanut vuonna 2010.

Puhdas kauttakululiikenne eli maanteitse tapahtuvat transitokuljetukset Suomen kautta Venäjälle kasvoivat sekä arvoltaan että määrältään 17–18 % vuonna 2010. Transitona kuljetettujen tavaroiden arvo oli hieman alle 17 mrd. euroa eli lähes nelinkertainen Suomen Venäjän-viennin arvoon verrattuna. Kasvusta huolimatta kuljetetun tavaran määrä oli edelleen ainoastaan puolet ennen kriisiä kuljetetusta tavaramäärästä. Suurimpia tuoteryhmiä olivat koneet ja laitteet, jotka muodostivat noin 20 % transitokuljetusten arvosta sekä autot, joiden osuus oli 14 %.

Vaikka Venäjän koko tuonti kasvoi voimakkaasti vuonna 2010, Venäjän tullin tietojen mukaan henkilöautojen tuonti oli ainoastaan noin kolmasosa siitä, mitä se oli vuonna 2008. Tämä selittää osaltaan sekä Suomen jälleenviennin että transiton pienuutta huippuvuosiin 2006–2008 verrattuna.

Kiina

Kansankongressi alentaa kasvutavoitteita. Lauantaina alkavassa kansankongressissa eli parlamentin pariviikkoi- sessa vuosi-istunnossa keskustellaan Kiinan poliittisista ja talouspoliittisista linjauksista, budjetista sekä tärkeistä lakimuutoksista. Kuluvana vuonna mielenkiinto kohdistuu erityisesti kahdenentoista viisivuotisosohjelman 2011–2015 käsittelyyn.

Viime viikonloppuna pääministeri Wen Jiabao paljasti, että alkaneen viisivuotiskauden aikana Kiina tavoittelee 7 prosentin keskimääräistä vuosikasvua. Edellisellä kaudella 2006–2010 kasvutavoite oli puoli prosenttiyksikköä korkeampi, mutta toteutunut kasvu oli 11 %. Vaikka tätä taustaa vasten puolen prosenttiyksikön lasku vaikuttaa marginaaliselta, se heijastaa muitakin talous- ja yhteiskun- takehitykseen liittyviä tavoitteita. Jo viime syksynä jul- kaistuissa puolueen keskuskomitean viisivuotiskautta koskeissa suuntaviivoissa ([kts. BOFIT Viikkokatsaus 42/2010](#)) painotettiin tarvetta siirtää kasvun painopistettä investoinneista yksityiseen kulutukseen, mikä lähes väis- tämättä tarkoittaa myös kasvuvauhdin hidastumista. Muita viisivuotisosohjelman teemoja ovat elintaserojen kaventa- minen, teknologia ja innovaatiot, strategisten teollisuusalo- jen kehittäminen sekä energiatehokkuus. Kansankongres- sin päätettäväksi saattaa nousta myös työntekijöiden palk- katurvaa ja neuvotteluvoimaa koskevia parannuksia.

Oman mausteensa tämän vuoden kokouksiin tuovat Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän kansannousut. Kiinan päättä- jät ovat reagoineet tapahtumiin korostamalla olemassa olevien ongelmien (esim. inflaation) rauhallista ratkaise- mista Kiinassa. Kiina on tapahtumien jälkeen kuitenkin lisännyt sensuuria ja myös mielenosoitusaikeita on tukah- dutettu.

Kiinan ympäristötavoitteita ollaan terävöittämässä uudessa viisivuotissuunnitelmassa. Tähän viittaavat pääministerin ja ympäristöministerin äskettäiset lausunnot, jotka korostivat korkean kasvun sijaan kasvun kestävyyttä. Ympäristötavoitteet ovat olleet poliittisella agendalla jo pitkään, mutta voimakas talouskasvu on ajanut niiden edelle.

Ilman ja veden saastuminen on konkreettinen ja mer- kittävä elämän laatua heikentävä tekijä Kiinassa. Tilastovi- ranomaisten mukaan viime vuonna veden laatu ylti juo- mavedeksi kelpaavalle tasolle noin 70 prosentissa vesijär- jestelmien mittauspaikeista. Kaupunkien jätevesistä 77 % kuuluu viemäriin piiriin. Ilman laatu ylsi kelvolliselle tasolle 83 prosentissa suurkaupungeista. Kiinan ilmanlaa- tustandardit ovat kuitenkin niin väljät, ettei tyypillisen kiinalaisen suurkaupungin savusumuista ilmaa luokiteltaisi kehittyneissä maissa kelvolliseksi.

YK:n ilmastoneuvotteluissa Kiina kuuluu kehittyvien maiden ryhmään, jolle ei ole sitovaa ilmastotavoitetta.

Kiina on ilmoittanut pyrkivänsä pienentämään hiili- intensiteettiään (hiilidioksidipäästöt suhteessa BKT:hen) vuoden 2005 tasolta 40–45 %, kasvattaa ei-fossiilisten polttoaineiden osuutta 15 prosenttiin ja lisätä metsäpinta- alaansa 40 miljoonalla hehtaarilla vuoteen 2020 mennessä.

Kiinan aiempaa tiiviimpi integroiminen kansainvälisiin ilmastoneuvotteluihin edistyi Cancunin ilmastoneuvotte- luissa viime vuoden lopulla, kun Kiina alisti ympäristöpo- liitiikkansa kansainväliselle arvioinnille ns. ICA- konsultointi ja -arviointiprosessin puitteissa.

Suomen vienti Kiinaan vahvassa kasvussa. Suomen tullin mukaan Suomen Kiinan-viennin arvo oli viime vuonna 2,7 mrd. €. Vienti Kiinaan kasvoi 45 % koko vien- nin kasvaessa 16 %. Kiinan osuus Suomen viennistä kas- voi viiteen prosenttiin ja Kiina nousi Iso-Britannian ohi Suomen kuudenneksi tärkeimmäksi vientimaaksi.

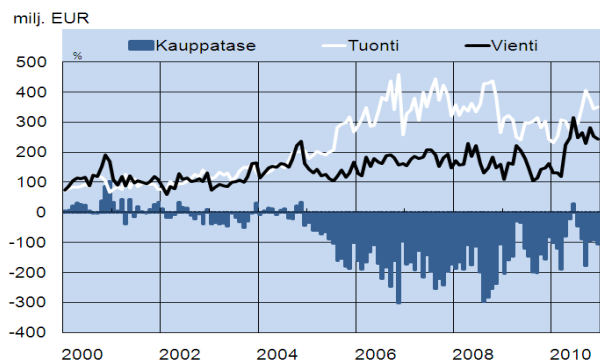
Tuonnin arvo Kiinasta oli viime vuonna 3,8 mrd. €. Tuonti kasvoi maltillisemmin yhdeksällä prosentilla, kun Suomen koko tuonti lisääntyi viidenneksen. Vaikka Kiinan osuus Suomen tuonnista supistui seitsemään prosenttiin, säilytti Kiina paikkansa Suomen neljänneksi tärkeimpänä tuontimaana. Kauppa Kiinan kanssa oli Suomelle alijää- mäistä viime vuonna, mutta vahvistunut vienti pienensi alijäämää kolmanneksella.

Hong Kongin ja Taiwanin yhteenlaskettu osuus Suo- men ulkomaankaupasta oli vajaa prosentti.

Vienti Kiinaan kasvoi keskeisissä tavararyhmissä pu- helinlaitteita ja moottoreita lukuun ottamatta. Suomesta vietiin Kiinaan viime vuonna mm. erilaisia koneita, pape- riteollisuuden tuotteita sekä metalleja ja turkiksia. Vientiä vahditti erityisesti paperiteollisuuden koneiden myynti. Turkisten viennin arvo kaksinkertaistui vuodentakaisesta, ja kemiallisten aineiden vienti kasvoi viidenneksellä.

Tuonnin maltilliseen kasvuun vaikutti osaltaan puhe- lin- ja radiolaitteiden tuonnin supistuminen 18 %. Puhelin- laitteiden tuonti muodosti neljänneksen tuonnistamme Kiinasta. Kiinasta tuotiin viime vuonna myös sähkölaittei- ta, toimisto- ja atk-laitteita, vaatteita sekä metalleja.

Suomen ja Kiinan välinen tavarakauppa kuukausittain

Lähde: Suomen Tulli

Venäjä

Julkisen talouden tilanne parani vuonna 2010. Julkisen talouden (federaation, alueiden ja kuntien sekä valtion sosiaalirahastojen) tulot kasvoivat viime vuonna nimellisesti 17 % eli huomattavasti odotettua enemmän. Menot lisääntyivät nimellisesti 8 %. Julkisen talouden vaje pieneni 3,6 prosenttiin BKT:stä, kun se vuonna 2009 oli 6,3 %.

Tulojen nopea kasvu merkitsi osittaista palautumista taantumavuoden 2009 16 prosentin pudotuksesta. Nimellisesti tulot olivat edelleen pienemmät kuin vuonna 2008 ja reaalisesti samansuuruiset kuin vuonna 2006.

Tulojen odotettua nopeampi kasvu johtui lähinnä siitä, että Urals-öljyn toteutunut 78 dollarin keskivientihinta oli tuntuvasti korkeampi kuin budjetissa arvioitu 58 dollaria tynnyriltä. Öljyn tuotanto- ja vientiverotulojen ohella lisääntyivät erityisesti yritysten voittoverotulot, jotka lama-vuonna 2009 olivat vähentyneet jyrkästi. Julkisen talouden energiariippuvuus kääntyi taas kasvuun, sillä öljy- ja kaasusektorin verot muodostivat jälleen lähes neljänneksen kaikista tuloista.

Myös arvonlisä- ja valmisteverotulot elpyivät tuotannon ja tuonnin kääntymistä kasvuun. Tulot ansiotuloveroista ja palkkojen mukaan määräytyvistä yritysten sosiaaliveroista, joita lama ei merkittävästi alentanut, kasvoivat melko hitaasti.

Julkisen talouden menojen nimelliskasvu on hidastunut kahtena viime vuonna. Reaalisesti menot ovat vuodesta 2008 kasvaneet vain noin 3 %. Federaatiobudjetin menot (pl. varojen siirrot muille budjeteille) sekä alueiden ja kuntien menot jopa pienenevät hieman reaalisesti viime vuonna.

Sosiaalirahastojen menoja sen sijaan lisäsi eläkemenojen ja muiden sosiaaliturvamenojen kasvun jatkuminen nopeana. Näiden menojen osuus julkisen talouden menoista kasvoi huomattavasti. Elinkeinoelämään kohdennettuja menoja supisti laman aikana käyttöön otettujen elvytystoimien karsiminen. Muut keskeiset menoerät pysyivät reaalisesti suunnilleen ennallaan lukuun ottamatta terveydenhoitoa, jonka menojen reaali-inflaatio supistuminen jatkui.

Julkisen talouden suurimmat menoerät

	2009			2010		
	mrd. RUB	osuus %	muutos %	mrd. RUB	osuus %	muutos %
Julkishallinto	1 054	6,6	-4,4	1 178	6,8	11,8
Elinkeinoelämä	2 782	17,3	23,2	2 324	13,4	-16,5
Puolustus	1 191	7,4	14,1	1 280	7,4	7,4
Järjestys ja turvallisuus	1 246	7,8	14,1	1 339	7,7	7,5
Sosiaaliturva	4 546	28,3	20,7	5 863	33,9	29,0
- josta eläkemenot	3 235	20,2	25,5	4 436	25,6	37,1
Koulutus	1 778	11,1	6,8	1 894	10,9	6,5
Terveydenhoito	1 653	10,3	6,9	1 709	9,9	3,4
Asuminen	1 006	6,3	-12,8	1 072	6,2	6,5
Yhteensä	16 048	100,0	13,4	17 301	100,0	7,8

Lähde: Finanssiministeriö

Venäjän valtio ottaa tänä vuonna ennakoitua vähemmän lainaa. Raakaöljyn korkea hinta pienentää federaatiobudjetin suunniteltua vajetta ja vähentää valtion lainantarvetta. Finanssiministeri Aleksei Kudrin ilmoitti, että federaatiobudjetin vaje voi jäädä tänä vuonna vajaaseen kahteen prosenttiin BKT:stä eli noin 1 000 mrd. ruplaan (35 mrd. dollariin), kun vajeen alun perin suunniteltiin olevan 3,6 % BKT:stä eli 1 800 mrd. ruplaa.

Venäjän valtio ei tänä vuonna käytä öljy- ja kaasuverotuloista keräämänsä reservirahaston varoja budjettivajeen kattamiseen kuten se on tehnyt kahtena edellisenä vuonna. Venäjä alkaa sen sijaan jälleen kartuttaa reservirahastoa öljy- ja kaasuverotuloilla, joita poikkeuksellisen korkea raakaöljyn hinta on kasvattanut. Viime vuodelta reservirahastoon jäi varoja 775 mrd. ruplaa (27 mrd. dollaria). Finanssiministeri Kudrin arvioi, että rahasto voi tämän vuoden loppuun mennessä lähes kaksinkertaistua. Rahasto oli suurimmillaan elokuussa 2008, jolloin sen arvo oli 143 mrd. dollaria.

Alun perin kuluvan vuoden budjettivaje oli määrä kattaa lainanotolla, josta 1 700 mrd. ruplaa olisi koti- tai ulkomaista ruplamääräistä lainaa ja korkeintaan 7 mrd. dollaria ulkomaanvaluuttamääräistä lainaa. Finanssiministeriö aikoo nyt supistaa kuluvan vuoden lainanottoa 500 mrd. ruplalla. Koska reservirahastoa aletaan kartuttaa, lainaa otetaan enemmän kuin mitä budjettivajeen kattamiseen tarvittaisiin.

Helmikuun lopussa Venäjän valtio laski liikkeelle 40 mrd. ruplan (noin 1,4 mrd. dollarin) suuruisen eurobondilainan. Kyseessä on Venäjän valtion ensimmäinen ulkomainen ruplamääräinen joukkovelkakirjalaina. Seitsemän vuoden pituinen laina sai markkinoilla suhteellisen hyvän vastaanoton, ja sen korko on 7,85 %. Finanssiministeriön tarkoituksena on jatkaa ruplamääräistä ulkomaista lainanottoa tulevina vuosina ja siten pitää yllä nyt syntyneitä ruplamääräistä markkinasegmenttiä. Tällä finanssiministeriö haluaa vahvistaa ruplan asemaa kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla. Venäjän yhtenä pitkän aikavälin tavoitteena on tehdä ruplasta kansainvälinen reservivaluutta.

Viime vuoden lopussa Venäjän julkinen velka oli 4 200 mrd. ruplaa (noin 138 mrd. dollaria) eli vajaat 10 % BKT:stä. Tästä ulkomaisen velan osuus oli noin 30 %.

Kuluttajahintojen vuosinousu oli helmikuussa 9,5 %. Nousuvauhti oli lähes yhtä nopea kuin tammikuussa. Kuu-kausitasolla inflaatio sen sijaan hidastui helmikuussa 0,8 prosenttiin tammikuun 2,4 prosentista. Tämä johtui tammikuussa toteutetuista jokavuotisista asumisen ja siihen liittyvien palveluiden säänneltyjen hintojen korotuksista. Näitä hintoja nostettiin vuoden alussa keskimäärin 9 % joulukuun tasosta.

Elintarvikkeet ja asumiskustannukset ovat tärkeimmät inflaatiota ylläpitävät tekijät. Elintarvikkeiden hinnat olivat helmikuussa 14 % ja asumisen hinnat 12 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin.

Kiina

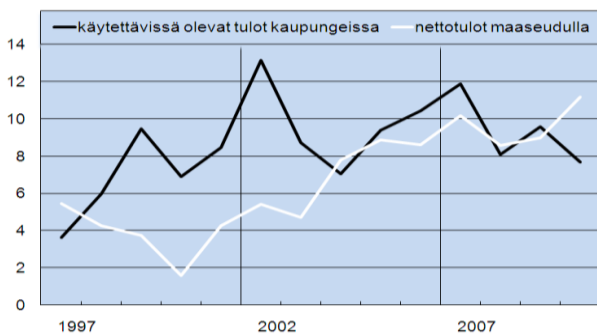
Kiinan ulkomaankauppa painui alijäämäiseksi. Kiinan viennin arvo oli helmikuussa 97 mrd. dollaria eli vain pari prosenttia suurempi kuin vuosi sitten. Tuonti sen sijaan kasvoi viidenneksen 104 mrd. dollariin. Kauppatase painui 7 miljardia dollaria alijäämäiseksi, mikä on suurin alijäämä sitten helmikuun 2004. Vaikka kiinalaisen uudenvuoden tiedettiin vaikuttavan helmikuun kehitykseen, vienti ja tuonti kasvoivat huomattavasti odotuksia vähemmän.

Kiinan ulkomaankaupan ylijäämä on tyypillisesti kasvanut loppuvuotta kohden, joten kauppataseen odotetaan tulevina kuukausina taas kääntyvän ylijäämäiseksi. Kuinka suureksi kaupan ylijäämä lopulta muodostuu riippuu pitkälti Kiinan omasta talouskehityksestä. Kiinan nopea talouskasvu pitää raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat korkealla ja tuontimäärät suurina. Tammikuussa tuonnin määrä kasvoi 35 % edellisvuodesta, kun viennin kasvu oli 24 %.

Vientikehityksen osalta on kiinnostavaa nähdä, missä määrin uudenvuoden jälkeisissä vientiluvuissa näkyy työvoimakulujen nousu ja paljon esillä ollut kevyen teollisuuden siirtyminen Kiinan rannikkoseuduilta sisämaahan ja muualle Aasiaan.

Tulot kasvoivat maaseudulla nopeammin kuin kaupungeissa. Viime vuonna maaseutuväestön reaaliset nettotulot nousivat 11 % ja kaupunkilaisten käytettävissä olevat tulot 8 % edellisvuodesta. Tuloero maaseudun ja kaupunkien välillä pysyi kuitenkin edelleen suurena. Kaupunkilaisten käytettävissä olevat vuositulot (16 500 juania, 1 830 €) ovat yli kolminkertaiset maaseutuväestön nettotuloihin verrattuna (5 100 juania, 570 €). Virallinen standardiminimipalkka nousi 23 % 870 juaniin (100 €).

Reaalitulot, %-muutos edellisestä vuodesta (deflatoitu kuluttajahintaindeksillä)

Lähteet: NBSC, BOFIT.

Sosiaaliministeri Yin Weiminin mukaan uudessa viisivuotissuunnitelmassa tavoitellaan vähintään 7 prosentin reaalista vuosikasvua tuloille niin kaupungeissa kuin maaseudullakin. Minimipalkan kasvutavoitteeksi asetetaan

vähintään 13 % vuosittain. Kotitalouksien tulotavoite on tärkeä osa talouspolitiikan uutta linjaa, joka painottaa yksityistä kulutusta investointien ja viennin sijaan. Ministeri Yin puoltaa kotitalouksien tulokehityksen tukemiseksi myös uutta palkkaneuvottelumallia, täsmentämättä kuitenkaan tarkemmin sen mahdollista sisältöä.

Halpaan siirtotyövoimaan perustuva kasvumalli on asteittain muuttumassa. Maaseudulta kaupunkiin muuttaneiden rekisteröityjen siirtotyöläisten määrä kasvoi viime vuonna edelleen vajaat 6 %. Maaseudun ja kaupunkien välinen elintasokuilu on kuitenkin supistumassa, ja siirtotyöläisten työmahdollisuudet kotiseudulla ovat lisääntyneet kun yritystoiminta on vilkastunut sisämaan provinseissa. Samalla kun kiinalaisten keskimääräinen tulotaso nousee, työvoiman tarjonnan painopiste siirtyy pois halvan työvoiman aloilta, joilla valitetaan jo työvoimapolua.

Kiina on maailman suurin energiankuluttaja. Kiinan tilastoviranomaisten ennakkotietojen mukaan maan energiankulutus kasvoi liki 6 % vuonna 2010. Kansainvälisen energiajärjestön IEA:n alustavien tietojen mukaan Kiina ohitti Yhdysvallat ja siitä tuli maailman suurin energiankuluttaja vuonna 2009.

Kiinan tilastoitu energiankulutus on kasvanut vuosittain keskimäärin 6 % viimeiset 30 vuotta. Energian kulutuksen ja tuotannon kasvu oli erityisen nopeaa vuosina 2003–2004, jolloin energiankulutus poikkeuksellisesti kasvoi talouden kokonaistuotantoa nopeammin. Vuoden 2004 jälkeen energiankulutuksen kasvuvauhti on vähitellen hidastunut mutta pysynyt silti hyvin nopeana. Nopean talouskasvun ansiosta Kiinan talouden energiaintensiteetti (talouden energiakulutuksen ja kokonaistuotannon suhde) on laskenut, mutta tästä huolimatta maa on energiatehokkuudeltaan edelleen maailman 30 huonoimman maan joukossa. Kaikkiaan Kiinan energiankulutus on noin viidennes globaalia energiankulutuksesta, mikä vastaa maan asukaslukua suhteessa maapallon koko väestöön. Yhdysvalloissa energiankulutus asukasta kohden on viisinkertainen Kiinaan verrattuna.

Kivihiilen osuus Kiinan primäärienergian kulutuksesta on liki 70 % ja öljyn noin 17 %, joten myös talouden hiiliintensiteetti on erittäin korkea. Maan hiilidioksidipäästöt kasvoivat viime vuosikymmenen aikana noin 2,5-kertaisiksi ja päästöjen osuus lähestyy neljänneestä globaaleista CO₂-päästöistä. Kiinassa on viime vuosina panostettu yhä enemmän sekä maakaasun että uusiutuvien energiamuotojen käyttöön. Tie on kuitenkin pitkä. Tilastoviranomaisten mukaan hiilen kulutus kasvoi viime vuonna 5 % ja lähinnä liikennepolttoaineena käytetyn öljyn kulutus 13 %. Maakaasun kulutus kasvoi runsaat 18 %. Kiinan tuulivoiman tuotantokapasiteetti on jo nyt noin neljännes globaalia alan kapasiteetista, ja viime vuonna Kiinan uudet tuulivoimainvestoinnit muodostivat liki puolet koko maailmassa tehdyistä uusista investoinneista. Tästä huolimatta tuulivoiman osuus Kiinan primäärienergian kulutuksessa on vielä alle prosentti.

Venäjä

Japanin luonnonkatastrofin vaikutukset Venäjän talouteen lyhyellä tähtämellä varsin vähäisiä. Tuntuvimmat vaikutukset tulevat Venäjälle vientien hintojen kautta. Öljyn maailmanmarkkinahinta on viime päivinä laskenut, ja pääomaa arvioidaan poistuneen Venäjän samoin kuin muiden kehittyvien maiden osakemarkkinoilta. Ruplan kurssi on heikentynyt hieman. Jatkossa Japanin tuotannon elpyminen ja vaikeuksissa olevien ydinvoimalojen tuotannon korvaaminen muulla energialla voi tukea öljyn ja maakaasun maailmanmarkkinahintaa.

Suorat kauppavaikutukset ovat pieniä, sillä Japanin osuus Venäjän viennistä oli viime vuonna 3 % ja tuonnista 4 %. Tuntuvimmin vaikutukset voivat koskea japanilaisten henkilöautojen tuontia Venäjälle; japanilaisten autojen osuus henkilöautojen tuonnista oli viime vuonna 44 %.

Alueiden talouskehityksessä suuria eroja. Teollisuustuotanto kasvoi viime vuonna 79:llä Venäjän 83 alueesta, ja 39 aluetta saavutti vuoden 2009 talouskriisiä edeltäneen teollisuustuotannon tason. Koko Venäjän teollisuustuotanto kasvoi viime vuonna 8 %.

Kasvu oli voimakasta erityisesti raskaaseen teollisuuteen, koneenrakennukseen ja kokoonpanoteollisuuteen keskittyneillä alueilla. Tällaisia ovat etenkin Volgan federaatiopiirissä sijaitsevat alueet kuten Uljanovsk (kasvua 23 %), Udmurtia (20 %), Perm (18 %) ja Samara (16 %) sekä Moskovan lähistöllä sijaitsevat alueet, mm. Orjol (21 %) ja Kaluga (45 %). Kalugassa teollisuustuotannon kasvu oli maan nopeinta, mitä selittää mm. alueella huhtikuussa 2010 avattu Peugeotin, Citroënin ja Mitsubishin yhteinen kokoonpanotehdas. Suurimmilla öljyntuotantoalueilla teollisuustuotanto kasvoi maan keskiarvoa hitaammin. Moskovassa teollisuustuotanto kasvoi 2 % ja Pietarissa 9 %.

Teollisuustuotannon supistuminen jatkui Tšetšeniän ja Ingušan tasavalloissa, jotka kuuluvat federaation kehittymättöimpiin. Teollisuustuotanto supistui myös pohjoisissa Nenetsian ja Tšukotkan autonomisissa piirikunnissa. Näiden kahden alueen teollisuustuotanto kasvoi kriisivuonna 2009 poikkeuksellisen voimakkaasti. Nenetsiassa kasvu oli peräisin uuden öljykentän käyttöönotosta, kun taas Tšukotkassa kasvu oli erityisen voimakasta kullan ja hopean tuotannossa.

Kiinteitä investointeja tehtiin viime vuonna eniten Länsi-Siperiassa sijaitsevalla Tjumenin alueella, jonka osuus kaikista investoinneista oli 11 %. Alueella sijaitsevat Venäjän suurimpiin kuuluvat öljyn ja kaasun tuotantoalueet Hanti-Mansian ja Jamalin Nenetsian autonomiset piirikunnat. Keskimääräistä enemmän investoitiin myös Moskovassa ja Pietarissa, Moskovan alueella ja Krasnodarin aluepiirissä, jossa sijaitsee Sotšin tuleva olympiakeskus.

Edellä mainituilla alueilla tehtiin yhteensä 31 % maan kiinteistä investoinneista.

Investoinnit lisääntyivät, rakentaminen ei kasvanut viime vuonna. Kiinteät investoinnit lisääntyivät Rosstatin mukaan 6 % edellisen vuoden 16 prosentin pudotuksen jälkeen. Vauhti oli kuitenkin hidas verrattuna vuosien 2000–2008 keskimääräiseen 13 prosentin kasvuun.

Investointien vähäisyys on yksi Venäjän talouden ongelmista. Investointien osuus BKT:stä oli viime vuonna 21 %. Osuus on suunnilleen sama kuin esimerkiksi Euroopan unionissa, mutta paljon pienempi kuin muissa kehittyvissä maissa, joissa investointiaste on tyypillisesti 25–35 prosentin välillä. Kiinassa ja Intiassa investointiaste on peräti noin 40 %. Viime vuosikymmenen nopean talouskasvun myötä Venäjän investointiaste nousi vuoden 2000 17 prosentista korkeimmillaan 22 prosenttiin vuonna 2008.

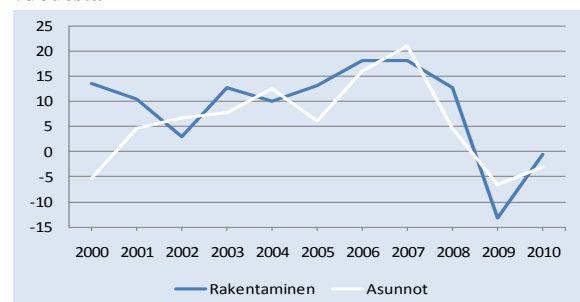
Venäläisten yritysten investointien rahoitusrakenne eroaa monista muista maista: Rosstatin mukaan Venäjällä 59 % investoinneista tehtiin viime vuonna yritysten omin varoin tai saman yritysryhmän sisältä saaduin varoin ja 19 % budjettirahoituksen turvin. Pankkilainoin rahoitettiin vain 9 % investoinneista. Neljä prosenttia kaikista investoinneista rahoitettiin ulkomaisin investoinnein.

Yksityisen sektorin osuus investoinneista oli 46 % ja julkisen sektorin (ml. yksityistä omistusta sisältävät sekakäytöt) 38 %. Kokonaan tai osin ulkomaisessa omistuksessa olevien yritysten osuus investoinneista oli 16 %.

Energiasektori dominoi edelleen investointeja. Öljyn- ja kaasuntuotantoon suuntautui 16 % investoinneista, samoin tehdasteollisuuteen. Tehdasteollisuuden suurimmat investoijat olivat öljynjalostus, metallien perusteollisuus sekä elintarviketeollisuus. 26 % kaikista investoinneista tehtiin kuljetus- ja tietoliikennesektorille, mukaan lukien 9 % putkikuljetuksiin ja 6 % rautateille. Sähkön tuotantoon ja kuljetukseen suuntautui 9 % investoinneista, samoin kiinteistöalalle.

Vaikka rakennustuotanto kääntyi viime vuoden lopulla kasvuun, jäi koko vuoden tuotanto hienoisesti pienemmäksi kuin vuonna 2009, jolloin tuotanto väheni 13 %. Asuntoja valmistui viime vuonna 3 % vähemmän kuin vuonna 2009, jolloin niiden tuotanto supistui 6 %.

Rakentaminen ja valmistuneet asunnot, %-muutos edellisestä vuodesta

Lähde: Rosstat

Kiina

Japanin katastrofin välittömät vaikutukset ulottuvat Kiinaan kaupan ja turismin kautta. Japaniin tuhoisasti iskenyt maanjäristys ja tsunami eivät ulottuneet Kiinaan asti, mutta näyttää selvältä, että kriisi voi häiritä merkittävästi Kiinan ja Japanin välistä kauppaa ja turismia. Japani on tärkeä osa kansainvälisiä auto- ja elektroniikka-alan tuotantoketjuja, joten Kiinan lukuisien elektroniikka- ja autoalan yritysten toiminta voi myös vaikeutua, mikäli Japanin komponenttituotantoa ei saada nopeasti käyntiin. Kiinan julkisen sektorin ohjailema rahoitusjärjestelmä ei ole kovin altis kriisin aiheuttamalle levottomuudelle kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla. Kiina ei kuitenkaan voi välttää katastrofin aiheuttamia vaikutuksia raaka-aine- ja erityisesti energiamarkkinoilla. Monen maan tavoin myös Kiinassa ydinlaitosten turvallisuus otetaan suurennuslasin alle.

Kiina on lähettänyt pelastusmiehistöä ja materiaalia Japaniin kriisivaiheen avustustehtäviin. Se on myös ilmaissut valmiutensa yhteistyöhön jälleenrakennuksessa. Kiinalaiset yritykset ovat hyvässä kilpailuasemassa ja maan panos voisi olla merkittävä myös jälleenrakennuksen rahoituksessa. Muiden maiden tavoin kiinalaiset lentoyhtiöt ovat lisänneet lentojaan Japaniin siellä olevien kansalaisten evakuoimiseksi.

Vuonna 2010 Japanin osuus Kiinan viennistä oli 7 % ja tuonnista 13 %. Kiina oli puolestaan Japanin suurin kaupakumppani noin viidenneksen osuudella ulkomaankaupasta. Maiden välisestä kaupasta yli puolet on erilaisia koneita ja laitteita sekä elektroniikkaa. Myös maiden välinen turismi on laajaa. Viime vuonna japanilaiset tekivät 3,7 miljoonaa vierailua Kiinaan ja kiinalaiset 1,4 miljoonaa vierailua Japaniin. Maat vastasivat noin kuudenneksestä toistensa ulkomaisesta turismista.

Kansankongressi hyväksyi kahdennentoista viisivuotissuunnitelman. Viisivuotissuunnitelma 2011–2015 hyväksyttiin tällä viikolla päättyneessä kansankongressin istunnossa, ja sen keskeisenä tavoitteena on muuttaa Kiinan kasvumalli tasapainoisemmaksi panostamalla kotimaiseen kysyntään sekä hyvinvoinnin tasaisempaan jakautumiseen. Alkaneen viisivuotiskauden keskimääräinen vuosikasvutavoite on 7 prosenttia, mikä on puoli prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisen kauden tavoite. Toteutunut kasvu edelliskaudella oli kuitenkin 11 %, kun vienti ja investoinnit kasvoivat erittäin voimakkaasti.

Alkaneen viisivuotiskauden aikana talouskasvussa tullaan painottamaan investointien sijaan yksityistä kulutusta. Samalla palveluiden osuuden kokonaistuotannosta toivotaan kasvavan. Kiinalaisten elintasoeroja aiotaan kaventaa kasvattamalla kotimaista kysyntää mm. maanviljelijöille ja kaupunkien köyhille annettavilla tuilla sekä investoimalla

terveydenhuoltoon ja edullisempaan asumiseen. Innovaatioita edistetään investoimalla tieteen ja teknologian kehittämiseen sekä koulutukseen.

Kansankongressin päätöspuheessaan pääministeri Wen Jiabao totesi kuluvan vuoden inflaatiotavoitteen olevan 4 %. Pääministerin mukaan valuuttakurssipolitiikka ja juanin vahvistuminen eivät näytele keskeistä roolia inflaatiotavoitteen saavuttamisessa, vaan juanin annetaan vahvistua vain asteittain. Wen totesi tasapainoilun työpaikkojen luomisen sekä inflaation jarruttamisen välillä olevan haaste, mihin kansainväliset tekijät kuten Yhdysvaltojen löysä rahapolitiikka, raaka-aineiden korkeat hinnat sekä nouseva palkkataso tuovat oman lisämausteensa.

Poliittisia uudistuksia kansankongressi ei tehnyt, mutta Kiinan ensi vuodelle ajoittuva vallanvaihto sekä Pohjois-Afrikan levottomuudet toivat oman värinsä kansankokouksen istuntoon. Pääministeri puolsi puheessaan kansalaisten oikeutta kritisoida ja valvoa hallitusta, mutta kielsi yhtäläisyyden Kiinan ja Pohjois-Afrikan tilanteen välillä. Kansankongressin aikana sensuuria sekä kokoontumisvapautta tiukennettiin ja toimittajien työtä rajoitettiin.

Inflaatio pysyi helmikuussa alle 5 prosentissa. Kiinan tilastoviraston mukaan kuluttajahinnat olivat helmikuussa 4,9 % korkeammalla kuin vuosi sitten, joten inflaatiovauhdissa ei tapahtunut muutoksia tammikuuhun verrattuna. Ruoan kallistuminen 11 prosentilla on tärkein yksittäinen tekijä inflaation taustalla. Tuottajahintojen nousuvauhti kiihtyi helmikuussa 7,2 prosenttiin.

Vaikuttaa siltä, että viime vuonna aloitetut rahapolitiikan kiristämistoimet alkavat vähitellen purra kuluttajahintainflaatioon, kun taas tuottajahintoja nostavat raaka-aineiden kallistuminen. Luottokannan kasvu hidastui helmikuussa 16,2 prosenttiin, mikä vastaa vuonna 2007 – ennen kansainvälistä talouskriisiä – vallinnutta tasoa.

Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa Kiinan teollisuustuotanto kasvoi 14 % vuoden takaisesta. Teollisuustuotannon kasvu oli hieman nopeampaa kuin viime vuoden lopulla. Vähittäiskaupan myynnin kasvu sen sijaan hidastui viime vuoden lopusta 3 prosenttiyksiköllä 16 prosenttiin. Automarkkinoiden kasvun hidastumien veti sekä teollisuustuotannon että vähittäiskaupan myynnin kasvua alas päin.

Kiinasta maailman suurin teollisuustuottaja. Financial Times ja Bloomberg uutisoivat alkuvuikosta, että konsulttiyhtiö IHS Global Insightin julkaiseman raportin mukaan Kiinan teollisuustuotannon arvo oli vuonna 2010 aavistuksen verran Yhdysvaltojen teollisuustuotantoa suurempi. Molempien maiden osuus maailman teollisuustuotannosta on nyt vajaa viidennes. Kiinassa tuotokseen tarvittiin kuitenkin noin 100 miljoonaa työntekijää, kun Yhdysvalloissa riitti runsaat 11 miljoonaa työlläistä. Vertailu perustuu viime vuoden dollarimääräiseen tuotantoon ja nimellisiin valuuttakursseihin.

Venäjä

Talouden elpyminen Suomen lähialueilla vaihtelevaa vuonna 2010. Pietarin kaupungin, Leningradin alueen, Karjalan tasavallan ja Murmanskin alueen teollisuustuotanto elpyi vuonna 2010. Rosstatin mukaan Pietarissa koettiin vuonna 2009 yksi maan suurimmista teollisuustuotannon supistumisista (-20 %, keskimäärin Venäjällä -9 %). Vuonna 2010 Pietarin teollisuustuotanto kasvoi 9 % eli suunnilleen federaation keskiarvon (8 %) verran. Tehdasteollisuudessa etenkin viime vuosina voimakkaasti kehittänyt autojen kokoonpanoteollisuus pääsi jaloilleen kriisivuoden pudotuksen jälkeen ja tuotanto kasvoi yli kolminkertaiseksi edellisvuodesta.

Pietarin naapurina olevalla Leningradin alueella teollisuustuotanto kasvoi vuonna 2010 nopeammin, 15 %. Myös kriisivuoden supistuminen, -6 %, oli lievempi. Kasvu perustui mm. liikennevälinetuotannon kasvuun: sekä henkilöauto- että traktorituotanto oli noin kaksinkertainen vuoteen 2009 verrattuna. Myös henkilöautojen renkaiden valmistus kasvoi puolitoistakertaiseksi. Leningradin alueella toimii paljon autoteollisuuden komponenttivalmistajia, mm. Nokian Renkaat.

Karjalan tasavallassa teollisuustuotanto kasvoi 11 % edellisvuodesta (vuonna 2009 tuotanto supistui 10 %). Kasvu perustui mm. puu- ja paperituotannon kasvuun.

Murmanskin teollisuustuotanto kasvoi 4 % edellisvuodesta (vuonna 2009 tuotanto supistui 6 %). Venäjän keskimääräiseen kasvuun verrattuna alueen teollisuustuotannon kasvu on ollut hyvin heikkoa koko 2000-luvun, keskimäärin prosentin vuodessa. Alueen teollisuusrakenne painottuu kaivosteollisuuteen.

Investointien kasvu vuonna 2010 vaihteli paljon Suomen lähialueilla. Investointien määrä kasvoi Leningradin alueella voimakkaasti, 32 %, sen jatkoksi, että myös kriisivuonna 2009 investoinnit kasvoivat 8 %. Investoinnit supistuivat tuolloin Venäjällä keskimäärin 16 % ja kasvoivat viime vuonna 6 %. Karjalan tasavallassa kasvu vuonna 2010 oli 15 % (-32 % edellisvuonna) ja Pietarissa 6 % (-17 %). Murmanskissa investoinnit vähenivät edelleen 22 % supistuttuaan 18 % jo vuonna 2009.

Yksityisen kulutuksen kehityksestä kertova vähittäiskaupan myynnin määrä kasvoi kolmella lähialueella vahvemmin kuin Venäjällä keskimäärin (yli 4 %). Pietarissa myynti kasvoi 6 % (edellisvuonna -5 %), Leningradin alueella 11 % (-2 %), Karjalassa 5 % (-5 %) ja Murmanskissa 3 % (-3 %).

Keskimääräinen tulotaso on Suomen lähialueilla hiekan Venäjän keskiarvoa korkeampi. Tilastoidun keskipalkan ollessa marraskuussa 2010 Venäjällä 21 000 ruplaa (530 euroa) kuukaudessa, Murmanskissa ja Pietarissa keskipalkka oli noin 28 000 – 29 000 ruplaa (700–720 euroa). Murmanskin palkkatasoa nostaa sen teollisuusra-

kenteen keskittyminen hyväpalkkaiseen kaivosteollisuuteen. Leningradin alueella ja Karjalassa keskipalkka oli noin 25 000 – 26 000 ruplaa (500–530 euroa).

Marras-tammikuussa (2010–2011) työttömyysaste oli Venäjällä 7 %. Pietarissa se oli vain 2 %, Leningradin alueella 6 %, Murmanskissa 9 % ja Karjalassa 11 %.

Hallitus hyväksyi pankkisektorin kehitysstrategian.

Hallituksen ja keskuspankin strategia vuoteen 2015 on jatkoa vuosien 2001 ja 2005 vastaaville dokumenteille.

Uuden kehitysstrategian peruspäämäärinä ovat pankkien aktiivinen osallistuminen talouden modernisoituihin, pankkitoiminnan laadun (mm. palvelujen) ja tehokkuuden parantaminen, pankkisektorin vakauden varmistaminen sekä kilpailun ja läpinäkyvyyden lisääminen. Keskeisiä yleistehäviä ovat edelleen lainsäädännön ja liiketoimintaympäristön kehittäminen ja lisäksi mm. pankkien hallintotavan ja riskienhallinnan parantaminen, pankkivalvonnan kehittäminen mm. pankkiryhmittymiä koskien, viranomaistaakan vähentäminen ja kuluttajan aseman parantaminen. Lainsäädäntöä täydentämällä pyritään siihen, että vuoteen 2015 mennessä Venäjän pankkijärjestelmä täyttää kaikilta keskeisiltä osin kansainväliset standardit.

Valtion omistusta pankeissa supistetaan strategian mukaan keskipitkällä aikavälillä. Tämän on määrä tapahtua tulevan kolmen vuoden aikana Venäjän suurimmassa sekä toiseksi ja neljänneksi suurimmassa pankissa (Sberbank, VTB ja maatalouspankki Rosselhozbank), jotka yhdessä muodostavat vajaat 40 % koko pankkisektorista; tällöin valtion määräävä omistus niissä kuitenkin säilytetään. Strategian mukaan kauempana tulevaisuudessa valtion omistuksen supistamista em. kolmessa pankissa jatketaan. Samanlaista valtionomistuksen vähentämistä tavoitellaan muodosteilla olevan Postipankin osalta, mutta valtion enemmistöomistuksesta luopumiseen pyritään viiden vuoden kuluessa pankin muodostamisesta. Valtionyriyten halutaan laativan suunnitelmat luovuttaa omistustaan pankeissa keskipitkällä aikavälillä; erikseen mainitaan mm. Gazprom, joka omistaa maan kolmanneksi suurimman pankin (Gazprombank). Alueille ja kunnille suositellaan niiden omistamien pankkien yksityistämistä vähitellen.

Strategian yksi keskeisistä tavoitteista on pankkisektorin vakaus, jota tuetaan nostamalla minimipääomavaatimusta. Strategiassa ehdotetaan sen nostamista 300 milj. ruplaan (7,5 milj. euroa) vuodesta 2015 lähtien. Voimassa olevan lain mukaan minimipääoma nostetaan vuoden 2012 alusta nykyisestä 90 milj. ruplasta 180 milj. ruplaan.

Pankkien odotetaan kasvavan siten, että vuonna 2015 pankkisektorin taseen loppusumma ylittäisi 90 prosenttia BKT:stä. Nykyään suhde on 75 %, mikä on vähemmän kuin kehittyneissä ja monissa kehittyvissä maissa. Samalla yritys- ja kotitalousluotonannon, joka on myös alhainen Venäjän talouden kokoon verrattuna, tulisi kasvaa nykyisestä 40 prosentista BKT:stä 55–60 prosenttiin sekä pankkien oman pääoman 10 prosentista BKT:stä 15 prosenttiin.

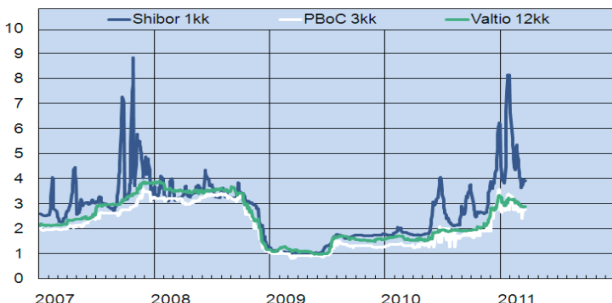
Kiina

Kiina jatkaa rahapolitiikan kiristämistä. Kiinan keskuspankki ilmoitti korottavansa pankkien talletuksiin kohdistuvaa varantovelvoitetta 25. maaliskuuta lähtien 0,5 prosenttiyksiköllä luototuksen ja hintapaineiden hillitsemiseksi. Korotuksen jälkeen suurimpien pankkien varantovelvoite on 20 % ja muiden pankkien 16,5 %. Korotus on jo kolmas tämän vuoden puolella, minkä lisäksi keskuspankki nosti helmikuussa viitekorkoja 0,25 prosenttiyksiköä. Varantovelvoitteen viimeinen korotus kuvaa hyvin hallituksen inflaatiohuolia, sillä Japanin ja Libyan tapahtumien aiheuttama lisääntynyt talousnäkyminen epävarmuus ei estänyt kiinalaispäättäjiä kiristämästä rahapolitiikkaa.

Varantovaatimusten korotus on keskuspankin kannalta huomattavasti edullisempi tapa vähentää likviditeettiä markkinoilta kuin keskuspankin velkapapereiden liikkeelasku. Tällä hetkellä keskuspankki maksaa varantotalletuksille korkoa noin 1,6 %, kun esimerkiksi kolmen kuukauden keskuspankkipapereiden markkinakorko on viime viikkoina ollut 2,8 prosentin paikkeilla. Pankkien kannalta tilanne on päinvastainen, sillä keskuspankissa matalakorkoisella tilillä lepäävät varat syövät niiden tulosta.

Likviditeetti vaihtelee suuresti pankeittain ja viime aikoina erityisesti pienempien pankkien on raportoitu kärsivän likviditeetin puutteesta. Likviditeettitilanne heijastuu rahamarkkinakoroissa. Viime vuoden jälkipuoliskolla markkinakorot nousivat selvästi, mutta viime viikkoina korot ovat olleet laskussa. Kiinan rahapolitiikka perustuu yhä pääasiallisesti luottojen määrän säätelyyn ja korkopoliitiikka on edelleen sivuroolissa. Paineet siirtyä läpinäkyvämpään, korkoihin perustuvaan rahapolitiikkaan ovat markkinoiden kehityksen myötä kasvamassa.

Kiinan rahamarkkinakorkoja

Lähde: Bloomberg

Kiina hyväksyi alijäämäisen budjetin vuodelle 2011. Kiinan valtiovarainministeriö esitteli budjetin viime viikolla päättyneessä Kiinan kansankongressin täysistunnossa. Julkisen sektorin (keskushallinto sekä paikallishallinnot) tulojen odotetaan kasvavan 8 % ja menojen 12 %. Budjettialijäämä on 2 % BKT:sta, puoli prosenttiyksiköä

vähemmän kuin viime vuoden arvio. Alijäämä saattaa jälleen jäädä ennakoitua pienemmäksi, sillä Kiinalla on tapana arvioida kasvua maltillisesti. Luotettavan kuvan muodostaminen Kiinan julkisesta taloudesta on vaikeaa, sillä paikallishallintojen osalta tuloja ja menoja ei eritellä tarkasti.

Kiinassa panostetaan tänä vuonna ihmisten hyvinvointiin sekä yksityiseen kulutukseen. Kehitteillä on mm. verouudistus, joka nostaisi tuloverotuksen alarajan 2500 juanista 3000 juaniin. Keskushallinnon varoja ohjataan mm. edulliseen asumiseen, koulutukseen, sosiaaliturvaan sekä terveydenhuoltoon, kuhunkin erään kuudennes viimevuotista enemmän. Myös kansallinen puolustus, tiede ja teknologia sekä energiansäästö saavat kukin yli kymmeneksen enemmän rahoitusta tänä vuonna.

Kiinan julkisen sektorin tulot ja menot (% BKT:sta)

	2007	2008	2009	2010	2011*
Tulot	19,3	19,5	20,1	20,9	20,3
Menot	18,7	19,9	22,4	22,5	22,3
Tase	0,6	-0,4	-2,3	-1,6	-2,0

*Arvio, BKT laskettu vuoden 2011 jänmääräisen budjettivajeen (900 mrd. CNY) perusteella.

Lähteet: Kiinan valtiovarainministeriö, CEIC, BOFIT.

Libyan kriisin kärjistyminen ei vaaranna Kiinan energiahuoltoa. Libya kattoi Kiinan raakaöljyn tuonnista noin 3 % viime vuonna. Kiina on toiseksi suurin öljyn kuluttajamaa Yhdysvaltojen jälkeen reilun kymmenyksen osuudella maailman kokonaiskulutuksesta. Kiina tuo rajojensa ulkopuolelta yli puolet tarvitsemastaan raakaöljystä, jonka tuonti nousi viime vuonna 17 % 239 miljoonaan tonniin.

Libyan kriisi valaisee hyvin Kiinan haasteita sen yrittäessä varmistaa öljyn saatavuutta poliittisesti epävakailta alueilta Lähi-idästä ja Pohjois-Afrikasta. Kiinan valteina on ollut sen halpa työvoima, rahoituksen saatavuus sekä kohdemaan sisäpoliittisten ongelmien sivuuttaminen. Se on hankkinut oikeuksia kehitysmaiden öljykentille tarjoamalla vastineeksi infrastruktuuriprojekteja, joita länsimaiset toimijat ovat olleet haluttomia rahoittamaan mm. korruptioepäilyjen takia.

Hankkeet on toteutettu pitkälti kiinalaisen työvoiman turvin, joka on herättänyt ärtymystä. Haluttomuus paikallisen työvoiman käyttöön oli osasyynä, kun Kiina hävisi kilpailun tuotanto-oikeuksista Angolasta, joka on Kiinan suurin öljyntuontimaa. Näin kävi myös Libyassa toissa vuonna. Kohdemaan huono hallinto on ajanut useita kiinalaisprojekteja karille Nigeriassa. Meneillään olevan kriisin aikana Kiina on joutunut evakuoimaan noin 36 000 kiinalaista työmiestä Libyasta väkivallan tieltä, eikä sen tekevien investointien kohtalosta kriisin runtelemassa maassa ole takeita. Virallisten arvioiden mukaan Libyassa toimii 75 kiinalaisyritystä, joiden projektien arvo nousee 19 miljardiin dollariin. Pohjois-Afrikan tapahtumat pakottavat Kiinan arvioimaan uudelleen ulkomaisia sijoituksiaan sekä toimintatapojaan.

Venäjä

BOFIT ennustaa Venäjän kokonaistuotannon kasvavan vuosina 2011–2013 ripeästi, joskin hidastuen. Venäjän talouden elpyminen maailman syvimpiin lukeutuneesta tuotannon pudotuksesta hidastui viime syksynä mutta jatkui talvella. Tuonti palautui vuonna 2010 arvioitua voimakkaammin osin siksi, että erittäin kuuma ja kuiva kesä haitsi tuotantoa etenkin maataloudessa.

BKT:n ennakoitaan kasvavan ripeästi ja tuonnin vielä nopeammin. BKT:n kasvuksi arvioidaan 5,5 % vuonna 2011, mm. öljyn ja Venäjän muiden perusvientihyödykkeiden hintojen toteutuneen nousun ja vuoden 2010 melko matalaksi muodostuneen BKT:n tason ansiosta. Tämän vuoden ensipuoliskolta alkaen BKT:n kasvun odotetaan hidastuvan vähitellen, sillä vientihintojen nousun vaikutus taloudessa hiipuu ja ennustejaksolla hintojen oletetaan pysyvän tämän vuoden alun tasolla; öljyn hinnan oletetaan olevan noin 100 dollaria tynnyriltä. BKT:n kasvuksi arvioidaan 4,7 % vuonna 2012 ja runsaat 4 % vuonna 2013.

Kulutuksen kasvun ennustetaan vilkastuvan ja olevan talouskasvun keskeinen vetäjä. Tämä auttaa muun muassa maataloutta nousemaan vuoden 2010 syvästä pudotuksesta. Palkkojen nousun odotetaan jatkuvan varsin nopeana. Julkisen sektorin palkoissa ja eläkkeissä on korotuspainetta inflaation ja ensi talven vaalien valossa. Kotitalouksien säästämisen odotetaan laskevan lamassa nousseelta tasolta. Ostovoiman kasvua rajoittaa inflaatio, joka on kiihtynyt lähes 10 prosenttiin elintarvikkeiden hintojen nousun seurauksena. Kulutuksen kasvua rajoittaa myös työttömyyden hidas aleneminen, sillä yrityksissä on alityöllistettyjä enemmän kuin ennen taantumaa.

Julkinen kulutuksen odotetaan hitaasti kasvavan. Tätä tukevat valtiontalouden tuloarvioissa oletettua korkeamman öljyn hinnan tuomat lisätulot, jotka samalla helpottavat etenemistä kohti valtion johdon tavoitetta saada valtiontalous tasapainoon vuoteen 2015 mennessä.

Viennin määrän arvioidaan kasvavan hitaahkosti maailmankauppaan verrattuna, sillä raakaöljyn ja polttoöljyn viennin ei odoteta lisääntyvän. Maakaasun ja muiden perusvientihyödykkeiden viennin kasvun odotetaan paikkaavan tilannetta osaksi.

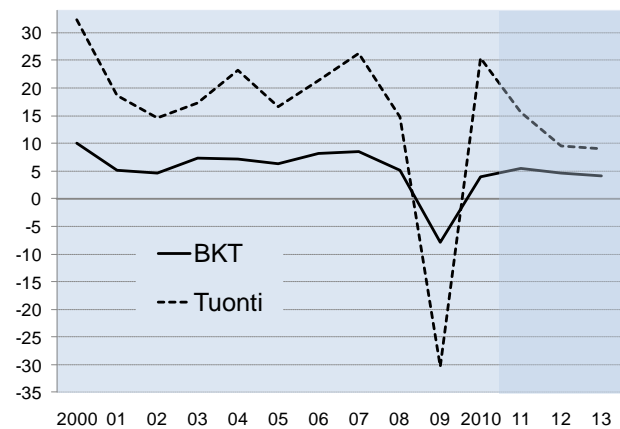
Investointien uskotaan elpävän kunnolla tänä ja ensi vuonna, sillä tuotantokapasiteetin käyttöaste nousee tänä vuonna taantumaa edeltäneelle tasolle. Pankeilla on likviditeettiä vastata investoijien rahoitustarpeisiin. Varastot ovat vaikuttaneet taantumassa harvinaisen paljon BKT:hen; varastojen lasku- ja noususyklin oletetaan olevan pääosin ohi.

Tuonnin arvioidaan kasvavan noin 15 % tänä vuonna ja noin 10 % vuodessa vuosina 2012–2013. Tämä rajoittaa BKT:n kasvua. Talouden tuontialtiuden odotetaan siis olevan jälleen korkea, joskin laskevan vähitellen. Toisaalta

tuontia tukee ruplan reaalkurssin nousu. Ruplan nimelliskurssiin tuo vahvistuspainetta vaihtotase, joka säilyi ylijäämäisenä, vaikka tuontihinnat nousisivat selvästi.

Ennusteriskejä on molempiin suuntiin. Öljyn hinta voi nousta oletetusta, ja toisaalta hinnan nousu voi vaikuttaa talouteen arvioitua hieman hitaammin lähinnä öljyverotuksen johdosta. Kulutukselta pohjaa nakertava inflaatio voi olla odotettua nopeampaa. Tuonnin kasvun on mahdollista muodostua arvioitua nopeammaksi. ([BOFIT -ennuste](#))

Venäjän BKT:n ja tuonnin määrän muutos, %

Lähde: Rosstat ja BOFIT-ennuste 2011–2013

Venäläisten matkailu kasvanut, mm. Suomeen. Tilastokeskuksen rajahaastattelututkimuksen mukaan vuoden touko-lokakuussa 2010 Suomeen tulleiden venäläismatkailijoiden määrä kasvoi 18 % vuodentakaisesta supistuttuaan vielä talvikaudella 2009–2010. Touko-lokakuussa kaikkien matkailijoiden käynnit kasvoivat 5 %. Vuoden pituisella jaksolla marraskuusta 2009 lokakuuhun 2010 Venäjältä tuli Suomeen yli 2,4 miljoonaa matkustajaa eli 40 % kaikista matkustajista. Venäläisten matkoista 63 % oli päiväkäyntejä, ja venäläisten osuus ulkomaisten matkailijoiden yöpymisistä Suomessa jäi 14 prosenttiin.

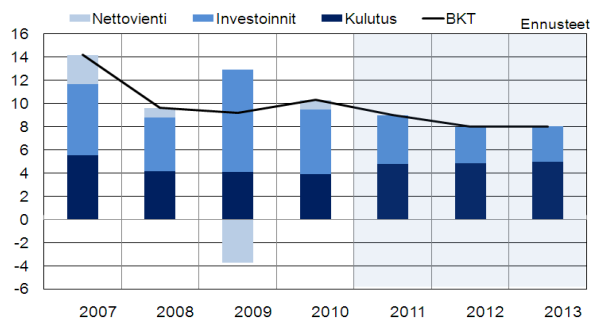
Vuoden 2010 touko-lokakuussa venäläiset matkailijat käyttivät vierailunsa aikana Suomessa keskimäärin noin 270 euroa eli 11 % enemmän kuin kesäkautena 2009. Suomen Pankin maksutasetilaston mukaan vuonna 2010 Suomen matkailutulot Venäjältä olivat yhteensä 750 miljoonaa euroa eli runsas kolmasosa kaikista matkailutuloista (2,2 mrd. euroa). Ne kasvoivat edellisvuodesta noin 20 %. Kaikki matkailutulot kasvoivat 8 %.

Rosstatin mukaan venäläiset tekivät vuonna 2010 yli 39 miljoonaa ulkomaanmatkaa. Määrä kasvoi 15 % vuodesta 2009. IVY-maiden ulkopuolelle tehtiin 25,5 miljoonaa matkaa. Suosituimmat IVY-maiden ulkopuoliset matkakohteet olivat Suomi (3,4 miljoonaa matkaa eli 9 % kaikista matkoista) ja Turkki (8 %) sekä Egypti ja Kiina (kumpikin 6 %).

Kiina

BOFIT ennustaa Kiinan talouskasvun hidastuvan 9 prosenttiin vuonna 2011. Kansainvälisen finanssikriisin aikana Kiina onnistui ylläpitämään nopeaa kasvua valtaisten investointien avulla. Investointeihin liittyneen luototuksen ja rahamäärän kasvu sekä elintarvikkeiden ja raaka-aineiden hintojen nousu ovat sittemmin kiihdyttäneet inflaatiota, jolloin talouspolitiikan painopiste on siirtynyt kasvun tukemisesta inflaation hillintään. Rahapolitiikan kiristämisen takia [BOFIT ennustaa](#) Kiinan BKT:n reaalkasvun hidastuvan tänä vuonna 9 prosenttiin. Vuosina 2012–2013 kasvun odotetaan olevan 8 %, mikä on Kiinan kokoiselle taloudelle varsin nopeaa ja vaikuttaa huomattavasti raaka-ainemarkkinoihin ja globaaliin kehitykseen. Viime vuonna Kiinan BKT kasvoi 10,3 % 39 800 miljardiin juaniin (5880 mrd. USD/4440 mrd. EUR), jolla se nousi Japanin ohi maailman toiseksi suurimmaksi taloudeksi Yhdysvaltojen jälkeen.

Kiinan BKT:n kasvu ja eri kysyntätekijöiden rooli, %

Lähteet: CEIC ja BOFIT

Ennustejaksolla Kiinan kasvu nojaa kotimaiseen kysyntään. Yksityistä kulutusta tukevat vahvana jatkuva tulokehitys ja juanin vahvistuminen. Viime vuosina yksityinen kulutus painui noin 35 prosenttiin BKT:stä, joten yksityisen kulutuksen roolin nostamiselle on tilaa ja tarvetta. Investointien kasvu jää kulutuksen kasvua hitaammaksi ja investointiaste laskee ennustejaksolla 2011–2013 nykyisestä 46 prosentista muutaman prosenttiyksikön. Kaupungistuminen, infrastruktuurin rakentaminen ja talouden rakennemuutos ylläpitävät kuitenkin vahvaa investointikysyntää myös jatkossa.

BOFIT odottaa maailman suurimmaksi vientimaaksi kohonneen Kiinan viennin määrän kasvavan hieman ennustettua maailmankaupan 7 prosentin kasvua nopeammin. Koska Kiinan BKT kasvaa huomattavasti muita maita nopeammin, Kiinan tuonnin uskotaan kasvavan viittä nopeammin. Viime vuonna Kiinan vaihtotaseen ylijäämä oli viitisen prosenttia suhteessa BKT:hen. Ennustejaksolla vaihtotaseen ylijäämä voi edelleen hieman laskea, mutta kehitys riippuu suuresti ulkomaankauppahinnoista.

Nopeasta kasvusta huolimatta parin viime vuoden kehitys kätkee sisäänsä ongelmia, joista näkyvimmin esillä ovat olleet inflaatio ja kiinteistösektori. Inflaatio on tärkein talouspoliittinen huolenaihe, sillä rahapolitiikan virityksen mahdollinen epäonnistuminen voi johtaa tempoilevaan kasvuun. Kiinteistösektorin epäselvä tilanne vaikeuttaa talouspolitiikan säätämistä. Vaikka Kiinassa on pysyvä tarve uusille asunnoille, markkinoilla saattaa olla suuri määrä myymättömiä asuntoja. Tällöin hintojen mahdollinen lasku voisi vähentää rakentamista ja hidastaa kasvua. Kiinteistösektorin mahdolliset ongelmat heijastuisivat myös paikallishallintojen talouteen sekä pankkisektorille. Kiinan kiinteistömarkkinoiden tilan arviointi on huonojen tilastojen ja suurten alueellisten erojen takia vaikeaa.

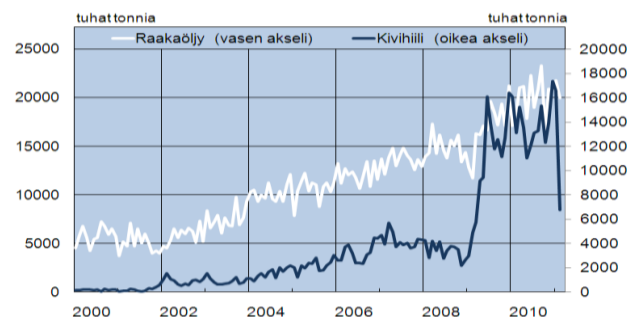
Kiina on noussut nopeasti toiseksi suurimmaksi hiilentuotajaksi. Kiina on selkeästi maailman suurin kivihien tuottaja ja kuluttaja. Kiinan tilastoviranomaisten mukaan Kiinassa tuotettiin vuonna 2010 noin 3 mrd. tonnia kivihiiltä, mikä on 45 % maailman kokonaistuotannosta. Kiinan hiilentuotanto kasvoi 8 % kulutuksen kasvaessa 5 %.

Kiinan hiilentuotanto on kasvanut kymmenessä vuodessa yli kaksinkertaiseksi. Kotimainen tuotanto ei kuitenkaan riitä kattamaan nopeasti kasvavaa kysyntää, ja hiilen tuonti on kasvanut räjähdysmäisen nopeasti. Kiinan hiilentuonnin volyyymi kasvoi viime vuonna 30 %, ja markkina-hintojen nousu siivittämänä hiilentuonnin arvo kasvoi peräti 60 % edellisvuodesta. Nopeasta kasvusta huolimatta kivihien tuonti oli vuonna 2010 alle 170 miljoonaa tonnia eli vain viitisen prosenttia Kiinan kokonaiskulutuksesta.

Vaikka hiilen tuonti on Kiinan taloudelle pieni asia, sillä on globaaleja vaikutuksia. Kiinasta on tullut Japanin jälkeen maailman toiseksi suurin hiilentuojaja. Vuosina 2000–2008 kysynnän kasvu Kiinassa vastasi noin 75 % globaalista hiilen kysynnän kasvusta. Tuonnin kasvu oli nopeaa vuosina 2008–2009, jolloin hiilen kysyntä Aasian ulkopuolella supistui talouskriisin myötä merkittävästi.

Kivihien osuus Kiinan primäärienergian kulutuksesta on noin 70 % ja öljyn osuus noin 18 %. Kiinan raakaöljyn tuonnin volyyymi kasvoi 17 % viime vuonna, ja tuontimäärä vastaa noin seitsemää prosenttia Kiinan koko energiankulutuksesta.

Kiinan raakaöljyn ja hiilen tuontimäärät

Lähde: CEIC

Venäjä

Keskuspankki kiristi jälleen rahapolitiikkaa. Keskuspankki korotti 1.4.2011 pankkien varantovaatimuksia ulkomaisten vastuiden osalta 4,5 prosentista 5,5 prosenttiin ja kotimaisten vastuiden osalta 3,5 prosentista 4,0 prosenttiin vastuiden määrästä. Korotuksella keskuspankki pyrkii hillitsemään ulkomaisen lyhytaikaisen pääoman virtausta maahan, jota öljyn kallistuminen voi kannustaa. Pääomavirta lisäksi ruplan vahvistumispaineita ja vaikeuttaisi keskuspankin taistelua inflaatiota vastaan.

Kuluttajahinnat olivat maaliskuussa 9,5 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Nousu oli yhtä nopeaa kuin helmikuussa. Kuukausitasolla inflaatio kuitenkin hidastui maaliskuussa 0,6 prosenttiin.

Väestölaskennan alustavat tulokset julkaistu. Venäjällä tehtiin lokakuussa 2010 väestönlaskenta, jonka alustavien tietojen mukaan maassa asui vakinaisesti 142,9 milj. henkeä. Edellisen vuonna 2002 tehdyn väestönlaskennan jälkeen väestö on supistunut noin 2 milj. henkeä eli vajaat 2 %. Neuvostoliiton hajotessa vuonna 1991 Venäjän väestö oli 148,3 milj., josta se on vuoteen 2010 supistunut 4 %.

Väestölaskennan välisinä aikoina Rosstat arvioi väestön määrän vuosittain. Rosstatin vuosittaisten arvioiden mukaan väestö on vähentynyt 1990-luvun alkupuolelta lähtien. Vuonna 2009 väestön väheneminen pysähtyi ja vuoden lopussa väkiluku oli Rosstatin arvion mukaan 141,9 miljoonaa. Nyt suoritetun väestölaskennan tuloksena Venäjällä asuu noin miljoona henkeä Rosstatin arvioimaa enemmän.

Väestölaskennan tulosten mukaan Venäjän 83 alueesta väestö supistui vuosina 2002–2010 63 alueella. Väestö väheni eniten Kaukoidässä, josta muutetaan Venäjän Euroopan-puoleisille alueille. Vuodesta 1991 Kaukoidän väestö on supistunut yli 20 %. Vuoden 2002 laskennasta väestö kasvoi eniten suurissa kaupungeissa sekä mm. Pohjois-Kaukasian tasavalloissa. Moskovan väestö kasvoi 11 % noin 12 milj. henkeen ja Pietarin väestö 4 % hieman alle 5 milj. henkeen.

Väestöstä 74 % asuu kaupungeissa. Osuus ei ole muuttunut vuodesta 2002. Kaupungistumisaste on kutakuinkin sama kuin esimerkiksi Euroopan unionissa.

Maailmansotien seurauksena Venäjällä on naisia huomattavasti enemmän kuin miehiä, eikä tilanne ole tasaantunut. Naisten osuus väestöstä on jopa kasvanut edellisestä väestölaskennasta 0,3 prosenttiyksiköllä 53,7 prosenttiin. Kehitys johtuu työikäisten miesten poikkeuksellisen suuresta kuolleisuudesta, johon pääsyyntä on alkoholin liikakäyttö. Vaikka miesten keskimääräinen eliniänodote on viime vuosina noussut, on se silti Venäjän kaltaiselle keskitulotason maalle hyvin alhainen eli 63 vuotta. Naisten keskimääräinen odotettavissa oleva elinikä on 74 vuotta.

Gazprom menettänyt asemiaan Euroopan maakaasumarkkinoilla. Venäjän valtion enemmistöomistuksessa oleva kaasujätti Gazprom vei viime vuonna päämarkkina-alueelleen Eurooppaan maakaasua 139 mrd. m³, mikä oli vähemmän kuin taantumavuonna 2009. Vuonna 2008 Gazprom vei Eurooppaan 159 mrd. m³ maakaasua, ja yhtiö odotti viime vuodelle vähintään yhtä suurta vientiä. Vienninmäärä oli pettymys semminkin, kun kaasun kulutus kääntyi viime vuonna Euroopassa kasvuun taantuman jälkeen.

Gazpromin mukaan 52 % sen tuloista tuli viime vuonna viennistä Eurooppaan. Yhtiön markkinaosuus Euroopassa myydystä kaasusta oli 23 % eli pienin kuuteen vuoteen. Syynä kehitykseen oli yhtiön mukaan Euroopan spotmarkkinoille myyntiin tulleen nesteytetyn kaasun suuri määrä ja edullinen hinta.

Valtaosa Gazpromin kaasutoimituksista Eurooppaan toteutetaan pitkäaikaisin toimitussopimuksin, joiden hinnat olivat suurimman osan viime vuotta spot-hintoja korkeammalla. Gazpromin pitkäaikaisien toimitussopimusten hinnat on sidottu tietyllä viiveellä öljytuotteiden hintoihin.

Gazprom odottaa kaasuvientinsä Eurooppaan kääntävän kasvuun kuluvana vuonna. Kasvun saisi aikaan spotmarkkinoiden hintojen nousu. Lisäksi Gazprom on suostunut alentamaan hintoja suurten eurooppalaisten asiakkaiden kanssa solmituissa pitkäaikaisissa toimitussopimuksissa. Sopimusmuutosten jälkeen Gazprom on toimittanut 7 % Eurooppaan myymästään kaasusta spot-hinnoin.

Yhdysvaltojen liuskekaasun tuotannon kasvun vuoksi Gazpromin suunnitelmat nesteytetyn kaasun viennistä Yhdysvaltoihin ovat tällä hetkellä jäissä. Aiemmin Gazprom suunnitteli, että vuonna 2020 se tyydyttää viennillään 10 % Yhdysvaltain kaasuntarpeesta. Gazprom ei kuitenkaan usko liuskekaasun pitkällä tähtäimellä kasvattavan maailman kaasuntarjontaa huomattavasti korkeitten tuotantokustannusten vuoksi. Useat asiantuntijat sen sijaan arvioivat liuskekaasun merkityksen markkinoilla kasvavan.

Gazprom aikoo panostaa voimakkaasti nesteytetyn kaasun tuotantoon. Kaasun nesteytys lisää tähän asti lähinnä putkitoimituksiin perustuneen viennin joustavuutta. Viime vuonna Gazpromin osuus maailman nesteytetyn kaasun myynnistä oli 2 %, mutta yhtiö suunnittelee osuuden kasvavan 14 prosenttiin vuonna 2030.

Tärkeimpänä nesteytetyn kaasun lähteenä olisi Shtokmanin suunnitteilla oleva kaasukenttä Barentsinmerellä. Kentän rakentamisaikataulusta on määrä päättää tänä vuonna. Alustavan suunnitelman mukaan tuotanto käynnistyisi vuosina 2016–2017, mutta markkinoilla on liikku- nut huhuja, joiden mukaan tuotannon alkua aiottaisiin lykätä.

Venäjä suunnittelee kaasun nesteytyslaitoksia myös Kaukoitään, josta on määrä tulla Venäjän kaasuviennin uusi painopistealue.

Kiina

Kiina nosti korkoja hillitäkseen inflaatiota. Kiinan keskuspankki nosti viitekorkoja 0,25 prosenttiyksiköllä siten, että keskiviikosta 6.4. lähtien vuoden mittaisten lainojen uusi viitekorko on 6,31 % ja talletuskorko 3,25 %. Edellisen kerran korkoja nostettiin helmikuussa eikä tämänkertainkaan koronnosto tullut varsinaisena yllätyksenä. Inflaatio on alkuvuonna ollut 5 prosentin paikkeilla, kun hallituksen tavoite on painaa se alle 4 prosentin.

Kiinan keskuspankki aloitti korkojen nostot viime vuoden lokakuussa, ja neljän samansuuruisen koronnoston seurauksena vuoden mittaiset viitekorot ovat nyt prosenttiyksikön korkeammat kuin vielä alkusyksystä. Keskuspankki on nostanut myös pankkien varantovaatimuksia.

Kiinalaisten pankkien kannattavuus parani edelleen viime vuonna. Pankkivalvontaviranomaisten mukaan pankkisektorin yhteenlaskettu voitto verojen jälkeen kasvoi vuonna 2010 kolmanneksella 899 miljardiin junaan (100 mrd. €). Taseet kasvoivat viidenneksen ja henkilöstömäärä 5 %. Pankkiala työllisti viime vuonna jo lähes kolme miljoonaa henkeä. Pankkisektorin vakavaraisuusaste nousi 12,2 prosenttiin ja suurimmissa liikepankeissa ongelmaluottojen osuus aleni 1,2 prosenttiin luotoista. Pankkien lukumäärä väheni pari prosenttia 3769:ään.

Pankkialan kehitys saavutti historiallisen rajapyykin, kun alaa perinteisesti hallinneiden valtioenemmistöisten liikepankkien osuus supistui alle puoleen (49 %) sektorin yhteenlasketusta taseesta. Osuuttaan kasvattivat erityisesti maaseudun ja kaupunkien liikepankit sekä muut rahoituslaitokset kuin pankit. Agricultural Bank of China listautui pörssiin viimeisenä neljästä suuresta valtion pankista syksyllä 2010. Kyseessä oli maailman suurin listautumisosakeanti, jonka arvo oli 22,1 mrd. dollaria. Myös muissa kolmessa valtionpankissa (Industrial and Commercial Bank of China, Bank of China ja China Construction Bank) on merkittävä yksityinen vähemmistöomistus.

Pankkien operatiivista toimintaa hallitsivat viime vuonna mm. elektronisten palveluiden voimakas kasvu, riskienhallintamenetelmien kehittäminen sekä valtion ohjaamat muutokset lainapolitiikan painotuksissa. Erityisesti kiinteistömarkkinoiden luottopolitiikan tiukentamisen myötä lainakannan vuosikasvu hidastui vuoden 2010 lopussa 16,5 prosenttiin eli lähes puoleen vuoden takaisesta.

Kiinan suuret pankit odottavat lainapolitiikkansa lähivuosina heijastelevan valtion uuden viisivuotissuunnitelman painotuksia. Lainojen saatavuuden odotetaan jatkuvan kireänä kiinteistösektorilla ja ympäristöä rasittavilla aloilla. Palvelusektorin luototukseen, kulutusluottoihin sekä kehityksestä jäljessä olevien alueiden luototukseen odotetaan sen sijaan piristystä. Pankit ja pankkivalvojat torjuvat epäilyn, että viime vuosien voimakas kiinteistöluottojen

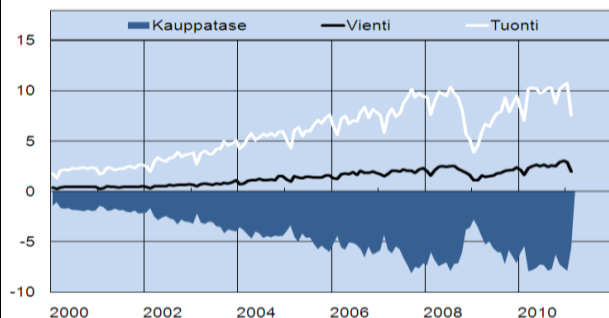
kasvu (mukaan lukien aluehallinnon omistamille kiinteistöyhtiöille myönnettyt luotot) uhkasi pankkisektorin vakaata kehitystä.

Taiwanin osuus Manner-Kiinan ulkomaankaupasta on pysynyt ennallaan. Vienti Manner-Kiinasta Taiwaniin kasvoi viime vuonna 45 % noin 30 mrd. dollariin. Tuonti Taiwanista kasvoi 35 % 116 mrd. dollariin. Edellisvuosien tapaan 2 % Manner-Kiinan viennistä suuntautui Taiwaniin ja tuonnista 8 % tuli Taiwanista. Manner-Kiina puolestaan kattaa Taiwanin ulkomaankaupasta noin viidenneksen ja on Taiwanin tärkein kauppakumppani. Manner-Kiinan osuus Taiwanin koko ulkomaankaupasta on pysynyt ennallaan.

Viime kesäkuussa allekirjoitettu ECFA- talousyhteistyöohjelma (Economic Co-operation Framework Agreement) otetaan asteittain käyttöön tammikuusta 2011 alkaen. ECFA:n puitteissa kaupankäyntiä helpotetaan mm. vähentämällä Kiinan ja Taiwanin välisiä tuontitulleja ([BOFIT Viikkokatsaus 24/2010](#)). Talousyhteistyöohjelman myötä muiden maiden kaupankäynti suoraan Taiwanin kanssa helpottuu, joten sopimuksen pitäisi parantaa taiwanilaisyritysten kilpailukykyä Kaakkois-Aasiassa. Taiwanissa suhtautuminen on silti ollut ristiriitaista, sillä ECFA:n pelätään johtavan tiukempaan poliittiseen integraatioon Manner-Kiinan kanssa.

Taloudellinen integraatio Kiinan ja Taiwanin välillä näyttäisi kuitenkin syvenevän jatkossakin. Taiwanissa on mm. ehdotettu kiinalaisten sijoitusten sallimista taiwanilaisiin teknologiayrityksiin. Taiwanissa valmistetaan 90 % maailman kannettavista tietokoneista, ja uudet säännöt avaisivat kiinalaisille sijoittajille tien Taiwanin kilpailukyvisimpiin yritysyrityksiin. Sijoitusten salliminen antaisi taiwanilaisille yrityksille mahdollisuuden muodostaa strategisia liittoutumia kiinalaisten asiakkaiden ja tavarantoimittajien kanssa. Yhteistyömahdollisuuksia on vältätetty myös teknologian ja vihreän energiatuotannon sektoreilla. Ottaen huomioon Taiwanin teknologiaosaamisen ja Manner-Kiinan markkinoiden koon yhteistyöllä voisi olla merkitystä uusiutuvien energiamuotojen kuten aurinkoenergiateknologian kehittämisessä.

Kiinan kauppa Taiwanin kanssa kuukausittain, mrd. dollaria

Lähde: CEIC, Kiinan tulli

Venäjä

Tuonnin nopeasta lisääntymisestä huolimatta kauppataseen ylijäämä on kasvanut. Keskuspankin alustavien maksutasetietojen mukaan Venäjän kauppataseen ylijäämä oli kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä runsaat 48 mrd. dollaria. Neljännesvuoden ylijäämä on ollut yhtä suuri viimeksi ennen taloustaantumaa vuonna 2008.

Viennin arvo oli 113 mrd. dollaria eli 22 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Päävientituotteiden raakaöljyn, öljyjalosteiden ja maakaasun osuus vientituloista oli 68 %.

Tuonnin kasvu kiihtyi lähes koko viime vuoden ajan, ja kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kasvua edellisen vuoden vastaavasta ajasta oli peräti 41 %. Tuonnin arvo oli 65 mrd. dollaria.

Venäjän palvelutase on perinteisesti ollut vajeellinen. Ensimmäisellä neljänneksellä vajeen suuruus oli 5 mrd. dollaria, jossa kasvua vuotta aiemmasta oli 18 %. Palvelutulot olivat 10 mrd. dollaria ja menot 15 mrd. dollaria. Palvelutulot kasvoivat 8 % ja palvelumenot 12 % viime vuoden ensimmäisestä neljänneksestä. Venäjä ansaitsee palvelutuloja lähinnä kuljetuksista, kun taas palvelumeinoista suuri osa muodostuu matkailusta.

Vaihtotaseen ylijäämä oli ensimmäisellä neljänneksellä vajaat 32 mrd. dollaria. Pääoman maasta viennin vuoksi valuuttavaranto kuitenkin kasvoi vain 10 mrd. dollaria. Vuosineljänneksen lopussa varanto oli 502 mrd. dollaria.

Viime vuoden viimeisestä neljänneksestä lähtien nopeana jatkunut yksityisen sektorin pääoman vienti huolettaa edelleen viranomaisia. Keskuspankin alustavan arvion mukaan yksityinen sektori vei ensimmäisellä neljänneksellä maasta pääomaa nettomääräisesti runsaat 21 mrd. dollaria eli saman verran kuin viime vuoden viimeisellä neljänneksellä. Summasta 7 mrd. dollaria veivät pankit ja 14 mrd. dollaria muu yksityinen sektori.

Pääoman maasta vientiin etsitään selityksiä, sillä kalliin öljyn pitäisi luoda uskoa ruplan vahvistumiseen ja kasvattaa Venäjälle suuntautuvaa valuuttavirtaa. Jotkut analyytikot pitävät syynä vuoden alussa tehtyä yritysten sosiaaliveron 8 prosenttiyksikön korotusta, joka on saattanut kannustaa yrityksiä siirtämään toimintaansa Venäjältä muihin IVY-maihin, joissa verotus on keveämpää. Keskuspankin pääjohtajan Sergei Ignatjevin mukaan syynä voivat olla perustavampaa laatua olevat ongelmat yritysten toimintaympäristössä, jonka monet koti- ja ulkomaiset investoijat kokevat hankalaksi.

Talouskehitysministeriö päivitti kuluvan vuoden talousennustettaan. Ministeriö on muuttanut ennusteen oletuksia viime kuukausien talouskehityksen perusteella. Raakaöljyn keskihinnan oletetaan tänä vuonna olevan 105 dollaria tynnyriltä aiemman 81 dollarin sijaan. Tammi-maaliskuussa raakaöljyn keskihinta maailmanmarkkinoilla oli 102 dollaria tynnyriltä.

Kulutuksen ja investointien kasvun arvioidaan olevan hitaampaa kuin aiemmin ennustettiin. Väestön reaalitulosten odotetaan kasvavan vuoden aikana vain 1,5 % ja vähittäiskaupan myynnin vajaat 4 %. Investoinnit kasvavat 6 % eli samaa vauhtia kuin viime vuonna. Investointien aiemmin ennustettua hitaampaan kasvuun vaikuttavat talousministeriön mukaan merkittävästi suur yritysten investoinnit: yksistään Gazprom on supistanut kuluvan vuoden investointisuunnitelmiaan 40 %. Investointisuunnitelmistaan ovat tinkineet myös Venäjän valtion rautatiet, useat energiantuottajat sekä autoteollisuus.

Huolimatta em. muutoksista talouskehitysministeriö odottaa BKT:n kasvavan kuluvana vuonna aiemman ennusteen mukaisesti 4,2 %. Ministeriö ennustaa vuosinflaation hidastuvan joulukuussa 7,5 prosenttiin ja ruplan kurssin heikkenevän hieman 28,4 ruplaan dollarilta.

Jos ennuste raakaöljyn hinnasta toteutuu, pienenee federaatiobudjetin vaje kuluvana vuonna finanssministeriön mukaan 1,0–1,4 prosenttiin BKT:stä. Budjettivajeen odotettiin alun perin olevan 3,6 % BKT:stä.

Kansainvälinen valuuttarahasto ennustaa Venäjälle nopeampaa talouskasvua kuin talouskehitysministeriö. Tuoreessa World Economic Outlook -julkaisussaan IMF odottaa Venäjän BKT:n kasvavan tänä vuonna 4,8 %

Talouskehitysministeriön uusi ennuste vuosille 2012–2014 aiempaa pessimistisempi. Talousennusteensa peruskanaariossa ministeriö arvioi BKT:n kasvavan aiemmin ennustettua hitaammin eli 3,5 % vuonna 2012, 4,2 % vuonna 2013 ja 4,6 % vuonna 2014. Ennuste perustuu nykynäkymin melko varovaiseen raakaöljyn hinta oletukseen, jonka mukaan öljyn keskihinta on 93 dollaria tynnyriltä vuonna 2012 ja nousee siitä vähitellen 97 dollariin vuonna 2014. IMF odottaa uudessa ennusteessaan Venäjän BKT:n kasvavan ensi vuonna 4,5 %.

Talouskehitysministeriön mukaan BKT:n kasvua rajoittaa kireä finanssipolitiikka. Talouskehitysministeriö ja finanssministeriö ovat jo pitkään kiistelleet finanssipolitiikan roolista talouskasvun veturina. Talouskehitysministeriö on esittänyt julkisten investointien lisäämistä, sillä niillä kehitettäisiin uusia tuotannonaloja ja saataisiin aikaan kilpailukykyistä tuotantoa. Tämä rahoitettaisiin budjettivajeilla ja julkisella lainanotolla. Finanssministeriö puolestaan korostaa budjettitasapainon tärkeyttä ja varautumista tuleviin suhdannekäänteisiin öljyverotuloja rahastoimalla. Nyt näyttää siltä, että talouskehitysministeriö on hävinnyt taistelun ja ottanut ennusteensa pohjaksi finanssministeriön tiukat budjettilinjaukset.

Ennusteessa oletetaan investointien kasvavan vuosina 2012–2014 keskimäärin vajaat 9 % vuodessa. Julkiset investoinnit kasvaisivat runsaat 3 % vuodessa eli saman verran kuin viime vuonna.

Talouskehitysministeriö ennustaa väestön reaalitulosten lisääntyvän vuosina 2012–2014 runsaat 4 % vuodessa.

Inflaation odotetaan hidastuvan 4–5 prosenttiin vuoden 2014 loppuun mennessä.

Kiina

IMF ennustaa Kiinalle kovaa kasvua lähivuosina. Juuri julkaistussa World Economic Outlook (WEO)- julkaisussa Kansainvälinen valuuttarahasto IMF uskoo maailmantalouden kasvun olevan jo suhteellisen vakaalla pohjalla, vaikka tilanne vaihtelee suuresti maiden välillä. Kun teollisuusmaiden kriisin runtelemat taloudet elpyvät hitaasti, kehittyvissä maissa ongelmana on pikemminkin jo talouksien ylikuumeneminen ja inflaatiopaineiden hillintä.

Kiinalle IMF ennustaa ripeää noin 9,5 prosentin talouskasvua tänä ja ensi vuonna. Tämä vastaa Aasian kehitys pankin (ADB) tuoretta ennustetta, kun taas Maailmanpankki on näkemyksissään hieman varovaisempi. Kasvua vetää enenevässä määrin yksityinen sektori, jolla yksityisen kulutuksen kasvua tukevat nopea luototuksen kasvu, hyvä työmarkkinatilanne sekä julkisen sektorin politiikka, joka tähtää kulutuskysynnän kasvuun. IMF on kuitenkin huolissaan Kiinan inflaatiosta sekä vaihtotaseen ylijäämästä, jonka se uskoo lähtevän uudelleen kasvuun. Kiinan rahatalouden tasapainottamiseksi ja globaalien epätasapainojen lieventämiseksi valuuttarahasto kehottaakin Kiinaa melko suorasukaisesti sallimaan juanin vahvistua nykyistä nopeammin. Vahvempi valuuttakurssi tukisi myös kotitalouksien kulutusta ja päättäjien toivomaa palvelusektorin kehittymistä. IMF:n mukaan pankkien innovatiivisuus ja taseen ulkopuoliset toimet ovat rapauttamassa perinteiseen luottojen säätelyyn ja raha-aggregaattien seurantaan perustuvaan rahapolitiikkaa ja makrotalouden hallintaa.

Valuuttarahasto uskoo Venäjän kasvun hieman kiihtyvän tänä vuonna, mutta kasvua rajoittaa pankkisektorin kyky luotottaa yksityistä kulutusta. Valuuttarahasto on huolissaan kuluvana vuonna yli 9 prosenttiin kiihtyvistä inflaatiosta, mutta antaa samassa yhteydessä kiitosta ruplan kurssin lisääntyneestä joustavuudesta. WEO-raportissa kiinnitetään huomiota Venäjän pankkijärjestelmän suuriin riskeihin ja kehoitetaan vahvistamaan pankkien pääoma-vaatimuksia sekä valvontaa.

IMF:n ennuste kokonaistuotannon vuosikasvulle, %

	2009	2010	e2011	e2012
Maailmantalous	-0,5	5,0	4,4	4,5
Kehittyneet maat	-3,4	3,0	2,4	2,6
Kehittyvät maat	2,7	7,3	6,5	6,5
Kiina	9,2	10,3	9,6	9,5
Venäjä	-7,8	4,0	4,8	4,5

Lähde: IMF World Economic Outlook, Huhtikuu 2011

Kiinan vienti kasvoi voimakkaasti maaliskuussa. Maaliskuun viennin arvo kasvoi 36 % viime vuodesta 152 mrd. dollariin. Tuonti vahvistui 27 % niin ikään 152 mrd. dollariin. Helmikuun 7 miljardin dollarin alijäämän jälkeen

kauppatase oli maaliskuussa käytännössä tasapainossa. Raaka-aineiden korkeat hinnat käänsivät Kiinan tammi-maaliskuun ulkomaankaupan alijäämäiseksi ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2004.

Maaliskuun tuonnin arvon kasvu selittyi pitkälti juuri raaka-aineiden kallistumisella, sillä tuontivolyymit kasvoivat maltillisesti viime vuodesta. Kiinan raakaöljyn tuontimäärä oli maaliskuussa vain 3 % enemmän kuin vuosi sitten, kun sen tuonnin arvo kasvoi 37 %. Rautamalmien tuontimäärä kasvoi vajaan prosentin tuonnin arvon noustessa 60 %.

Finanssikriisistä toipuminen on vauhdittanut monen maan talouskasvua ja sitä kautta yksityistä kulutusta, johon Kiinalla on maailman suurimpana viejämäana resursseja vastata. Kiinan vienti kasvoi keskimääräistä enemmän Venäjälle (63 %) sekä ASEAN-maihin (40 %). Vienti Japaniin kasvoi maaliskuussa 37 %, eikä Japanin katastrofilla ollut siten merkittävää vaikutusta Kiinan maaliskuun ulkomaankaupassa.

Talouksysymykset tapetilla Brasilian presidentin vierailulla Kiinassa.

Kiina on näistä kahdesta selvästi suurempi mutta köyhempi talous. Kiinan nimellinen BKT nousee kolminkertaiseksi Brasiliaan verrattuna, mutta BKT henkeä kohden jää noin puoleen Brasilian tasosta. Viime aikoina maiden talouskehitys on ollut yleispiirteiltään samanlaista. Kansainvälisen talouskriisin jälkimainingeissa molempien maiden BKT kasvaa nopeasti (7,5 % Brasiliassa ja 10,3 % Kiinassa viime vuonna). Rahapolitiikan kiristäminen on hyvässä vauhdissa, sillä inflaation hillintä on noussut talouspolitiikan painopistealueeksi. Inflaatio on kiihtynyt Kiinassa noin viiteen ja Brasiliassa reiluun kuuteen prosenttiin kuluvana vuonna.

Maiden välinen kauppa kasvaa nopeasti. Kiina onkin noussut Brasilian tärkeimmäksi kauppakumppaniksi noin kuudenneksen osuudella ulkomaankaupasta. Kiinan ulkomaankaupasta Brasilia kattaa edelleen vain muutaman prosentin. Brasilian Kiina-tuonnissa tärkeimpiä tuoteryhmiä ovat erilaiset koneet, elektroniikka sekä vaatteet. Kiina tuo Brasiliasta erilaisia raaka-aineita. Maiden väliset kauppasuhteet eivät ole olleet ongelmattomat, sillä Brasiliassa kiinalainen kilpailu ja sen taloudellisen vallan kasvu on nähty osin uhkana. Brasilia on myös kritisoinut Kiinan harjoittamaa valuuttakurssipolitiikkaa.

Brasilian kiinnostavuutta lisäävät runsaat luonnonvarat, joiden hyödyntämistä Kiina on tukenut eri tavoin. Kiinan valtioenemmistöinen öljy-yhtiö Sinopec on brasilialaisen öljyn tärkeä ostaja ja se hankki viime syksynä hallintaansa espanjalaisen Repsolin oikeudet Brasilian öljyesiintymiin. Brasilian valtion öljy-yhtiö Petrobras on rahoittanut valtavien merenalaisten öljyesiintymien hyödyntämistä kiinalaisella lainapääomalla. Kiinalaiset ovat myös sijoittaneet Brasilian malmien ja elintarvikkeiden tuotantoon sekä rahoittaneet infrastruktuurihankkeita, jotka helpottavat raaka-aineiden kuljetusta Kiinaan.

Venäjä

Valtiolliset pankit parantavat asemiaan rahoitussektorilla. Venäjän suurin pankki, keskuspankin enemmistöomistuksessa oleva Sberbank on sopinut maan vanhimman investointipankin, yksityisen Troika Dialogin ostamisesta. Kaupalla Sberbank monipuolistaa toimintojaan ja saa vahvan aseman investointipankkina. Lopullisesti kauppa solmitaan kuluvan vuoden lopussa ja pankkien yhdistyminen tapahtuu vuoteen 2013 mennessä.

Venäjän toiseksi suurin pankki, valtiollinen VTB on myös kehittänyt voimakkaasti investointipankkitoimintaansa. VTB-ryhmän vähittäispankki, VTB24, on puolestaan kasvanut nopeasti mm. pankkiostojen avulla. Kuluvan vuoden alussa VTB osti Moskovan kaupungin omistaman Bank Moskvyy'n, maan viidenneksi suurimman pankin, jota yksityinen Alfa-Bank myös tavoitteli.

Asiantuntijat ovat huolissaan valtion pankkien vahvistamisesta. Federaation rahoitusmarkkinalaitoksen entisen pääjohtajan, yksityisen MDM-pankin johtajan Oleg Vjugin mukaan valtion pankit haittaavat yksityisten pankkien kasvua, sillä ne mm. saavat rahoitusta huomattavasti yksityisiä pankkeja edullisemmin.

Venäjän pankkisektorin pääomasta 25 % oli viime vuoden lopussa ulkomaista. Maassa toimii 80 kokonaan ulkomaisessa omistuksessa olevaa pankkia. Lisäksi 31 pankissa ulkomaista omistusta on yli 50 %. Joissakin em. pankeista omistaja voi kuitenkin olla venäläinen, mutta investointi on tehty ulkomaille rekisteröidyn yrityksen kautta.

Kokonaan ulkomaisessa omistuksessa olevista pankeista pääomaltaan suurimpia ovat itävaltalainen Raiffeisenbank, italialainen Unicredit Bank, ranskalainen Société Générale Vostok, siihen kuuluva Rusfinans Bank sekä italialainen Bank Intesa. Ne kaikki ovat toimineet Venäjällä jo pitkään. Venäjä ei salli ulkomaisten pankkien sivukonttorien perustamista maahan, vaan pankkien on toimitettava Venäjän pankkilainsäädännön alaisina itsenäisinä tytäryrityksinä.

Venäjän markkinoille muutaman viime vuoden aikana tulleilla ulkomaisilla pankeilla on ollut vaikeampaa kuin 2000-luvun nopean talouskasvun ajan Venäjällä jo toimineilla pankeilla. Kaikki uudet pankit eivät ole ehtineet kasvattaa markkinaosuuttaan ennen lammasta riittävästi taakseen kannattavuutensa, ja lama iski niihin voimakkaasti. Jotkut pankeista ovat jo vetäytyneet tai vetäytymässä Venäjältä. Syynä vetäytymiseen on ollut myös joidenkin emopankkien pakko taloudellisen tilanteensa vuoksi supistaa vähemmän tärkeitä ulkomaisia toimintoja. Viime vuonna yhdysvaltalainen Morgan Stanley ja espanjalainen Santander myivät Venäjän-toimintojaan ja ruotsalainen Swedbank aloitti vetäytymisensä vähittäispankkimarkkinoilta. Helmikuussa englantilainen Barclays ilmoitti aikovansa myydä vähittäispankkitoimintansa Venäjällä.

Venäjä ja Ukraina keskustelivat tulliliitosta ja kaasu-toimituksista, mutta vähäisin tuloksin. Venäjän pääministerin Vladimir Putinin ja Ukrainan pääministerin Mikola Azarovin tapaamisessa viime viikolla Kiovassa Ukraina esitti, että Venäjä alentaisi Ukrainalle toimittamansa maakaasun hintaa. Kaasun toimitusehdoista sopivat vuonna 2009 pääministeri Vladimir Putin ja Ukrainan tuolloinen pääministeri Julia Timoshenko. Ukrainan nykyinen hallitus katsoo, että maa tuolloin suostui maksamaan venäläisestä kaasusta ylihintaa. Ukraina toivoo lisäksi Venäjän vähentävän tuonnin esteitä Ukrainan viennin kannalta tärkeitä tuotteita.

Pääministeri Putin kutsui Ukrainaa liittymään Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin muodostamaan tulliliittoon. Hän totesi, että Ukraina hyötyisi tulliliiton jäsenyydestä vuosittain 6—9,5 mrd. dollaria markkinoille pääsyn helpottumisen seurauksena. Summa ilmeisesti muodostuisi suureksi osaksi Venäjän Ukrainaan viemän maakaasun vientitullin poistamisesta. Venäjältä tuotava energia on tärkeää Ukrainan taloudelle ja etenkin sen päävientisektorille rauta- ja terästeollisuudelle.

Ukraina neuvottelee parhaillaan vapaakauppasopimuksesta EU:n kanssa. Vapaakauppasopimus on osa Ukrainan ja EU:n välillä valmisteilla olevaa assosiaatiosopimusta. Viimeisin neuvottelutapaaminen oli helmikuussa, ja osapuolten tarkoituksena on saada vapaakauppasopimusneuvottelut päätökseen kuluvan vuoden loppuun mennessä. Pääministeri Putin esitti huolensa siitä, että jos vapaakauppasopimus alentaa tulleja merkittävästi, heikkenee ukrainalaisten tuotteiden kilpailukyky kotimarkkinoilla tuontituotteiden virratessa maahan, mikä saattaa näkyä ukrainalaisten tuotteiden kasvavassa viennissä Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin markkinoille. Tässä tapauksessa tulliliiton on Putinin mukaan otettava käyttöön suojatoimia ukrainalaisia tuotteita vastaan.

Ukrainan presidentti Viktor Janukovitsh totesi ennen pääministerien tapaamista, että Ukraina ei ole kiinnostunut tulliliiton jäsenyydestä. Sen sijaan presidentti ehdotti Ukrainan ja tulliliiton välistä vapaakauppasopimusta. Venäjän ensimmäisen varapääministerin Igor Shuvalovin mukaan Ukrainan on kuitenkin vaikea yhdistää jäsenyys kahdella vapaakauppa-alueella.

Alkuvuokosta Ukrainassa vierailut Ranskan pääministeri François Fillon totesi, että Ukrainan assosiaatiosopimus EU:n kanssa ja liittymisen Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliittoon eivät periaatteessa ole keskenään ristiriidassa. Fillonin mukaan assosiaatiosopimuksen eteneminen voi kuitenkin vaikeutua, jos Ukraina ajaa molempia tavoitteita yhtäaikaaisesti.

Kirgisian hallitus päätti aloittaa neuvottelut maan liittymisestä Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliittoon. Kirgisia käy 45 % ulkomaankaupastaan tulliliiton maiden kanssa. Tärkeä talouden sektori on välityskauppa Kiinasta Kazakstaniin, jota Kirgisia pyrkii turvaamaan tulliliiton jäsenyydellä.

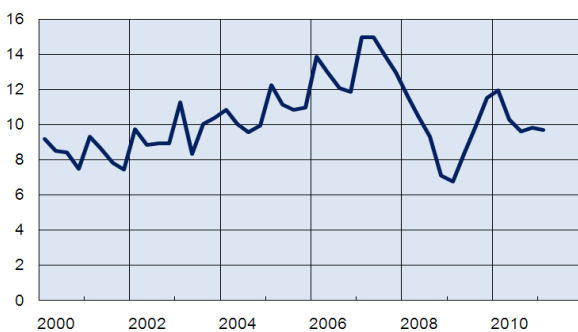
Kiina

Uudet neljännesvuositilastot viittaavat talouskasvun hidastumiseen. Kiinan reaalin kokonaistuotanto kasvoi tammi-maaliskuussa 9,7 %, kun BKT:n vuosikasvu edellisellä neljänneksellä oli 9,8 %. Vuonna 2010 – katsotaan sitten koko vuotta tai ensimmäistä neljänneistä – kasvusta suurempi osa tuli investoinneista kuin kulutuksesta. Tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä sen sijaan kulutuksen kontribuutio kasvuun oli investointeja suurempi. Nettoviennin kontribuutio kasvuun oli tammi-maaliskuussa lievästi negatiivinen.

Vaikka talouskasvu jatkuu vahvana, Kiinan tilastoviraston ensimmäistä kertaa julkaisemat BKT:n neljännesvuosikasvua koskevat tiedot viittaavat kasvun hidastumiseen. Näiden tietojen mukaan Kiinan BKT kasvoi vuoden 2010 viimeisellä neljänneksellä 2,4 % kolmannelta neljänneksestä, mikä vuositasolle korotettuna vastaa 10,0 prosentin vuosikasvua. Vuoden 2011 tammi-maaliskuun 2,1 prosentin muutos viime vuoden viimeisestä neljänneksestä vastaa vuositasolla 8,7 prosentin kasvua. Vaikka Kiinan tilastovirasto on toistaiseksi julkaissut vain nämä kaksi neljännesvuosikasvua kuvaavaa lukua eikä mitään tietoa niiden laskentatavasta, uusi käytäntö osoittaa tilastojärjestelmien kehitystä ja helpottaa suuresti maan talouskehityksen seuranta.

Maaliskuussa teollisuustuotanto kasvoi reaalisesti lähes 15 % ja vähittäiskauppa 12 % verrattuna viime vuoden maaliskuuhun. Kaupungeissa käytettävissä olevat reaalitytulot kasvoivat tammi-maaliskuussa noin 7 %, kun maaseutualueiden tulomittarina käytettyjen rahatulojen reaalikasvu oli 14 % verrattuna vuoden 2010 tammi-maaliskuuhun.

Kiinan reaalin BKT:n vuosikasvu, % -muutos edellisestä vuodesta

Lähde: NBSC, BOFIT

Inflaatio kiihtyi ja Kiinan keskuspankki jatkoi rahapolitiikan kiristämistä. Maaliskuun talouslukujen julkaisemisen jälkeen Kiinan keskuspankki ilmoitti jälleen nostavansa pankkien varantovelvoitetta puolella prosenttiyksiköllä 21. huhtikuuta alkaen. Korotuksen jälkeen suurimpien pankkien varantovelvoite on 20,5 % niiden talletuksista. Kiinan hallitus aloitti rahapolitiikan kiristämisen viime vuoden tammikuussa, jonka jälkeen varantovaatimusta on asteittain nostettu yhteensä viidellä prosenttiyksiköllä. Keskuspankki on syksystä lähtien myös nostanut lainojen ja talletusten viitekorkoja prosenttiyksikön verran ja kehoittanut pankkeja pidättyvyyteen lainapolitiikassaan.

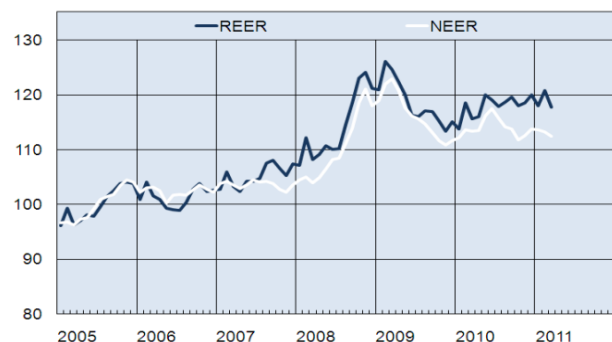
Keskuspankin pääjohtajan Zhou Xiaochuan mukaan rahapolitiikan kiristämistä tullaan jatkamaan, jotta inflaatio saadaan hallintaan. Maaliskuussa inflaatio kiihtyi 5,4 prosenttiin. Ruoan hinta kallistui 11,7 %, asuminen 6,6 % ja lääkkeet sekä terveydenhoito 3,2 % vuodentakaisesta. Vaikka monissa tuoteryhmissä hintojen nousu on vielä vähäistä, inflaatio on kokonaisuutena kuitenkin kiihtynyt muissa tuoteryhmissä kuin elintarvikkeissa. Tämä lisää riskiä inflaatio-odotusten leviämisestä, vaikka inflaation kiihtyminen heijastelee edelleen pääosin raaka-aineiden ja elintarvikkeiden hintojen nousua maailmanmarkkinoilla.

Valuuttavarannon nopea kasvu lisää juanin vahvistumispaineita; juan ei ole vahvistunut vuoteen. Keskuspankin varapääjohtajan Hu Xiaolian mukaan juanin valuuttakurssin joustoa lisätään ulkoa tulevien hintapaineiden hillitsemiseksi. Paineet juanin vahvistumiseksi ovat suuret, vaikka vuoden ensimmäisen neljänneksen kauppataase oli likimain tasapainossa. Kiinan valuuttavaranto kasvoi tammi-maaliskuussa 197 miljardia dollaria 3 045 miljardiin dollariin, ja kasvu vastasi viime vuoden lopun ennätyksellistä vauhtia. Kiinaan suuntautuneiden suorien sijoitusten osuus valuuttavarannon kasvusta oli 30 miljardia dollaria.

Tänä vuonna juanin kurssi on vahvistunut vain vajaan prosentin dollariin nähden ja euron suhteen se on heikentynyt yli 5 prosenttia. Kilpailukykyä ja kurssikehitystä paremmin kuvaavan kauppapainotetun reaalin efektiivisen valuuttakurssi-indeksin (REER) perusteella juanin kurssi on pysynyt jo vuoden samalla tasolla. Nimellisen valuuttaindeksin (NEER) mukaan juan on viimeisen vuoden aikana heikentynyt.

Juanin nimellinen ja reaalin efektiivinen valuuttakurssi, 2005=100

Juanin nimellinen ja reaalin efektiivinen valuuttakurssi, 2005=100

Lähde: BIS

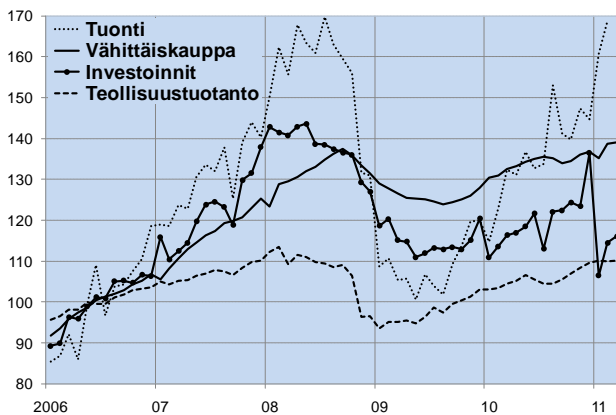
Venäjä

Alkuvuoden talouskehityksessä epävarmuuksia. Hyvin heikon tammikuun jälkeen Venäjän talous virkosi helmi- ja maaliskuussa. Kotimaisen kysynnän pääerä vähittäiskaupan myynti elpyi, ja myynnin määrä kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä lähes 5 % vuodentakaisesta ylittäen taantumaa edeltäneen syksyn 2008 huipputaso. Elintarvikkeiden myynnin määrä kasvoi vuodentakaisesta vain prosentit, kun taas muun vähittäismyynnin nopea kasvu jatkui. Muu vähittäismyynti oli ensimmäisellä neljänneksellä 8 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

Kulutuksen kehitykselle aiheuttaa lähiaikoina epävarmuutta etenkin nopea inflaatio. Se on nakertanut kotitalouksien reaalitytöitä, jotka ensimmäisellä neljänneksellä vähenivät tilastojen mukaan 3 % vuotta aiemmasta. Toisaalta sosiaaliverojen nousu tämän vuoden alussa on voinut lisätä tilastojen ulkopuolista harmaata palkanmaksua.

Investoinnit elpyivät helmi-maaliskuussa, mutta jäivät ensimmäisellä neljänneksellä pienemmiksi kuin vastaavaan aikaan vuosina 2009 ja 2010. Taantumaa edeltäneestä huipusta investoinnit ovat supistuneet yli viidenneksen.

Venäjän talouden keskeisiä kysyntä- ja tuotantoeriä kausitasoitettuina (volyyymi-indeksejä, 2006 = 100)

Lähde: Rosstat, BOFIT, Maailmanpankki

Teollisuustuotannon ensimmäisen neljänneksen vuosikasvu oli kohtalaiset lähes 6 %. Jalostavassa teollisuudessa kasvua oli yli 10 %. Kaivannaistuotanto kasvoi hitaasti johtuen raakaöljyn ja maakaasun tuotannon hyvin pienestä lisäyksestä.

Talvella elpynyt BKT:n kasvu jatkui varsin hyvänä. Talousministeriö arvioi alustavasti BKT:n kasvaneen ensimmäisellä neljänneksellä 4,5 % vuodentakaisesta.

Tuonnin erittäin nopea kasvu on jatkunut, ja tuonnin arvo oli ensimmäisellä neljänneksellä noin 40 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Kausitasoitettu tuonnin arvo ylitti taantumaa edeltäneen tason. Myös tuonnin määrä ylsi alustavien tietojen mukaan taantumaa edeltäneelle tasolle.

Budjetin tulot kasvavat – menoja lisätään vain vähän. Federaatiobudjettiin kertyy finanssiministeriön laskelmien mukaan kuluvana vuonna 1 460 mrd. ruplaa (36 mrd. euroa) enemmän tuloja kuin alun perin suunniteltiin. Tulojen lisäys johtuu pääosin raakaöljystä saatavien verotulojen kasvusta maailmanmarkkinahintojen nousun seurauksena.

Lisätulojen ansiosta budjettivaje pienenee, ja vajeen arvioidaan kuluvan vuoden lopussa olevan korkeintaan 1,4 % BKT:stä. Osa lisätuloista siirretään reservirahastoon tulevien vuosien budjettien rahoitustarpeita varten. Kuluvan vuoden lopussa reservirahastossa on finanssiministeriön arvion mukaan varoja 1 500 mrd. ruplaa, mikä vastaa noin 3 %:a BKT:stä.

Hallitus hyväksyi viime viikon lopulla vuoden ensimmäisen lisäbudjetin, joka lisääntyneiden verotulojen ansiosta kasvattaa federaatiobudjetin menoja runsaat 360 mrd. ruplaa (9 mrd. euroa). Menojen lisäys alkuperäisestä 10 700 mrd. ruplasta on runsaat 3 %.

Eniten lisämenoja suunnataan sosiaalisektorille; mm. 74 mrd. ruplaa käytetään eläkerahaston vajeen kattamiseen. Kyseessä on valmistautuminen loppukesän mahdollisiin eläkkeiden lisäkorotuksiin. Jos inflaatio on alkuvuoden aikana yli 6 %, eläkkeisiin tulee vastaava lisäkorotus. Indeksiehdon laukeamista pidetään melko todennäköisenä, sillä tammi-maaliskuun aikana kuluttajahinnat nousivat 3,8 %.

Lisäbudjetista 62 mrd. ruplaa (1,5 mrd. euroa) sijoitetaan valtion alkupääomana ns. suorien sijoitusten rahastoon, jota ollaan parhaillaan muodostamassa. Presidentti Medvedev esitti valtiollisen rahaston perustamista viime kesän talousfoorumissa Pietarissa. Rahaston tarkoituksena on olla osarahoittajana kansantalouden kannalta merkittävisissä projekteissa, joita suuret ulkomaiset sijoittajat toteuttavat Venäjällä, ja siten houkutellessa ulkomaisia investoijia maahan. Rahaston pääoma aiotaan vähitellen kasvattaa 10 mrd. dollariin. Rahastoa alkaa hoitaa valtion investointirahasto Vnesheconombank. Rahaston rahoitusosuus tulee projekteissa olemaan 10–25 %, ja rahasto sitoutuu vetäytymään projekteista 7–8 vuoden kuluessa.

IMF kiittää Venäjän viranomaisia pankkisektorin vakauttamisesta taluskriisin aikana.

Valtion tukitoimet kuitenkin vahvistivat suurimpia pankeja, mikä osaltaan vähensi kilpailua alalla. IMF:n mukaan pankkisektori on nopeasti toipumassa taantumasta, mutta sektorin kehitys riippuu jatkossakin yleismaailmallisista suhdanteista. IMF toteaa, että pankkien valvonta ei edelleenkaan vastaa kansainvälisiä vaatimuksia; tilannetta korjaisi duumassa parhaillaan oleva asiaa koskeva laki.

Englantilainen HSBC, yksi maailman suurimmista pankeista, ilmoitti maanantaina lopettavansa vähittäispankkitoiminnan Venäjällä. HSBC keskittyy Venäjällä yritys- ja investointipankkitoimintaan, samoin kuin jo aiemmin vähittäispankkitoimintoistaan Venäjällä luopuneet Swedbank, Barclays ja Morgan Stanley.

Kiina

Kuljetusyrittäjät protestoivat kustannusten nousua. Kansainvälisten uutistoimistojen mukaan rekankuljettajat protestoivat ja pysäyttivät paikoin tavaraliikenteen viime viikon lopulla maailman suurimmassa konttisatamassa Shanghaissa. Kyseessä oli vastalause tavaraliikenteen kohonneille kustannuksille. Työnseisaukset koskivat lähinnä itsenäisiä kuljetusyrittäjiä, joiden kustannukset ovat nousseet polttoaineiden hinnannousun ja viranomaisten sekä satamaoperaattoreiden asettamien maksujen takia. Tilanne kuitenkin laukesi viikonlopun aikana, kun Shanghain hallinto määräsi satamaoperaattorit poistamaan tai alentamaan rekkakuljetuksille asetettuja maksuja.

Rekkayrittäjien lisäksi myös taksit ovat olleet polttoaineiden kallistumisen aiheuttamassa puristuksessa, ja hallitus on joutunut myöntymään taksojen nostamiseen ja taksien kulujen pienentämiseen. Inflaatio on Kiinassa poliittisesti poikkeuksellisen herkkä aihe. Kotimaiselle yleisölle suunnatussa uutisoinnissa ei ole raportoitu Shanghain tapahtumista.

Kiinan hallitus on tänä vuonna nostanut polttonesteiden hintoja kaksi kertaa yhteensä noin 10 %. Korotukset ovat pienempiä kuin mitä raakaöljyn maailmanmarkkinahintojen nousu ja hallituksen vuonna 2009 käyttöön ottama aikaisempaa joustavampi hinnoitteluperiaate edellyttäisivät. Maaliskuussa tuontiöljyn hinta oli kolmanneksen korkeampi kuin vuosi sitten, mutta liikennepolttoaineiden hintoja on nostettu vain 12–17 %. Käytännössä hallitus joutuu korvaamaan hintakehityksestä johtuvat tappiot öljy-yhtiöille, jotta nämä jatkaisivat polttoainetoimituksia. Kiinassa bensalitra maksoi tällä viikolla keskimäärin noin 0,80 euroa, kun Yhdysvalloissa hinta liikkui 0,70 euron ja Suomessa 1,60 euron päkkeillä.

Eurooppalaiset yritykset haluavat, että pääsyä Kiinan valtaviille julkisten hankintojen markkinoille helpotetaan. Kiinassa toimivan Euroopan unionin kauppakamarin tuore julkaisu Kiinan julkisista hankinnoista kritisoi nykyjärjestelmää hajanaiseksi ja epäjohtomukaiseksi. Raportin mukaan julkisissa hankinnoissa ei kohdella ulkomaisia yrityksiä tasa-arvoisesti. Raporttia varten haastatellut eurooppalaisyritykset valittavat mm. sitä, että tulossa olevista projekteista ei saada riittävän ajoissa tietoa eivätkä valintakriteerit ole selvät. Päätökset hankinnoista on hajautettu alemmille hallintotasoille, mikä nostaa yritysten mukaan kustannuksia ja johtaa prosessien läpinäkyvyyden heikkenemiseen. Myös valitusmahdollisuudet ovat heikot.

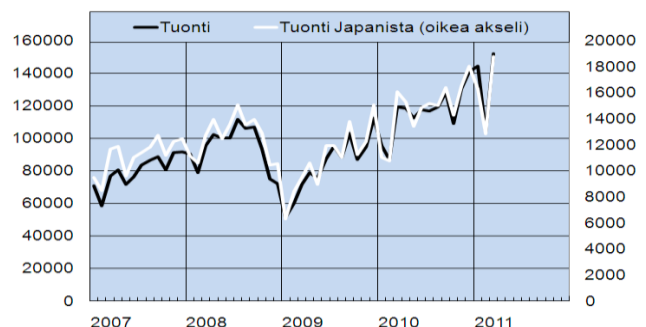
Raportissa arvioidaan julkisten hankintojen yhteisarvon vastaavan 20 prosenttia Kiinan BKT:stä. Kiina itse esittää huomattavasti pienempiä arvioita. Kiina on WTO:n julkisten hankintojen sopimuksen (GPA) tarkkailijajäsen ja neuvottelee täysjäsenyydestä. Muut maat eivät ole hyväksyneet sen vuosina 2007 ja 2010 esittämiä tarjouksia.

Kiinan, Japanin ja Etelä-Korean kauppaministerit vauhdittivat talousyhteistyötä. Kauppaministerit jatkoivat viime viikonloppuna jo vuosia tekeillä olleen investointisopimuksen valmistelua. Sopimuksen yksityiskohdat tai aikataulutavoite eivät ole tiedossa, mutta investointisopimuksilla tyypillisesti puretaan investointien esteitä sopijamaiden välillä ja haetaan suojaa investoinneille ja tekijänoikeuksille. Ministerit kiirehtivät samalla maiden välisen vapaakauppasopimuksen valmistelua. Maat ovat keskeisellä sijalla toistensa ulkomaankaupassa muun muassa siksi, että japanilaiset ja kiinalaiset elektroniikka-alan ja autoteollisuuden yritykset ovat sijoittaneet osia tuotannostaan Kiinaan. Japani ja Etelä-Korea yhdessä kattoivat Kiinan viennistä reilun kymmenyksen ja tuonnista lähes neljäsosan viime vuonna.

Kaikilla kolmella neuvottelukumppanilla on jo vapaa-kauppasopimus ASEAN-maiden kanssa. Nyt meneillään olevat neuvottelut ovatkin osa Aasian maiden kasvavaa taloudellista integraatiota, jota ajaa alueen nopea vaurastuminen. Alueellisten ja bilateraalisten vapaakauppajärjestelyjen lisäksi Aasian maiden keskinäinen integraatio on edennyt varovaisesti myös rahoitussektorille, kun Chiang Mai -aloitteena tunnettu ASEAN+3-maiden likviditeettiapujärjestelmä tuli vuosi sitten voimaan. Integraation eteneminen on kuitenkin ollut vaivalloista, mikä johtuu maiden erilaisuudesta, keskinäisestä kilpailusta sekä riippuvuudesta kehittyneiden maiden markkinoista. Integraation jarruna voi myös olla pelko Kiinan mahdollisesta dominanssista.

Lisäväriä kolmen maan kauppaministereiden tapaamiseen toi Japanin luonnonkatastrofi, jonka jälkiä korjataan vielä pitkään. Uuden investointisopimuksen myötä kiinalaisten ja eteläkorealaisten yritysten mahdollisuudet osallistua Japanin jälleenrakennukseen paranisivat. Tuotantokatkokset Japanissa ovat viime viikkoina aiheuttaneet komponenttipulaa autotehtaissa ja elektroniikkapajoissa ympäri maailmaa, ja tilanne on sama myös Etelä-Koreassa ja Kiinassa. Ulkomaankauppatilastojen mukaan Kiinan ja Japanin välinen kauppa ei kuitenkaan maaliskuussa näytä kärsineen Japanin katastrofista, vaan Kiinan Japanin-tuonti on kehittynyt samalla tavalla kuin muu tuonti.

Kiinan koko tuonti (v.a.) ja tuonti Japanista (o.a.), milj. USD

Lähde: CEIC

Venäjä

Keskuspankki jatkoi korkojensa nostamista. Keskuspankki korotti 3.5. alkaen talletuskorkojaan ja eräitä luotokorkojaan 0,25 prosenttiyksiköllä. Korotuksen jälkeen talletuskorot ovat 3,25 %. Päivän ja viikon pituisten huutokaupattavien repoluottojen minimikorot nousivat 5,5 prosenttiin, kun taas suorien repoluottojen korot pysyivät yhä ennallaan (6,75 %). Sen jälkeen, kun keskuspankki lopetti korkojensa alentamisen viime kesänä, talletuskorot on nyt korotettu kolme kertaa (ensi kerran viime vuoden lopussa) ja keskuspankin eräiden luottojen korkoja kaksi kertaa (ensi kerran maaliskuun alussa).

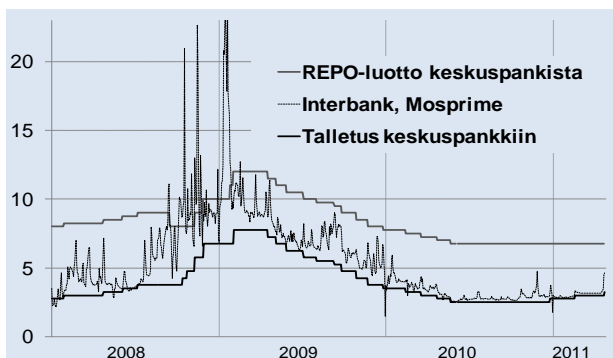
Venäjän pankkisektorilla vallitsevan runsaan likviditeetin johdosta pankkien keskuspankkitalletuksilla on rahapolitiikan tiukentamisen kannalta monin verroin suurempi merkitys kuin keskuspankin luotoilla. Keskuspankkitalletusten korot antavat myös pohjaa interbank-koroille.

Nyt tehdyillä korotuksilla keskuspankki toteaa vastavansa korkeina säilyneisiin inflaatio-odotuksiin, ja katsoo myös, että ruoan hinnannousuaallon vähitellen hiipussa inflaatiota ovat ylläpitäneet rahataloudelliset tekijät.

Pankeille asetetut varantotalletusvaatimukset, joita on nostettu kolmesti helmikuun alusta alkaen, jäivät keskuspankin huhtikuun rahapolitiikan tarkastelukierroksella ennalleen. Velkahirjojaan, jotka varantotalletusten ja muiden talletusten ohella ovat keskeinen rahapoliittinen velkainstrumentti, keskuspankki ei ole tänä vuonna myynyt kovin aktiivisesti verrattuna viime vuoteen.

Tiukentamishaastetta rahapolitiikalle on edelleen tänä vuonna antanut öljyn ja Venäjän muiden perusvientihyödykkeiden korkeista hinnoista koitunut iso vaihtotaseen ylijäämä, joka on ollut suurempi kuin pääoman sinänsä tavanomaista runsaampi nettovirta ulos. Tästä syntyneet ruplan vahvistuspaineet on tammi-huhtikuussa osin torjuttu keskuspankin valuutanostoilla, jotka kuitenkin lisäävät talouden likviditeettiä. Osa vahvistuspaineista on päästetty ruflan kurssiin, joka on noussut tänä vuonna noin 5 %.

Yhden päivän rahamarkkinakorkoja Venäjällä, %

Lähde: Venäjän keskuspankki

Venäjä keskeytti bensiinin viennin. Syynä ainakin toukokuun kestävään seisokkiin on maan sisäinen polttoainepula. Pulasta ilmoittivat kymmenisen aluetta, mm. Pietarin kaupunki. Varaenergiaministeri Sergei Kudrjashovin mukaan pula koskee etenkin bensiiniä, kun taas dieselpolttoaineen tarjonta on turvattu. Vientikiellolla tilannetta on luonnollisesti saatu tasapainotettua.

Bensiinin vientikiellon lisäksi hallitus korotti toukokuun alusta bensiinin vientitullia 408 dollariin (noin 270 euroon) tonnilta eli 44 % huhtikuun vientitullista.

Bensiinin vientimäärä on supistunut jo muutaman vuoden ajan. Vienti on bensiinin tuotantoon nähden käynyt melko pieneksi, ja viime vuoden jälkipuoliskolla vienti oli enää 5–6 % tuotannosta. Vuonna 2010 Venäjä vei bensiiniä hieman alle 3 milj. tonnia. Bensiinin vientituloja tuli alle 2 mrd. dollaria eli 0,4 % kaikista vientituloista.

Bensiinin tuotanto on pysynyt melko ennallaan viime vuosina, mutta sen kulutus Venäjällä on jatkuvasti kasvanut. Tuotannon ja kulutuksen välisen eron kavennuttua tuotannon ajoittainen supistuminen, kuten helmimaaliskuussa, voi aiempaa helpommin haitata kulutusta.

Muun muassa Lukoilin varajohtaja Leonid Fedunin mukaan pula aiheutuukin kotimaisen hintasäännöstelyn ohella lisääntyvästä bensiinin kysynnästä, joka johtuu mm. automäärien jatkuvasta kasvusta. Henkilöautokannan kasvu jatkui myös lamavuonna 2009, jolloin kanta nousi yli 33 miljoonaan autoon. Vuonna 2010 henkilöautojen tuotanto ja nettotuonti elpyi lähes 2 miljoonaan autoon.

Venäjällä viranomaiset ovat viitanneet lisäksi jakeiluongelmiin, joita ovat paikoin kärjistäneet bensiinin alueelliset hintaerot. Kudrjashovin mukaan yhtenä keskeisenä syynä bensiinipulaan ovat myös tammikuun 2011 alussa voimaan astuneet jalostamoille suunnatut tekniset säädökset koskien Euro-3-tyypin polttoainetalostusta. Osa polttoainetalostajista ei ole pystynyt ottamaan käyttöön uusia säännöksiä, mikä on vaikeuttanut jalostamoiden toimintaa.

Bensiinin tuottajat toimivat raakaöljyn ja polttoöljyjen tuottajien tapaan kahdella hintarintamalla. Vientihinta on lähes jatkuvasti ollut korkeampi kuin kotimainen tuottajahinta. Ero on taantuma-aikaa lukuun ottamatta ollut yleensä 50–90 euroa tonnilta (15–25 % vientihinnasta), mutta se on kasvanut viime kesästä alkaen ja oli talvella varsin poikkeuksellisesti noin 160 euroa tonnilta (noin 30 % vientihinnasta). Valtio tasaa hintaeroa vientitullilla.

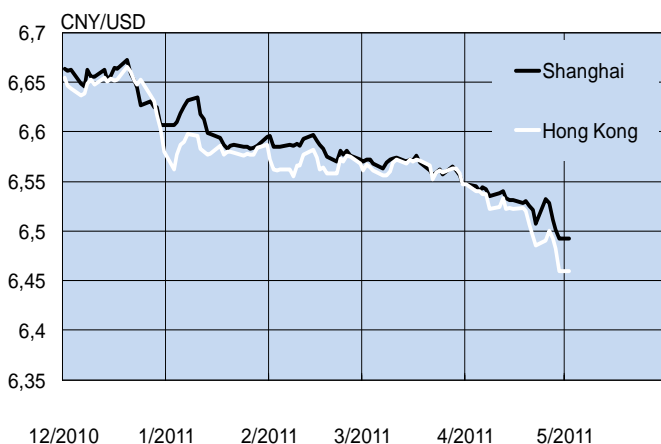
Bensiinin vähittäishinta on noussut Venäjällä varsin maltillisesti viime vuosina, mm. taantumien helpottaessa vuonna 2010. Tammikuussa 2011 hinta nousi mm. valmisteveron noususta johtuen lamaa edeltäneelle huipputasolle, noin 15 % korkeammaksi kuin vuotta aiemmin. Helmikuussa hallitus rajoitti bensiinin hinnankorotuksia, minkä seurauksena hinta laski hieman, mutta se nousi jälleen tämän kuun alussa tammikuun tasolle, vähintään 95-oktaanisen bensiinin osalta yli 26 ruplaan (0,65 euroon) litralta. Lisäksi hinnat vaihtelevat Venäjän eri alueilla; esimerkiksi kuluneen talven keskihinta litralta vaihteli 22 ja 30 ruflan välillä (pl. pari maan äärialueita).

Kiina

Juanin vahvistuminen dollariin nähden kiihtyy. Valuuttakurssi on jo alittanut 6,5 dollarin rajan. Futuurimarkkinoilla juania vaihdetaan alle 6,4 dollarissa loppuvuonna heijastellen markkinoiden odotuksia, että vahvistuminen jatkuu. Myös virallisen kurssin (CNY) ja Hong Kongin off-shore -kurssin (CNH) eron kasvu saattaa heijastella vahvistumisodotusten lisääntymistä. Viimeisin kehitys vahvistaa keskuspankin viestiä, jonka mukaan valuuttakurssin joustoa lisätään inflaatiopaineiden hillitsemiseksi.

Muutos valuuttakurssissa on edelleen niin pieni, ettei sillä ole merkitystä Kiinan talouden ulkoisen tasapainon ja kauppasuhteita hirtävän vaihtotaseen ylijäämän kannalta. Juan on jatkanut heikentymistään euroon nähden ja pysynyt likimain ennallaan Japanin jeniin nähden. Dollarin heikkous valuuttamarkkinoilla johtuu Yhdysvaltojen keskuspankin löysästä rahapolitiikasta. Kiinassa rahapolitiikan kiristäminen on vauhdissa ja myös euroalueella ensimmäiset askeleet rahapolitiikan kiristämiseksi on jo otettu.

Juanin kurssi dollariin nähden

Lähde: Bloomberg

Korean keskuspankki suunnittelee sijoittavansa osan valuuttavarannostaan juan -määräisiin arvopapereihin. Se on jättänyt asiasta anomuksen Kiinan keskuspankille ns. QFII ohjelman puitteissa. Kolme muuta keskuspankkia (Norja, Malesia ja Hong Kong) ovat jo mukana QFII:ssa.

Kiinan kuudennen väestölaskennan tulokset kertovat väestön rakenteen muutoksesta. Viime torstaina julkistettu väestönlaskennan mukaan Kiina on kaupungistunut, väestönkasvu on hidastunut ja väestön ikärakenne on muuttumassa. Kiinan väestö kasvoi noin 6 % edellisestä

vuoden 2000 laskennasta, mutta kasvuvauhti on hidastunut. Kaupunkilaisten määrä kasvoi runsaan kymmenyksen.

Hidastunut väestökasvu on seurausta mm. yhden lapsen politiikasta. Alle 14 -vuotiaiden määrä laski 6 prosenttiyksikköä edellisestä laskennasta (osuus 17 % koko väestöstä), ja yli 60 -vuotiaiden määrä kasvoi 3 prosenttiyksikköä (osuus 13 % koko väestöstä). Näiden lukujen perusteella Kiinan työikäisten määrä ei vielä ole kääntynyt laskuun. Kuitenkin esim. Shanghaissa yli 60-vuotiaiden osuus on jo viidennes koko kaupungin väestöstä, mikä luo painetta vanhustenhuollon kehittämiseksi. Kiinassa lapsien oletetaan elättävän myös vanhempansa, mikä on yhden lapsen politiikan seurausten takia entistä haastavampaa.

Väestönlaskenta suoritettiin ensimmäistä kertaa väestön todellisen asuinpaikan mukaisesti. Kuudes väestönlasku antaa siten paremman kuvan Kiinan kaupungistumisasteesta, sillä kaupungeissa asuu paljon siirtotyöläisiä. Vuonna 2010 yli 250 miljoonaa kiinalaista asui muualla kuin rekisteröidyssä kotikaupungissaan, ja tällaisten kiinalaisten määrä on kasvanut yli 80 % edellisestä laskennasta. Siirtotyöläisten suuri määrä luo paineita kaupunkien terveydenhuollon kehittämiseksi, energiahuollolle sekä infrastruktuurille.

Maailmanpankki varoittaa kiinteistömarkkinoiden riskeistä Kiinan talouskasvulle.

Maailmanpankin uusin Kiinan talouskatsauksen mukaan kiinteistömarkkinoiden hankala tasapainottelu hintojen nousupaineiden ja markkinoiden kiristystoimenpiteiden keskellä uhkaa hidastaa rakentamista Kiinassa. Rakentamisen hidastuminen heijastuisi myös sektorin suuriin työllistäjiin, kuten teräs- ja sementtiteollisuuteen. Rakennusinvestoinnit ovat merkittävä osa kokonaistuotantoa ja paikallishallintojen merkitys on niissä suuri. Rakentamisen hidastumisella olisi raportin mukaan laajoja vaikutuksia kansantalouteen ja pankkien taseisiin. Taantumien pelkoa hälventävät Kiinan valtion kunnianhimoiset tavoitteet tukea huokeiden asuntojen rakentamista meneillään olevalla viisivuotiskaudella.

Viranomaisten kiristystoimenpiteet, esimerkiksi asuntokauppojen käteismaksuusoisuuden nosto, lainanannon ehtojen tiukennukset ja kiinteistöverokokeilut muutamassa suuressa kaupungissa, eivät ole toistaiseksi pysäyttäneet asuntojen hintojen nousua. Huhtikuussa koettiin jälleen pientä nousua, kun hinnat nousivat 77 kiinalaiskaupungissa Soufun Holdings Ltd:n mukaan edellisestä 0,4 %. Shanghaissa asuntojen hinnat nousivat 0,32 % viime kuusta ja vuositasolla 2 %. Pekingissä puolestaan laskua oli huhtikuussa 0,14 % maaliskuusta ja vuoden takaisesta kasvua oli 4 %.

Asuntomarkkinoiden tilan arvioimista hankaloittaa alueellisten erojen lisäksi vuoden alusta muuttunut tilastointimenetelmä, jonka vuoksi tämän vuoden ja aikaisempien vuosien tilastojen vertailu on vaikeaa.

Venäjä

Stressitestien tulos: lähes kolmannes pankeista joutuisi vaikeuksiin, jos vuoden 2008 rahoituskriisi toistuisi.

Venäjän keskuspankki tekee säännöllisesti pankeille stressitestejä. Tuoreimmassa, huhtikuun lopussa julkaistuissa testeissä arvioitiin pankkien pääoman riittävyyttä, jos niiden talletuskanta pienenee 10–20 % ja pankkien väliset luottomarkkinat supistuvat 30 % ulkomaisen rahoituksen vähentymisen vuoksi. Testeissä oletettiin lisäksi ruplan heikkenevän 20 % ja pörssikurssien laskevan 50 %. Oletukset noudattelevat pääpiirteissään vuoden 2008 rahoituskriisin tapahtumia.

Suurimpia ongelmia pankeille koituisi testien mukaan luottotappioista ja talletuspaosta. Myös arvopaperien hintojen lasku vaikuttaisi pankkien tilanteeseen merkittävästi, sillä pankit ovat viime vuosina sijoittaneet kasvavassa määrin arvopapereihin. Valuutariskit sen sijaan eivät ole suuria, mikä keskuspankin mukaan johtuu pankkien tasapainoisista valuuttapositioneista.

Kriisitilanteessa pankkisektori voisi menettää puolet pääomastaan. Pankeista 321 eli vajaa kolmannes ei pystyisi täyttämään keskuspankin asettamaa minimipääomavaatimusta, joka on 10 % riskipainotetuista vastuista. Kyseiset 321 pankkia muodostavat 51 % pankkisektorin yhteenlasketusta taseesta. Pankeista 134:n pääoma jäisi alle 2 prosenttiin vastuista. Ainakin osa pankeista saisi pääomatukea valtiolta, kuten vuoden 2008 kriisin seurauksena tapahtui, mutta kriisi johtaisi myös pankkien määrän supistumiseen.

Asiantuntijoiden mukaan stressitestien oletukset ovat hyvin ankaria, eikä keskuspankkiaan odota tilanteen muuttuvan näin vaikeaksi lähitulevaisuudessa. Testitulokset osoittavat kuitenkin, että Venäjän pankkisektorilla on edelleen ongelmia, jotka kansainvälisistä suhdanteista suuresti riippuvaisen talouden vaihtelut voivat laukaista.

Yhtenä Venäjän pankkisektorin erityisongelmana ovat merkittävät riskikeskittymät. IMF:n mukaan yli puolessa pankeista lainat viidelle suurimmalle asiakkaalle ylittävät 50 % pankkien pääomasta. Viimeisimpien stressitestien yhteydessä keskuspankki teki erityisselvityksen pankkien lainanannosta omistajille. Selvitys osoitti, että 74 pankissa omistajille annettujen lainojen kanta ylitti sallitun rajan eli 50 % pankin pääomasta. IMF:n mukaan viralliset luvut riskien keskittymisestä voivat kuitenkin olla liian pieniä. Lainojen kohdentumista on vaikea selvittää, sillä pankkien ja yritysten omistusrakenteet ovat monimutkaisia ja epäselviä, eivätkä keskuspankin valtuudet tehdä tarkastuksia ole riittävät.

Venäjän saamat ulkomaiset suorat sijoitukset kasvoivat viime vuonna maltillisesti. Keskuspankin maksutasetietojen mukaan Venäjän saamat ulkomaiset suorat sijoitukset lisääntyivät edellisestä vuodesta 13 % ja olivat 41

mrd. dollaria. Sijoitukset ovat edelleen pienemmät kuin taantumaa edeltäneinä vuosina 2007 ja 2008.

Venäjältä tehtiin ulkomaille suoria sijoituksia viime vuonna 52 mrd. dollarin arvosta, mikä oli 18 % enemmän kuin vuonna 2009. Sijoitukset kasvoivat lähelle vuoden 2008 huipputasoa.

Ulkomaisia suoria sijoituksia on Venäjällä tähän asti tilastoinut kaksi eri viranomasta, keskuspankki ja tilastovirasto Rosstat. Niiden tilastointiperusteet eroavat toisistaan huomattavasti samoin kuin niiden tuottamat tilastot. Keskuspankin tilastojen laatimistapa noudattaa kansainvälistä standardia, mutta keskuspankki ei ole tuottanut kaikkia tilastojen jaotteluita. Niitä on tehnyt Rosstat, mutta oman metodologiansa mukaan. OECD on kiinnittänyt vakavaa huomiota ko. tilasto-ongelmiin käydessään Venäjän kanssa neuvotteluja maan jäsenyydestä organisaatiossa ja antanut teknistä apua tilastojen kehittämiseksi.

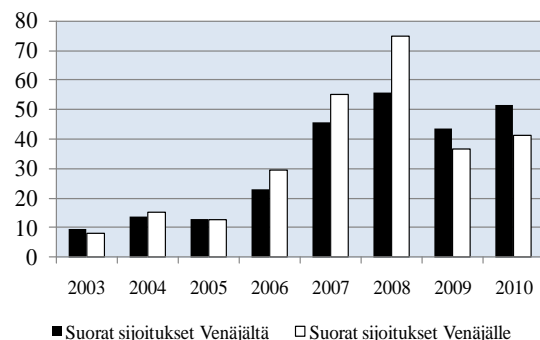
Parhailtaan on valmisteilla laki, joka antaa ulkomaisia sijoituksia koskevan virallisen tilastoinnin keskuspankin tehtäväksi. Keskuspankki on alkanut laatia tilastoja sijoitusten rakenteesta, mikä parantaa huomattavasti ko. tietojen laatua. Toukokuun alussa keskuspankki julkaisi ensimmäistä kertaa näitä tietoja.

Keskuspankin mukaan eniten suoria ulkomaisia sijoituksia tehtiin viime vuonna tehdasteollisuuteen, joka vastaanotti 23 % sijoituksista. Rahoitus- ja vakuutusala sai 19 % ja kaupan ala 12 % sijoituksista. Kaivannaisteollisuuden (ml. öljy ja kaasu) osuus oli 8 %, samoin kiinteistöalan ja tietoliikenteen.

Venäjä sai viime vuonna perinteiseen tapaan Kyprokselta eniten eli 29 % kaikista suorista sijoituksista. Seuraavaksi eniten, 8 %, tuli Saksasta ja 7 % Irlannista. Neitsyt-saaret ja Bahama kattoivat molemmat 5 % sijoituksista. Suomen osuus sijoituksista oli prosentin suuruisen.

Suuri osa ulkomaisista suorista sijoituksista muodostui viime vuonna uudelleen sijoitetuista voitoista. Niiden arvo oli 17 mrd. dollaria ja osuus sijoituksista 42 %. Muuta pääomaa (lähinnä lainoja omistajilta) tuli 15 mrd. dollarin arvosta, ja sen osuus sijoituksista oli 36 %. Varsinaiset pääomasijoitukset olivat viime vuonna 9 mrd. dollaria eli noin 20 % kaikista suorista sijoituksista.

Ulkomaiset suorat sijoitukset, mrd. USD

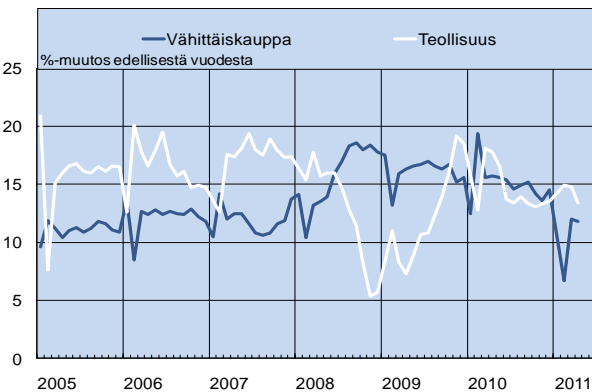
Lähde: Keskuspankki

Kiina

Kiinan talouskasvu on rauhoittumassa, mutta inflaatio jatkuu nopeana. Tilastoviraston keskiviikkona julkaisemien tietojen mukaan reaalisen teollisuustuotannon vuosikasvu hidastui huhtikuussa puolitoista prosenttiyksikköä maaliskuusta runsaaseen 13 prosenttiin. Sähkön tuotantoa lukuun ottamatta tuotannon kasvu oli huhtikuussa kaikilla toimialoilla hitaampaa kuin alkuvuonna keskimäärin. Henkilöautojen tuotanto kasvoi alkuvuonna 8 % edellisvuodesta, mutta huhtikuun 813 000 auton tuotantomäärä oli ainoastaan prosentin suurempi kuin vuosi sitten.

Kiinteiden investointien kasvu oli huhtikuussa nopeaa, joskin mahdollisia merkkejä kasvun hidastumisesta on näkyvissä. Rakennusinvestoinnit jatkuivat vahvoina ja asuinpinta-alalla mitattuna uusia asuinrakennuskohteita aloitettiin tammi-huhtikuussa viidennes enemmän kuin vuosi sitten. Huhtikuussa aloitettujen kohteiden määrä oli kuitenkin pienempi kuin maaliskuussa ja myös asuntojen myynti notkahti huomattavasti. Tämä saattaa olla kausiluonteista. Kotitalouksien kysynnän kasvu näyttäisi avistuksen hiipuneen, kun mittarina käytetään kuluttajahinnoilla deflatoitua vähittäiskaupan myyntiä.

Teollisuustuotannon ja vähittäiskaupan* myynnin reaali- kasvu, %

* Deflatoitu kuluttajahinnoilla

Lähde: Bloomberg

Kuluttajahinnat olivat huhtikuussa 5,3 % korkeammat kuin vuosi sitten, ja inflaatiovauhti oli likimain sama kuin maaliskuussa (5,4 %). Tuottajahintainflaatio hidastui huhtikuussa 6,8 prosenttiin, mikä on puoli prosenttiyksikköä vähemmän kuin maaliskuussa. Kiinan hallitus on loppusyksystä lähtien kiristänyt rahapolitiikkaa tavoitteenaan inflaation painaminen alle 4 prosenttiin kuluvana vuonna. Rahapolitiikan kiristämisen seurauksena uusien lainojen kasvuvauhti on hidastunut. Vauhti on kuitenkin edelleen nopeampaa kuin ennen kriisiä kesällä 2008.

Kiinan keskuspankki ilmoitti 12.5. korottavansa liikepankkien varantovaatimusta 0,5 prosenttiyksikköllä. Keski- viikosta 18. toukokuuta lähtien suurimpien pankkien varantovaatimus on 21 % niiden talletuksista.

Kauppataseen ylijäämä paisui huhtikuussa. Kiinan vienti oli huhtikuussa 156 mrd. dollaria. Kasvua oli viime vuodesta 30 %. Nopeasta kasvusta huolimatta viennin vauhti on ollut vuoden alusta hidastumaan päin. Tuonnissa hidastuminen oli vielä voimakkaampaa. Tuonti kasvoi vuoden takaisesta noin viidenneksen 144 miljardiin dollariin. Useiden raaka-aineiden, mm. rautamalmin ja kuparin, tuontimäärät vähenivät maaliskuusta. Kallit raaka-aineet ja alkuvuoden tavanomaista suuremmat varastot selittävät tuonin supistumista. Myös talouspolitiikan kiristäminen saattaa näkyä tuonin hidastumisena.

Alkuvuoden jälkeen kauppataseen ylijäämä kasvaa tyyppillisesti loppuvuotta kohden, kun tuontitavarat jalostetaan vientituotteiksi. Huhtikuulle oli täten odotettavissa ylijäämä, mutta se kasvoi odotettua suuremmaksi tuonin hitaamman kasvuvauhdin vuoksi. Kauppataseen ylijäämä kasvoi 11 mrd. dollariin (maaliskuussa 140 milj. dollaria), mikä nostaa jälleen paineita juanin vahvistumiselle.

Kiina ja Yhdysvallat keskittyivät strategisessa vuoropuhelussaan markkinoiden avaamiseen. Tämän viikon alussa käydyssä Kiinan ja Yhdysvaltojen kaksipäiväisessä strategisten ja talousasioiden vuoropuhelussa sovittiin neljästä taloutta koskevasta yhteistyöalueesta, joihin tulevissa keskusteluissa keskitytään. Yhteistyöalueet ovat yleinen makrotalouden vakaus, kauppa ja investoinnit, rahoitussektori ja kansainvälinen yhteistyö. Tässäkin tapaamisessa huomiota sai Kiinan valuuttakurssin jouston lisääminen. Keskustelua käytiin lähinnä vahvistamisen vauhdista kiinalaisten painottaessa hitaan etenemisen tärkeyttä.

Tällä kierroksella kiinnitettiin aikaisempaa enemmän huomiota markkinoille pääsyyn liittyviin kysymyksiin, joissa osapuolet näyttävätkin saavuttaneen edistystä. Kiina lupasi lisätä ulkomaisten pankkien mahdollisuuksia osallistua rahastoilla käytävään kauppaan sekä kasvattaa niiden sijoituskiintiöitä arvopaperi- ja osakemarkkinoilla. Vakuutussektorilla se lupasi avata maailman nopeimmin kasvavat autovakuutusmarkkinat ulkomaisille yrityksille. Kiina sitoutui valvomaan nykyistä tiukemmin, että julkisen sektorin käytössä olevat ohjelmistot ovat laillisia. Se lupasi myös muuttaa nykyisiä julkisten hankintojen sääntöjä, joissa ostot sidotaan kotimaisen teknologiatason kohottamiseen. Tämä helpottaisi ulkomaisten yritysten pääsyä Kiinan jättimäisille julkisten hankintojen markkinoille.

Yhdysvallat puolestaan lupasi arvioida Kiinaan suuntautuvan teknologiaviennin rajoituksia ja helpottaa kiinalaisyriyten pääsyä Yhdysvaltojen markkinoille. Kiinalaiset ilmaisivat myös huolensa Yhdysvaltojen valtion velkaperereiden arvon säilymisestä.

Venäjä

BKT kasvoi ripeästi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Tilastolaitos Rosstatin ensimmäisen laskelman mukaan BKT kasvoi 4,1 % vuotta aiemmasta; talousministeriö arvioi aiemmin alustavasti kasvuksi 4,5 %. Kausitasoitettuna BKT kasvoi hyvään tahtiin, 1,3 % viime vuoden viimeisestä neljänneksestä. BKT oli enää pari prosenttia keväällä 2008 saavuttamansa huipputasoa alapuolella.

BKT:n kasvutahdista rasitti ensimmäisellä neljänneksellä investointien jyrkkä pudotus ja tuonnin voimakkaana jatkunut nousu. Toisaalta kasvua tuki kulutuksen ripeä kasvu, ja lisäksi alustavien arvioiden mukaan viennin määrä kasvoi nopeasti.

Jalostavan teollisuuden alat ovat läpikäyneet taantumaa hyvin vaihtelevasti. Venäjän kotimaisessa tuotannossa muun muassa öljyn ja kaasun sekä sähkön tuotanto samoin kuin maatalous selvisivät kriisistä notkahduksetta, mutta rakentamisen ohella taantuma puraisi pahoin jalostavaa teollisuutta.

Jalostavan teollisuuden tuotanto putosi neljännesvuosihuipustaan neljäsosan ennen pohjan saavuttamista. Reippaasta toipumisesta huolimatta tuotanto oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä edelleen selvästi 2008 huipun alapuolella. Jalostavan teollisuuden rakenne ei ainakaan toistaiseksi ole palautunut ennalleen, sillä eri teollisuudenalat ovat läpikäyneet lamaa hyvin vaihtelevasti.

Suurista aloista kotimaisen kulutuksen tahdissa elävä elintarviketeollisuus supistui lamassa vain lievästi ja alan kasvu on jatkunut varsin tasaisena, jo vuoden lamaa edeltäneen tason yläpuolella. Tosin tuotanto notkahti tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä.

Toisessa ääripäässä, kone- ja laitteollisuudessa sekä rakennusmateriaaliteollisuudessa, jotka valmistavat pitkälti kotimaisten investointien mukaan, pudotus oli syvä ja kummankin tuotanto on edelleen noin neljäsosan pienempi kuin taantumaa edeltäneen nousun huipussa – kone- ja laitteollisuudessa siitä huolimatta, että puolustusteollisuuden tuotanto on kasvanut yli lama-ajan toistakymmentä prosenttia vuodessa. Sen sijaan henkilöautojen kulutusta ja valmistusta tukevien toimien avulla kuljetusvälineiden tuotanto on noussut kesän 2008 huipputasolle.

Sekä kotimaahan että vientiin valmistavilla aloilla kehitys on ollut vaihtelevaa. Öljytuotteiden tuotanto ei taantumassa notkahtanut kovin paljoa, minkä jälkeen se on kasvanut melko hyvää tahtia aiempien huippujensa yläpuolella. Kemian teollisuus ja muovi- & kumiteollisuus sekä metallien tuotanto ovat selvinneet syvästä lamakuopasta hyvin nousuun, kemian teollisuus ja muovi- & kumiteollisuus jopa yli lamaa edeltäneen tuotantohuipun. Kriisissä paljon supistuneen metsäteollisuuden tuotanto sen sijaan on edelleen tuntuvasti pienempi kuin huipussaan vuonna 2008, ja on notkahtanut tuntuvasti kuluneen talven aikana.

Venäjällä selvitetty elintason nousua, tuloerojen kasvua ja kulutuksen rakennemuutosta. Moskovan talouskorkeakoulun (Vysshaja shkola ekonomiki / Higher School of Economics) ja talouslehti Ekspertin yhdessä tekemässä selvityksessä tarkasteltiin Venäjän väestön elintason ja materiaalsen hyvinvoinnin muutoksia vuosina 1990–2009. Elintason ja hyvinvointia katsottiin erilaisten muutosten avulla, koskien mm. tuloja ja tulonjakoa, ostovoimaa ja kulutusta sekä niiden rakennetta ja kotitalouksien täyttymistä tavaroilla.

Kulutuksen asukasta kohden arvioidaan kasvaneen 1990-luvun alusta vuoteen 2009 keskimäärin 45–50 %. Käytetyistä tilastotiedoista riippuen tulos kuitenkin vaihtelee paljon. Selvityksen mukaan tulojen ostovoima asukasta kohden nousi 45 %, kun taas kulutuksen määrä asukasta kohden kasvoi BKT-tilastojen mukaan yli kaksinkertaiseksi (eroa ei selitä säästämisen lisääntyminen).

Melko pientä ostovoiman muutosta suhteessa aikajakson pituuteen selittää Neuvostoliiton hajoamista seurannut väestön tulojen romahdus. Reaalitulot alkoivat nousta vasta vuoden 1998 kriisin jälkeen ja vahvemmin 2000-luvulla nopean talouskasvun myötä. Tutkijat viittaavat myös puutteisiin tietojen luotettavuudessa sekä neuvostoajakaisten ja nykyisten tietojen vertailtavuudessa.

Siten joko 80 % tai 40 % venäläisistä nauttii korkeammista reaalityuloista kuin kaksikymmentä vuotta sitten, mutta joka tapauksessa joka viidennen tulot eivät ole parantuneet sitten Neuvostoliiton hajoamisen. Moskovan talouskorkeakoulun professori Jevgeni Jasinin mukaan Venäjä on jakautunut kahtia. Vertailussa OECD-maihin selvitys muistuttaa tuloerojen kasvaneen niitä kuvaavan Gini-kertoimen valossa Venäjällä paljon enemmän kuin missään OECD-maassa viimeisen parinkymmenen vuoden aikana ja toteaa tuloerojen olevan Turkin ja Meksikon luokkaa.

Kuluttajien ostovoima on kasvanut eri hyödykkeiden suhteen hyvin eri tahtiin johtuen hinnanmuutoksista. Neuvostoajoihin verrattuna tuloillaan sai 70 % enemmän kestokulutustavaroita vuonna 2008 ja 25 % enemmän elintarvikkeita. Savukkeita, alkoholia, autoja ja vaatteita sai 2–3 -kertaisen määrän, mutta asumiseen liittyviä palveluja, kuten lämmitystä ja sähköä, vain kolmasosan.

Kotitalouksien varustus on muuttunut. Kodeissa kotitalouksien määrä sinänsä ei ole kasvanut kovin paljoa. Viihde-elektronikan ja autojen määrä on moninkertaistunut. Keskimäärin autoja on noin 50 sataa kotitaloutta kohden ja televisioita 160. Keskimääräinen asumispinta-ala on kasvanut 20 vuoden aikana noin 40 % ja oli 22 m² asukasta kohden. Suomessa vastaava luku oli 39 m² vuonna 2009.

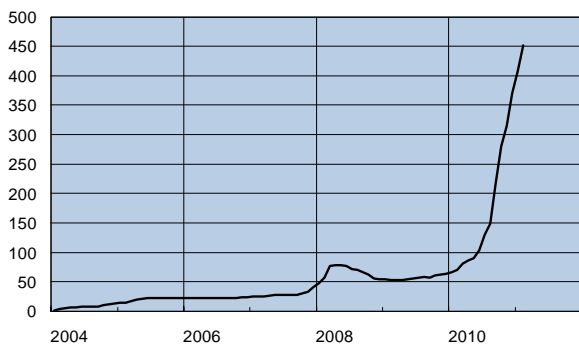
Kotitalouksien menot lastenhoitoon ja koulutukseen ovat nousseet huomattavasti ilmaisista neuvostoajoista. Yksityiset terveydenhoitomienot ovat reaalisesti moninkertaistuneet, ja ne ovat selvityksessä käytettyjen Maailman terveysjärjestön (WHO) tietojen mukaan noin 40 % kaikista terveydenhoitomenoista eli enemmän kuin EU-maissa.

Kiina

Juanin kansainvälistyminen etenee vauhdilla. Tästä on merkinä juan -rahoituspalvelujen nopea kasvu Hongkongissa. Juan -talletukset kasvoivat maaliskuussa noin kymmenyksen 451 miljardiin juaniin (69 mrd. USD) eli yli viisinkertaiseksi vuoden takaiseen verrattuna. Myös juan -valuuttakaupan ja joukkovelkakirjojen kaupan kasvu on ollut vahvaa.

Kansainvälisen järjestelypankki BIS:n mukaan vuosi sitten juanin osuus kansainvälisestä valuuttakaupasta oli alle prosentin eli samalla tasolla Venäjän ruplan kanssa. Kärkisijaa valuuttakaupassa piti Yhdysvaltain dollari 85 prosentin osuudella. Toisella sijalla oli euro lähes 40 prosentin osuudella. 'Kakkosryhmään' kuuluivat Japanin jeni ja Englannin punta 10–20 prosentin osuudella valuuttakaupasta. Valuuttojen markkinaosuuksien yhteismäärä on 200 %, koska valuuttakaupassa on aina mukana kaksi valuuttaa. Viimeaikaisen kehityksen valossa juan on noussemassa pienten valuuttojen ryhmästä paremmin Kiinan talouden kokoa vastaavalle tasolle.

Juan -talletukset Hongkongissa, mrd. RMB

Lähde: Hong Kong Monetary Authority

Juanin kansainvälisen läpimurron taustalta löytyy monta syytä, kuten Kiinan talouden avautuminen ja voimakas kasvu, valuutansääntelyn lieventyminen sekä juanin valuuttakurssiin kohdistuvat vahvistumisodotukset. Valuutansääntely jakaa kansainväliset juan -markkinat edelleen kolmeen osaan. Virallisen markkinan (CNY) ja off-shore markkinan (CNH) lisäksi juanilla käydään kauppaa epäsuorasti (ns. non-deliverable forward eli NDF), jolloin maksuliike hoidetaan USA:n dollareissa kulloisenkin virallisen kurssin mukaan. BIS:n viimeisimpien arvioiden mukaan NDF:n osuus juan -markkinoista oli noin kaksinkertainen CNY:n verrattuna vuosi sitten. CNH:n osuus jäi vielä tuolloin alle kymmenyksen.

Valuutansääntelystä johtuen juanin valuuttakurssi on Hongkongissa tyypillisesti Manner-Kiinan kurssia vah-

vempi. Myös joukkovelkakirjojen korot ovat Manner-Kiinassa eri tasolla kuin sen ulkopuolella juan -määräisillä joukkovelkakirjamarkkinoilla (ns. dim sum -bondit). Viime aikoina dim sum -bondien korot ovat olleet pari prosenttiyksikköä Manner-Kiinan korkojen alapuolella, joten kansainvälisten yritysten on kannattanut hankkia juan -rahoituksensa sieltä. Yritysten joukkovelkakirjojen liikkeeseenlasku vähentyikin Manner-Kiinassa viime vuonna 15 %. Markkinoiden lohkoutuminen lieveilmiöineen katoaa vasta, kun Kiinan virallinen tavoite valuutan vapaasta vaihdettavuudesta toteutuu.

Kiinalaisbrändien arvostus kasvussa maailmalla. Millward Brownin hiljattain julkaistussa vuosittaisessa tuotemerkkitutkimuksessa listattiin 100 arvostetuinta brändiä maailmassa. Tänä vuonna 12 kiinalaista yritystä pääsi listalle. Näistä 5 oli pankkeja, 2 vakuutusyhtiöitä, 2 telekommunikaatioyhtiöitä, 2 Internet-yhtiöitä ja yksi öljy-yhtiö. Maailman suurin mobiilipalveluiden tuottaja China Mobile nousi ensimmäistä kertaa 10. arvostetuimman brändin joukkoon sijalle 9 (brändiarvo 57 mrd. dollaria).

Viisi kiinalaisyritystä oli ensitulokkaita: China Life Insurance (33.), Agricultural Bank of China (43.), pikaviesintäohjelmisto Tencent/QQ (52.), Ping An Insurance (83.) ja China Telecom (91.). China Mobilen lisäksi listalla jatkoivat ICBC (11.), China Construction Bank (24.), hakukoneyhtiö Baidu (29.), Bank of China (37.), PetroChina (78.) ja China Merchants Bank (97.). Yhteisarvoltaan kiinalaisyrietykset kattavat 11 % (n. 259 mrd. dollaria) maailman sadan arvostetuimman brändin kokonaisarvosta. Tänä vuonna brändilistan kärkisijan vei laitevalmistaja Apple 153 miljardin brändiarvollaansa hakukoneyhtiö Googlelta (111 mrd. dollaria).

Aikaisemmin Kiinan tuotannon painopiste on ollut matalissa kustannuksissa. Nyt kiinalaisbrändien kasvu heijastelee maan asteittaista siirtymistä tuotannon arvoketjussa ylemmäksi ja kykyä tuottaa ja markkinoida luotettavia ja laadukkaita brändejä. Kiinassa yritysten haasteena on kotimaisten tuotemerkkien laaja tarjonta sekä kiinalaisten kuluttajien kasvava merkkitietoisuus. Tämä vaatii yrityksiltä tulevaisuudessa entistä vahvempaa imagoa ja kilpailukyvyyn ylläpitämistä innovatiivisella tuote- ja palvelutarjonnalla.

Vuodesta 2004 tuotemerkkien luominen on ollut osana Kiinan valtion virallista politiikkaa, jonka tarkoituksena on auttaa vientiyrityksiä. Tällä hetkellä valtaosa Kiinan kärkibrändeistä on valtionomisteisia yhtiöitä, jotka nauttivat valtion tuista ja suotuisasta kilpailuasemasta kotimaassaan, jopa monopoliasemasta. Kiinalaisilla on kuitenkin vielä pitkä tie vakuuttaa Euroopan ja Pohjois-Amerikan markkinat. Suurten kassavarojen ansiosta kiinalaiset yritykset voisivat nopeammin lähestyä länsimarkkinoita yritysoston kautta, mutta kulttuurierot hidastavat tätä prosessia.

Venäjä

Valko-Venäjä saa Euraasian talousyhteisöltä apua talousvaikeuksiinsa. Valko-Venäjän keskuspankki devalvoi 24.5. ruplan 36 prosentilla. Devalvaatio oli odotettu, sillä maan taloudellinen tilanne ja erityisesti ulkoinen tasapaino ovat heikentyneet merkittävästi viimeksi kuluneen vuoden aikana.

Vaihtotaseen vaje kasvoi viime vuonna 8,5 mrd. dollariin eli 16 prosenttiin BKT:stä. Ulkomainen velka (julkisen velka ja yksityinen velka, joka suurelta osin muodostuu valtionyritysten lainoista) lisääntyi lähes 30 % noin 50 prosenttiin BKT:stä. Valuuttavaranto on kuluvana vuonna supistunut 25 % yritysten ja yksityishenkilöiden siirtäessä varojaan ulkomaanvaluuttoihin devalvaation pelossa. Kulluttajahintojen vuosinousu kiihtyi tämän vuoden huhtikuussa 18 prosenttiin, kun viime vuonna inflaatio oli 8 %.

Keskuspankki ohjaa Valko-Venäjän ruplan ulkoista arvoa dollarista, eurosta ja Venäjän ruplasta muodostetun korin avulla. Valko-Venäjän ruplalla on parin kuukauden ajan voitu käydä kaupaa vapaasti muodostuvien kurssien pankkien välisillä markkinoilla ja käteisvaluuttamarkkinoilla. Näillä markkinoilla kurssi on ollut huomattavasti virallista kurssia heikompi. Devalvaatio toi virallisen kurssin lähelle vapaasti muodostuvia kurssia, mutta ei tasapainottanut valuuttamarkkinoita, ja ulkomaanvaluuttojen kysyntä ylittää edelleen tarjonnan. Keskuspankki palautti devalvaation yhteydessä voimaan määräyksen, joka rajoittaa vapaasti muodostuvien kurssien ja virallisen kurssin välisen eron korkeintaan kahteen prosenttiin.

Venäjä on vuosien ajan tukenut Valko-Venäjän taloutta myymällä sille edullisesti maakaasua ja raakaöljyä. Valko-Venäjä on jalostanut raakaöljyä vientiin, joka on ollut sille huomattava tulolähde raaka-aineen edullisuuden vuoksi. Parin viime vuoden aikana Venäjä on vähentänyt tukeaan, mikä on merkittävä syy Valko-Venäjän nykyisiin talousvaikeuksiin.

Maaliskuussa Valko-Venäjä pyysi Venäjältä 6 mrd. dollaria vaihtotasevajeen rahoittamiseen. Viime viikolla Venäjä ilmoitti, että Valko-Venäjä voi saada Euraasian talousyhteisön kriisirahastosta 3 mrd. dollarin lainan, jonka maksatus tapahtuu vähittäin kolmen vuoden aikana. Rahasto tekee lopullisen päätöksen lainasta kesäkuun alussa. Euraasian talousyhteisön muodostavat Venäjä, Valko-Venäjä, Kazakstan, Kirgisia, Tadžikistan ja Uzbekistan. Venäjä on talousyhteisön kriisirahaston suurin rahoittaja.

Venäjän ehtona lainan myöntämiselle on, että Valko-Venäjä muuttaa valuuttapolitiikkaansa joustavammaksi eli antaa yliarvostetun ruplan devalvoitua. Lisäksi Valko-Venäjän on itse hankittava osa tarvitsemastaan rahoituksesta yksityistämällä yrityssectoriaan, josta 70 % on valtion omistuksessa.

Venäjän finanssiministerin Aleksei Kudrinin mukaan Valko-Venäjä on hyväksynyt lainan ehdot ja sitoutunut myymään kolmen seuraavan vuoden aikana valtion omaisuutta vuosittain 2,5 mrd. dollarin arvosta.

Ensimmäisenä myyntiin tulee 50 prosentin osuus Beltransgazista, valtion kaasuputkimonopolista, joka mm. kuljettaa maakaasua Venäjältä Länsi-Eurooppaan. Venäläinen Gazprom osti vuonna 2006 putkiyhtiöstä 50 % samalla kun maat sopivat kaasun toimituksista ja hinnoista vuosille 2007–2011. Gazprom on ollut halukas ostamaan loputkin Beltransgazista. Todennäköistä on, että Beltransgaz siirtyy Gazpromin omistukseen noin 2,5 mrd. dollarin hinnasta. Neuvottelut kaupasta ovat parhaillaan käynnissä.

Euraasian talousyhteisön laina auttaa Valko-Venäjää vain hetkellisesti, sillä maan talousvaikeudet ovat rakenteellisia. Maa toimii vielä pitkälti suunnitelmatalouden periaattein, minkä on suurelta osin mahdollistanut Venäjältä halpojen raaka-aineiden muodossa saatu taloudellinen tuki. IMF on suositellut Valko-Venäjälle talouden rakennemuutoksia kuten yksityistämistä, valuutan devalvoitua sekä valtion menojen supistamista. Viime vuoden lopun presidentinvaalien alla julkisia menoja, mm. palkkoja ja yritystukia, nostettiin huomattavasti, mikä kärjisti Valko-Venäjän talousvaikeuksia.

Venäläisyhtiöltä merkittävä teknologialistautuminen Nasdaqiin. Venäjän suurin hakukoneyritys Yandex listautui 24.5. yhdysvaltalaiseen Nasdaq-teknologiapörssiin 1,3 mrd. dollarin arvoisella osakeannilla. Yrityksen osakkeen arvo lähti saman tien voimakkaaseen kasvuun lähtöhinnastaan 25 dollarista osakkeelta. Päivän lopussa hinnaksi muodostui 36 dollaria osakkeelta. Listautuminen oli teknologiyritysten suurin sitten Googlen listautumisen vuonna 2004.

Nasdaqin tietojen mukaan vuonna 2010 Yandexin osuus oli 64 % Venäjän hakukonetoiminnasta. Seuraavilla sijoilla olivat Google 22 prosentin markkinaosuudella ja venäläinen Mail.ru, jonka markkinaosuus oli 8 %. Yandex näkee vahvimpana kilpailijanaan Venäjällä Mail.ru:n, joka pitää hakupalveluiden lisäksi yllä mm. Venäjän suosituinta sähköpostipalvelua.

Venäläisyriitysten listautuminen ulkomaisiin pörssiin on ollut suhteellisen vähäistä vuosien 2006–2007 listautumishuipun jälkeen. Venäläisyriitykset ovat listautuneet viime vuosina etenkin Lontoon pörssiin. Toukokuussa 2011 Lontoon pörssissä oli 30 venäläisyriitystä, joista parikymmentä listautui vuosina 2006–2007. Suurin osa Lontoon pörssiin venäläisyriityksistä toimii metalli- ja kaivosteollisuudessa sekä öljy- ja kaasusektorilla. Suurimmat yritykset olivat Gazprom, Rosneft ja Lukoil.

New Yorkin pörssiin on listautuneena viisi venäläisyriitystä. Kaikki alkuperältään venäläiset yritykset eivät kuitenkaan ole rekisteröityneet Venäjälle, mistä syystä niiden todellinen määrä voi olla suurempi. Esimerkiksi Yandexin kotipaikka on Hollanti.

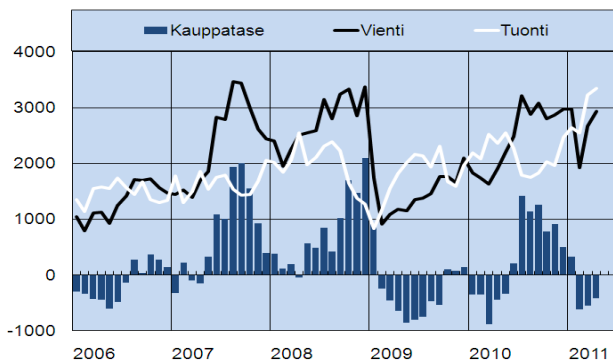
Kiina

Kiinan vienti Venäjälle kasvaa nopeasti. Vienti Venäjälle oli tammi-huhtikuussa vajaat 11 mrd. dollaria, mikä on 48 % enemmän kuin samaan aikaan vuosi sitten. Vienti Venäjälle on alkuvuonna kasvanut huomattavasti nopeammin kuin Kiinan koko vienti (27 %). Tuonti Venäjältä oli alkuvuonna vajaat 12 mrd. dollaria, mikä on lähes 30 % enemmän kuin tammi-huhtikuussa 2010. Tuonti Venäjältä kehittyi samaa tahtia Kiinan muun tuonnin kanssa. Kaupan alkuvuoden alijäämä on kausiluonteista ja vuositasolla Venäjän-kauppa on edelleen Kiinalle tukevasti ylijäämäinen. Venäjän osuus Kiinan viennistä on hieman kasvanut viime vuoden alusta, mutta kaikkiaan Venäjä näyttää olevan noin 2 prosentin vienti- ja tuontiosuudellaan suhteellisen pientä roolia Kiinan ulkomaankaupassa.

Kiinan vienti Venäjälle on monipuolista. Tärkeimpiä toimialoja ovat koneet ja laitteet sekä tekstiilit, vaatteet ja kengät. Kuljetusvälineiden viennin arvo kasvoi 135 % viime vuoden ensimmäisestä neljänneksestä, joskin viennin arvo tammi-maaliskuussa oli vain runsaat 400 milj. dollaria. Kiinan tuonti Venäjältä koostuu lähes pelkästään energiasta, raaka-aineista ja alhaisen jalostusasteen tuotteista. Kone- ja laitetuonnin osuus on korkeintaan muutama prosenti.

Tammi-maaliskuussa 6 % Kiinan raakaöljyn tuonnista tuli Venäjältä. Kiinnostavaa on, että öljyn tuonti Venäjältä väheni alkuvuonna 13 % viime vuoden ensimmäisestä neljänneksestä, vaikka tuontikapasiteetti lisääntyi huomattavasti tammikuussa käyttöön otetun uuden putkiliinan myötä. Kiinan koko öljytuonti kasvoi alkuvuonna 12 %. Tuomastaan hiilestä Kiina ostaa pääosan Venäjältä, mutta hiilen tuonti on vähäistä, ja se väheni alkuvuonna huomattavasti niin Venäjältä kuin muistakin maista.

Kiinan Venäjän-kauppa kuukausittain, milj. USD

Lähde: CEIC

Arvopapereiden merkitys Kiinan rahoitusmarkkinoilla kasvussa.

Keskuspankin rahapolitiikkareportin mukaan

kotitalouksien, yritysten ja julkisen sektorin saaman rahoituksen volyyymi kaksinkertaistui vuonna 2009 noin 13 triljoonaan juaniin finanssikriisin aiheuttaman rahoitustarpeen vuoksi. Rahoitustarpeesta suurin osa katettiin pankkilainoilla. Vuonna 2010 pankkilainojen osuus koko rahoituksesta oli 75 %, valtion joukkovelkakirjojen 9 %, yritysten joukkovelkakirjojen 10 % ja osakemarkkinarahoituksen 5 %. Yritysten joukkovelkakirjojen sekä osakemarkkinarahoituksen suhteellinen osuus kasvoi vuodesta 2009.

Kiinan tilastokeskuksen mukaan vuonna 2010 yritysten kiinteiden investointien rahoituksesta omarahoituksen osuus oli yli 60 %, kotimaisten lainojen 15 %, valtion budjetin 5 % ja ulkomaisen pääoman vajaat pari prosenttia. Muiden rahoituslähteiden osuus oli noin 15 %. Kiinteiden investointien rahoitusrakenne Kiinassa ei ole muuttunut merkittävästi viime vuosien aikana.

Kiinan rahoitusmarkkinoiden rakenne (mrd. CNY)

Lähteet: PBoC, CEIC

Kuivuus vaivaa Kiinassa – tärkeimmillä riisintuotantoalueilla tilannetta kuvataan pahimmaksi yli viiteenkymmeneen vuoteen. Jangtse-joen vesivarantoja ylläpitävät sateet jäivät tänä vuonna vähäisiksi. Kuivan syksyn jälkeen sademäärät joen keski- ja alajuoksulla olivat alkuvuonna vain noin puolet normaalista. Kuivuus on lisännyt huolta sadosta, ja viljan hinnat ovat viime viikkoina taas nousseet raaka-ainepörsseissä. Maatalousministeriö harkitsee riisin viljelyalan lisäämistä kuivuuden aiheuttaman tuotantovajeen paikkaamiseksi.

Kuivuuden seurauksena kylien vesihuolto on kärsinyt, ja Jangtse-joen liikennöintiä on jouduttu rajoittamaan. Veden pinta on kolmisen metriä normaalia alempana. Veden puutteen helpottamiseksi Kolmen rotkon padon (Three Gorges Dam) juoksuvoimaa on lisätty.

Vesipula on Kiinassa kasvava ongelma vesivarantojen vähyden, niiden epätasaisen maantieteellisen jakautumisen sekä saastumisen vuoksi. Maailmanpankin arvioiden mukaan käytettävissä olevan veden määrä asukasta kohti on Kiinassa vain neljännes maailman keskiarvosta.

Venäjä

Strategia 2020 valmisteilla – talouspolitiikka puntarissa. Pääministeri Vladimir Putin asetti helmikuussa 21 työryhmää valmistelemaan vuoteen 2020 asti ulottuvaa Venäjän talouden kehitysohjelmaa. Työryhmittä odotetaan selvityksiä omien alojensa kehitysvaihtoehtoista taantuman jälkeisessä taloudellisessa tilanteessa. Ennen ensi talven vaaleja valmistuvasta strategiasta on määrä tulla arvio siitä, miten taloutta viime vuosina on hoidettu ja miten jatkossa pitäisi toimia. Työn on tarkoitus olla mahdollisimman avointa ja strategian valmistelua voi seurata Internet-sivuilta (<http://2020strategy.ru/>).

Työryhmien työtä koordinoi kaksi tunnettua liberaalia ekonomistia, presidentinhallinnon alaisen Kansantalouden ja valtionhallinnon akatemian rehtori Vladimir Mau ja talousministeriön alaisen kansallisen tutkimusyliopiston, Talouskorkeakoulun, rehtori Jaroslav Kuzminov. Työryhmät käsittelevät talouden ja yhteiskunnan eri aloja, mm. makrotaloutta, terveydenhoitojärjestelmää, eläkejärjestelmää, veropolitiikkaa, valtionhallintoa, koulutusta ja rahoitussektoria. Työryhmissä on yhteensä yli 1 100 jäsentä julkiselta sektorilta, liike-elämästä ja tutkimuslaitoksista. Mukana on myös ulkomaisia asiantuntijoita.

Jaroslav Kuzminovin mukaan työryhmien työn lähtökohtana on talouden kehittäminen olosuhteissa, joissa julkiset resurssit ovat rajalliset. Tämä on Venäjälle uusi tilanne, sillä öljytulojen kasvu mahdollisti julkisten menojen voimakkaan lisäyksen viime vuosikymmenen loppupuoliskolla. Tuolloin mm. sosiaalisektorin menot lisääntyivät merkittävästi. Sosiaalimenojen ennustetaan kasvavan jatkossa 8 % vuosivauhtia, mikä on huomattava rasite budjetille. Yksi tärkeistä tehtävistä on sektorin toiminnan tehostaminen.

Työryhmien ensimmäisissä alustavissa raporteissa tuodaan esiin talouden toimintaa häiritseviä ongelmia, joiden ratkaiseminen edellyttää perusteellisia muutoksia valtion ja liike-elämän välisiin suhteisiin. Talouden toimintaa häiritsee mm. se, että merkittävä osa yrityssektorista koostuu valtionyrityksistä, jotka eivät toimi markkinatalouden ehdoin. Kilpailu on vähäistä, talous ei ole riittävän avoin kansainväliselle yhteistyölle ja varjotalouden osuus taloudesta on suuri.

Vladimir Maun mukaan Venäjän poliittisten ja taloudellisten instituutioiden kehitys on kärsinyt viime vuosikymmenellä siitä, että maa ansaitsi helppoa rahaa viemällä raaka-aineita eikä sen tarvinnut huolehtia tuottavuuden kasvusta, joka jäi heikoksi. Talouskorkeakoulun tieteellinen johtaja Jevgeni Jasin toteaa Venäjän suurimman haasteen olevan kilpailukyvyyn puute maailmanmarkkinoilla: Venäjä ei ole kehittyneiden maiden veroinen moderni innovoija mutta ei myöskään kehitysmaiden kaltainen halvan työvoiman maa.

Asiantuntijat arvostelevat taantumaa edeltäneen noususuhdanteen aikaista talouspolitiikkaa, joka kasvatti kotimaista kulutuskysyntää. Eläkkeitä ja matalapalkka-alojen palkkoja nostettiin huomattavasti, mikä nopeutti inflaatiota ja lisäsi tuontia, kun kotimainen tuotanto ei pystynyt tyydyttämään kysyntää. Toimet kärjistyivät osaltaan kansainvälisen talouskriisin vaikutuksia Venäjällä.

Venäjällä on pitkä perinne talouden kehitysohjelmien laatimisesta, mutta ohjelmien merkitys on ollut vaihteleva. Strategia 2020:n tärkeys voi olla siinä, että se kiinnittää huomiota tarpeeseen muuttaa Venäjän talouspolitiikkaa ja selkiyttää eri kehitysvaihtoehtoja. Sinänsä työryhmien työ tuskin tuo esiin uusia linjauksia, sillä esitetyt näkemykset ovat olleet useasti esillä julkisessa talouspoliittisessa keskustelussa.

Keskuspankki nosti jälleen korkoja. Venäjän keskuspankki nosti 31.5. talletuskorkoja 0,25 prosenttiyksiköllä. Yhden päivän talletuksen korko nousi 3,25 prosenttiin ja kuukauden talletuskorko 5,5 prosenttiin. Koronnoston tavoitteena on vähentää pankkisektorin runsasta likviditeettiä ja siten lieventää inflaatiopaineita. Myös pääomien voimakkaana jatkunut vienti vaikutti koronnostoon. Lainakorkojaan keskuspankki ei tällä kertaa korottanut.

Edellisen kerran korkoja nostettiin toukokuun alussa. Keskuspankin johtokunta kokoontuu kerran kuukaudessa käsittelemään rahapolitiikan kysymyksiä ja päättämään koroista.

Venäjä sallii viljan viennin heinäkuun alusta. Viljan vienti kiellettiin elokuussa 2010 poikkeuksellisen kuivuu- den aiheuttaman heikon sadon vuoksi. Sato jäi 61 milj. tonniin eli 37 % pienemmäksi kuin vuonna 2009. Vientikiellon tarkoituksena oli hillitä elintarvikkeiden hintojen nopeaa nousua kotimarkkinoilla.

Vientikielto vaikutti kotimaisiin viljojen hintoihin merkittävästi. Vilja maksaa Venäjällä tällä hetkellä 5 200–5 400 ruplaa (130–135 euroa) tonnilta, mikä on noin 40 % maailmanmarkkinahintaa vähemmän.

Venäjän keskuspankki ilmaisi huolensa siitä, että vientikiellon kumoaminen voi johtaa ruoan hinnan nousuun ja inflaation kiihtymiseen. Pääministeri Vladimir Putin ilmoitti vientikiellon purkamisesta kertoessaan, että hallitus voi ryhtyä toimenpiteisiin, jos vaikutus hintoihin on suuri.

Maatalousministeriön maaliskuisen arvion mukaan kulu- van vuoden sato on vähintään 85 milj. tn, joka on kuta- kuinkin sama määrä kuin 2000-luvulla keskimäärin. Va- rastoissa on viljaa vielä 6 milj. tn. Viljaa riittänee tänä vuonna vientiin, sillä kotimainen kysyntä on ollut keski- määrin noin 75 milj. tn. vuodessa.

Venäjän vehnän vienti on kasvanut erittäin nopeasti koko 2000-luvun viime vuotta lukuun ottamatta. Viennin kasvu on nostanut Venäjän maailman suurimpien viljan- viejämaiden joukkoon.

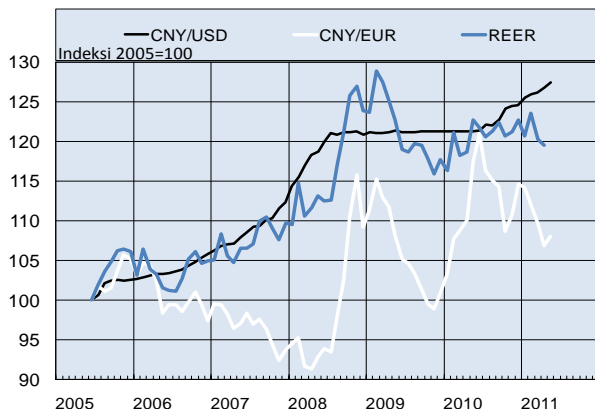
Kiina

Yhdysvallat pidättyi syyttämästä Kiinaa juanin kurssin manipuloinnista. Yhdysvaltojen valtiovarainministeriö julkaisee kaksi kertaa vuodessa kongressille tarkoitetun raportin, jossa se arvioi maan tärkeimpien kauppakumppanien talous- ja valuuttakurssipolitiikkaa. Keskeinen kysymys on, pyrkivätkö kauppakumppanit keinotekoisesti heikentämään valuuttojaan parantaakseen kilpailukykyään. Kiinan valuuttakurssipolitiikka on jo vuosia ollut raportin suurin huolenaihe eikä toukokuun lopulla julkaistu raportti tee poikkeusta.

Raportti toteaa aikaisempaan tapaan juanin kurssin olevan huomattavasti aliarvostettu. Tämä näkyy valuuttavarannon nopeana kasvuna ja siinä, että juanin reaalin kauppapainotettu valuuttakurssi ei ole jatkanut vahvistumistaan Kiinan tuottavuuden noususta huolimatta. Raportissa viitataan myös IMF:n ennusteisiin, joiden mukaan Kiinan vaihtotaseen ylijäämä kasvaisi tulevina vuosina.

Valtiovarainministeriö ei kuitenkaan syyttänyt Kiinaa suoraan valuuttakurssin manipuloinnista, koska Kiinaa vastaan pitäisi silloin käynnistää monimutkaiset vastatoimet. Perusteena syyttämättä jättämiselle käytettiin tällä kertaa sitä, että juan on viime heinäkuussa tapahtuneen tiukasta dollari kiinnityksestä luopumisen jälkeen vahvistunut nimellisesti 5 % suhteessa dollariin, ja Kiinan Yhdysvaltoja nopeamman inflaation vuoksi juanin reaalin vahvistuminen on ollut 9 prosentin luokkaa. Raportti muistuttaa Kiinaa sen julkisista lupauksista lisätä juanin valuuttakurssin joustoa sekä rajoittaa ulkoisten epätasapainojen kasvua.

Juanin euro- ja dollarikurssi sekä reaalin efektiivinen valuuttakurssi

Lähde: BIS, Bloomberg

Suhteessa euroon juan on viime heinäkuun jälkeen heikentynyt noin 7 %. BIS:n tilastojen mukaan Kiinan nimel-

linen kauppapainotettu (efektiivinen) valuuttakurssi oli huhtikuun lopussa kolmisen prosenttia heikompi kuin viime heinäkuussa.

Kiinan kultaostot kasvussa. Maailman kultaneuvoston toukokuussa julkaiseman raportin mukaan kiinalaisten kullan kysyntä kasvoi merkittävästi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Kullan kysynnän kasvua selittävät maan korkea inflaatio ja matalat talletuskorot. Kiinan keskuspankki lievensi viime vuonna pankkien kullan tuontirajoituksia, mikä on lisännyt kultasijoitustuotteiden tarjontaa. Kullan hinta on noussut historiallisen korkealle niin Shanghain kultapörssissä kuin maailmanmarkkinoilla.

Tammi-maaliskuussa Kiinan kultaharkkojen ja -kolikkojen ostot kasvoivat 90 tonniin ohittaen maailman perinteisesti suurimman kullan ostajan Intian. Lisäystä viime vuoteen oli 50 tonnia (123 %). Intia osti kultaa 86 tonnia, mikä oli 8 % enemmän kuin viime vuonna.

Kiinan kultakorujen ostot kasvoivat ensimmäisellä neljänneksellä viidenneksen 143 tonniin. Intia puolestaan osti kultakoruja 207 tonnia (kasvua 12 %). Sijoitus- ja korukullan kokonaismäärällä mitattuna Kiina oli tammi-maaliskuussa maailman toiseksi suurin ostaja 234 tonnilla (kasvua 47 %) Intian ollessa suurin ostaja 292 tonnilla (kasvua 11 %).

Kiina on ollut vuodesta 2007 maailman suurin kullan tuottaja. Viime vuonna se tuotti kultaa 360 tonnia. Kasvua edellisvuodesta oli 9 %. Maailman kultaneuvosto arvioi Kiinan viime vuoden kokonaiskysynnän olleen 700 tonnia, jolloin maa olisi tuonut kultaa noin 340 tonnia. Kiinan viranomaiset eivät julkaise virallisia tietoja kullan tuonnista. Viime aikoina kiinalaiset kullan tuottajat ja sijoitusyhtiöt ovat pyrkineet sijoittamaan kultakaivostoimintaan muualla Aasiassa ja Afrikassa.

Korruptio haittaa Kiinassa erityisesti rakennus ja liikenneprojekteja. Ensimmäisen vuosineljänneksen aikana oikeusistuimissa nostettiin syyte lähes kahtatuhatta henkilöä vastaan korruptiosta erilaisissa rakennusalan projekteissa. Virallinen Xinhua-uutistoimisto raportoi hiljattain, että vuosina 2003–2009 tutkittujen korruptiotapausten määrä oli yli 200 000.

Kansainvälisissä korruptiovertailuissa Kiina on sijoittunut viime aikoina keskivaiheille. Esimerkiksi viime vuonna se oli Transparency Internationalin vertailussa 178 maan joukossa sijalla 78. Vaikka sijoitus ei ollut kansainvälisesti huonoimmasta päästä, ei sitä voi myöskään pitää tyydyttävänä.

Pääministeri Wen Jiabao on viime kuukausien aikana useaan otteeseen nostanut korruption vastaisen taistelun yhdeksi politiikan päätavoitteeksi. Korruption kukistamista vaikeuttaa, että viranomaiset tulkitsevat epäoikeudenmukaisesti kohdeltujen kansalaisten valitukset helposti niskuroinniksi, johon puututaan kovalla kädellä.

Venäjä

Sosiaalivakuutusmaksun suuruudesta ei vielä yksimielisyyttä. Hallituksen oli määrä kesäkuun 1. päivään mennessä valmistella presidentille esitys sosiaalivakuutusmaksun alentamisesta lähelle viimevuotista tasoa eli 26 %:a yritysten palkkasummasta. Vakuutusmaksu nostettiin kuluvan vuoden alusta 34 prosenttiin, mikä herätti kritiikkiä yrityksissä. Sosiaalivakuutusmaksu on regressiivinen ja maksu pidätetään perusprosentin suuruisena tietyn rajan alittavasta vuotuisesta palkkatulosta. Tänä vuonna raja on 463 000 ruplaa (11 400 euroa). Tätä korkeampiin tuloihin sovelletaan pienempää maksuprosenttia. Vakuutusmaksun regressiivisyydellä pyritään kannustamaan yrityksiä vähentämään pimeää palkanmaksua.

Jo kuluvan vuoden tammikuussa pääministeri Vladimir Putin antoi hallitukselle tehtäväksi pohtia mahdollisuutta alentaa vasta korotettua vakuutusmaksua, ja maaliskuussa presidentti Dmitri Medvedev pyysi hallitukselta ehdotuksia paluusta aiempaan maksuprosenttiin. Maksun alennus liittyy presidentin julistamaan pyrkimykseen modernisoida Venäjän taloutta mm. kannustamalla yrityksiä investoimaan.

Ongelmana on, että 26 prosentin suuruinen sosiaalivakuutusmaksu ei riitä kattamaan kaikkia sosiaalikulutuksia – erityisesti eläkemenoja. Federaation budjetista on jouduttu käyttämään joka vuosi merkittäviä summia eläkemenojen rahoitukseen. Eläkerahasto kääntyi vajeelliseksi sen jälkeen, kun sosiaalivero vuonna 2005 alennettiin 36,5 prosentista 26 prosenttiin.

Finanssiministeriö, talousministeriö ja terveys- ja sosiaaliministeriö eivät ole päässeet yksimielisyyteen sosiaalivakuutusmaksun alentamistavasta. Finanssiministeriö ehdottaa, että maksuprosentin alentamista kompensoidaan laajentamalla maksupohjaa eli nostamalla palkkatulon vuotuista ylärajaa, johon asti vakuutusmaksua maksetaan perusprosentin mukaan. Esillä on ollut rajan nosto nykyisestä 463 000 ruplasta yhteen tai kahteen miljoonaan ruplaan (24 500–49 000 euroa). Tämä merkitsisi vakuutusmaksutaakan painottumista nykyistä enemmän korkeampia palkkoja maksavien sektoreiden suuntaan, mm. öljyn ja kaasun tuotantoon sekä rahoitussektorille. Talousministeriö ei kannata ehdotusta, joka suuntaisi maksujen painopistettä enemmän myös korkean teknologian aloille.

Ministeriöt pääsivät yksimielisyyteen vain siitä, että ensi vuoden alusta lähtien pienyritysten (pois lukien vähittäiskauppa) sosiaalivakuutusmaksut palautetaan aiemmalle tasolle. Muiden sektoreiden maksuista päätettäisiin parin vuoden päästä, kun muutosten vaikutukset eläkejärjestelmään on selvitetty.

Presidentinhallinto puolestaan haluaa, että kaikkien yritysten sosiaalivakuutusmaksuja alennetaan ensi vuoden alusta. Korvaavana tulolähteenä presidentinhallinto on maininnut mm. yritysten voittoveron, jota alennettiin taan-

tuman vuoksi vuonna 2009 neljällä prosenttiyksiköllä 20 prosenttiin. Yrityssektori kritisoi voittoveron nostoa, joka vähentäisi sosiaalivakuutusmaksun alennuksen vaikutusta. Esillä on ollut myös mm. alkoholin ja tupakan valmisteverojen korotus. Pääministeri Putin on kuitenkin todennut, että sosiaalivakuutusmaksujen alentamista ei saa maksattaa kuluttajilla.

Hallitus ja presidentti Medvedev käsittelevät tilannetta keskiviikkona 8.6. Presidentti antoi hallitukselle kaksi viikkoa aikaa valita kahdesta vaihtoehdosta: Ensimmäisen mukaan suurten yritysten sosiaalivakuutusmaksu säilyisi 34 prosentissa, keskisuurten alenisi noin 26 prosenttiin ja pienyritysten 16–20 prosenttiin. Toisessa vaihtoehdossa suurten ja keskisuurten yritysten sosiaalivakuutusmaksu alenisi 30 prosenttiin ja pienyritysten 16–20 prosenttiin. Pohdittavaksi jäi edelleen myös se, miten maksujen piene-neminen kompensoidaan eläkerahastolle.

Nyt tehtävät päätökset ovat voimassa vain kaksi vuotta, minkä jälkeen tarkoituksena on uudistaa koko eläkejärjestelmää.

Eläkeiän nostosta keskustellaan taas. Venäjän tulevaan talouskehitystä luotaavan Strategia 2020 -projektin eläkeuudistusta käsittelevän työryhmän selvitysten mukaan yleisen eläkeiän nosto on välttämätöntä, jotta eläkejärjestelmän rahoitus saadaan kestäväille pohjalle. Työryhmän mukaan eläkeikä on nostettava asteittain vuodesta 2015 lähtien. Yhtenä vaihtoehtona on mainittu sekä miesten että naisten eläkeiän nostaminen vuoteen 2030 mennessä 63 vuoteen. Miesten eläkeikä on tällä hetkellä 60 vuotta ja naisten 55 vuotta. Lisäksi täyteen eläkkeeseen vaadittavien työvuosien määrää tulisi työryhmän näkemyksen mukaan kasvattaa nykyisestä viidestä viiteentoista tai kahteenkymmeneen vuoteen.

Nämäkään muutokset eivät ole riittäviä takaamaan järjestelmän vakautta. Nykyisten rahoitusongelmien lisäksi eläkerahaston vakautta heikentää pidemmällä tähtäimellä eläkkeiden maksajien väheneminen. Työvoiman määrä on jo alkanut vähetä työelämään astuvien ikäluokkien supistuessa. Eläkeläisten määrä sen sijaan kasvaa edelleen. Edessä on eläkejärjestelmän uusiminen, vaikka edellisestä eläkerreformista on kulunut vasta vajaat 10 vuotta.

Eläkkeet ovat tärkeä tulonlähde suurelle osalle venäläisistä kotitalouksista. Moskovalaisen Sosiaalipolitiikan riippumattoman tutkimuslaitoksen (Independent Institute for Social Policy) tekemän selvityksen mukaan lähes puolet venäläisistä perheistä on kokonaan tai osittain riippuvaisia eläketuloista. Väestöstä runsas neljäsosa on eläkeläisiä, ja eläkeläiset rahoittavat Venäjällä usein lapsiensa ja näiden perheiden toimeentuloa. Yli neljännes eläkeläisistä jatkaa työssäkäyntiä eläkeiän saavuttamisen jälkeen, ja eläketulo on tärkeä matalien palkkojen täydentäjä.

Eläkeiän korottaminen on sosiaalisesti erittäin arka kysymys, ja mahdollisia päätöksiä siitä tehtäen vasta tavalla pidettävien duuman ja presidentin vaalien jälkeen.

Kiina

Luottomarkkinoiden hallinta joutuu koetukselle rahoitusmarkkinoiden sääntelyn purkauksessa Kiinassa.

Kiinan talouspolitiikan yhtenä kulmakivenä on pitkään ollut viranomaisten valta päättää pankkien lainapolitiikasta ja tätä kautta kansantalouden toiminnasta kuten investoinneista ja asuntojen hankinnasta.

Keskuspankki näyttää viime aikoina luopuneen ajatuksesta hallita talouden kehitystä luottokanavan kautta. Se ei ole kuluvana vuonna enää asettanut tavoitetta pankkien lainakannan kasvulle. Rahapolitiikan painopiste näyttää olevan siirtymässä laajempien rahoitusaggregaattien hallintaan, mutta tavoitteita ei tältä osin ole vielä täsmennetty.

Rahoitusmarkkinoiden asteittainen vapauttaminen sekä sääntelyn kiertäminen kuitenkin murentavat viranomaisten kykyä hallita luottokanavaa. Rahoitus siirtyy viranomaisten vaikutuspiiriin ulkopuolelle sitä mukaa, kun tähän syntyy mahdollisuuksia. Sääntelyn ulkopuolella olevan rahoituksen määrää Kiinassa on mahdotonta tarkasti arvioida, mutta monet merkit viittaavat siihen, että ilmiö on saavuttanut jo laajat mittasuhteet.

Virallisten lähteiden mukaan rahapolitiikan kiristymisen ja tätä kautta pankkien lainapolitiikan tiukentumisen on saanut monet yritykset turvautumaan sääntelyn ulkopuolisiin lainamarkkinoihin. Lainakorot harmailla lainamarkkinoilla ovat nousseet useisiin kymmeniin prosentteihin virallisten rahoituskanavien ehtyessä. Pankit osallistuvat harmaisiin markkinoihin ohjaamalla lainanantoa taseen ulkopuolelle erilaisiin rahastoyhtiöihin. Kiinan pankkivalvontakomissio on puuttunut pankkien toimintaan kovalla kädellä: se määräsi tammikuussa pankit palauttamaan kuluvan vuoden aikana 1 700 miljardin juanin arvosta (4 % BKT:sta) lainoja rahastoista takaisin pankkien taseisiin.

Viranomaisten haaste on vakava, sillä rahoitusmarkkinoiden sääntelyn ja valuutansäännöstelyn purkamiseen on useissa maissa liittynyt suuria ongelmia, kuten talouden ylikuumenemista ja rahoituskriisejä.

Sähköpula on iskenyt Kiinassa tänä vuonna normaalia aikaisemmin. Yleensä sähköpulasta kärsitään heinä-elokuussa. Tänä vuonna jo maaliskuussa alkanutta sähköpulaa selittää pääosin alkuvuoden hiilen tuonnin vähentyminen sekä sähköntuottajia ja -jakelijoita hiertävä hinnoittelupolitiikka. Sähköpulaa pahentaa vuosikymmenien pahin kuivuus Lounais-Kiinassa, mikä on haitannut vesivoimaloiden sähköntuotantoa. Tämän kesän sähköpula on arvioitu poikkeuksellisen suureksi, noin 40 gigawatiksi (1 % sähkön kulutuksesta vuonna 2010).

Hiili on tärkein raaka-aine Kiinan sähköntuotannossa. Huhtikuussa sen osuus oli 84 %. Hiilen tuonti väheni

tammi-huhtikuussa 25 % viime vuodesta kalliiden maailmanmarkkinahintojen vuoksi. Kulutuksen siirtyminen kotimaiseen hiileen nosti hiilen hintaa Kiinan markkinoilla. Kiinan viitehintana pidetyn Qinhuangdao-hiilen hinta nousi toukokuussa lähes 30 % viime vuodesta 145 dollariin tonnilta. Valtion säätelemää sähkön hintaa ei ole viime aikoina nostettu tarpeeksi vastaamaan nopeasti nousseita hiilen hintoja. Sen seurauksena sähkön tuotantokustannukset ovat nousseet kannattamattomalle tasolle aiheuttaen katkoksia sähköntuotannossa. Kiinan viranomaiset suunnittelevat tuontihiilen arvonlisäveron ja satamamaksujen alentamista hiilen tuonnin lisäämiseksi.

Sähköpulaan on yritetty löytää monenlaisia ratkaisuja. Sähkön käyttöä on rajoitettu niin kotitalouksissa kuin teollisuudessa. Kiinan viranomaiset suunnittelevat sähkönjakelutariffien nostamista ensimmäistä kertaa puoleentoista vuoteen vajaalla kolmella prosentilla kaupallisille, teollisille ja maatalouden käyttäjille 15 provinssissa. Hintojen nosto ei koske kotitalouksia. Sähköpulan ratkaisemista vaikeuttavat hintojen noston osalta pelot entistä nopeamasta inflaatiosta ja hidastuvasta teollisuustuotannosta.

Etelä-Kiinan meren aluekiistojen taustalla alueen kaasu- ja öljyesiintymät. Viimeisin välikohtaus Etelä-Kiinan meren aluekiistoissa nähtiin kaksi viikkoa sitten, kun Kiinan rannikkovartiosto katkaisi kaapelit vietnamilaiselta alukselta, joka teki kaasu- ja öljytutkimuksia Etelä-Kiinan merellä. Vietnamin lisäksi myös Filippiineillä on viime kuukausina ollut aluekiistoja Kiinan kanssa. Kiina katsoo käytännössä koko Etelä-Kiinan merialueen kuuluvan itselleen, mutta myös Taiwan, Vietnam, Filippiinit, Malesia ja Brunei vaativat osia merialueesta ja sen saaristoista.

Yksi syy aluekiistoihin on halu päästä käsiksi Etelä-Kiinan meren paikantamattomiin kaasu- ja öljyesiintymiin, joiden määrästä on tehty monenlaisia arvioita. Yhdysvaltojen geologisen tutkimuslaitoksen USGS:n mukaan Kaakkois-Aasian paikantamattomista kaasuvarannoista 9 % ja öljyvarannoista 12 % sijaitsee Etelä-Kiinan meren alueella. Energiankulutuksen kasvaessa uusien energialähteiden löytäminen ja hyödyntäminen on maille yhä tärkeämpää, mikä lisää jännitettä aluekiistoihin.

Etelä-Kiinan merialueen kaasuvaramannot ovat Kiinalle kasvava intressi. Kansainvälinen energiajärjestö IEA ennustaa uudessa raportissaan Kiinan olevan tulevaisuudessa yksi suurimmista maakaasun tuottajista, ja maakaasun merkitystä korostetaan myös Kiinan uusimmassa viisivuotissuunnitelmassa. Voimakkaasta kasvusta huolimatta maakaasun osuus Kiinan koko energiakulutuksesta on edelleen vain muutama prosentti.

Etelä-Kiinan meri on energiavarojensa lisäksi vilkas kauppareitti sekä strategisesti tärkeä alue. Aluekiistoja on puitu pitkään ASEAN-järjestössä. Keskustelua käytiin myös viime viikonloppuna Shangri-La-puolustusseminaarissa Singaporessa, mutta ilman merkittäviä tuloksia.

Venäjä

Venäjän WTO-jäsenyys loppusuoralla – jälleen ker-
ran. Venäjä aloitti neuvottelut jäsenyydestä WTO:ssa 16.6.1993 eli tasan 18 vuotta sitten. Tänä aikana neuvotte-
lut ovat vauhdittuneet ja pysähtyneet useaan kertaan. Yh-
tenä vaikeutena neuvotteluiden edistymisessä on ollut, että
Venäjällä ei ole yhtenäistä näkemystä siitä, haluaako maa
todella jäseneksi ja kuinka pitkälle se on valmis hyväksy-
mään jäsenyyden mukanaan tuomat velvoitteet. Pitkän
neuvotteluprosessin aikana Venäjän talouden tilanne on
muuttunut useasti, mikä on vaikuttanut maan kulloiseenkin
kiinnostuksen asteeseen jäsenyyttä kohtaan.

Venäjän suhtautuminen WTO-jäsenyyteen muuttui
viime vuonna taas positiivisemmaksi, ja Venäjä alkoi
jäsenyysneuvotteluissa olla aiempaa selvästi kompromis-
sihakuisempi. Sekä Yhdysvallat että EU pääsivät Venäjän
kanssa periaatteelliseen sopuun avoinna olleista kahdenvä-
lisisistä kysymyksistä. Venäjällä hyväksyttiin nopeassa
tahdissa Yhdysvalloille tärkeä laki henkisen omaisuuden
suojasta, ja EU:n kanssa Venäjä sopi mm. raakapuun vien-
titullien alentamisesta jäsenyyden voimaantulon jälkeen.

Viime kuukausien aikana neuvottelut muutamasta jäl-
jellä olevasta kysymyksestä ovat taas hidastuneet. Avoi-
mia kysymyksiä ovat mm. Venäjän tuontiinsa soveltamat
eläin- ja kasviterveystarkastukset, joiden periaatteet poike-
avat kansainvälisistä standardeista. Kauppakumppanien
näkemysten mukaan Venäjä käyttää säännöksiä tuonin
rajoittamiseen. Toinen avoinna oleva asia on Venäjän
käytäntö asettaa tietyille aloille investoiville ulkomaisille
yrityksille niiden toimintaa koskevia vaatimuksia, mikä on
WTO-säännösten vastaista. Esimerkkinä tästä ovat Venä-
jällä toimivat autojen ulkomaiset kokoonpanotehtaat, jotka
ovat mm. sitoutuneet tiettyyn määrään investointeja sekä
tiettyyn kotimaisuusasteeseen ja vuosituotantoon voidak-
seen tuoda tarvitsemiaan komponentteja alennetuin tullein.

Viime viikon lopulla Nizhni Novgorodissa pidetyssä
EU:n ja Venäjän huippukokouksessa presidentti Dmitri
Medvedev esitti toiveensa, että avoinna olevista kysymyk-
sistä voitaisiin sopia kuukauden kuluessa. Myös EU:n
edustajat toivoivat Venäjän jäsenyyden toteutuvan vielä
kuluvan vuoden aikana, mutta totesivat sen edellyttävän
erittäin aktiivisia neuvotteluja. Presidentti Medvedev tun-
netaan WTO-jäsenyyden kannattajana, ja kummankin
osapuolen tavoitteena näyttää olevan jäsenyyden toteutu-
minen ennen ensi vuoden maaliskuun presidentinvaaleja.

Venäläiset yritykset siirtyvät vähitellen kansainväli-
seen kirjanpitoikäntöön. Finanssiministeri Aleksei
Kudrin ilmoitti hallituksen istunnossa 14.6., että ensi vuo-
desta lähtien konsernien on laadittava kirjanpitonsa kan-
sainvälisen tilinpäätösstandardin (IFRS) mukaan. Uudis-
tuksen tarkoituksena on lisätä yritysten toiminnan avoi-

muutta ja parantaa sijoittajien asemaa ja siten houkuttella
investointeja. Muut yritykset kuin konsernit siirtyvät nou-
dattamaan kansainvälistä standardia myöhemmin.

Tilanne ei ole aivan uusi, sillä jotkut venäläiset suuryri-
tykset ovat jo vuosia laatineet tilinpäätöksensä IFRS:n
mukaan, mikä on ollut välttämätöntä haettaessa rahoitusta
kansainvälisiltä markkinoilta.

Pankkien on ollut tehtävä tilinpäätöksensä IFRS:n mu-
kaan muutaman vuoden ajan. Samanaikaisesti pankkien on
kuitenkin täytynyt laatia kirjanpitonsa myös venäläisen
järjestelmän mukaan, jolle verotus perustuu. Kahden eri
järjestelmän noudattaminen kuormittaa pankkeja huomat-
tavasti.

IMF: Korkea öljyn hinta antaa Venäjälle mahdolti-
suuden talouspolitiikan suuntaamiseen uudelleen. Il-
man merkittäviä uudistuksia BKT:n kasvu voi jäädä kes-
kipitkällä aikavälillä alle neljään prosenttiin vuodessa.
Talouden energiariippuvuus ei tällöin vähene, ja riski
uudesta taantumasta öljyn hinnan laskiessa säilyy suurena.
Kasvua edistävät reformit sen sijaan voivat mahdollistaa
jopa kuuden prosentin BKT-vuosikasvun keskipitkällä
aikavälillä.

Nämä näkemykset sisältyvät IMF:n raporttiin, joka on
laadittu Venäjän viranomaisten kanssa kesäkuun alussa
käytyjen vuosittaisten talouspolitiikkaa koskevien keskus-
teluiden perusteella (ns. Artikkelit IV -konsultaatiot).

IMF:n mukaan raaka-aineiden korkeat maailmanmark-
kinahinnat antavat nyt Venäjälle mahdollisuuden tärkeisiin
uudistuksiin, mm. finanssi- ja rahapolitiikan muutoksiin,
rahoitussektorin vahvistamiseen ja rakennemuutosten
toteuttamiseen.

Venäjän hallitus on tulevina vuosina kiristämässä fi-
nanssipolitiikkaa, mutta IMF:n mukaan liian varovaisesti.
Vaarana on, että talouskasvun nopeutuessa budjettipoliti-
kasta tulee suhdannetilannetta vahvistavaa, mikä kiihdyt-
tää inflaatiota. IMF suosittelee Venäjää luopumaan nope-
ammin laman aikana käyttöön otetuista yrityssektorin
tukitoimista ja kohdentamaan sosiaalimenot tehokkaam-
min. Viimeksi mainittu edellyttää eläke-, sosiaaliturva- ja
terveydenhuoltojärjestelmien perusteellista uudistamista.

IMF kehottaa Venäjää jatkamaan rahapolitiikan kiris-
tämistä inflaation taltuttamiseksi ja tukee keskuspankin
valuuttakurssipolitiikkaa, joka on sallinut ruplan ulkoisen
arvon aiempaa suuremmat vaihtelut. IMF suosittelee, että
Venäjä antaa ruplan vahvistua, jos maahan alkaa taas vir-
rata enenevässä määrin ulkomaista pääomaa.

Venäjän rahoitussektori on vakaa, mutta epävarmuuk-
sia saattaa sisältyä pankkien tase-erien laatuun, joka voi
todellisuudessa olla ilmoitettua heikompi. IMF kehottaa
Venäjää nostamaan pankkisektorin valvonnan kansainväli-
selle tasolle.

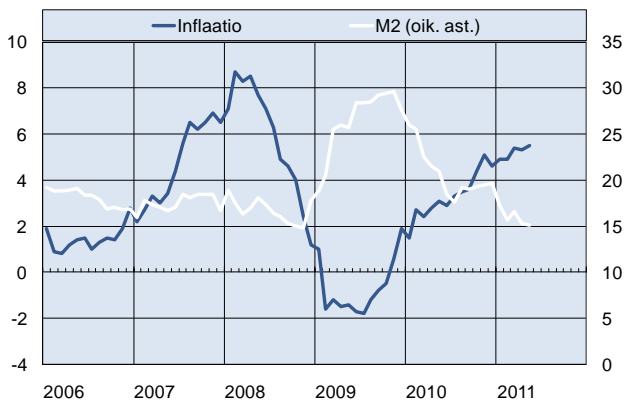
IMF ennustaa Venäjän BKT:n kasvavan tänä vuonna
4,8 % ja ensi vuonna 4,5 %. Inflaation odotetaan olevan
tämän vuoden lopussa 8 % ja ensi vuoden lopussa runsaat
7 %.

Kiina

Toukokuun talousluvut olivat vahvoja kiristyneestä talouspolitiikasta huolimatta. Teollisuustuotannon vuosikasvu pysyi toukokuussa lähes huhtikuun tasolla 13,3 prosentissa. Tuotanto kasvoi kaikilla teollisuuden päätoimialoilla, mutta erityisen vahvasti, lähes viidenneksen, konerakennuksessa ja metalliteollisuudessa. Investointien kasvu oli tätäkin vauhdikkaampaa. Inflaatio kiihtyi hieman toukokuussa, jolloin kuluttajahinnat olivat 5,5 % vuoden takaista korkeammalla.

Vaikka rahapolitiikan kiristäminen ei ole vielä täysin saanut inflaatiota hallintaan, se on hidastanut selvästi pankkilainojen ja rahan määrän (M2) kasvua. Toukokuussa lainakanta ja rahan määrä olivat enää 15 % vuoden takaista korkeammalla, kun vielä vuoden alussa kasvuvauhti oli 20 prosentin luokkaa. Virallisiin rahoitusmarkkinatilastoihin on tosin suhtauduttava varauksin, sillä pankkien lainapolitiikan tiukentumisen myötä osa lainannosta on siirtynyt virallisten kanavien ulkopuolelle harmaalle lainamarkkinoille.

Inflaatio ja rahan määrä, % -muutos vuotta aiemmasta

Lähde: Kiinan tilastokeskus

Kansainvälinen valuuttarahasto IMF kommentoi Kiinan talousnäkyviä uuden arviointiraporttinsa (ns. Artikla IV -raportin) julkistamisen yhteydessä. IMF:n arvio on positiivinen: Kiinan talouskasvun ennakoidaan jatkuvan vahvana tänä ja ensi vuonna (9,5 %), ja inflaation odotetaan hidastuvan 4 prosenttiin tämän vuoden loppuun mennessä.

IMF pitää hyvinä viranomaisten rahapolitiikan kiristämiseen ja luotonannon kasvun rajoittamiseen tähtääviä toimia. Inflaation kiihtymisen riski on kuitenkin olemassa, jos raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat jatkavat nousuaan. IMF varoittaa myös kiinteistökuplasta. IMF kannattaa rahoitusmarkkinoiden vapauttamista, valuuttasääntelyn purkamista sekä juanin vahvistamista.

Kotitalouksien kysynnän kasvu hidastuu edelleen; autojen myynti on laskenut. Kulutustavaroiden vähittäiskauppa kasvoi toukokuussa nimellisesti 16,9 prosenttia viime vuoden vastaavasta ajasta, mikä oli 0,2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin huhtikuussa ja 1,8 prosenttiyksikköä vähemmän kuin viime vuoden toukokuussa. Kiihtyneen inflaation vuoksi kulutustavaroiden vähittäiskaupan vuosikasvu oli toukokuussa reaalisesti 11,4 prosenttia, kun se huhtikuussa oli 11,8 %.

Vähittäiskaupan kasvua tuki tammi-toukokuussa öljyjaloiteiden myynnin nimellinen kasvu 40 prosentilla viime vuoden vastaavasta ajasta. Öljyjaloiteiden myynnin kasvua selittävät sekä lisääntynyt kulutus että hintojen nousu. Kosmetiikan ja viestintälaitteiden myynti oli alkuvuonna vilkkaampaa kuin viime vuonna. Kasvua oli molemmissa tuoteryhmissä reilu viidennes. Näiden tuotteiden osuus vähittäiskaupan arvosta on kuitenkin vain muutama prosentti. Kiinalainen uusi vuosi kasvatti perinteisesti kulta- ja hopeakorujen myyntiä; tammi-toukokuussa myynti kasvoi keskimäärin 50 %. Korujen osuus vähittäiskaupan myynnistä oli viime vuonna 3 %.

Autojen myynnillä on suuri paino Kiinan vähittäiskaupassa (lähes 30 % vuonna 2010). Autojen myynti kasvoi tammi-toukokuussa nimellisesti 13 %. Myynnin kasvuvauhti on kuitenkin hidastunut alkuvuonna hidastaen osaltaan vähittäiskaupan kasvua. Taantuman aikana vuonna 2009 autojen myynnille säädetyt verokannustimet päättyivät viime vuoden lopussa, mikä viittaisi autojen myynnin kasvun palaavan tasaisemmille urille. Autojen myynnin laskuun ovat osittain vaikuttaneet Japanin luonnonkatastrofin aiheuttamat katkokset autonostajien toimitusketjussa, mikä on vaikeuttanut Kiinan autontuotantoa. Kasvaneet polttoaine- ja asumiskustannukset ovat myös saattaneet laskea autojen kysyntää.

Kauppataseen ylijäämä kasvoi toukokuussa, mutta jäi odotettua pienemmäksi. Kiinan tuonnin arvo jäi toukokuussa huhtikuun tasolle, noin 144 miljardiin dollariin. Tuonti kuitenkin kasvoi 28 % edellisvuodesta. Raaka-aineiden korkeat hinnat pitivät yllä tuonnin korkeaa arvoa.

Kiinan vienti oli toukokuussa 157 miljardia dollaria, kasvua edellisvuodesta oli 19 %. Viennin kasvuvauhti oli hitaampaa kuin maalisi- ja huhtikuussa. Kasvuvauhdin hidastumiseen vaikuttavat kausivaihteluiden lisäksi mm. euroalueen velkaongelmat sekä Yhdysvaltojen vaisu talouskasvu. Yhdysvallat ja EU ovat Kiinan tärkeimmät vientimarkkinat.

Koska tuonti pysyi huhtikuun tasolla ja vienti kasvoi keskimääräistä hitaammin, jäi kauppataseen ylijäämä odotettua pienemmäksi. Ylijäämä kasvoi toukokuussa parilla miljardilla 13 miljardiin dollariin. Ylijäämä oli kolmanneksen pienempi kuin viime vuoden toukokuussa.

Venäjä

Presidentti Medvedev toisti uudistustavoitteensa Pietarin kansainvälisessä talousfoorumissa. Viime vuosina merkittävimäksi Venäjän talouden vuotuiseksi esittelytilaisuudeksi nousseessa Pietarin talousfoorumissa presidentti Dmitri Medvedev korosti jälleen kerran talouden modernisoinnin välttämättömyyttä.

Presidentti esitti useita konkreettisia toimia investointi-ilmapiiriin ja yritysten toimintaympäristön parantamiseksi: Valtion omaisuuden myyntiä on laajennettava ja myyntiin on tarjottava osuuksia useammista yrityksistä kuin mitä hallituksen viime vuoden syksyllä hyväksymässä myyntiohjelmassa päätettiin. Myytäväksi on annettava myös merkittävien valtionyritysten enemmistöosuuksia, kun viimevuotisen ohjelman mukaan myyntiin tulisi useimmiten vain vähemmistöosuuksia. Viime vuonna hyväksytyt ohjelman toteutus ei vielä ole päässyt vauhtiin, mikä johtuu mm. siitä, että yritysten valmistelu myyntiin vie aikaa. Myyntejä hoitavan valtion viraston toiminnan tehokkuutta on myös arvosteltu.

Vallanjakoa federaation eri hallintotasojen välillä on uudistettava siten, että alue- ja erityisesti paikallishallintojen toimivaltaa mm. taloudellisissa asioissa lisätään. Presidentin mukaan Venäjä on liian laaja maa ohjattavaksi vain yhdestä paikasta. Aloite on päinvastainen 2000-luvun linjausten kanssa, jolloin päätösvaltaa keskitettiin alueilta ja kunnilta federaatiotasolle.

Tuomioistuinten toimintaa on parannettava mm. edistämällä tuomareiden erikoistumista, uusimalla tuomareiden valintamenettelyä ja kehittämällä kurinpitomenettelyitä. Korruptionvastaista taistelua on tehostettava mm. helpottamalla korruptoituneiden viranomaisten irtisanomista ja asettamalla heidät täyteen korvausvastuuseen teoistaan.

Ponnisteluja Moskovan tekemiseksi kansainväliseksi rahoituskeskukseksi on jatkettava. Tätä varten ollaan valmistelemaan useita rahoitussektorin perustoimintoja koskevia lakeja. Vaikka ajatus Moskovasta kansainvälisenä finanssikeskukseksi vaikuttaa useimmista asiantuntijoista erittäin kaukaiselta, on sillä merkitystä rahoitussektorin lainsäädäntötyön pontimena. Valmistelemaan on mm. vähemmistöosakkaiden aseman kohentaminen parantamalla heidän oikeuksiaan saada yritystä koskevia tietoja. Moskovan kahden arvopaperipörssin RTS:n ja MICEXin yhdistämistä valmistellaan parhaillaan. Samalla kaksi erillistä arvopaperien rekisteri- ja selvityskeskusta yhdistetään yhdeksi kansalliseksi keskuksiksi. Tämän on määrä kannustaa ulkomaisten investoijien arvopaperisijoittamista Venäjälle.

Presidentti lupasi puheessaan, että huomattavia liiketoimia Venäjällä harjoittavien ulkomaisten sijoittajien ja liikemiesten viisumisäännöksiä helpotetaan, mikä olisi merkittävä avaus Venäjän viisumipolitiikassa.

Presidentti ehdotti myös, että Moskovan kaupungin aluetta laajennetaan ja federaation hallintoelimiä siirretään uusille alueille keskustan ulkopuolelle, mikä vapauttaisi keskustaa muulle toiminnalle ja helpottaisi liikenneongelmia. Tämä edistäisi presidentin mukaan myös kansainvälisen rahoituskeskuksen syntymistä Moskovaan.

Presidentti Medvedev on esittänyt yritysten toimintaympäristöä kohentavia toimia aiemminkin, mutta usein ilman merkittäviä käytännön tuloksia. Joissakin asioissa on kuitenkin tapahtunut edistystä. Yksi tällainen on presidentin maaliskuussa antama määräys, jonka mukaan valtion edustajat on korvattava asiantuntijajäsenillä valtionyritysten hallituksissa. Tämä on merkinnyt ministerien ja tärkeimpien valtion viranhaltijoiden luopumista suuryritysten hallitustehtävistä. Henkilömuutokset on toteutettava syyskuun loppuun mennessä.

Sosiaalivakuutusmaksujen alennuksesta päätetty. Presidentti Medvedev ilmoitti Pietarin talousfoorumissa, että hallituksen kanssa on päästy yksimielisyyteen sosiaalivakuutusmaksujen alentamisesta ensi vuoden alusta lähtien.

Monivaiheisen valmistelun jälkeen (ks. [Viikkokatsaus 23/2011](#)) valituksi tuli kompromissiratkaisu, jonka mukaan sosiaalivakuutusmaksun perusprosentti laskee nykyisestä 34:stä 30:een. Poikkeuksena ovat pienyritykset (muut kuin kaupan alalla toimivat), joiden sosiaalivakuutusmaksu laskee 20 prosenttiin. Nykyiset sosiaalivakuutusmaksut tulivat voimaan kuluvan vuoden alussa.

Miten venäläiset lomailevat tänä kesänä? Levada-Tsentr-tutkimuslaitoksen vuosittaiseen kyselytutkimukseen vastanneista 46 % sanoi viettävänsä kesälomansa kotona. Heistä 40 % jää kotiin siksi, että heillä ei ole varaa matkustaa mihinkään. Kotona lomansa viettävien osuus on supistunut tasaisesti koko 2000-luvun ajan; vuonna 2000 68 % vastaajista vietti loman kotona.

Noin neljännes venäläisistä viettää kesälomansa mökillä tai viljelypalstalla. Mökki ei ole pelkästään lomailukohde, vaan monet venäläiset hyödyntävät mökkien yhteydessä olevaa maata vihannesten viljelyyn. Osalle väestöstä palstoilta saatu sato on edelleen tärkeä taloudellisen tilanteen kohentajana.

Entisissä Neuvostoliiton tasavalloissa (ml. Baltian maat) lomailee 6 % kyselyyn vastanneista ja muualla ulkomailla 3 %.

Rosstatin mukaan venäläiset tekivät koko viime vuoden aikana lähes 13 milj. lomamatkaa ulkomaille (muualle kuin entisiin Neuvostoliiton tasavaltoihin). Määrä on melkein kaksinkertaistunut vuodesta 2004, jolloin turistimatkojen tilastointi aloitettiin. Venäläisturistien suosituimpia lomakohteita olivat Turkki ja Egypti. Kun mukaan otetaan turistimatkojen lisäksi myös kaikki muut matkat, venäläisten suosituin matkakohde oli Suomi, jonne matkustetaan enemmän muissa tarkoituksissa, mm. ostoksia tekemään.

Kiina

Kiinan osakemarkkinoiden alavire jatkuu – korot nousussa. Osakkeiden hinnat ovat alkuvuoden pienen nousun jälkeen olleet huhtikuusta lähtien laskussa. Kuluvalle viikolla osakkeiden hinnat ovat Shanghain pörssissä olleet 13–14 % alle huhtikuun huipun. Kotimaisille sijoittajille suunnattujen A-osakkeiden arvostustaso kuvaava P/E -luku on Shanghaissa tällä hetkellä noin 16, kun vastaava luku huomattavasti pienempiä yrityksiä edustavassa Shenzhenin pörssissä on keskimäärin 29.

Kiinan pörssikursseja ovat muiden pörssien tavoin vetäneet alas julkisen talouden ongelmat Euroopassa, Yhdysvaltojen talouskasvun hiipuminen sekä Japanin maanjäristyksen aiheuttamat taloushuolet. Kiinassa kurssikehitykseen vaikuttaa myös inflaation hillitsemiseen tähtäävä rahapolitiikan kiristäminen ja odotukset talouskasvun hidastumisesta. Kurseja painavat alas lisäksi kiinteistösektorin epävarmuudet, jotka heijastuvat pankkien näkyymiin.

Rahamarkkinakorot ovat viime päivinä nousseet jyrkästi pankkien varautuessa vuosineljänneksen lopun pakollisten reservivaatimusten täyttämiseen. Kuluvalle viikolla alussa pankkien varantovelvoite nousi 0,5 prosenttiyksikköä ja nyt suurimpien pankkien varantovelvoite on 21,5 %.

Kiinan, Venäjän ja nousevien talouksien osakeindeksit, tammikuu 2007=100

Lähde: Bloomberg, BOFIT

Mannerkiinalaisten matkustaminen Taiwaniin helpottuu. Xiamenissa järjestettiin viime viikolla Manner-Kiinan ja Taiwanin välinen yhteistyöfoorumi, jossa otettiin edistysaskel maiden välisissä suhteissa. Maat aloittavat kesäkuun lopussa asteittaisen kokeilun, jonka puitteissa mannerkiinalaiset saavat matkustaa Taiwaniin omatoimisesti. Matkustaminen on aiemmin ollut mahdollista vain matkatoimistojen järjestämällä ryhmämatkoilla. Lisäksi suoria lentoyhteyksiä maiden välillä lisätään, ja lentoliikennettä laajennetaan useampaan kaupunkiin.

Taiwanin ja Manner-Kiinan välit ovat parantuneet asteittain vuodesta 2008, jolloin Taiwanin presidentti Ma Ying-jeou aloitti valtakautensa. Vuonna 2008 maiden välille avattiin suora lentoyhteys, ja matkustus Manner-Kiinasta Taiwaniin on kasvanut voimakkaasti siitä lähtien. Matkustuksen helpottaminen onkin mieluinen uutinen Taiwanin palvelusektorille, sillä kävijämäärällä mitattuna mannerkiinalaiset ohittivat viime vuonna japanilaiset Taiwanin suurimpana turistiryhmänä. Taiwanin tilastojen mukaan noin 1,6 miljoonaa mannerkiinalaista matkusti Taiwaniin viime vuonna, mikä on kolmannes kaikista Taiwaniin saapuneista matkailijoista. Vuonna 2009 mannerkiinalaisten matkailijoiden osuus oli noin viidennes.

Kiina kiristää otettaan maametalleista, hinnat nousukiidossa. Toukokuun lopulla Kiinan kauppaministeriö ja hallitus ilmoittivat tiukentavansa maametallien hallintaa laajentamalla vientikiintiöjärjestelmää ja säätämällä korkeampia veroja mineraaleille, joita käytetään useissa korkean teknologian tuotteissa. Hallitus on laatinut ohjeistuksen, jonka tavoitteena on keskittää kahden vuoden sisällä 80 % Etelä-Kiinan alueen raskaiden maametallien tuotannosta kolmelle suurimmalle kiinalaisyriykselle. Lisäksi kaivoslupia rajoitetaan, eritoten valtion nimeämällä strategisilla varantoalueilla. Viranomaiset perustelevat toimia ympäristösyillä. Pyrkimyksenä on myös hillitä ylituotantoa ja laitonta myyntiä.

Ilmoituksen seurauksena useiden maametallien hinnat ovat yli kaksinkertaistuneet Shanghain raaka-ainepörssissä. Maametallien hintojen nousun odotetaan jatkuvan, jos Kiina jatkaa vientikiintiöiden leikkaamista.

Kiinan maametallien kulutuksen arvioidaan kasvavan nopeasti mm. liikenteen sähköistymisen ja tuulivoimainvestointien myötä. Kiina turvaa kasvavaa kysyntäänsä rajoittamalla maametallien vientiä. Kiina tuotti viime vuonna 119 900 tonnia maametalleja, joista vientiin meni 40 000 tonnia. Tälle vuodelle maametallien kokonaistuotanto on rajoitettu 93 800 tonniin ja vientikiintiö ensimmäiselle puolelle vuodelle on asetettu 14 500 tonniin, mikä on 35 % vähemmän kuin viime vuonna. Toistaiseksi Kiinan vientirajoituksista ei ole tehty valitusta Maailman kauppajärjestölle WTO:lle.

Tammi-toukokuussa maametallien vienti kasvoi 26 % viime vuodesta 23 740 tonniin, mikä enteilee sitä, ettei Kiina tänäkään vuonna pysy vientikiintiössään. Kiina tuottaa 97 % maailman maametalleista, vaikka sen maametallivarannot kattavat vain runsaan kolmanneksen maailman varannoista. Koska kysyntä maailmalla ylittää Kiinan vientikiintiön, salakuljetuksesta on tullut suuri ongelma Kiinassa. Arviot salakuljetuksesta liikkuvat 10 000 tonnissa, mikä on huomattava määrä kokonaisvientiin nähden. Tarjontavaheen odotetaan kuroutuvan kiinni vuoteen 2013 mennessä, kun länsimaisia kaivoksia saadaan toimintaan. Kiinan tuotannon arvioidaan tällöin laskevan 60 prosenttiin maailman kokonaistuotannosta.

Venäjä

Valtionyriytysten myynnin uutta vaihetta valmistellaan.

Pyrkimys valtionomistuksen vähentämiseen liittyy presidentti Dmitri Medvedevin tavoitteeseen modernisoida talouden rakenteita ja toimintaa sekä supistaa valtion roolia taloudessa. Valtionyriytysten myynnillä halutaan osin paikata federaation budjettivajetta, mutta se ei ole tärkein syy myynteihin. Muun muassa ensimmäisen varapääministerin Igor Shuvalovin mukaan nykyinen valtionkapitalismi on talouden kehityksen este, sillä se pitää yllä korruptiota ja tehottomuutta, vääristää kilpailua eikä kannusta uusien liikeideoiden kehittämiseen tai toteuttamiseen. Valtionyriytysten ja niiden osakkeiden myynti on viime vuosina edennyt hyvin hitaasti. Poikkeuksena on valtion sähköyhtiön RAO UES:n pilkkominen ja myynti vuonna 2008.

Hallitus hyväksyi viime vuoden syksyllä valtionyriytysten myyntiohjelman. Keväällä presidentti antoi hallitukselle tehtäväksi sisällyttää listalle lisää yrityksiä. Uutta on se, että merkittävistä valtionyriytksistä voidaan presidentin mukaan alkaa myydä enemmistöosuuksia, kun viime vuoden ohjelman mukaan myytäisiin vain vähemmistöosuuksia tai valtiolle jäisi ns. kultainen osake, joka takaa veto-oikeuden tärkeissä kysymyksissä. Presidentin tavoite enemmistöosuuksien myynnistä koskee kaikkia muita kuin puolustussektorin ja infrastruktuurialan yrityksiä.

Presidentti on ehdottanut enemmistöosuuden myyntiä öljy-yhtiö Rosneftistä, Venäjän toiseksi suurimmasta pankista VTB:stä ja neljänneksi suurimmasta pankista eli maatalouspankki Rosselhozbankista sekä RusHydro-vesivoimayhtiöstä. Presidentin talousneuvonantaja Arkadi Dvorkovitsh totesi, että valtio voi 3–5 vuodessa myydä VTB-pankin kokonaan ja Rosneftin lukuun ottamatta valtion veto-oikeuden takaavaa osuutta. Muita yrityksiä, joiden osakkeita tarjotaan myyntiin, ovat mm. maan suurin pankki Sberbank, Aeroflot-lentoyhtiö, Sovkomflot-varustamo ja maatalouskoneita vuokraava Rosagroleasing. Dvorkovitshin mukaan muutoksia aiempaan vähemmistöosuuden myyntisuunnitelmaan ei ole luvassa esimerkiksi öljyputkiyhtiö Transneftin osalta, eikä Gazpromin osakkeiden myynnistä ole keskusteltu. Finanssiministeri Aleksei Kudrinin mielestä valtion pitäisi 3–5 vuoden kuluessa myydä kaikki enemmistöosuitensa öljy-, rahoitus-, kuljetus- ja televiestintäalan yhtiöissä. Hallituksen on määrä sopia uudesta myyntilistasta elokuun alkuun mennessä.

Hallitus on valinnut 23 investointipankkia hoitamaan suurten yritysmyyntien käytännön toimet. Investointipankkien joukossa ovat mm. Troika Dialog, JPMorgan ja Merrill Lynch. Investointipankit ovat kevään kuluessa tehneet tarjoukset siitä, mitä hallituksen listalla olevia yrityksiä ne ovat valmiita ottamaan myytäväksi.

Ensimmäisen varapääministerin Igor Shuvalovin mukaan 1990-luvulla tapahtuneen yksityistämisen virheitä ei haluta toistaa. Tuolloin suuret kaivannaissektorin ja teollisuuden yritykset siirtyivät yksityisomistukseen halvalla epämääräisin myyntijärjestelyin.

Viime vuoden myyntiohjelman mukaan federaatio antaisi valtionyriytysten myynnistä 300 mrd. ruplaa (7,5 mrd. euroa) vuodessa, kun presidentin ehdottama laajennettu ohjelma kasvattaisi summan 450 mrd. ruplaan (11,2 mrd. euroon) vuodessa.

Venäjän kilpailukykyisajoitus pysyi muuttumattomana.

Hiljattain julkaistu Venäjän kilpailukykyä koskeva World Economic Forum (WEF) raportti 2011 sijoitti Venäjän 139 maan vertailussa sijalle 63. Sijoitus oli kutakuinkin sama viisi vuotta sitten, nousi selvästi ennen taantumaa ja laski vuosi sitten sijalle 63. Venäjä on tässä vertailussa jäljessä ns. BIC-maista: Kiina oli sijalla 27, Intia sijalla 51 ja Brasilia sijalla 58. Kilpailukykyisimpiä maita olivat vertailussa Sveitsi, Hong Kong ja Singapore.

WEF arvioi kilpailukykyä perustuen 12 ns. pilariin, kuten instituutioihin, infrastruktuuriin, talouden kuntoon, markkinoihin, liiketoimintaan, teknologiaan ja koulutukseen. Pilarit kattavat yhteensä 111 arvioihin tai faktoihin perustuvaa asiakohtaa.

Suurimpina kilpailukykyyn haasteina Venäjällä nähtiin julkiset ja yksityiset instituutiot (118. sija), etenkin valtion harjoittama sääntely, omistusoikeudet ja poliisin luotettavuus, markkinoiden toiminta ja kilpailu (123.), varsinkin kaupan esteet ja tullin toiminta, sekä rahoitusmarkkinat (125.) ja liiketoimintakäytännöt (101.).

Venäjän etuina pidettiin ensisijaisesti sen luonnonvarojen ja koti- ja ulkomarkkinoiden kokoa. Venäjän väestö nähtiin 25:nneksi koulutetuimpana koulutuksen määrän suhteen. Raportin mukaan viimeisen viiden vuoden aikana koulutuksen laatu Venäjällä on kuitenkin heikentynyt, ja sen arvioidaan olevan peruskoulutuksen jälkeisen koulutuksen osalta heikompaa kuin Intiassa ja Kiinassa. Innovaatioiden osalta Venäjän sijaluku oli koko vertailujoukossa kohtalainen (57.) mutta heikompi kuin BIC-maiden sijaluvut.

Venäjä on raportin mukaan melko kilpailukykyinen työmarkkinoiden tehokkuuden suhteen (57. sija). Tässä tarkastelussa Venäjä sijoittui varsin lähelle OECD:n keskiarvoa sekä Brasilian ja Intian yläpuolelle. Venäjän kilpailuetuina nähtiin etenkin irtisanomiskustannukset, jotka suhteessa palkkaan ovat runsaat puolet OECD:n keskimääräisistä, naisten osuus työmarkkinoilla, joka ylitti OECD:n sekä BIC-maiden keskimääräisen, sekä palkat ja tuottavuus, jotka olivat samalla tasolla muiden BIC-maiden keskiarvon kanssa. Raportti toteaa, että tuottavuus Venäjällä on keskimäärin korkeampi kuin esimerkiksi Kiinassa ja Intiassa, mutta näitä maita korkeammat palkat laskevat Venäjän kilpailukykyasemaa.

Kiina

Paikallishallinnon suuri velkataakka luo epävarmuutta ja rajoittaa talouspolitiikan liikkumavaraa. Kansainvälisen rahoituskriisin iskettyä Kiinaan maan hallitus ilmoitti vuoden 2008 marraskuussa 4 000 miljardin juanin elvytyspaketista, jossa keskeisenä elementtinä olivat paikallishallintojen infrastruktuurihankkeet. Nyt investointeihin tarvittujen luottojen takaisinmaksu on nousemassa vakavaksi julkisen talouden ongelmaksi.

Paikallishallinnot perustivat investointiensa rahoittamiseksi erillisiä rahoitusyhtiöitä (LGFV), koska ne eivät lain mukaan saa suoraan lainata pankeista tai arvopaperimarkkinoilta. Kuluvalle viikolla kansallinen tarkastusvirasto (NAO) julkaisi ensimmäisen virallisen tarkastusraportin paikallishallintojen ja niiden rahoitusyhtiöiden velkaantumisesta. Raportin mukaan vuoden 2010 loppuun mennessä paikallisviranomaiset olivat perustaneet 6 576 rahoitusyhtiötä ja paikallishallinnon vastuulla oleva velkamäärä nousi 10 700 miljardiin juaniin (1 200 mrd. €). Maksuräjähtäjä on toistaiseksi muutamalla prosentilla yrityksistä ja lisäksi viitisen prosenttia yrityksistä on ottanut uutta pankkilainaa huolehtiakseen vanhojen lainojen hoidosta. Joissain tapauksissa lainoja oli käytetty määräysten vastaisesti kiinteistö- ja osakemarkkinasijoituksiin.

Tarkastusviraston mukaan paikallishallinnon vastuiden määrä on 27 prosenttia Kiinan viime vuoden BKT:stä. Kiinan keskuspankki arvioi äskettäin lainojen vastaavan noin 35 prosenttia BKT:stä. Runsas vuosi sitten paikallishallintojen velkaongelman esille noston amerikkalaisprofessori Victor Shih selittää (FT 28.6.2011) eron johtuvan siitä, että tarkastusvirasto laskee mukaan vain tiukasti paikallishallinnon itse ottaman tai suoraan takaaman velan. Korkeammat arviot sitä vastoin sisältävät myös paikallishallinnon alaisten yksiköiden omiin nimiinsä ottamat luotot sekä rahoitusyhtiöiden velan, jonka takuuna on paikallishallinnon omistama tonttimaata. Virallisesti julkaisuihin lukuihin perustuen Shih laskee, että paikallishallinnon velan määrä voi nousta yli 20 000 miljardiin juaniin eli 50 prosenttiin BKT:stä. Kun mukaan lasketaan keskushallinnon velka (20 % BKT:stä), arviot Kiinan julkisen velan määrästä suhteessa BKT:hen vaihtelevat tällä hetkellä 50–80 prosentin välillä.

Epävarmuus paikallishallintojen velan määrästä ja maksukyvyystä varjostaa myös pankkisektorin näkymiä, vaikka tilanteen katsotaan vielä olevan hallinnassa ja ongelmien kärjistyvän vasta tulevina vuosina. Luottoluokitukset ja analytiikat pitävät kuitenkin selvänä, että ongelmaluottojen määrä tulee kasvamaan huomattavasti. Erityinen riski on kiinteistösektorin mahdollinen hiljentyminen, sillä huomattava osa paikallishallinnon velasta on määrä maksaa tonttimaasta saaduilla tuloilla.

Keskushallinto joutuu viime kädessä vastaamaan sekä aluehallinnon että omistamiensa pankkien pelastamisesta. Talouspolitiikan kannalta tilanne on ristiriitainen, sillä inflaatio edellyttäisi rahapolitiikan kiristämistä, mikä heikentäisi entisestään paikallishallintojen velanmaksukykyä.

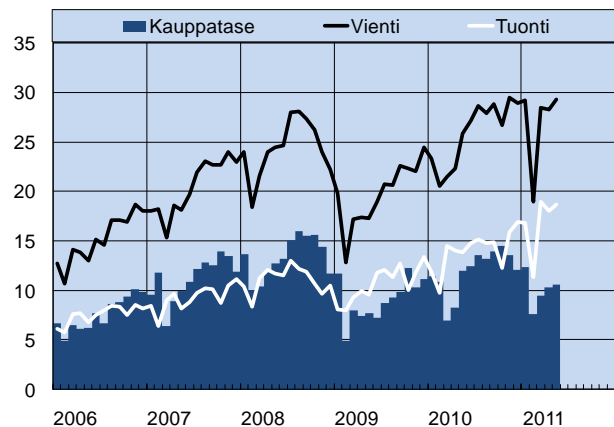
Kiinan julkinen talous on ollut yksi vaikeimmin seurattavista talouden sektoreista ja nyt syntynyt tilanne korostaa tarvetta syvälliseen julkisen talouden reformiin. Lisäksi velkaongelman ratkaisu edellyttää talouden kovan kasvuvauhdin jatkumista myös tulevina vuosina.

Pääministeri Wen Jiabaon Euroopan-vierailu keskittyi kahdenvälisten kauppasuhteiden edistämiseen. Arvolla mitattuna merkittävimmät kauppasopimukset allekirjoitettiin Kiinan ja Saksan välillä koskien mm. autonrakennusalan yhteistyötä ja Kiinan arviolta yli seitsemän miljardin dollarin suurtilausta lentokonevalmistaja Airbusilta. Yhteissummaltaan sopimusten arvon ilmoitettiin nousseen 15 miljardiin dollariin. Wen Jiabao vieraili myös EU:n puheenjohtajamaassa Unkarissa sekä Isossa-Britanniassa.

Euroopan-vierailullaan pääministeri antoi tukensa euroalueen velkakiiriin hoidossa ja vakuutti Kiinan pysyvän Euroopan pitkäaikaisena rahoittajana. Wen lupasi Kiinan tarpeen vaatiessa jatkavan euromaiden valtion velkakirjojen ostoja. Konkreettisia sijoituskohteista tai rahamääräistä ei kuitenkaan annettu tarkempaa tietoa.

Kiina ei julkaise tietoja siitä, miten maan valuuttavarananto on sijoitettu. Investointipankki Standard Charteredin selvityksen mukaan on kuitenkin todennäköistä, että Kiina on viime kuukausien aikana vahvistanut rooliaan Euroopan velkakirjamarkkinoilla ja suhteessa vähentänyt dollariostojaan. Euromääräisten sijoitusten on nähty tarjoavan dollarisijoituksia paremman tuoton sekä mahdollisuuden Kiinalle hajauttaa valuuttavarantoaan. Kiinan yli 3 000 miljardin dollarin valuuttavarannosta arviolta noin neljännes on sijoitettu euromääräisiin kohteisiin. Tästä johtuen vakaa euron arvo on myös Kiinan intresseissä.

Kiinan EU-kauppa, kuukausittain mrd. USD

Lähde: Kiinan tulli, CEIC

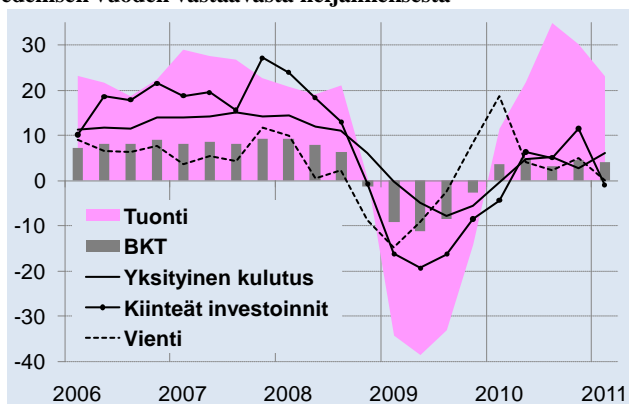
Venäjä

Tilastolaitos julkaisi vuoden ensimmäisen neljänneksen BKT-luvut. Rosstatin mukaan BKT kasvoi runsaat 4 % vuotta aiemmasta. Yksityinen kulutus on lisääntynyt sen verran hyvin, että kasvua vuoden takaa oli 5,7 %. Julkinen kulutus oli jo toisena peräkkäisenä neljänneksenä samalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Viennin määrä oli sama kuin vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä. Investoinnit supistuivat edelleen hieman edellisen vuoden pohjasta. Osaltaan BKT:n kasvua ylläpitikin edelleen huomattava varastojen kasvu.

Taantumaa edeltänyt ja sen jälkeinen asetelma, jossa kysynnän kasvu lisää tuontia paljon nopeammin kuin BKT:tä, säilyi koko lailla ennallaan, sillä tuonnin kasvu vuotta aiemmasta oli 23 %.

Loppukevällä yksityinen kulutus kasvoi alustavien tietojen mukaan edelleen varsin hyvin, vienti ja investoinnit elpyivät, ja tuonnin kasvu jatkui varsin nopeana.

BKT, tuonti ja keskeiset kysyntäerät, määrän %-muutos edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä

Lähde: Rosstat

MICEX ja RTS allekirjoittivat yhdistymissopimuksen.

Venäjän suurimmat pörssit sopivat kaupankäyntiensä yhdistämisestä pitkään jatkuneiden neuvottelujen jälkeen 29.6. allekirjoitetun puitesopimuksen myötä. Yhdistymiseen liittyvät käytännönasiat on tarkoitus saada loppuun vuoden 2012 alkupuolella. Yhdistetyn pörssin osakeanti on suunniteltu vuodelle 2013.

Ennen voimaan astumista sopimus tulee vielä hyväksyttäväksi federaation kilpailuvirastolla (Federal Antimonopoly Service) sekä pörssien osakkaiden erityiskokouksessa, joka on tarkoitus järjestää elokuussa.

RTS:n osakkeiden kokonaisarvo on 34,5 mrd. ruplaa (noin 860 milj. euroa) ja MICEX:n 103,5 mrd. ruplaa (noin 2,6 mrd. euroa). MICEX vastaa noin 70 %:sta Venäjällä käytävästä osakekaupasta. RTS on keskittynyt etenkin johdannaiskauppaan.

MICEX:n ja RTS:n mukaan sopimus merkitsee Venäjän osakemarkkinoille askelta lähemmäksi kohti kansainvälisen finanssikeskuksen luomista. Yhdistetyn pörssin tavoitteena on päästä viiden vuoden sisällä maailman kymmenen suurimman pörssin joukkoon.

Viime viikolla allekirjoitettiin myös muita arvopaperimarkkinoihin liittyviä määräyksiä. Presidentti Dmitri Medvedev antoi määräyksen koskien yhden arvopaperikeskuksen lain hyväksymistä syyskuun alkuun mennessä. Laki yhdestä arvopaperikeskuksesta hyväksyttiin duumassa jo muutama vuosi sitten. Tästä huolimatta viranomaiset eivät ole päässeet sopuun siitä, mikä laitos toimisi arvopaperikeskuksena, ja tähän asti sekä RTS:lla että MICEX:illä on ollut omat keskuksensa. Yksi arvopaperikeskus tehostaisi kaupankäyntiä merkittävästi.

Lisäksi presidentti määräsi poistamaan venäläisyriyten ulkomaisia osakeanteja koskevia rajoituksia. Tähän asti venäläisyhtiöiden osakeannit ulkomailla ovat voineet kattaa enintään 25 % yrityksen osakekannasta. Rajoituksen tarkoituksena on ollut tukea kotimaan osakemarkkinoiden kehitystä. Monet yhtiöt ovat kuitenkin kiertäneet rajoituksen listautumalla ulkomaisiin pörssiin tytäryhtiöiden kautta.

Bank Moskvyy saneeraukseen. Kyseessä on tähän mennessä Venäjän pankkihistorian suurin pankin pelastusoperaatio. Bank Moskvyy oli toukokuussa pääomalla mitattuna Venäjän kuudenneksi suurin pankki.

Venäjän keskuspankki sopi yhdessä finanssiministeriön sekä talletustakuuviraston kanssa pankin elvytysuunnitelmasta. Suunnitelman puitteissa talletustakuuvirasto myöntää Bank Moskvyyille 295 mrd. ruplan (noin 7 mrd. euron) 10-vuotisen lainan 0,51 %:n korolla, joka on huomattavasti alle markkinakoron. Loput 100 mrd. ruplaa (noin 2,5 mrd. euroa) on määrä kerätä pankin suurimmalta omistajalta, VTB-pankilta. Tukipaketin kokoa kuvaa se, että se on arvoltaan vain noin viidenneksen pienempi kuin Venäjän toiseksi suurimman pankin VTB:n kokonaispääoma.

Lisäksi avustusehtona on, että VTB kasvattaa osuuttaan pankin omistuksessa nykyisestä 46 prosentista 75 prosenttiin. Pääosin valtio-omisteinen VTB-pankki osti Bank Moskvyn määräysvaltaan oikeuttavan omistusosuuden kuluvan vuoden alussa Moskovan kaupungilta.

Ongelmaluottojen todellisesta suuruudesta on esitetty erilaisia arvioita. Finanssiministeri Aleksei Kudrin arvioi, että pankissa paljastuneiden ongelmaluottojen arvo on noin 250 mrd. ruplaa (runsas 6 mrd. euroa), joka muodostaa noin kolmanneksen pankin koko lainakannasta. Toukokuun 2011 lopussa lainakanta oli noin 740 mrd. ruplaa.

Bank Moskvyn mukaan ongelmat lainoissa johtuvat pankin edellisen johdon huolimattomista toimista. Sisäministeriön tutkintakomitea selvittää parhaillaan pankin entisen johtajan Andrei Borodin osuutta tapahtuneeseen.

Kiina

Kiina jatkoi koronnostoja. Kiinan keskuspankki nosti torstaista 7.7. alkaen keskeisiä viitekorkojaan 0,25 prosenttiyksiköllä. Vuoden mittaisten talletusten viitekorko on korotuksen jälkeen 3,5 % ja lainakorko 6,56 %. Koronnosto oli kolmas kuluvana vuonna, minkä lisäksi keskuspankki on kiristänyt rahapolitiikkaa nostamalla pankkien varantoveltoitetta kuusi kertaa. Markkinakorot ovat heinäkuun alussa olleet selvästi kesäkuun alkupuolta korkeammalla.

Koronnosto oli pitkälle odotettu, sillä inflaation uskotaan kesäkuussa vielä kiihtyneen toukokuun 5,5 prosentista. Jatkon osalta markkinatoimijoiden näkemykset rahapolitiikan kiristämistarpeesta sen sijaan menevät ristiin. Poliitiikan kiristämisen jatkamiseen uskovat painottavat sitä, että talletuskorot ovat reaalisesti negatiiviset eikä vielä ole riittävän vahvoja merkkejä inflaation taitumisesta. Toisen näkemyksen mukaan taas talouden kasvuvauhdin hidastuminen hillitsee hintapaineita, joten kiinalaispäättäjät eivät jatkossa halua riskeerata kasvua uusilla kiristämistoimilla.

Tuotannon kehitystä ennakoivien ostopääällikköindeksien perusteella teollisuuden ja palveluiden tuotannon kasvuvauhti hidastui kesäkuussa aikaisemmista kuukausista. Kasvun hidastuminen sinällään on odotettua ja talouden epätasapainojen hillinnän kannalta toivottavaa. Epäilyt paikallishallintojen kyvystä suoriutua viime vuosina ottamistaan valtavista veloista yhdistettynä hidastuvaan kasvuun ovat kuitenkin viimeisen kuukauden aikana lisänneet Kiinan taloustilanteeseen kohdistuvaa epävarmuutta.

Kiinan suorat sijoitukset ulkomaille jatkavat vahvaa kasvua; suorien sijoitusten virta Kiinaan on hidastunut. Kiina on tehnyt alkuvuonna vilkkaammin sijoituksia ulkomaille kuin viime vuonna. Kiina sijoitti tammi-toukokuussa ulkomaille 20 miljardin dollarin arvosta, kun viime vuoden tammi-kesäkuussa sijoitusten arvo oli 18 miljardia dollaria. Rahoitussektorin sijoitukset eivät sisällä edellä mainittuun lukuun. Sektorikohtaiset luvut julkaitaan kerran vuodessa. Viime vuonna Kiinan tärkeimpiä sijoituskohteita olivat mm. palvelusektori, kaivosala, tehdasteollisuus ja vähittäiskauppa. Raaka-aineiden saatavuus ja teknologian hankkiminen ovat olleet Kiinan ulkomaisien sijoitusten pääajureita.

Viime vuoden osalta maakohtaisia lukuja ei ole saatavilla. Vuonna 2009 kiinalaisten investoinneista noin 75 % suuntautui Aasiaan ja Tyynenmeren alueelle, 13 % Latinalaiseen Amerikkaan ja 6 % Eurooppaan. Pohjois-Amerikan ja Afrikan osuudet olivat noin 3 %.

Kiinaan tehtyjen suorien sijoitusten lähtömaana Hongkong on ylivoimainen noin 55 prosentin osuudellaan, ja Aasian merkitystä korostavat vielä Singapore (osuus 5 %), Japani (3 %), Korea (3 %) ja Taiwan (2 %). EU:n osuus on

noin 6 % ja Yhdysvaltojen 3 %. Tammi-toukokuussa suoria sijoituksia tehtiin Kiinaan 48 miljardin dollarin arvosta, 23 % enemmän kuin viime vuonna. Tästä huolimatta sijoitusten virta Kiinaan on hidastunut maaliskuusta lähtien. Yhdysvaltojen suorien sijoitusten arvo laski lähes 30 % tammi-toukokuussa, mikä saattaa heijastella Yhdysvaltojen talouden elpymisen hidastumista. Euroopan velkakriisi ei näytä vaikuttaneen suurimpien EU-maiden Kiinaan tehtyihin suoriin sijoituksiin. Japanin luonnonkatastrofista huolimatta Japanin investoinnit Kiinaan kasvoivat 56 %.

Arvoltaan mitattuna suoria sijoituksia Kiinaan tehtiin tammi-toukokuussa eniten teollisuustuotantoon (osuus 40 %) ja kiinteistöihin (20 %). Suorien sijoitusten kasvua koettiin eniten kaivostoiminnassa (kasvua viime vuodesta 145 %), kuljetus-, varastointi- ja postipalveluissa (86 %) sekä pankki- ja vakuutusaloilla (54 %). Nämä kuitenkin kattavat vain 5 prosentin osuuden suorista sijoituksista.

Kiinan kommunistinen puolue täytti 90 vuotta. Juhlailaisuus pidettiin 1. heinäkuuta Pekingissä, jonne osallistui tuhansia puolueen johtajia ja jäseniä. Presidentti Hu Jintao varoitti juhlapuheessaan korruption olevan vakava ongelma puolueen sisällä ja sen syövä kansalaisten luottamusta puolueeseen. Kiinan keskuspankki arvioi hiljattain tuhansien valtion virkamiesten varastaneen yli 120 miljardia dollaria vuosien 1995 ja 2008 välisenä aikana.

Kiinan kommunistinen puolue on 80 miljoonalla jäsenmäärällä maailman suurin poliittinen puolue. Puolueen jäsenyys ei merkitse ainoastaan ideologian kannatusta, vaan puoluekirja tarjoaa parempia uramahdollisuuksia ja pääsyä Kiinan hallitsevaan eliittiin. Puolueen mukaan 31 % jäsenistä työskenteli viime vuonna valtion virastoissa tai yrityksissä. Suurin osa puolueen jäsenistä on iäkkäitä, vain neljännes puolueen jäsenistä on alle 35-vuotiaita. Puoluejäsenyyden merkitystä kuvaa suuri hakijamäärä. Hakijoita oli viime vuonna 21 miljoonaa, joista ainoastaan 10 % hyväksyttiin. Hakijoilta edellytetään suosituksia nykyisiltä puolueen jäseniltä ja esimiehiltään osoittamaan uskollisuutta puolueelle ja hyvää käytöstä. Hakijoiden täytyy myös kirjoittaa essee puolueen tukemisesta.

Yksipuoluejärjestelmä ja markkinatalous ovat hankala yhtälö. Talouskasvun myötä puolue on kokenut kasvuki-puta. Korruption lisäksi talousuudistukset ovat siirtäneet asteittain valtaa pois keskushallinnolta. Kysyntä poliittisille reformeille on kasvanut ja puolueen sisällä kuohuttaa ideologinen kilpailu puolueen tulevaisuudesta. Puolueen liberaalimpien jäsenten mielestä kasvaneet sosiaaliset ongelmat kertovat tarpeesta poliittisille reformeille. Jäsenet ruohonjuuritasolla ovat painostaneet puoluetta puhumaan puolueen sisäisen demokratian kasvattamisesta. Vuosijuhlien lähestyessä poliittinen ote on kuitenkin tiukentunut. Esimerkiksi yli sata aktivistia on pidätetty ja Chongqingin kommunistipuolueen johtaja Bo Xilai on herättänyt huomiota maolaisella propagandallaan.

Venäjä

Valtion budjettimenoja lisätään lähivuosina. Hallitus käsitteli 7.7. budjetin linjauksia vuosille 2012–2014. Tässä vaiheessa jo hyvin yksityiskohtaisten linjausten mukaan *federatiion* budjettimenot kasvavat vuosina 2012–2013 nimellisesti runsaat 10 % vuodessa ja reaalisesti 4,4 % vuodessa eli hieman BKT:tä nopeammin. Kuluvaan vuoden menojen reaalisesti kasvaksi ennakoitaan yli 2 %. Vielä viime joulukuussa hyväksytyssä budjetissa menojen ennakointiin vähenevän reaalisesti tänä ja ensi vuonna ja kasvavan pari prosenttia vuonna 2013.

Muutoksen taustalla ovat ennen kaikkea valtion parantunut tulokehitys sekä nykyisten linjausten arviot tilanteen pysymisestä hyvänä lähivuosien aikana. Tuloarviota on nostanut lähinnä oletus öljyn hinnasta, joka on 93–95 dollaria (Urals-öljy) vuosille 2012–2013. Joulukuussa hyväksytyssä budjetissa oletus oli alle 80 dollaria. Tuloja lisäävät myös kaavailut veronkorotukset, etenkin kaasun tuotantoveron nousu. Joulukuun budjetin arvioihin verrattuna tuloja vähentävästi vaikuttavat BKT:n kasvuennusteen pieni aleneminen (3,5 % vuonna 2012 ja 4,2 % vuonna 2013) sekä vahvempi arvio ruplan kurssista (mikä pienentää tullituloja). Lisäksi yritysten sosiaaliverot laskevat (ks. [Viikkokatsaus 25/2011](#)).

Vaikka menot kasvavat, federatiion budjettivajeen odotetaan parantuneen tulokehityksen ansiosta olevan hieman joulukuun budjetin arviota pienempi sekä nimellisesti että suhteessa BKT:hen – 2,7 % vuosina 2012–2013. Vaje on kuitenkin suurempi kuin tälle vuodelle ennakoitu runsas prosentti BKT:stä. Pääministeri Vladimir Putin ja finanssiministeri Aleksei Kudrin ovat kevään mittaan painottaneet tavoitetta saada budjetti tasapainoon vuoteen 2015 mennessä, ja Putin totesi myös hallituksen kokouksessa, että linjaa kohti vajeetonta budjettia on ehdottomasti jatkettava. Toisaalta budjettilinjausten mukaan vuonna 2014 vaje on yli 2 % BKT:stä, vaikka menojen reaalinen kasvu on enää 1,4 %. Linjausten menoilla budjettitasapaino vuosina 2012–2014 edellyttäisi noin 125 dollarin öljyn hintaa.

Federatiion budjettimenojen rakenteeseen (ml. menoluokkiin merkityt varojen siirrot alueiden budjetteihin) on tulossa muutoksia. Puolustuksen, sisäisen turvallisuuden ja järjestyksen sekä velkojen korkomenojen nopea reaalinen kasvu jatkuu. Menot koulutukseen, terveydenhoitoon, asuntosektorille, elinkeinoelämän tukemiseen sekä hallintoon supistuvat reaalisesti, joskin niille saatetaan jatkossa kohdistaa budjettilinjauksissa toistaiseksi kohdistamattomia vuosien 2013–2014 menoeriä.

Myös koko julkisen talouden menojen odotetaan budjettilinjauksissa kasvavan reaalisesti yli 4 prosentin vuositahtiin vuosina 2012–2013. Kuitenkin alueiden ja kuntien budjettimenojen arvioidaan pysyvän reaalisesti laman aikana laskeneella tasolla, sillä varojen siirtoja federatiion budjetista alueille leikataan. Alueiden ja kuntien osuuden

julkisen talouden menoista odotetaan supistuvan kohti 30 prosenttia. Puolustuksen ja turvallisuuden ohella julkisen talouden menoissa kasvaa sosiaalimenojen osuus, sillä valtion sosiaalirahastojen menojen kasvu jatkuu huomattavan nopeana. Niiden osuus julkisen talouden menoista nousee yli 30 prosenttiin. Eläkkeiden nimelliskorotusten suunnitellaan olevan noin 10 % vuodessa.

Vaihtotaseen ylijäämä edelleen runsas. Venäjän vaihtotaseen ylijäämä oli keskuspankin alustavien maksutasetietojen mukaan vuoden ensimmäisellä puoliskolla lähes 58 mrd. dollaria eli noin 6,5 % BKT:stä. Myös vuoden toisella neljänneksellä vaihtotase näytti runsasta ylijäämää.

Vaikka tuonti Venäjälle on kasvanut nopeasti, mittavat vientitulot aikaansaiivat ensimmäisellä vuosipuoliskolla huippuvuoden 2008 veroisen yli 100 mrd. dollarin tavara-kaupan ylijäämän. Palvelujen kaupan alijäämä on viime vuosien aikana syventynyt vähitellen ja oli 15 mrd. dollaria. Myös ns. tuotannontekijäkorvausten alijäämä, joka koostuu lähinnä osingoista ja luottojen koroista sekä kotimaan ulkopuolella saaduista palkoista, on jatkuvasti kasvanut; se nousi lähes 28 mrd. dollariin (yli 3 % BKT:stä).

Öljyn ja Venäjän muiden perusvientihyödykkeiden – polttoöljyjen, maakaasun ja metallien – korkeiden hintojen siivittäminä vientitulot nousivat vuoden ensipuoliskolla ennätyslukemiin kasvettuaan neljäsosalla vuoden takaa. Öljyn, polttoöljyjen ja kaasun osuus tavara- ja palveluvientituloista säilyi 60 prosentissa. Tavara- ja palvelutuonnin arvo kasvoi vuoden takaa noin 35 % niin ensimmäisellä kuin toisella neljänneksellä.

Venäjän ja Kazakstanin rajalla tullivalvonta loppui

1.7. Valvonnan poistuminen on askel Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliiton muodostamisessa ja merkitsee tullivalvonnan siirtymistä tulliliiton ulkorajoille. Liikenteen valvonta Venäjän ja Kazakstanin rajalla säilyy. Venäjän ja Valko-Venäjän rajalta poistuivat Venäjän tullikomitean mukaan jäljellä olleet yksittäiset kolmansista maista peräisin olevien tavaroiden kauttakulun valvontatoimet niin ikään 1.7. alkaen. Liikenteen valvonta Venäjän ja Valko-Venäjän rajalla lopetettiin keuhkolla.

Tulliliiton keskinäinen kauppa muodostuu luonnollisesti valtaosin Venäjän ja kahden muun jäsenmaan välisestä kaupasta. Venäjän osuus Valko-Venäjän ulkomaankaupasta on noin 45 % ja Kazakstanin ulkomaankaupasta vajaa viidesosa. Valko-Venäjän ja Kazakstanin välisen kaupan osuus on noin prosentti Valko-Venäjän ulkomaankaupasta ja puolisen prosenttia Kazakstanin ulkomaankaupasta. Venäjän ulkomaankaupassa Valko-Venäjän osuus on 4–5 % ja Kazakstanin osuus 2–3 %.

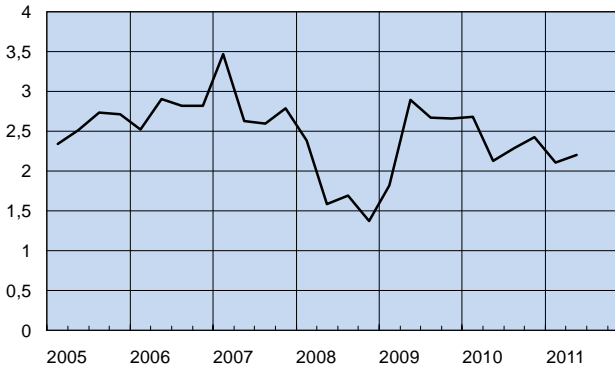
Pääministeri Vladimir Putin totesi, että tulliliiton jäsenmaat jatkavat WTO-liittymisneuvottelujaan ja mielessä ovat tullitroikan vapaakauppaneuvottelut EU:n kanssa. Euroopan vapaakauppajärjestön (EFTA) jäsenmaiden kanssa Venäjä, Valko-Venäjä ja Kazakstan aloittivat tavaroiden vapaakauppaneuvottelut tammikuussa.

Kiina

Talous kasvaa edelleen vahvasti Kiinassa. BKT oli toisella neljänneksellä 9,5 prosenttia vuoden takaista suu-rempi, kun hintojen muutokset huomioidaan. Talouskasvu on ennusteiden mukaisesti hieman hidastunut elvytysvuosista 2009–2010, jolloin kasvuvauhti kohosi toiselle kymmenelle. Tämä johtuu rahapolitiikan jo yli vuoden jatkuneesta kiristämisestä, jolla pyritään inflaation hillintään. Onkin pieni yllätys, että BKT:n neljännesvuosikasvu (2,2 %) hieman kiihtyi toisella neljänneksellä ensimmäiseen neljännekseen (2,1 %) verrattuna.

Myös teollisuustuotannon, vähittäiskaupan ja keskeisten laina- ja raha-aggregaattien kasvu, sekä kauppataaseen ylijäämä ylittivät kesäkuussa hieman odotukset. Kiinan vahvat talousluvut riemastuttivat pörssiissä, joissa kurssit nousivat Euroopan velkakriisin aiheuttamasta aallonpohjasta.

BKT:n reaalin vuosikasvu, % -muutos edellisestä neljänneksestä (kausitasoitettu)

Lähteet: Kiinan tilastovirasto, BOFIT

Kuluttajahintojen nousu kiihtyi kesäkuussa yllättäen 6,4 prosenttiin, kun virallinen tavoite kuluvalle vuodelle on 4 prosenttia. Takapakkia inflaation vastaisessa taistelussa on selitetty elintarvikkeiden tuotantoa vaivanneilla poikkeustekijöillä. Elintarvikkeiden hinnat nousivat 14,4 prosenttia viime vuodesta. Kuivan talven myötä vihannesten hinnat ovat kallistuneet lähes puolella ja sinikorvaepidemian vaivaamien sikojen liha vielä tätäkin enemmän. Sianlihan tuotanto jäi ensimmäisellä vuosipuoliskolla puolisen prosenttia edellisvuotta pienemmäksi.

Kiinan inflaatio-ongelman taustalla on kuitenkin myös muita kuin elintarviketuotantoon liittyviä poikkeustekijöitä. Esimerkiksi vaatteiden sekä kodinkoneiden hintojen nousu on kiihtynyt selvästi alkuvuoden aikana. Uusimpien tuotanto- ja inflaatiolukujen valossa näyttääkin edelleen todennäköiseltä, että rahapolitiikan kiristäminen jatkuu myös jälkimmäisellä vuosipuoliskolla.

Kiina leikkaa henkilötuloveroa ja tiukentaa progressiota. Kiinan kansankongressin pysyvä komitea päätti 30. kesäkuuta nostaa verottoman kuukausitulorajan 2 000 juanista (\$ 309) 3 500 juaniin (\$ 541). Samalla tuloveroasteikkoa pienennettiin yhdeksästä luokasta seitsemään luokkaan. Tuloverouudistus, jonka tavoitteena on kasvat-
taa yksityistä kulutusta ja kaventaa tuloeroja, toteutettiin osana hallituksen viisivuotissuunnitelmaa.

Verouudistuksen astuessa voimaan 1. syyskuuta alhaisin tulovero laskee 5 prosentista 3 prosenttiin. Tämä helpottaa verotaakkaa pienituloisten osalta, joita korkea inflaatio on rasittanut eniten. Samalla tuloverotuksen progressio kiristyy. Henkilöt, joiden bruttopalkka kuukaudessa ylittää 38 600 juania (\$6 000), maksavat jatkossa aiempaa korkeampaa tuloveroa.

Tuloverolain alaisuuteen ei kuulu suurin osa Kiinan saadoista miljoonista maanviljelijöistä, joihin sovelletaan toista verolakia. Kiinassa tuloverolaki koskettaa 300 miljoonaa kaupunkilaistyöntekijää, joiden osuus koko maan työväestöstä on 40 prosenttia. Uudistuksen myötä tuloveron maksajien määrä supistuu 84 miljoonasta 24 miljoonaan (28 prosentista 8 prosenttiin kaupunkilaistyöntekijöistä). Tuloverouudistuksessa valtio menettää 160 miljardia juania vuosittain, eli noin kolmanneksen viime vuoden henkilötuloverotuksen tuloista. Valtion kokonaisverotuloissa menetys on vain pari prosenttia.

Puolustusmenot kolminkertaistuivat vuosikymmenessä; aseiden tuonti on vähentynyt. Tukholman kansainvälisen rauhantutkimuslaitoksen SIPRIn mukaan tavanomaisten aseiden tuonti Kiinaan puolittui vuosina 2006–2010 edelliseen viiden vuoden jaksoon verrattuna. Samalla Intia ohitti Kiinan suurimpana tavanomaisten aseiden tuojana. Intian ja Kiinan yhteenlaskettu osuus maailman asetuonnista on kuudennes.

Aseiden vienti Kiinasta on kasvanut viime vuosina, mikä viittaisi Kiinan oman asetuotannon kasvuun. Suurimmat tavanomaisten aseiden tuottajamaat ovat edelleen Yhdysvallat ja Venäjä, joiden yhteenlaskettu osuus maailman asevientistä on 53 prosenttia.

SIPRIn arvion mukaan Kiinan puolustusmenot ovat kolminkertaistuneet kymmenen vuoden aikana. Kiina on kuitenkin vielä kaukana Yhdysvalloista; Kiinan osuus koko maailman puolustusmenoista oli viime vuonna 7 prosenttia Yhdysvaltojen osuuden ollessa yli 40 prosenttia. Puolustusmenojen osuus Kiinan BKT:sta on pysytellyt kansainvälisen keskiarvon alapuolella parissa prosenttiyksikössä, kun suhdeluku Yhdysvalloissa on yli 4 prosenttia.

Puolustusvoimien modernisaatioita korostetaan myös Kiinan uudessa viisivuotissuunnitelmassa, ja puolustuksen määrärahoja korotettiin 12,6 prosenttia vuoden 2011 budjetissa. Viime aikoina on uutisoitu mm. Kiinan tiedustelusatelliittien, lentotukialuksen ja ohjustentorjuntajärjestelmän nopeasta kehityksestä.

Venäjä

Talouden alkuvuosi tasainen; investointien kiihtymistä odotetaan edelleen. Teollisuustuotanto kasvoi tammi-kesäkuussa runsaat 5 % vuotta aiemmasta. Teollisuustuotannon alueristä kaivannaisteollisuuden (ml. öljyn ja kaasun tuotanto) kasvu oli vajaat 3 % ja tehdasteollisuuden 8 %. Sähkö-, kaasu- ja vesihuollossa tuotanto pysyi suunnilleen viimevuotisella tasolla.

Sekä raakaöljyn että kivihiilen tuotanto lisääntyi prosentin ja maakaasun 5 %. Raakaöljyn tuotannon kasvua rajoittaa täyskäytössä oleva tuotantokapasiteetti, kun taas maakaasun tuotantomäärät riippuvat tällä hetkellä kysynnän kehityksestä.

Koneiden ja laitteiden tuotanto kasvoi 12 %, sähkö- ja elektronisten laitteiden tuotanto 7 % ja kuljetusvälineiden tuotanto peräti 35 %. Osa nopeasta kasvusta johtuu viime vuoden vielä matalasta vertailupohjasta. Kasvun ehdoton johtaja olivat henkilöautot, joita tuotettiin 77 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Henkilöautojen tuotannon lisäykseen ovat osaltaan vaikuttaneet kotimaista kysyntää tukenut vanhojen autojen vaihto-ohjelma ja vuonna 2009 voimaan astunut tuontitullien huomattava korotus, joka käytännössä lopetti käytettyjen autojen tuonnin.

Rakentaminen on edelleen kehittynyt hitaasti. Alkuvuonna se oli vain prosentin suurempi kuin viime vuoden vastaavaan aikaan, ja asuntotuotanto jopa väheni 4 %. Asuntotuotannon supistuminen jatkuu jo kolmatta peräkkäistä vuotta.

Investointien kehitys on taantuman jälkeen ollut epätaisaista ja odotettua hitaampaa. Investoinnit kääntyivät kuluvan vuoden toisella neljänneksellä jälleen kasvuun ensimmäisen neljänneksen vähenemisen jälkeen ja olivat alkuvuonna 3 % suuremmat kuin vuotta aiemmin.

Kulutus on jo pitkään ollut investointeja tärkeämpi kotimaisen kysynnän ylläpitäjä. Kulutuskysyntää kuvaava vähittäiskaupan myynti lisääntyi alkuvuonna 5 %. Kulutuskysyntä pohjaa osin reaali-palkkojen nousuun, joskaan nousu ei ole ollut yhtä nopeaa kuin ennen taantumaa, jolloin reaali-palkat nousivat yli 10 % vuodessa. Kesäkuussa reaali-palkat olivat 4 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Tilastoitettu keskipalkka oli kesäkuussa 24 601 ruplaa eli 620 euroa.

Työttömyys on vähentynyt taantuman jälkeen tasaisesti ja kesäkuussa työttömyysaste oli 6,1 %, mikä on alin arvo sitten vuoden 2008 elokuun.

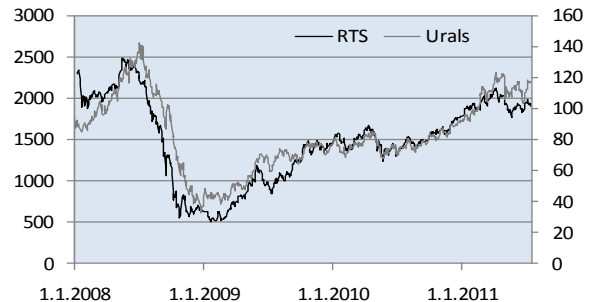
Alkuvuoden inflaatiovauhti vakaa. Kuluttajahintainflaatio on pysynyt koko alkuvuoden nopeana 9,5 prosentin tuntumassa. Kesäkuussa inflaatio hidastui hieman 9,4 prosenttiin. Elintarvikkeet olivat kesäkuussa 12,5 % kalliimpia kuin vuotta aiemmin, muut tavarat kallistuivat 6,6 % ja palvelut 8,8 %. Asumiseen liittyvät kustannukset kuten vuokrat sekä energia- ja lämmityskulut nousivat edelleen nopeasti, 11,1 %.

Heinäkuussa inflaatio on hidastunut, mikä pääosin johtuu elintarvikkeiden maailmanlaajuisen hintakehityksen rauhoittumisesta ja elintarvikkeiden kausiluontoisesta halpenemisesta.

Venäjän pörssi kehitys seuraa maailmantalouden trendejä. Moskovan RTS-pörssin kurssit ovat alkuvuonna kehittyneet suurin piirtein samalla tavalla kuin muiden maiden pörssikurssit, joskin vaihtelut ovat olleet voimakkaita.

Venäjän pörssikurssit noudattelevat yleensä raakaöljyn maailmanmarkkinahintojen kehitystä. Kurssit nousivat taantuman jälkeiseen huippuunsa huhtikuussa, kun venäläisen Urals-raakaöljyn hinta hetkellisesti ylitti 120 dollaria tynnyriltä. Siitä kurssit ovat laskeneet yhdessä muiden maiden pörssikurssien kanssa. Laskuun ovat vaikuttaneet kansainvälisen talouskehityksen epävarmuudet.

RTS-indeksi (vasen akseli) ja Urals-öljyn hinta, \$/tynnyri (oikea akseli)

Lähde: RTS, Bloomberg

Sberbankin toiminta laajenee Keski- ja Itä-Euroopaan. Venäjän suurin pankki, valtion pääosin omistama Sberbank sopi viime viikolla itävaltalaisen Volksbankin kanssa tämän kansainvälisen yksikön Volksbank Internationalin (VBI) ostamisesta. Lopullinen sopimus solmitaan heinäkuun aikana, ja kaupan on tarkoitus toteutua kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Kauppa koskee VBI:n lähes 400 toimipistettä kahdeksassa Keski- ja Itä-Euroopan maassa. VBI palvelee pääosin kotitalouksia ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Emo-pankki Volksbank on yksi niistä Euroopan pankeista, jotka reputtivat viime viikolla julkistetuissa stressitesteissä. Volksbank aikoo käyttää VBI:n myynnistä saamansa tulot pääomansa korottamiseen.

Sberbankin toimitusjohtajan German Grefin mukaan kauppa on ensimmäinen askel Sberbankin kansainvälistymisstrategian tiellä. Pankin on vuoteen 2014 mennessä määrä saada 5–7 % liikevoitostaan ulkomaantoiminnoista Keski- ja Itä-Euroopan sekä IVY-alueen toimintojen kasvun seurauksena. Tavoitteena on myös laajentua asteittain Kiinan ja Intian markkinoille. Tällä hetkellä Sberbankilla on tytäryhtiöt Kazakstanissa, Ukrainassa ja Valko-Venäjällä ja sivuliike Intiassa.

Kiina

Kiristynyt rahapolitiikka näkyi alkuvuonna tuonnin kasvun hidastumisena. Kesäkuussa tuonnin kasvussa nähtiin suurin hidastuminen 20 kuukauteen. Vauhti hidastui 19 prosenttiin viime vuoden vastaavasta ajasta, kun se toukokuussa oli 28 %. Ensimmäisen puolen vuoden tuonnin arvo oli 829 mrd. dollaria. Kasvua viime vuoden vastaavasta ajasta oli 28 %, mikä selittyi alkuvuoden korkeilla raaka-ainehinnoilla.

Tuontia helpottaakseen Kiina alensi heinäkuun alussa 33 hyödykkeen tuontitulleja. Suurin osa alennuksista koskee energiaa ja raaka-aineita sekä tekstiilejä. Bensiiniin ja öljyn tullit alennettiin 1 prosenttiin ja dieselin ja lentopolttoaineen tullit poistettiin kokonaan.

Myös viennin kasvu hidastui kesäkuussa hieman. Vienti oli 18 % suurempi kuin viime vuoden kesäkuussa. Tammi-kesäkuussa viennin arvo kasvoi 24 % viime vuodesta ja oli 874 mrd. dollaria. Vienti kehittyviin maihin oli vahvaa, kun taas Yhdysvaltoihin ja EU-alueelle suuntautuvan viennin kasvu hidastui edelleen. Heikon tuonnin ja kotimaisen kysynnän seurauksena kauppataseen ylijäämä paisui kesäkuussa 22 mrd. dollariin, kun se toukokuussa oli 13 mrd. Ensimmäisen puolen vuoden ylijäämä pieneni 18 % viime vuodesta ja oli 45 mrd. dollaria.

Kiinan kauppakumppanien murheena ovat Kiinan asettamat useiden metallien vientirajoitukset. Yhdysvaltojen, EU:n ja Meksikon vuonna 2009 tekemä valitus Maailman kauppajärjestölle tiettyjen raaka-aineiden vientirajoituksista sai lopulta päätöksen valittajien hyväksi 5. heinäkuuta. Valitus koski mm. bauksiittia, magnesiumia ja sinkkiä, joiden johtava tuottaja Kiina on. WTO:n päätös lisää painetta Kiinan maametallien vientirajoitusten hollentämiseksi. Kiina onkin päättänyt kaksinkertaistaa joidenkin maametallien vientikiintiöt tämän vuoden jälkipuoliskolla. Kiintiöiden kasvu ei kuitenkaan helpota tilannetta merkittävästi, sillä vientikiintiön piiriin luettavien metalliseosten määrää lisättiin toukokuussa.

Kiinan ja Pohjois-Korean välinen kauppa kasvoi vuonna 2010 lähes kolmanneksella. Kaupan arvo oli 3,5 mrd. dollaria. Kiinan rooli eristyneen Pohjois-Korean kumppanina on entisestään korostunut Koreoiden välisten suhteiden tulehduttua. Etelä-Korea tiukensi kauppapakotteita pohjoisnaapuriaan kohtaan viime vuonna sen upotettua etelänaapurinsa sota-alueen ja tulitettua tykistöllään Yeonpyeongin saarta. Pakotteiden myötä Koreoiden välinen kauppa on pienentynyt noin 15 % 1,7 mrd. dollariin.

Pohjois-Korean edellytykset käydä ulkomaankauppaa ovat rajalliset monestakin syystä. Maan tuotanto ja maksukyky ovat heikolla tolalla. YK on asettanut Pohjois-Korean luksustavaroiden ja aseiden kauppakieltoon, ja Yhdysvallat sekä Japani ovat kieltäneet kaupan Pohjois-Korean kanssa käytännössä kokonaan. Yhdysvallat rankai-

si huhtikuussa pohjois-korealaista DongBang pankkia osallisuudesta Pohjois-Korean ja Iranin välisiin asekauppoihin.

Kiina on sitoutunut noudattamaan YK:n Pohjois-Korealle asettamia pakotteita. Virallisten tilastojen mukaan Kiinan tuonti Pohjois-Koreasta koostuu suurelta osin hiilestä ja rautamalmista. Kiina vienee Pohjois-Koreaan suurimman osan sen tarvitsemista raaka-aineista, energias- ta ja teollisuustuotteista. Lehtitietojen mukaan kiinalaiset yritykset ovat myös rahoittaneet pohjoiskorealaisia kohteita kuten siltoja ja satamarakennelmia. Pohjois-Korea kärsii laajasta nälänhädästä, jonka lievittämiseksi YK käynnisti kesäkuussa hätäohjelman.

Uutena elementtinä maiden välisessä yhteistyössä Kiina ja Pohjois-Korea perustivat kesäkuussa kolme erityistalousaluetta Pohjois-Koreaan. Kiinan virallisen tiedonannon mukaan yhteisymmärrys olisi saavutettu Rasonin alueelle sekä Hwanggumphyonin ja Wihwan saarille sijoituvista erityistalousalueista. Alueet sijaitsevat Pohjois-Korean pohjoisosassa lähellä Kiinan rajaa. Pohjois- ja Etelä-Korea tekevät jo teollisuusyhteistyötä Kaesongin erityistalousalueella lähellä maiden välistä rajaa.

Kiinalaisten ulkomaanmatkailu kasvussa. Kiinan tilastoviranomaisten mukaan 57 milj. kiinalaista matkusti vuonna 2010 ulkomaille. Määrä kasvoi viidenneksellä edellisvuodesta. Matkailun tuorein maakohde on saatavilla vuodesta 2009, jolloin 85 % kiinalaisten ulkomaanmatkoista suuntautui Aasiaan. Suosituimmat kohteet olivat Hong Kong ja Macao, jonne kohdistui 70 % kiinalaisten ulkomaanmatkoista. Viiden suosituimman matkakohteen joukkoon mahtuivat lisäksi Japani (3 %), Korea (3 %) sekä Taiwan (2 %), jonne matkustus sallittiin vasta vuonna 2008.

Boston Consulting Groupin (BCG) kiinalaisten matkailua koskevan raportin mukaan kiinalaiset turistit ovat yhdysvaltalaisiin turisteihin verrattuna keskimäärin nuorempia ja matkustavat mieluummin ystävien kuin perheen kanssa. Kiinalaiset käyttävät matkanjärjestäjiä ulkomaanmatkoilla sekä viisumien järjestämisen että kohdemaan kulttuurierojen takia. BCG:n mukaan puolet kiinalaisten turistien rahankäytöstä kohdistuu ulkomaille ostosten tekemiseen, kun länsimaiset turistit panostavat asumiseen ja ruokailuun.

Erilaiset kulutustottumukset selittyvät osittain kulttuurieroilla; lahjojen antaminen on Kiinassa tärkeää, ja kiinalaisten lähteiden mukaan ostosten teko on kiinalaisille yksi tärkeimmistä syistä matkustaa ulkomaille. Kiinalaiset ostavat paljon luksustuotteita Hong Kongista ja Macaosta, sillä luksustuotteet ovat korkeiden tuontiverojen takia Kiinassa huomattavasti kalliimpia. Esimerkiksi Ranskassa ja Iso-Britanniassa kiinalaiset turistit ovat jo tärkeä luksus- tuotteiden ostajaryhmä. Kiinalaisessa mediassa on viime aikoina uutisoitu suunnitelmista keventää luksus- tuotteiden tuontiveroja kotimaisen kysynnän lisäämiseksi.

Venäjä

Talletustakuuvirasto maksaa historiansa suurimmat korvaukset. Keskuspankki peruutti viime viikolla AMT Bank -pankin toimiluvan väärinkäytösten takia. Pankki sijoitti varoja suuririskisiin kohteisiin eikä muodostanut riittäviä reservejä tappioiden varalta peitellessä kirjanpidossa todellista tilannetta. Konkreettinen syy toimiluvan peruuttamiseen oli pääoman riittämättömyys.

AMT on suhteellisen pieni pankki, vaikka taseen koolla mitattuna se on Venäjän noin 900 pankin joukossa sijalla 83. Venäjän pankkisektori on hyvin keskittynyt; viisi suurinta pankkia muodostaa melkein puolet pankkisektorin taseesta ja kolmenkymmenen talletuskannaltaan suurimman pankin osuus kaikista talletuksista on lähes 80 %.

AMT:llä on noin 15 mrd. ruplaa (375 milj. euroa) kotitalouksien talletuksia, joista talletustakuuvirasto korvaa tallettajille 12 mrd. ruplaa. Summa on suurin talletustakuuviraston koskaan yhden pankin osalta maksama korvaus. Loput 3 mrd. ruplaa on määrä saada pankin lopettamisprosessissa.

Talletustakuuvirasto sai viime vuonna hoitaakseen 16 korvaustapausta. Niistä johtuvien korvausten kokonaismäärä oli 15 mrd. ruplaa. Suurin yksittäisen pankin aiheuttama korvausmäärä oli 5 mrd. ruplaa. Korvaustapausten lukumäärä palasi viime vuonna taantumaa edeltäneelle tasolle. Vuosina 2008 ja 2009 tapauksia oli noin 30 vuodessa. Korvaussumma oli vuonna 2009 6 mrd. ruplaa ja vuonna 2008 16 mrd. ruplaa.

Talletustakuujärjestelmä astui voimaan vuonna 2004. Takuu kattaa talletukset korkeintaan 700 000 ruplaan (17 500 euroon) asti. Valtaosalla eli 99,7 prosentilla tileistä oli viime vuoden lopussa varoja alle talletussuojan ylärajan. Tileillä olevien varojen yhteismäärästä takuu kattaa 70 %.

Kotitalouksia perinteisesti palvelevan Sberbankin osuus kaikista talletuksista oli viime vuoden lopussa 48 %. Sberbankin tileistä suurin osa alitti talletussuojan ylärajan, kun taas talletusvolyymitään pienemmissä pankeissa, jotka ovat usein keskittyneet palvelemaan vauraampaa väestöä, talletussuojan ylärajan ylittävien talletusten osuus oli yli 50 %.

Pankkipalveluiden käyttäminen on Venäjällä edelleen vähäisempää kuin kehittyneissä talouksissa. Viime vuonna pankkien erilaisia palveluita käytti 73 miljoonaa ihmistä eli 66 % Venäjän aikuisväestöstä. Noin 40 prosentilla aikuisväestöstä eli 45 miljoonalla ihmisellä oli pankkitalletuksia.

OECD: Venäjän innovaatiopolitiikassa tehostamisen varaa. OECD:n kesäkuussa julkaiseman raportin mukaan Venäjän innovaatiopolitiikan yhtenä perusongelmana on, että valtion roolia korostetaan liikaa yksityisten yritysten kustannuksella. Kun useimmissa OECD-maissa yksityissektori on tärkein innovaatioiden tuottaja, ovat Venäjällä

edelleen pääroolissa valtion tutkimuslaitokset ja suunnitelutoimistot. Näiden laitosten tehokkuutta heikentää se, että Neuvostoliiton ajan perintönä ne toimivat erillään tuotannosta ja markkinoista. Ne eivät tunne käyttäjien tarpeita, ja innovaatioiden kaupallistamista haittaa yhteyksien puute tuotantotoimintaan.

Innovaatiot ja modernisointi ovat voimakkaasti esillä Venäjän nykyisessä talouspolitiikassa. OECD arvostelee politiikkaa liiallisesta keskittymisestä korkean teknologian innovaatioiden edistämiseen tilanteessa, jossa talous hyötyisi enemmän yksinkertaisemmista innovaatioista. Ne olisivat tärkeitä talouskehitykselle mm. Venäjän alueilla, joilla tuotanto on yleensä teknisesti vähemmän vaativaa.

Tutkimus- ja kehitystoimintaa rahoitetaan Venäjällä suhteellisen niukasti. T&K-menojen osuus bruttokansantuotteesta on 2000-luvulla ollut runsas prosentti, kun OECD-maiden keskiarvo on yli 2 %. Valtion osuus rahoituksesta on Venäjällä 2000-luvulla jopa kasvanut, ja vuonna 2008 se oli 65 %. OECD-maissa puolestaan yritysten osuus T&K-menoista on keskimäärin 65 %. Raportin mukaan Venäjällä julkisen rahoituksen tehokkuutta heikentävät puutteellisesti määritellyt tutkimustavoitteet ja valvonnan heikkous.

Jotta yksityisen sektorin innovaatiotoiminta aktivoituisi ja yritysten kannattaisi ylipäättään toimia pitkäjänteisesti, on taloudellisen ympäristön muututtava yrityksille suotuisammaksi. Niin innovaatio- kuin muutakin yksityistä yritystoimintaa haittaavat mm. kilpailun puute, byrokratia, korruptio ja heikot omistusoikeudet. OECD:n mukaan ilman parannuksia näihin asioihin eivät raportin toimenpidesuosituksien tuotokset tuota toivottua tulosta.

OECD suosittelee raportissaan Venäjää mm. kehittämään olemassa olevien valtiollisten tutkimuslaitosten yhteyksiä tuotantoon, parantamaan henkisen omaisuuden suojaa ja vahvistamaan kilpailua. Myös tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoitusta olisi lisättävä.

Alkoholin myyntiä ja mainontaa rajoitetaan. Viime viikolla alkoholilakiin hyväksytyistä muutoksista tärkein on, että olut katsotaan alkoholijuomaksi ja siihen sovelletaan alkoholijuomia koskevia rajoituksia. Tämä merkitsee mm. sitä, että olutta ei saa myydä alle 18-vuotiaille. Oluesta on viime vuosina tullut yleinen juoma nuorison keskuudessa.

Lakimuutosten mukaan alkoholijuomien myynti muualta kuin ravintoloissa on kielletty klo 23:n ja 8:n välillä. Alkoholijuomia ei saa myydä kioskeista, jotka ovat nykyään suosituimpia oluen ostopaikkoja. Oluen kioski- ja yömyynti saa kuitenkin jatkua vuoden 2012 loppuun.

Alkoholimainonnassa ei saa käyttää ihmis- tai eläinhahmoja, ja alkoholipitoisuudeltaan yli 5-prosenttisten juomien TV-, radio- ja ulkomainonta kielletään kesästä 2012 lähtien.

Alkoholin käyttö kielletään yleisillä paikoilla kuten liikennevälineissä, asemilla, toreilla ja puistoissa.

Presidentti Medvedev esitti alkoholirajoituksia vuonna 2009, jonka jälkeen lakimuutoksia alettiin valmistella.

Kiina

Kiinan luotijunaverkosto painiskelee turvallisuusongelmien ja korruptioepäilyjen kanssa. Lauantain luotijunaonnettomuudessa Itä-Kiinassa kuoli noin 40 ja loukkaantui yli 200 ihmistä. Onnettomuus horjuttaa entisestään Kiinan nopeasti kehittämän luotijunaverkoston tulevaisuutta. Hanketta on arvosteltu ankarasti, sillä korruptioepäilyt ja turvallisuusongelmat ovat tahranneet rakennusprojekteja. Rautatieministeri Liu Zhijun erotettiin helmikuussa lahjusepäilyjen vuoksi, ja uudet luotijunayhteydet ovat kärsineet toimintahäiriöistä sekä viivästyksistä. Onnettomuuden jälkeen Kiinan suurimpien junanvalmistajien CSR:n ja China CNR:n osakkeiden kurssit ovat laskeneet noin 8 % Shanghain pörssissä.

Tähän mennessä suurnopeusrataa on rakennettu 8 400 km. Tavoitteena on laajentaa suurnopeusrataverkostoa 13 000 kilometriin kuluvaan vuoden aikana ja 16 000 kilometriin vuoteen 2020 mennessä. Rakennushanke on todettu arvioitua kalliimmaksi. Rautatieministeriö arvioi kustannusten nousevan vielä 430 miljardilla arvioidusta 300 miljardista dollarista.

Suuret investoinnit ovat herättäneet huolta rautatieministeriön velkaantuneisuudesta. Kuluvaan vuoden ensimmäisen osavuositarkastuksen mukaan ministeriö teki poikkeuksellisesti 574 milj. dollarin tappion ja sen velat olivat 279 mrd. dollaria (60 % taseen loppusummasta ja 4,6 % Kiinan vuoden 2010 BKT:stä). Ratahankkeita rahoitetaan enimmäkseen kotimaisilla pankkilainoilla ja rautatieministeriön liikkeelle laskemilla joukkovelkakirjoilla. Rautatieministeriö epäonnistui ensimmäistä kertaa liikkeellelaskussa 21. heinäkuuta, kun vuoden mittaisesta 20 mrd. juanin yritystodistuserästä merkittiin vain 18,7 mrd.

Vuonna 2010 junamatkustajien kokonaismäärä oli noin 1,7 miljardia, kymmenyksen enemmän kuin vuotta aiemmin. Tämän vuoden tammi-kesäkuussa matkustajamäärä kasvoi 12 %. Luotijunien matkustajamäärä ei ole kasvanut odotetusti, vaan kalliit matkaliput ovat pitäneet luotijunien käyttöasteen alhaisena.

Toimialojen ja maakuntien palkkatasoissa suuria eroja. Kuluvaan vuoden toisella neljänneksellä nimellispalkat kasvoivat keskimäärin yli 15 % vuodentakaisesta reaalkasvun ollessa 9 %. Nopeutuneen inflaation vuoksi palkkojen reaalkasvu on viimeisen puolen vuoden aikana ollut hieman hitaampaa kuin mihin viime vuosina on totuttu. Keskimääräinen vuosipalkka oli viime vuonna 36 500 juania (4 100 euroa). Luvut käyvät ilmi Kiinan tilastoviranomaisten julkistamista palkkatilastoista.

Palkkatason nousua selittävät poliittiset uudistukset, joilla kansalaisten käytettävissä olevia tuloja ja ostovoimaa pyritään kasvattamaan. Viime vuonna toteutettuja minimi-

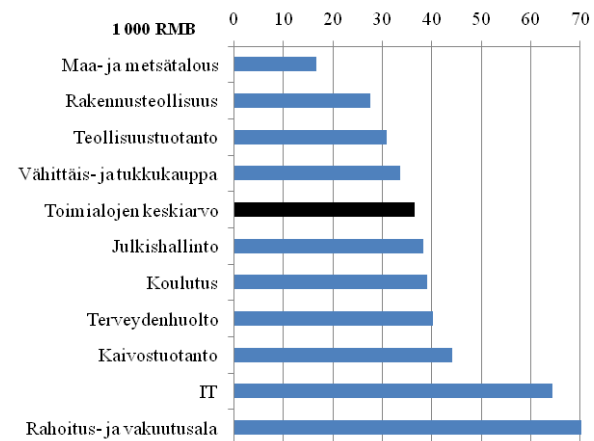
palkan korotuksia on jatkettu kuluvaan vuonna. Vuoden alkupuoliskolla 18 aluetta on nostanut minimipalkkoja keskimäärin yli 15 %. Tämänhetkessä viisivuotissuunnitelmassa viranomaiset ovat asettaneet tavoitteeksi minimipalkan vähintään 13 prosentin vuosittaisen kasvun. Poliittisten toimien lisäksi erityisesti rannikkoprovinsien yritykset ovat korottaneet ripeästi työntekijöidensä palkkoja taistellakseen alueen työvoimapulaa vastaan. Nopea palkkojen kasvu ruokkii osaltaan Kiinan inflaatiota.

Korkeimmasta palkkatasosta nauttivat Kiinan itärannikolla sijaitsevien suurkaupunkien Pekingin, Shanghain ja Tianjinin asukkaat. Pekingissä vuoden toisella neljänneksellä palkkataso oli lähes kaksinkertainen koko maan keskiarvoon verrattuna. Valtakunnallinen palkkakeskisarvo ylitetään ainoastaan itärannikolla sekä Tiibetin maakunnassa.

Itärannikolla palkkojen kasvu on kuitenkin muuta maata maltillisempaa lukuun ottamatta suurkaupunkialueita sekä halvemman palkkatason Fujianin ja Liaoningin maakuntia. Erityisesti Pekingissä ja Shanghaissa palkkojen kasvuvauhti on kuluvaan vuonna kiihtynyt voimakkaasti. Halvemmissa Keski-Kiinan provinseissa palkkakehitys on sitä vastoin ollut keskimääräistä nopeampaa, mikä selittyy tuotannon siirtymisellä sisämaahan pois kalliilta rannikkoalueelta. Tämä vaikutus ei kuitenkaan yllä Etelä- ja Pohjois-Kiinaan asti, sillä näillä alueilla palkkakehitys on tyypillisesti ollut keskiarvoa hitaampaa. Poikkeuksen muodostavat Sisä-Mongolia sekä erityisesti Xinjiangin maakunta, joissa palkkakasvu oli koko maan ripeintä.

Toimialakohtaiset palkkaerot ovat myös suuria. Kuluvaan vuonna palkat ovat kasvaneet nopeimmin vähittäis- ja tukkukaupassa sekä rahoitus- ja vakuutusalaalla. Myös teollisuustuotannon palkkakehitys on ollut maan keskiarvoa vauhdikkaampaa. Teollisuustuotannon työvoimakustannusten nopea kasvu heikentää Kiinan kilpailukykyä halvemman työvoiman Aasian maihin verrattuna.

Vuosittaiset keskipalkat Kiinassa eräillä toimialoilla 2010

Lähde: Kiinan tilastokeskus

Venäjä

Satonäkymät kohtuulliset. Maatalousministeriön mukaan viljasato on tänä vuonna 85–90 milj. tonnia, kun viime vuonna satoa saatiin poikkeuksellisesti vain 61 milj. tonnia. Vuoden 2009 viljasato oli 97 milj. tonnia ja vuonna 2008 Venäjä sai ennätyskellisen 108 milj. tonnin sadon.

Venäjä voi tänä vuonna viedä viljaa arviolta 18 milj. tonnia, josta noin 16 milj. tonnia on vehnää. Hallitus kielsi viime vuoden elokuussa heikon viljasadon vuoksi mm. vehnän ja kauran viennin. Kielto oli voimassa tämän vuoden kesäkuun loppuun. Vuonna 2009 Venäjä vei 22 milj. tonnia viljaa, josta vehnää 18 milj. tonnia. Venäjä oli tuolin maailman kolmanneksi suurin vehnän viejä Yhdysvaltojen ja Kanadan jälkeen.

Kadon vuoksi valtio lisäsi huomattavasti maataloustukea mm. kasvattamalla tuottajille myönnettyjen lainojen korkotukea ja osallistamalla lainojen uudelleenjärjestelyihin. Tuottajille maksettiin erityistukia rehun hankintaa varten karjan suurimittaisen teurastuksen välttämiseksi.

Maatalouden tuet ovat Venäjällä olleet 2000-luvulla kasvussa edellisen vuosikymmenen pohjalukemista ja saavuttaneet vähitellen EU-maiden tason (mikä johtuu myös EU-maiden maksamien tukien vähenemisestä). Tukien osuus maataloustuottajien tuloista oli Venäjällä vuosina 2008–2010 OECD:n arvion mukaan 22 %. OECD-maissa tuki oli keskimäärin 20 % ja EU:ssa 22 %.

Maataloustuet ovat yksi vielä avoimista kysymyksistä Venäjän WTO-jäsenyysneuvotteluissa. Venäjä on esittänyt neuvotteluissa lähivuosille nykyistä suurempia tukia, jotka se laskisi nykytasolle asteittain 5–7 vuoden kuluessa.

Henkilöautojen tuotanto ja tuonti voimakkaassa kasvussa. Venäjällä valmistettiin tammi-kesäkuussa 818 000 henkilöautoa, mikä on 77 % enemmän kuin samaan aikaan vuosi sitten. Ensimmäisen vuosipuoliskon tuotanto ylitti jo puolet huippuvuoden 2008 tuotannosta.

Autoalaa tilastoivan venäläisen Autostatin mukaan ulkomaisten automerkkien tuotanto ylitti viime vuonna ensimmäistä kertaa kotimaisten merkkien tuotannon. Ulkomaisten merkkien tuotannon osuus oli 52 %.

Venäjän suurin autonvalmistaja, Ladoja tuottava AvtoVaz valmisti tammi-kesäkuussa 295 000 autoa eli 36 % kotimaan tuotannosta. Valmistus lisääntyi 35 % vuodentakaisesta. AvtoVaz on menettänyt nopeasti markkinaosuuttaan, sillä vielä viime vuonna sen tuotanto muodosti 45 % Venäjän autotuotannosta. Ulkomaisten automerkkien tuotanto kasvoi alkuvuonna voimakkaasti mm. Pietarissa sijaitsevilla Hyundai, GM:n, Nissanin ja Toyotan tehtaisilla, joiden yhteenlaskettu tuotanto nelinkertaistui viime vuoden vastaavasta ajasta ja oli noin 99 000 autoa eli 12 % koko maan tuotannosta. Kaliningradissa sijaitsevan mm. BMW-, Kia- ja Opel-merkkejä valmistavan Avtotorin osuus maan autotuotannosta oli 14 %. Kalugassa sijaitsevan Volkswagenin osuus tuotannosta oli 7 %.

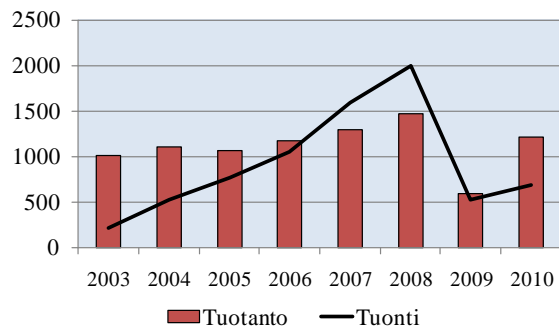
Kotimaassa valmistettujen ja koottujen autojen kysyntää on kannustanut vuonna 2010 aloitettu ohjelma, jolla valtio tuki vanhojen autojen vaihtoa uusiin. Tukiohjelmaan on käytetty noin 30 mrd. ruplaa (750 milj. euroa) ja ohjelman puitteissa on myyty 600 000 autoa. Suurin hyötyjä on ollut AvtoVaz, jonka autoihin on käytetty 77 % tuesta. Tukiohjelma päättyi kesäkuun lopussa.

International Organization of Motor Vehicle Manufacturers -järjestön mukaan vuonna 2010 Venäjällä tuotettiin 2 % maailman autoista. Kiinan osuus oli 24 % ja EU:n 26 %.

Henkilöautojen tuonti kasvoi tammi-toukokuussa 93 % viime vuoden vastavasta ajasta ja oli 371 000 autoa. Tuonti on kuitenkin edelleen huomattavasti jäljessä huippuvuoden 2008 tasosta. Tämä johtuu suurelta osin vuonna 2009 taloustaantumasta myötä 30–35 prosenttiin korotetuista henkilöautojen tuontitulleista.

Autostatin mukaan Venäjän henkilöautokanta oli maaliskuussa 2011 noin 34 milj. autoa.

Henkilöautojen tuotanto ja tuonti, 1 000 autoa

Lähteet: Rosstat ja Venäjän tullit

Viimeisimmissä WTO-neuvotteluissa vain osittaista edistystä. WTO:n ja Venäjän monenkeskisissä neuvotteluissa Genevessä heinäkuun lopulla käsiteltiin mm. autojen kokoonpanotuotantoa, lihan tuontikiintiöitä ja maataloustuotannon tukea. Etenemistä tapahtui maataloustukien osalta.

Vaikka kaikki kuluvalle vuodelle asetetut neuvottelujen aikataulutavoitteet ovat jääneet saavuttamatta, on teknisesti vielä mahdollista, että Venäjä hyväksyy WTO:n jäseneksi tämän vuoden puolella. Jos avoinna olevat kysymykset pystytään ratkaisemaan viimeistään marraskuussa, voidaan Venäjän jäsenyys viedä WTO:n yleisneuvoston joulukuiseen kokoukseen.

Jäsenyys vaatii yleisneuvoston yksimielisen päätöksen, ja viimeinen vaikeus on Georgia, joka vastustaa Venäjän jäsenyyttä. Sveitsi on toiminut välittäjänä Venäjän ja Georgian kiistassa, mutta toistaiseksi käydyillä kolmella neuvottelukierroksella ei ole päästy ratkaisuun.

Yleisneuvoston hyväksytyä jäsenyyden on asiakirjat vielä ratifioitava Venäjällä, mikä vie muutaman kuukauden. Jäsenyys astuu voimaan kuukauden kuluttua ratifiointista eli aikaisintaan ensi vuoden alkupuoliskolla.

Kiina

Kiinan talouskasvu hidastumassa maltillisesti. Kiinan BKT oli huhti-kesäkuussa 9,5 prosenttia suurempi kuin vuotta aikaisemmin, mutta monet merkit viittaavat kasvuvauhdin olevan hidastumassa. Tehdasteollisuuden kehitystä kuvaava virallinen ostopääällykköindeksi (PMI) laski heinäkuussa aavistuksen 50,7 pisteeseen, kun vielä puoli vuotta sitten se pyöri arvon 53 paikkeilla. HSBC:n julkaisema pienempään sekä enemmän pieniä ja keskisuuria yrityksiä edustavaan otokseen perustuva PMI sen sijaan laski alle 50 pisteen kriittisen arvon 49,3 pisteeseen, mikä viittaa jo tuotannon laskuun kesäkuusta.

Vaikka palvelusektorilla kasvu näyttää edelleen ripeältä, kasvuvauhdin osalta PMI-tulokset ovat ristiriitaiset. Virallisen indeksin mukaan palvelualojen tuotanto olisi heinäkuussa piristynyt kesäkuusta, kun taas HSBC:n indeksi viittaa kasvuvauhdin hidastumiseen.

Uusimmat ulkomaankaupan määrän kehitystä koskevat tiedot kertovat siitä, että kasvun hidastumiseen vaikuttavat sekä kotimaiset tekijät kuten inflaation kiihtyminen ja rahapolitiikan kiristäminen että ulkomaisen kysynnän hiipuminen. Kesäkuussa sekä tuonnin että viennin määrän vuosikasvu hidastui selvästi edelliskuukausista. Tuonnin määrä kasvoi 3 % ja viennin 6 %.

Ulkomaisten pankkien toimintamahdollisuudet laajenevat paikallisiin rahastotuotteisiin. Kiinan arvopaperimarkkinoiden valvontakomissio CSRC ilmoitti kesäkuussa, että Kiinassa toimivat ulkomaiset pankit ja kiinalaiset yksityiset rahastoyhtiöt voivat lokakuusta lähtien myydä kiinalaisia rahastotuotteita. Uudet säännöt mahdollistavat myös aiempaa laajemman palvelumaksujen perimisen. Rahastomarkkinoiden palvelutarjonta on ollut niukkaa, koska palvelumaksuja ei ole voinut periä, ja kiinalaiset investoijat ovat sijoittaneet varojaan ulkomaille suurien omaisuudenhoito-yhtiöiden kautta.

Kiinalaisten rahastotuotteiden myynti on aiemmin ollut mahdollista vain kiinalaisille liikepankeille ja arvopaperivälitysliikkeille. Kiinalaiset yksityiset rahastoyhtiöt ovat käyneet kauppaa epäsuorasti pankkien kautta, joten niiden toiminta on jäänyt CSRC:n sääntelyn ulkopuolelle. Kiinan rahastomarkkinoiden volyyminä on esitetty erilaisia arvioita, ja esim. Financial Timesin mukaan rekisteröityjen rahastoyhtiöiden hallinnoitavana on noin 2 400 miljardia juania (262 mrd. euroa)

Ulkomaisten pankkien rahastotoiminnan toivotaan kasvattavan alan kilpailua ja heikentävän kiinalaisten pankkien hallitsevaa asemaa rahastomarkkinoilla. Ulkomaisten pankkien toimintaa koskevat säännöt ovat Kiinassa hyvin tiukat. Ulkomaisten pankkien markkinaosuus on pysytellyt alle kahdessa prosentissa. PricewaterhouseCoopersin kesäkuussa julkaistun kyselyn mukaan Kiinassa toimivat

ulkomaiset pankit ovat tiukoista säännöistä huolimatta optimistisia tulevaisuudennäkymien suhteen. Pankit uskovat markkinoiden avautumisen ja juanin kansainvälistymisen luovan uusia kasvumahdollisuuksia. Kiristynyt rahapolitiikka on silti vaikeuttanut myös ulkomaisten pankkien lainanantoa, ja tiukat säännöt nähdään markkinoiden suurena haasteena.

Investoinnit kiinteistömarkkinoille jatkuivat vilkkaina alkuvuonna. Rakennusinvestoinnit kasvoivat tammi-kesäkuussa 33 % vuodentakaisesta. Tämä selittyy osittain valtion suurilla investoinneilla edullisten asuntojen rakentamiseen. Kiinteistömarkkinoita pidetään myös hyvänä sijoituskohteena. Ulkomaisten sijoitusten määrä kasvoi merkittävästi. Suorat sijoitukset kaksinkertaistuivat 33 mrd. junaan (5 mrd. dollariin) viime vuoden vastaavasta ajasta. Ulkomaiset sijoittajat sijoittavat eritoten liiketiloihin.

Liiketilojen hintojen nousu on ollut nopeaa rannikkoseudulla. Liiketilojen myynti kasvoi 20 % viime vuoden tammi-kesäkuusta. Asuntojen myynti on ollut hieman hitaampaa, ja se kasvoi 12 %. Investoinnit liiketiloihin ja asuinrakennuksiin kasvoivat lähes 40 %.

Asuntojen hintojen nousu on vuoden alkupuoliskolla jatkunut nopeana hallituksen kiristystoimenpiteistä huolimatta. Asunnot kallistuivat keskimäärin 7 % vuodentakaisesta. Kiristystoimenpiteet ovat tähän mennessä pureet lähinnä metropoleissa kuten Pekingissä ja Shanghaissa. Kahden viime kuukauden aikana hintojen vuosinousu on metropoleissa ollut 2 prosentin luokkaa.

Maakuntien suurissa kaupungeissa asuntojen hinnat ovat nousseet viime kuukausina metropoleja nopeammin, runsaat 5 % vuodentakaisesta. Hallitus suunnittelee laajentavansa asuntojen ostarajoituksia metropoleista muihin suuriin ja keskisuuriin kaupunkeihin, ja muitakin kiristystoimenpiteitä on odotettavissa.

Asuntomarkkinoiden ylikuumenemista pidetään edelleen riskinä. Rakennusinvestoinnit kattavat merkittävän osan kansantuotteesta (viime vuonna 12 %). Kansainvälinen valuuttarahasto on aiemmin varoittanut asuntokuplan laajoista vaikutuksista kansantalouteen ja pankkien taseisiin.

Asuntojen hinnat ovat edelleen korkeat verrattuna kotitalouksien ansioihin. Kuluva viisivuotissuunnitelman puitteissa rakennetaan 10 miljoonaa edullista asuntoa tämän vuoden aikana, mutta rakentaminen on vasta alkamassa. Arvioitu kustannus on 200 mrd. dollaria, josta yksityinen sektori rahoittaa runsaat puolet ja julkinen sektori 75 mrd. dollaria. Julkisen sektorin osuudesta paikallishallintojen osuus on 60 mrd. dollaria ja loppurahoitus tulee valtion budjetista. Paikallishallintojen mahdollisuudet rahoittaa osuuttaan ovat joissakin tapauksissa heikot, minkä vuoksi hallitus suunnittelee antavansa joillekin paikallishallinnoille luvan laskea liikkeelle velkakirjoja.

Venäjä

Rupla heikentynyt ja pörssikurssit laskeneet. Kansainvälisen talouden epävarmuudet tuntuvat myös Venäjällä, jossa rupla on viime päivinä heikentynyt voimakkaasti keväästä asti jatkuneen tasaisen kehityksen jälkeen.

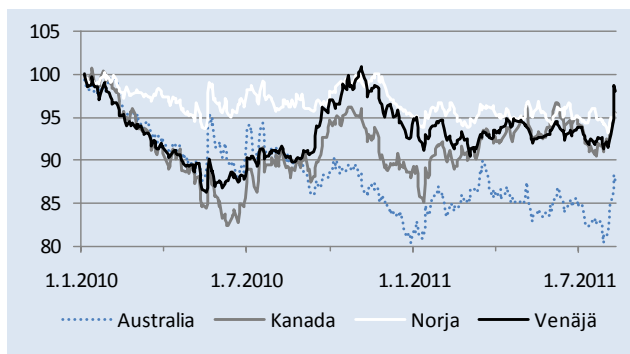
Rupla on heikentynyt dollarista ja eurosta muodostettua koriaan vastaan elokuun alusta 6 %; tämän viikon pudotukset olivat suurimmat sitten vuoden 2009 tammikuun. Valuuttakauppojen volyyymi on ollut poikkeuksellisen suuri, kun sekä koti- että ulkomaiset sijoittajat ovat pyrkineet eroon ruplista. Rupla on koriinsa nähden nyt samalla tasolla kuin viime vuoden lopussa. Dollarin ruplakurssi oli 11. elokuuta 29,31 ruplaa ja euron ruplakurssi 42,03 ruplaa.

Keskuspankki ryhtyi tiistaina ensimmäistä kertaa tänä vuonna tukiostoihin jarruttaakseen ruplan heikkenemistä. Pankki käytti tukiostoihin analyttikoiden arvioiden mukaan 200–700 milj. dollaria.

Keskuspankin valuuttavaranto jatkoi kasvuaan alkuvuonna. Varanto oli heinäkuun lopussa 534 mrd. dollaria, kun se vuoden alussa oli 479 mrd. dollaria.

Ruplan heikkenemiseen on osaltaan vaikuttanut raakaöljyn maailmanmarkkinahintojen lasku, joka alkoi heinäkuun lopussa ja on kiihtynyt viime päivinä. Venäläisen Urals-öljyn tynnyrihintana oli 10. elokuuta 104,45 dollaria, kun se kuun alussa oli 115,64 dollaria. Alkuvuoden keskihinta oli 109,17 dollaria tynnyriltä.

Raaka-aineita vievien maiden valuuttojen kurssit euroon nähden, indeksi: 1.1.2010=100 (käyrän laskiessa valuutta vahvistuu euroon nähden)

Lähde: EKP

Muiden maiden pörssien tapaan myös Venäjällä pörssikurssit ovat tällä viikolla laskeneet huomattavasti. RTS-pörssin indeksi laski alkuvuonon aikana 15 %. Laskua kuluvaan vuoden huhtikuussa saavutetusta laman jälkeisen ajan korkeimmasta arvosta oli 27 %. Indeksillä on nyt samalla tasolla kuin vuoden 2010 lokakuussa. Analyttikoiden

mukaan erityisesti ulkomaiset sijoittajat ovat siirtäneet varojaan Venäjän pörssiin pelätessään mm. öljyn halpenemisen jatkuvan.

Kulutustajaintojen nousu pysähtyi heinäkuussa elintarvikkeiden kausiluontoisen halpenemisen johdosta. Vuositasolla inflaatio oli 9 %, kun se kesäkuussa oli 9,4 %.

Pääoman vienti Venäjältä jatkui alkuvuonna. Keskuspankin alustavien maksutasetietojen mukaan Venäjältä vietiin yksityistä pääomaa kuluvaan vuoden alkupuoliskolla nettomääräisesti 31 mrd. dollaria. Pankit veivät pääomia 12 mrd. dollaria ja muu yrityssektori 19 mrd. dollaria. Viime vuoden alkupuoliskolla yksityinen pääomanvienti oli 12 mrd. dollaria ja koko vuoden aikana 34 mrd. dollaria.

Pankkien kuluvaan vuoden alkupuoliskon pääomanvienti koostui suurelta osin Sberbankin venäläisille yrityksille myöntämistä suurista lainoista, jotka kirjautuivat pääoman vienniksi, koska ne maksettiin Venäjän ulkopuolelle.

Suorat sijoitukset ovat elpyneet voimakkaasti. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla Venäjä sai suoria sijoituksia 27 mrd. dollaria. Sijoitukset kasvoivat 50 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Kasvusta huolimatta Venäjälle tehdyt suorat sijoitukset ovat jo kolmatta peräkkäistä vuotta pienemmät kuin Venäjältä ulkomaille tehdyt sijoitukset.

Venäjä lisää lainanottoa. Finanssministeriö on valmistellut hallituksen hyväksyttäväksi valtion velkapolitiikkaohjelman vuosille 2012–2014. Ohjelman pääsanoma on, että menojen kasvun vuoksi federaatiobudjetti pysyy vajeellisena ainakin vuoteen 2014 asti, vaikka tulot olisivat kohtalaisen suuret raaka-aineiden korkeiden maailmanmarkkinahintojen ansiosta.

Vaje rahoitetaan pääosin lainanotolla, joka kasvaa huomattavasti aiemmasta. Velkataakan arvioidaan pysyvän hallinnassa, koska valtiolla on toistaiseksi vain vähän velkaa. Ohjelma kuitenkin varoittaa, että velkaantuneisuuden ja velanhoidon nopea kasvu aiheuttaa riskejä erityisesti, jos kansainvälinen taloustilanne muuttuu epäsuotuisaksi.

Kotimainen lainanotto muodostaa 90 % vajeen rahoituksesta ja on vuosittain noin 2 000 mrd. ruplaa (70 mrd. dollaria). Ulkomailta lainaa otetaan noin 200 mrd. ruplaa (7 mrd. dollaria) vuosittain. Kokonaisvelka kasvaa vuoden 2014 loppuun mennessä 12 000 mrd. ruplaan (410 mrd. dollariin) ja vastaa 17 %:a BKT:stä.

Kesäkuun lopussa Venäjän julkinen velka oli finanssministeriön mukaan 4 600 mrd. ruplaa (noin 160 mrd. dollaria, 9 % BKT:stä). Velasta oli kotimaista 3 600 mrd. ruplaa (125 mrd. dollaria) ja ulkomaista 37 mrd. dollaria.

Venäjän viranomaisien mukaan maan kansainväliset luottoluokitukset ovat liian alhaisia maan velkaantuneisuuden nähden. Venäjän lainat on luokiteltu investointiluokkaan mutta melko alhaalle, Meksikon ja Brasilian tasolle.

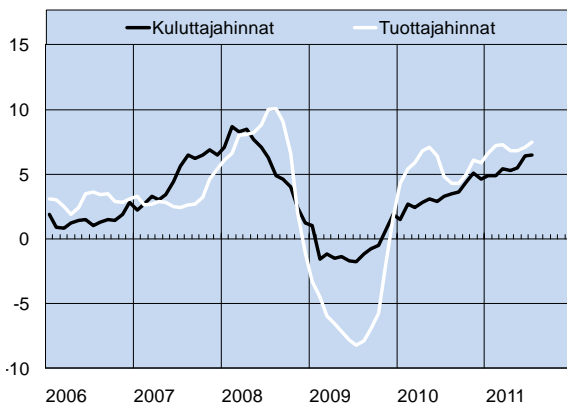
Kiina

Inflaatio rajoittaa talouspolitiikan liikkumavaraa.

Kuluttajahinnat olivat heinäkuussa 6,5 % korkeammalla kuin vuosi sitten, kun kesäkuussa inflaatio oli 6,4 %. Heinäkuussa hinnat nousivat edellisestä kuukaudesta 0,5 % ja kesäkuussa 0,3 %. Kuluttajahintainflaatiota ruokki ruoan hintojen nousu lähes 15 prosentilla, muut hintakorin erät kallistuivat keskimäärin 2,9 % viime vuodesta. Asumiskulut olivat 5,9 % kalliimmat kuin vuosi sitten, mutta kesäkuusta ne eivät nousseet juuri lainkaan.

Nopeasta inflaatiosta huolimatta Kiinan päättäjien ei lähiainakoina uskota kiristävän rahapolitiikkaa, koska maailmantalouden näkymät ovat synkentyneet Euroopan ja Yhdysvaltojen velkaongelmien kärjistyttyä. Inflaation kiihtymisen uskotaan muutenkin jo olevan taittumassa ja maailmantalouden kasvun mahdollinen hidastuminen vähentää raaka-aineisiin kohdistuvia hintapaineita. Myös juanin vahvistuminen dollariin nähden hidastaa tuontihintojen nousua. Torstaina (11.8.) dollarin kurssi juaniin nähden painui ensimmäisen kerran alle 6,40 juaniin.

Kiinan inflaatio, % -muutos vuotta aiemmasta

Lähde: Bloomberg

Teollisuuden ja vähittäiskaupan kasvu hidastui heinäkuussa odotetusti.

Teollisuustuotanto oli heinäkuussa reaalisesti 14 % suurempi kuin vuosi sitten. Kasvu oli prosenttiyksikön hitaampaa kuin kesäkuussa. Kausitasoitettuna teollisuustuotanto kasvoi heinäkuussa 0,9 % kesäkuusta, mikä on hitain kuukausikasvu tänä vuonna. Tekstiiliteollisuuden kasvu jäi vajaaseen 9 prosenttiin, kun esimerkiksi rakentamisen nopeasta vauhdista kertoo sementin tuotannon 17 prosentin kasvu. Sähköä tuotettiin heinäkuussa 13 % enemmän kuin vuosi sitten, mikä osoittaa kasvun olevan laaja-alaista.

Vähittäiskaupan arvo oli heinäkuussa 17 % suurempi kuin vuosi sitten, kun kesäkuussa vuosikasvu oli puoli prosenttiyksikköä nopeampaa. Inflaation kiihtyminen on

syönyt vähittäiskaupan reaalista kasvua, joka heinäkuussa painui vuositasolla jo alle 11 prosentin. Myös kausitasoitettut kuukausimuutokset viittaavat kasvun hidastuneen edelliskuukausista.

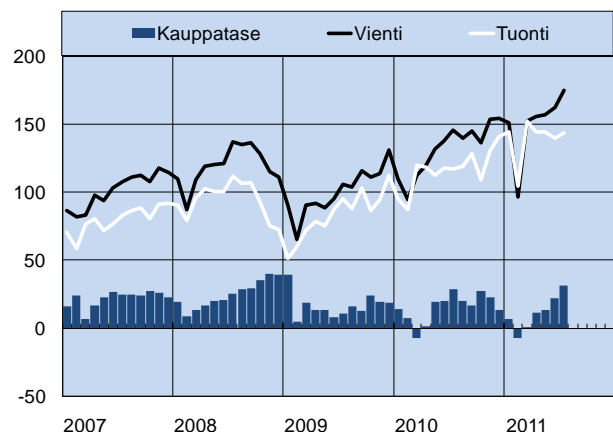
Heinäkuun investointikehitys ei myöskään tuonut yllätyksiä. Kiinteät investoinnit olivat tammi-heinäkuussa nimellisarvoltaan 25 % suuremmat kuin vuosi sitten eikä kasvuvauhdissa ole tapahtunut suuria muutoksia. Tehdasteollisuuden osuus kaikista investoinneista on runsas kolmannes ja asuntoinvestointien noin viidennes. Investointitilastot eivät vastaa kansantalouden kirjanpitoa, sillä ne sisältävät muun muassa maanostot.

Kauppataseen ylijäämä paisui heinäkuussa. Viennin arvo kasvoi heinäkuussa 20 % viime vuoden heinäkuusta 175 mrd. dollariin. Viennin arvo oli tammi-heinäkuussa 23 % suurempi kuin vuosi sitten. Japanin luonnonkatastrofista huolimatta vienti Japaniin on pysynyt ennallaan kuluvana vuonna. Vienti Japaniin kasvoi tammi-heinäkuussa keskimäärin 24 % eli lähes saman verran kuin vuotta aiemmin. Euroopan ja Yhdysvaltojen velkaongelmat heijastuvat Kiinan vientiin, ja viennin kasvu ko. alueille on hidastunut. Viennin kasvu EU:hun oli tammi-heinäkuussa 18 %, kun se viime vuonna oli 37 %. Yhdysvaltoihin suuntautuvan viennin kasvu oli 16 %, kun kasvua viime vuoden tammi-heinäkuussa oli 30 %.

Kiinan tuonnin arvo oli heinäkuussa 144 mrd. dollaria. Kasvua viime vuoden heinäkuusta oli 23 %. Tuonnin korkea arvoa pitävät yllä alkuvuoden raaka-aineiden korkeat hinnat, sillä tuontimäärät ovat kasvaneet maltillisemmin.

Viimeaikainen maailmantalouden myllerrys saattanee näkyä viiveellä tulevissa kauppaluvuissa. Heinäkuussa Kiinan kauppataseen ylijäämä kasvoi nopean viennin kasvun siivittämänä 32 mrd. dollariin. Kasvua oli viime vuodesta noin kymmenyksen. Kauppataseen ylijäämä kasvattaa osaltaan Kiinan suurta valuuttavarantoa ja lisää juanin vahvistumisaineita.

Kiinan ulkomaankauppa kuukausittain, mrd. USD

Lähde: CEIC

Venäjä

Valtio myy enemmistöosuuden rautateiden rahtikuljetusyhtiöstä. Rahtikuljetusyhtiö PGK (Pervaja Gruzovaja Kompanija) kuuluu Venäjän rautateille, joka on sataprosenttisesti valtion omistuksessa. PGK:n osakkeiden myyntiä on suunniteltu jo pitkään, mutta Venäjän hallituksessa on ollut erilaisia näkemyksiä myynnin yksityiskohdista. Venäjän rautateiden omistamien firmojen osittainen myynti on osa hallituksen yksityistämishjelmaa.

PGK:n osakekannasta myydään 75 % miinus kaksi osaketta huutokaupalla. Tavoitteena on toteuttaa kauppa kuluvan vuoden aikana. Ostajan on oltava Venäjällä rekisteröity rautateiden rahtikuljetuksiin perehtynyt toimija, jolla on käytössään vähintään 15 000 rautatievaunua. Vaatimukset rajaavat ostajat Venäjän suurimpiin rahtifirmoihin. Kiinnostuksesta ovat jo kertoneet mm. kolme oligarkkien omistamaa suurta kuljetusyhtiötä. Koko PKG on arvioitu 154 mrd. ruplan (3,7 mrd. euron) arvoiseksi.

PGK on Venäjän suurin rautatierahtikuljetusyritys, ja se kuljettaa yli 20 % maan rautatierahdista. PGK omistaa yhdessä Suomen VR:n kanssa Suomen, Venäjän ja IVY-maiden välisiin rahtikuljetuksiin erikoistuneen yhteisyrityksen Freight One Scandinavian.

Venäjän rautatietoiminta jakautuu kolmeen osaan: Tärkein toimija on Venäjän rautatiet, joka omistaa suurimman osan rataverkosta, vastaa valtaosasta maan henkilöliikennettä ja osasta rahtiliikennettä. Toisen ryhmän muodostavat kokonaan tai osittain yksityisille yrityksille kuuluvat yhtiöt. Niillä on omat rataverkostot, joiden päätehtävä on huolehtia usein syrjäisillä seuduilla sijaitsevien yritysten omista kuljetuksista. Gazpromtrans on esimerkki tällaisesta yhtiöstä. Kolmas ryhmä koostuu pääosin yksityisistä, joskus monikansallisiin yhtiöihin kuuluvista yrityksistä, joiden käytössä on pelkästään vaunukalustoa.

Ostajat kiistelevät Gazpromin kanssa kaasun hinnasta.

Useat länsieurooppalaiset energiayhtiöt ovat parin viime vuoden aikana neuvotelleet Gazpromin kanssa saadakseen Venäjältä tuomansa kaasun hintaa alennettua. Gazprom toimittaa kaasua pitkäaikaisin 10–25 vuoden toimitussopimuksin, joissa kaasun hinta on sidottu öljytuotteiden hintoihin. Maakaasun hinta spot-markkinoilla on jo pari vuotta ollut alempi kuin pitkäaikaisissa toimitussopimuksissa.

Vuonna 2010 Gazprom sopi joidenkin eurooppalaisten kaasun ostajien (mm. saksalaisen E.ONin, italialaisen Enin ja ranskalainen GDF:n) kanssa, että osa niiden ostamasta kaasusta hinnoitellaan spot-hinnan perusteella vuoteen 2012 asti. Gazprom ei ole ollut halukas suuriin alennuksiin, ja neuvotteluja hinnoista käydään edelleen.

Italialainen Edison vei kesällä 2010 ensimmäisenä yhtiönä kaasun hintariidan Tukholman välimiesoikeuteen. Heinäkuussa ennen oikeuden ratkaisua Edison sai sovittua Gazpromin kanssa uusista hinnoista. Edison on melko pieni

asiakas; se ostaa Gazpromilta vuosittain vajaat 2 mrd. m³ maakaasua. Edisonin ilmoituksen mukaan sen hyöty uudesta sopimuksesta on tänä vuonna 200 milj. euroa.

Myös saksalaiset suuret energiayhtiöt E.ON ja RWE vaativat välimiesoikeudessa muutoksia sopimuksiin. Niiden saama mahdollinen alennus voisi maksaa Gazpromille jopa miljardeja euroja. E.ON ostaa Venäjältä maakaasua vuosittain arviolta 15–20 mrd. m³ ja RWE 9 mrd. m³.

Gazprom toimitti viime vuonna 24 % Euroopan käyttämästä maakaasusta. Gazpromin markkinaosuutta on viime vuosina kutistanut mm. liuskekaasun tuotannon lisäys, joka on alentanut maakaasun spot-hintoja. Aivan viime kuukausina Gazpromin osuus on ollut taas kasvussa arabimaiden toimitusvaikeuksien vuoksi.

Gazprom alentaa Valko-Venäjälle myytävän maakaasun hintaa – Ukrainalle ei alennusta luvassa. Pääministeri Vladimir Putin ilmoitti maanantaina, että Venäjä alentaa Valko-Venäjälle myytävän maakaasun hintaa ensi vuoden alusta. Tuolloin aloittaa toimintansa Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin yhtenäinen talousalue.

Uuden hinnan perustana on Eurooppaan myytävän maakaasun hinta, jota alennetaan tietyllä kertoimella. Kertoimen suuruudesta päätetään Gazpromin ja Valko-Venäjän kaasumonopolin Beltransgazin välisissä neuvotteluissa. Valko-Venäjä tavoittelee kaasun hinnan alentamista Gazpromin kotimaisen hinnan tasolle perustellen sitä maiden muodostamalla yhtenäisellä talousalueella. Gazpromin kotimaan hinta Valko-Venäjän rajan viereisellä alueella on noin 40 % Valko-Venäjän tällä hetkellä maksamasta 286 dollarin hinnasta tuhannelta kuutiometriltä. Presidentti Medvedev on korostanut Gazpromille, että hinnasta on päästävä sopuun hyvissä ajoin ennen vuoden loppua, jotta toimituskatkoksilta vältyttäisiin.

Päättyessään vuonna 2006 kaasutoimituksista Venäjä ja Valko-Venäjä sopivat, että Gazprom voi ostaa 50 % Beltransgazisista. Kuluvan vuoden toimituksia koskevissa neuvotteluissa tammikuussa sovittiin, että Gazprom ostaa loppuosan Beltransgazisista. Beltransgazin myynti on ollut tärkeä tekijä hintakysymyksen ratkaisussa.

Presidentti Dmitri Medvedevin ja Ukrainan presidentin Viktor Janukovitshin viimeviikkoisessa tapaamisessa ei edistytty kaasun hintaa koskevien erimielisyyksien ratkaisemisessa. Ukraina vaatii vuonna 2009 allekirjoitetun sopimuksen purkamista sillä perusteella, että vuosineljänneksittäin tarkistettava perushinta asetettiin liian korkeaksi. Sopimuksen neuvotteli Ukrainan tuolloinen pääministeri Julia Timoshenko. Tämän vuoden kolmannella neljänneksellä Ukraina maksaa kaasusta 348 dollaria/1000 m³, mikä on enemmän kuin mitä EU:n ostajat maksavat.

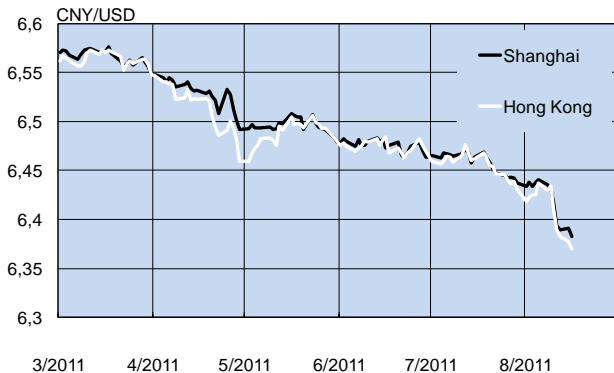
Ukraina on presidentti Janukovitshin mukaan valmis viemään asian tarvittaessa oikeuteen. Gazpromin pääjohtaja Aleksei Miller totesi heinäkuussa, että kaasun hinnasta voidaan neuvotella, jos Gazpromin ja Ukrainan kaasumonopolin Naftogazin yhdistymisestä sovitaan.

Kiina

Yhdysvaltojen ja Euroopan talousongelmat lisäävät juanin vahvistumispaineita. Kehittyneiden maiden velkakriisiin pelästyttyvät sijoittajat etsivät nyt korkotuottoja kehittyviltä markkinoilta kuten Kiinasta. Kiinan valtion liikkeelle laskemien joukkovelkakirjalainojen kysyntä Hongkongin Dim Sum -markkinoilla eli juanimääräisillä velkakirjamarkkinoilla ylitti odotukset viime viikolla, kun Kiinan valtio laski liikkeelle 20 mrd. juanin (2,2 mrd. euron) suuruisen obligaatiolainan. Lainan hyvä menekki heijastelee sijoittajien vahvaa luottamusta Kiinan talouteen.

Juan on vahvistunut kuluvan kuun aikana 0,7 prosenttia sekä dollariin että euroon nähden. Yhden dollarin saa tällä hetkellä 6,38 juanilla ja euron 9,17 juanilla. Kiinan varapääministeri Li Keqiang lupasi kuluvalla viikolla, että Hongkongin ja Manner-Kiinan välistä sijoitustoiminnan sääntelyä tullaan merkittävästi purkamaan.

Juanin kurssi dollariin nähden

Lähde: Bloomberg

Maailmantalouden myllerrys ja inflaatio painavat Kiinan osakekursseja. Osakemarkkinoiden alavire jatkuu Shanghain pörssissä. Torstaina 18.8. Shanghain pörssin kotimaisille sijoittajille suunnattujen A-osakkeiden indeksi oli 18 % alempana kuin laman jälkeisessä huipussaan viime vuoden marraskuussa. Ulkomaisille sijoittajille suunnattujen B-osakkeiden indeksi puolestaan oli 19 % alle kuluvan vuoden huhtikuun huipun. Pörssikurssit laskivat Kiinassa viime viikolla muun maailman pörssikurssien tapaan luotto-luokitaja Standard & Poor'sin alennettua Yhdysvaltain luottoluokitusta. Shanghain A-osakeindeksi saavutti tuolin vuoden pohjalukemat.

Shanghain A-osakeindeksin edustamien runsaan 900 yrityksen yhteenlaskettu pörssi-arvo on nyt yli 1 800 mrd. euroa. Osakkeiden arvostustasoa kuvaava P/E-luku on tällä hetkellä 14.

Ulkomaalaisille sijoittajille suunnattujen dollarimääräisten B-osakkeiden indeksin kehitys on viime vuosina poikennut A-osakeindeksin kehityksestä. B-osakeindeksi on noussut vuoden 2009 loppupuolelta lähtien nopeammin kuin A-osakeindeksi ja reagoi herkemmin globaaleihin markkinoihin. B-osakeindeksi edustaa 54 kiinalaista yritystä, ja sen pörssi-arvo on huomattavasti A-indeksiä pienempi eli 9 mrd. euroa. Indeksien P/E-luku on 15.

Shanghain A- ja B-osakeindeksit, tammikuu 2007=100

Lähde: Bloomberg

Kesän viljasato oli 126 miljoonaa tonnia. Alkuvuoden pahasta kuivuudesta ja sitä seuranneista tulvista huolimatta viljasato kasvoi 2,5 % edellisvuodesta. Keskeisten viljelykasvien kesäsato kattaa noin neljänneksen koko vuoden sadosta, josta suurin osa korjataan syksyllä. Viime vuoden kokonaissato oli 546 miljoonaa tonnia.

Kiina on monien maataloustuotteiden suurin tuottaja ja kuluttaja maailmassa. Maa on pitkälti omavarainen viljan ja muiden peruselintarvikkeiden suhteen. Joitakin tärkeitä raaka-aineita lukuun ottamatta Kiina tuo suhteellisen vähän maataloustuotteita ulkomailta. Tärkeimmät tuontituotteet ovat soijapavut, erilaiset kasvisöljyt ja puuvilla. Hyvin pieni osa Kiinan maataloustuotannosta päättyy vientiin. Ulkomaille viedään pääasiassa tuoreita hedelmiä ja vihanneksia sekä kalaa.

Maatalous tuotti kymmenyksen bruttokansantuotteesta vuonna 2010 ja työllisti noin 300 miljoonaa ihmistä (40 % työväestöstä). Viljelysmaata on rajoitetusti, 160 miljoonaa hehtaaria eli yhtä maanviljelijää kohden noin 0,54 ha.

Hallituksen tärkeimpiä tavoitteita maataloudessa ovat viljantuotannon omavaraisuus, maanviljelijöiden tulojen kasvattaminen ja maaseudun kehittäminen. Tavoitteilla pyritään kaventamaan tuloeroja ja välttämään sosiaalisia ristiriitoja. Ruuan laatu- ja turvallisuuskysymykset ovat nousseet entistä tärkeämmiksi maatalouden kehittyessä ja tulojen kasvaessa.

Venäjä

Venäjän talouskehityksen tiellä suuria epävarmuuksia.

Tilastolaitos Rosstatin mukaan BKT:n kasvu hidastui huomattavasti vuoden toisella neljänneksellä, jolloin kasvua oli vain 3,4 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Ensimmäisellä neljänneksellä BKT kasvoi yli 4 %, ja ensimmäisellä vuosipuoliskolla vuosikasvuksi muodostui 3,7 %. Heinäkuussa BKT:n kasvu kuitenkin taas piristyi tuntuvasi talousministeriön ennakoarvion mukaan.

Useimmat ennustelaitokset ovat viime aikoina alentaneet BKT:n tämän vuoden kasvua koskevia ennusteitaan. Ennusteet tälle vuodelle ovat 4 ja 4,8 prosentin välillä. Kasvun ennakoidaan vauhdittuvan jonkin verran loppuvuonna mm. siksi, että viljantuotannon odotetaan palautuvan vuoden 2010 romahduksesta. Toisaalta yrityskyselyihin perustuvat talouden ennakoivat indikaattorit lupailevat heikokkoa kehitystä lähikuukausille.

Öljyn hinnannousu vuoden 2009 alun jälkeen ei ole lisännyt yksityisen sektorin ja öljytuloja rankasti verottavan julkisen sektorin kysyntää samassa määrin kuin ennen lamaa. BKT:hen vaikuttavien kysyntäerien kehitys on ollut vaihtelevaa. Vähittäiskaupan myynti on kasvanut melko tasaisesti helmikuusta alkaen, vaikka kotitalouksien reaalitytulot ovat nopean inflaation takia pienentyneet hieman viime vuodesta. Inflaation ennakoidaan hidastuvan loppuvuonna, minkä vuoksi kulutuksen kasvun odotetaan jatkuvan hyvänä.

Investointien käynnistymistä on odotettu koko laman jälkeisen ajan, mutta niiden toipuminen on kevään kasvun jälkeen jälleen yskähdellyt kesällä. Kausitasoitettuina investoinnit ovat jopa supistuneet hieman loppukeväästä. Investointien on arvioitu yleensä tukeneen kotimaista tuotantoa varsin voimakkaasti. Investointien odotetaan elpävän tänä vuonna, sillä tuotantokapasiteetin käyttöaste on noussut kohti taantumaa edeltänyttä tasoa ja tuotannon lisääminen edellyttää melko pian uusia investointeja. Toisaalta elpyminen voi myös siirtyä ensi vuoden puolelle, mihin voivat vaikuttaa yritysten toimintaympäristön ylimääräiset epävarmuudet. Ne johtuvat joulukuussa järjestettävistä duuman vaaleista ja maaliskuun 2012 presidentinvaaleista.

Viennin määrä supistui hiukan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä viime vuoden vastaavasta ajasta, kun raakaöljyn vienti vähentyi odotettua enemmän. Lisäksi polttoöljyjen vienti vähentyi vastoin odotuksia. Toisella neljänneksellä vienti alustavien tietojen mukaan taas kasvoi. Viennin arvioidaan kasvavan tänä vuonna muutaman prosentin, mihin vaikuttaa maakaasun viennin huomattava lisääntyminen.

Tuonnin nopea kasvu jatkui vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, jolloin tuonti oli 23 % suurempi kuin vuotta

aiemmin. Kasvu kuitenkin hidastui toisella neljänneksellä. Ennusteet heijastavat odotuksia siitä, että tuonnin kasvu on loppuvuonna merkittävästi hitaampaa kuin kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana, jolloin tuonti toipui syvästä lamakuopasta.

Kansainvälisen taloustilanteen epävakaus voi hidastaa valtionyhtiöiden osakkeiden myyntiä. Venäjän suurimman pankin Sberbankin osakkeista on määrä myydä syyskuussa 7,6 % ulkomaisissa pörssissä ja Moskovassa. Osuuden myyjänä on keskuspankki, joka omistaa 57,6 % Sberbankista. Kaupan jälkeen keskuspankin omistukseen jäisi Sberbankin osakkeista 50 % plus yksi osake eli määrävä enemmistö.

Myyntiä ollaan nyt lykkäämässä heikon markkinatilanteen vuoksi. Sberbankin osakekurssi on pudonnut Moskovan RTS-pörssissä 25 % heinäkuun alusta. Samaan aikaan RTS-pörssin yleisindeksi on laskenut 17 %.

Sberbankin osakkeiden myynti on osa hallituksen yksityistämishjelmaa, joka hyväksyttiin viime vuoden loka-kuussa. Kuluvan vuoden aikana presidentti Dmitri Medvedev on vaatinut myyntiohjelman laajentamista ja aiemmin suunniteltua suurempien osuuksien myymistä yrityksistä.

Kesän aikana hallitus on valmistellut myyntiohjelman laajennusta. Ohjelmaan on mm. lisätty siitä aiemmin poistettu putkikuljetusmonopoli Transneft. Muita listan infrastruktuuriyrityksiä ovat Venäjän rautatiet ja federaation sähkönsiirtoyhtiö FSK. Valtio haluaa säilyttää enemmistöomistuksensa infrastruktuuriyrityksissä, joten niistä ollaan myymässä osuudet, jotka jättävät valtion omistukseen ainakin 50 % plus yhden osakkeen.

Uudistetun ohjelman mukaan valtion on tarkoitus vuoteen 2017 mennessä myydä vähitellen osuutensa 6 suuren yhtiöstä, mm. öljy-yhtiö Rosneftistä, teleoperaattori Rostelekomista ja timanttiyhtiö Alrosa jättäen kuitenkin itselleen ns. kultaisen osakkeen, joka antaa veto-oikeuden yhtiökokouksen päätöksiin.

Kokonaan valtio aikoo luopua omistuksistaan 7 suuryhtiössä, mm. varustamoyhtiö Sovkomflotissa, Rosselhozbankissa, VTB-pankissa ja Aeroflotissa. Näistä kaksi ensiksi mainittua ovat sataprosenttisesti valtion omistuksessa. VTB:stä valtio omistaa 75,5 % ja Aeroflotista 51 %. VTB on taseen koolla mitattuna Venäjän toiseksi suurin ja Rosselhozbank neljänneksi suurin pankki. Helmikuussa valtio myi 10 % VTB:n osakkeista Moskovan ja Lontoon pörssissä.

Hallituksen suunnitelmien mukaan mm. Rosneftin ja Sovkomflotin osakkeiden myynti voisi alkaa ensi vuonna.

Luottoluokitusyhtiö FitchRatings toteaa kommentissaan, että valtion omistusten myynti Venäjällä ja muissa IVY-maissa ja sitä seuraava valtion tuen väheneminen voivat johtaa yritysten luottoluokitusten heikkenemiseen. Näin tapahtuisi noin 60 prosentille Fitchin luokittelemista IVY-alueen valtionyrityksistä.

Kiina

Kiina laatii uudet turvallisuusmääräykset ydinvoimalle.

Maaliskuussa Kiinan hallitus päätti olla myöntämättä uusia rakennuslupia ydinvoimaloille kunnes turvallisuusmääräykset on uusittu. Toiminnassa olevat voimalat tarkistettiin välittömästi Japanin ydinonnettomuuden jälkeen, ja rakenteilla olevien voimaloiden tarkastus saatiin päätökseen elokuun alussa. Tarkastuksen tulokset menevät seuraavaksi hallituksen käsittelyyn.

Maailman ydinvoimajärjestön WNA:n mukaan Kiinassa on tällä hetkellä toiminnassa 14 ydinreaktoria ja rakenteilla 28. Vuonna 2010 tuotantokapasiteetti oli lähes 11 GW. Ydinvoiman osuus Kiinan energian tuotannosta on kuitenkin vain 2 %. Tavoitteena on nostaa vuoteen 2020 mennessä tuotantokapasiteetti 80 GW:iin ja ydinvoiman osuus 5 prosenttiin energian tuotannosta. Investoinnit ydinvoimaan olivat 63 mrd. juania (6,8 mrd. euroa) vuonna 2010, lähes 10 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Ydinvoiman tuotanto kasvaa Kiinassa nopeammin kuin missään muussa maassa.

Ydinvoiman kasvua vaikeuttaa tulevaisuudessa uraanin saatavuus. Kiina nojaa pitkälti uraanin tuontiin. Vuonna 2010 Kiina toi urania 17 136 tonnia; tuonti kolminkertaisui vuodesta 2009. WNA arvioi Kiinan uraanin vuosikulutuksen kasvavan 20 000 tonniin vuoteen 2020 mennessä ja kotimaisen uraanin tuotannon kattavan siitä vain 12 %.

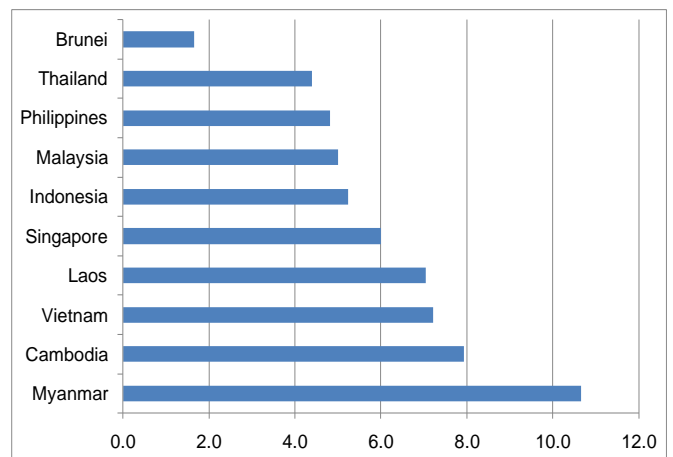
ASEAN-maat ovat Kiinalle tärkeitä kauppakumppaneita. Maiden osuus Kiinan viennistä ja tuonnista on viime vuosina ollut noin 10 %. Kiinan osuus ASEAN-maiden ulkomaankaupasta on myös ollut hieman yli kymmenyksen luokkaa. ASEAN on geopolitiinen ja taloudellinen yhteistyöjärjestö, jonka perustivat Indonesia, Malesia, Filippiinit, Thaimaa ja Singapore vuonna 1967. Sen jäsenkunta on perustamisen jälkeen kasvanut kymmeneen Brunein, Burman, Laosin, Kambodzhan ja Vietnamin jäsenyyden myötä. Kiinan ja ASEAN-maiden vapaakauppasopimus astui voimaan vuoden 2010 alusta, mutta se ei ainakaan vielä näytä merkittävästi vaikuttaneen maiden välisiin kauppavirtoihin.

Kaikkien ASEAN-maiden talous kasvoi viimeisen vuosikymmenen aikana, mutta kasvuvauhteissa on suuria maitaisia eroja. Nopeimmin kasvoivat köyhimmät ASEAN-maat Myanmar (entinen Burma), Kambodzha, Vietnam ja Laos, joiden talouskasvu ylsi keskimäärin 7–11 % vuosivauhtiin vuosina 2000–2010. Kiinniottovaraa köyhimmässä ASEAN-maissa on edelleen: niiden bruttokansantuote henkeä kohden jäi vuonna 2010 noin tuhanteen dollariin, eli alle 3 prosenttiin rikkaimman ASEAN-maan Singaporen tulotasosta.

Japanin keväinen kriisi heijastui vaihtelevassa määrin ASEAN-maiden talouskehitykseen. Luonnonkatastrofin

aiheuttamien maailmankaupan häiriöiden vuoksi Singaporen, Thaimaan ja Filippiinien vienti häiriintyi ja tätä kautta bruttokansantuote supistui loppukevään aikana. Japanin tilanteen korjaantuminen kolmannella neljänneksellä heijastuu myönteisesti näiden maiden talouskehitykseen. Lähiajan kasvunäkymiin tuo jonkin verran epävarmuutta kehittyneissä maissa vellova valtioiden velkakriisi, jonka vaikutuksia ASEAN-maiden talouteen on vaikeata arvioida. Pitkällä tähtäimellä ASEAN-maiden kasvumahdollisuudet Kiinan naapurissa ovat erinomaiset.

BKT:n kasvu ASEAN-maissa 2000–2010, % vuodessa

Lähde: IMF

Autojen myynnin kasvu on hidastunut huomattavasti vuoden alkupuoliskolla. Tammi-heinäkuussa autoja myytiin 10,6 miljoonaa kappaletta. Kasvua oli ainoastaan 3 % viime vuoden tammi-heinäkuusta, kun vuosina 2009–2010 myynnin kasvu oli keskimäärin 40 % vuodessa.

Autoja valmistettiin tammi-heinäkuussa 10,5 miljoonaa kappaletta eli 2 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Autojen tuotannon kasvu on hidastunut kahdesta edellisvuodesta lähes saman verran kuin autojen myynnin kasvu.

Taantuman aikana vuonna 2009 autojen myynnille säädettyjen verokannustimien päätyminen viime vuoden lopussa on vaikuttanut myynnin kasvun hidastumiseen. Samaa aikaan polttoainekustannukset ovat nousseet ja autojen ostoa on rajoitettu joissakin kaupungeissa. Autojen myynnillä on suuri paino vähittäiskaupassa (lähes 30 % vuonna 2010).

Kiinalaiset autonvalmistajat ovat kääntäneet katseensa ulkomaan markkinoille, mikä näkyy vahvana viennin kasvuna. Tulliviranomaisten mukaan Kiinassa valmistettuja henkilöautoja ja hyötyajoneuvoja vietiin tammi-heinäkuussa ulkomaille 460 000 kappaletta. Kasvua viime vuoden vastaavasta ajasta oli 64 %. Viennin määrä on kuitenkin vain nelisen prosenttia kotimaan myynnistä.

Venäjä

Öllytuotteiden vientitullit muuttuvat. Tullien tarkistusta on suunniteltu jo muutamia vuosia, ja hallitus käsitteli asiaa viime viikolla sen jälkeen, kun pääministeri Vladimir Putin oli heinäkuussa kehottanut asianomaisia ministeriöitä ryhtymään pikaisiin toimiin. Uudet tullit astuvat voimaan lokakuun alussa. Muutokset yhtenäistävät öljytuotteiden vientitulleja, jotka on sidottu raakaöljyn vientitulliin. Uusi tulli on 66 % raakaöljyn kulloisestakin vientitullista, jota tarkistetaan kuukausittain maailmanmarkkinahintojen muutosten perusteella. Uudistuksessa kevyiden polttoöljyjen (dieselöljy, lentokerosiini) vientitulli laskee prosenttiyksikön, kun taas raskaan polttoöljyn vientitulli nousee 19 prosenttiyksikköä.

Uusi tulli ei koske bensiniä, jonka vientitulli nostettiin toukokuussa 70 prosentista 90 prosenttiin raakaöljyn vientitullista, kun Venäjän kotimarkkinoilla alkoi ilmetä pulaa bensiniästä ja sen hinta nousi nopeasti.

Nyt tehdyillä muutoksilla pyritään vähentämään raskaan polttoöljyn vientiä, joka muodostaa noin puolet kaikkien öljytuotteiden viennistä. Öljy-yhtiöt ovat vieneet raskasta polttoöljyä sen vientitullin pienuuden vuoksi, vaikka raskas polttoöljy on vain noin 3 % raakaöljyä kalliimpaa. Matalan tullin vuoksi öljy-yhtiöt ovat jopa vieneet vähän käsiteltyä raakaöljyä raskaana polttoöljynä.

Tullin nostolla halutaan kannustaa öljy-yhtiöitä enemmän lisäarvoa tuottavien kevyiden polttoöljyjen jalostukseen raskaan polttoöljyn sijasta. Hallituksen suunnitelmana on, että raskaan polttoöljyn ja raakaöljyn vientitullit yhtenäistetään vuoteen 2015 mennessä.

Hallituksessa on pitkään käsitelty myös raakaöljyn vientitullin alentamista, ja päätöstä odotetaan lähiaikoina. Muutoksen tavoitteena on kannustaa öljy-yhtiöitä investointeihin jättämällä niille aiempaa suurempi osa vientituloista. Raakaöljyn viennin verotus on ankaraa, ja öljyn hinnan ollessa korkealla progressiivinen vientitulli ja muu öljyverotus vievät noin 90 % hinnannoususta valtiolle.

Pankkien valvonnassa puutteita. Viimeksi kuluneen vuoden aikana venäläisissä pankeissa on tullut ilmi merkittäviä väärinkäytöksiä. Vuosi sitten syksyllä meni konkurssiin Mezhprombank, jolta jäi 80 mrd. ruplan (2 mrd. euron) suuruiset velat, joista osa oli keskuspankilta vuosien 2008–2009 taantumana aikana saatua vakuudetonta tukiluottoa. Viime heinäkuussa keskuspankki perui AMT-pankin toimiluvan, minkä seurauksena talletustakuuvirasto maksaa tallettajille suurimmat koskaan maksamansa korvaukset, 12 mrd. ruplaa (300 milj. euroa). Suurta huomiota on herättänyt myös Bank Moskvyin tilanne. Moskovan kaupunki myi helmikuussa 46 prosentin osuutensa pankista valtiolliselle VTB-pankille. Kaupan jälkeen Bank Moskvyin heikko tila on vähitellen tullut ilmi. Pankin pelastamiseksi keskuspankki antoi sille matalakorkoisen 295 mrd. ruplan (7 mrd.

euron) lainan, jonka lisäksi VTB pääomittaa pankkia 100 mrd. ruplalla (2,5 mrd. eurolla).

Kaikissa em. pankeissa kyse on kirjanpidon vääristelystä mm. pääoman, reservien sekä lainojen vakuuksien kirjaamisessa tai luotonannosta tekaistuille yrityksille ja pankkia lähellä oleville tahoille. Keskuspankin pankkivalvonnasta vastaavan varapääjohtajan Gennadi Melikjanin mukaan keskuspankki oli tietoinen väärinkäytöksistä jo kauan ennen toimilupien peruuttamista, mutta sillä ei ollut muodollisia todisteita ja siten laillisia mahdollisuuksia ryhtyä toimenpiteisiin aiemmin.

Mm. IMF on kehottanut Venäjää täydentämään pankkien valvontaa koskevaa lainsäädäntöä. Pankkivalvontaa on kehitetty huomattavasti viime vuosina, mutta järjestelmässä on edelleen aukkoja.

Työssään laajaa arvostusta nauttiva varapääjohtaja Gennadi Melikjan irtisanoutui toimestaan heinäkuussa, ja pääjohtaja Sergei Ignatjev hyväksyi irtisanoutumisen viime viikolla. Melikjan on toiminut pankkivalvonnasta vastaavana varapääjohtajana viisi vuotta. Hänen edeltäjänsä Andrei Kozlov ammuttiin Moskovassa vuonna 2006.

China Construction Bank aikoo perustaa tytä pankin Venäjälle. China Construction Bankin (CCB) hallitus päätti 19.8. sijoittaa Venäjälle perustettavan pankin pääomaan noin 150 milj. dollaria. Näin suurella pääomalla pankki saa heti yleislisenssin eli se voi palvella sekä yrityksiä että kotitalouksia. Uusi pankki nousisi pääoman suuruudella mitattuna Venäjän sadan suurimman pankin joukkoon.

CCB on pääosin Kiinan valtion omistuksessa. Se on Kiinan toiseksi suurin pankki, ja sen osuus Kiinan pankkisektorin yhteenlasketusta taseesta oli viime vuoden lopussa 11 %. Pankki listautui pörssiin vuonna 2005, ja viime vuoden lopussa se oli markkina-arvoltaan maailman toiseksi suurin pankki. Noin 35 % CCB:n osakkeista on ulkomaisessa omistuksessa.

Venäjällä toimii tällä hetkellä kaksi kiinalaista pankkia, jotka molemmat ovat suurten valtion omistamien pankkien tytä pankkeja. Toisella niistä on yleislisenssi. Näiden pankkien merkitys Venäjän rahoitusmarkkinoilla ei kuitenkaan ole suuri; taseen koolla mitattuna ne ovat suunnilleen sijoilla 280–300 venäläisten pankkien joukossa, ja keskuspankin jaottelun mukaan ne ovat pieniä pankkeja.

Venäjällä toimii 219 pankkia, joissa on ulkomaista pääomaa; noin puolessa niistä ulkomainen omistus ylittää 50 %. Kolme ulkomaisessa omistuksessa olevaa pankkia on Venäjän kymmenen tasearvoltaan suurimman pankin joukossa. Kahdeksannella sijalla on italialainen Unicredit Bank ja seuraavina ovat ranskalainen Rosbank ja itävaltalainen Raiffeisenbank. Ko. kolmen pankin yhteenlaskettu osuus koko pankkisektorin yrityslainoista on 5 %, kotitalouksien lainoista 7 % ja kotitalouksien talletuksista 3 %. Venäjän suurimman pankin eli Sberbankin osuus sekä yrityslainoista että kotitalouksien lainoista on 31 % ja kotitalouksien talletuksista 47 %.

Kiina

Rahapolitiikka kiristyy varantovaatimuksia koskevien uusien määräysten myötä. Investointipankkien ja tiedotusvälineiden mukaan Kiinan keskuspankki on muuttanut pankkitalletusten varantovelvoitetta siten, että jatkossa myös erilaiset vakuustalletukset (margin deposits) katsotaan varantovelvoitteiden alaisiksi talletuksiksi. Kyseiset talletukset ovat asiakasyritysten pankkiin tekemiä talletuksia, jotka ovat asiakasyrityksen toiselta yritykseltä tai pankilta saaman rahoituksen vakuutena. Lehtitietojen mukaan näiden talletusten osuus pankkien koko talletuskannasta vaihtelee pankeittain parista prosentista jopa yli viidennekseen.

Varantovaatimusten kiristäminen syö pankkien tulosta. Suurimpien pankkien varantovelvoite on tällä hetkellä 21,5 % eli tämän osuuden niiden koko talletuskannasta ne joutuvat tallettamaan keskuspankkiin. Keskuspankki maksaa varantotalletuksille ainoastaan 1,6 prosentin korkoa, kun pankkien tallettajille maksama vuoden viitekorko on 3,5 %.

Pankkien on määrä lisätä varantotalletuksiaan syksyn mittaan niin, että varantovelvoite täyttyy vakuustalletusten osalta. Investointipankit ovat laskeneet, että muutoksen seurauksena markkinoilta poistuu likviditeettiä noin 900 mrd. juania eli noin 99 mrd. euroa. Vanhoilla säännöllä keskuspankki olisi tarvinnut 2 tai 3 puolen prosenttiyksikön varantovelvoitteen nostoa kiristääkseen rahapolitiikkaa vastaavalla summalla. Mikäli inflaatio osoittaa rauhoittumisen merkkejä, keskuspankin uskotaan pidättävän muista rahapolitiikan kiristämistoimista lähikuukausina.

Koska varantovelvoitteen piiriin lisätyt vakuustalletukset liittyvät pääosin pankkien taseiden ulkopuoliseen luotukseen, muutos tehostaa varantovelvoitteen rahapoliittista vaikutusta. Viranomaiset ovat saaneet hillittyä pankkien taseiden kautta tapahtuvaa luototusta, mutta taseiden ulkopuolinen luototus on kasvanut nopeasti. Viimeisimmät toimet kertovat siitä, kuinka vaikeaa viranomaisten on säädellä nopeasti muuttuvia markkinoita hallinnollisin toimin. Markkinoiden vapautumisen myötä korkopolitiikka tulee jossakin vaiheessa nousemaan nykyistä keskeisemmälle sijalle.

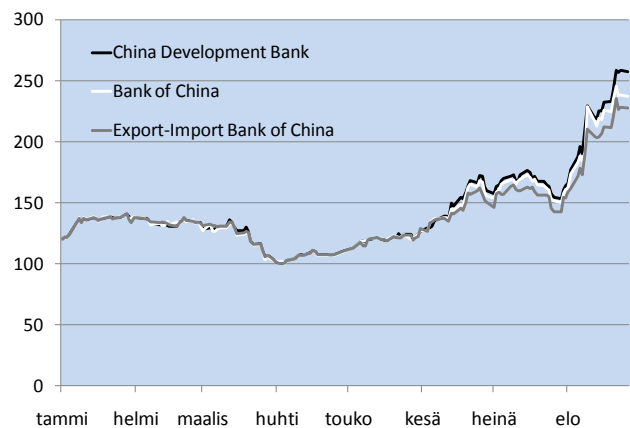
Kiinalaiset pankit eivät ole välttyneet viime viikkoina kiihtyneeltä maailman rahoitusmarkkinoiden myllyrykseltä. Elokuun aikana kiinalaisten pankkien riskiä mitaavat ns. luottoriskiswapit eli CDS:t kallistuivat selvästi. Suurimpien kiinalaisten pankkien riskilisät ovat kohonneet lähelle kahta ja puolta prosenttia, kun ne vielä loppukeväästä olivat prosentin luokkaa. CDS:n hinta kuvastaa sitä riskilisää, joka kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla vaaditaan sijoitukselta kiinalaisen pankkiin. Riskilisien kohoaminen

tarkoittaaakin vastaavan suuruista kiinalaisten pankkien rahoituskustannusten nousua kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla. Viimeaikaisesta noususta huolimatta suurten kiinalaisten pankkien riskilisät eivät edelleenkään ole kansainvälisesti katsottuna kovin korkeat. Ne ovat samaa luokkaa kuin eräillä suurilla saksalaisilla ja ranskalaisilla pankeilla.

Pankkien riskilisät ovat kesän jälkeen nousseet myös muissa maissa. Kiinan riskilisien nousu näyttäisikin liittyvän enemmän kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden yleiseen hermostuneisuuteen kuin huonoihin uutisiin kiinalaisista pankeista. Kiinan suurimpien pankkien kannattavuus nousi vuoden ensimmäisellä puoliskolla ennätystasolle. Lehtitietojen mukaan viisi suurinta pankkia raportoi voittonsa kasvaneen yli neljänneksellä viime vuodesta.

Kiinalaisten pankkien tuloslukuja on jonkin verran arvosteltu sitä, että ne peittävät alleen suuria ongelmapesäkeitä kuten paikallisviranomaisille myönnettyjen luottojen riskejä. IMF kuitenkin arvioi kesällä julkaisemassaan Artikla IV -raportissa, että Kiinan pankkijärjestelmä näyttää vahvalta. Tilanteen muuttumiseksi vaaditaan voimakas yhtäaikainen sokki monella rintamalla, kuten esimerkiksi talouskasvun voimakas hiipuminen, kiinteistöhintojen romahdus ja korkojen samanaikainen nousu. IMF kuitenkin varoittaa, että sen analyysi perustuu puutteellisiin tietoihin Kiinan pankeista.

Suurten kiinalaisten pankkien maturiteetiltaan 5 vuoden pituisen luottoriskiswapin hinta 2011, peruspistettä

Lähde: Bloomberg

Kotimainen kysyntä kompensoi vientitilausten vähene- mistä. Sekä Kiinan kauppa- ja kuljetusliiton että HSBC-pankin ostopäällikköindeksit nousivat elokuussa hieman pitkän laskukauden jälkeen. Laskutrendin taittumisen on tulkittu johtuvan Kiinan kotimaisesta kysynnästä, sillä yritykset raportoivat uusimmassa kyselyssä vientitilaustensa vähentyneen maailmantalouden viimeaikaisen levottomuuden myötä.

Venäjä

Valtiontalous runsaasti ylijäämäinen ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Konsolidoidun budjetin eli federaation budjetin, alue- ja paikallisbudjettien sekä valtion sosiaalirahastojen tulot kasvoivat vuoden 2010 varsin hyvän tulojen elpymisen jatkoksi vuoden ensimmäisellä puoliskolla 30 % viime vuoden ensimmäisestä. Reaalisesti tulot olivat kuitenkin edelleen huomattavasti pienemmät kuin lamaa edeltäneenä huippuvuonna 2008.

Konsolidoidun budjetin menot lisääntyivät 11 % eli suunnilleen samaan tahtiin kuin viime vuonna. Reaalisesti menot kasvoivat alle 1,5 % (kuluttajahintojen nousulla korjattuna). Tulojen nousun ansiosta budjettilyijäämäksi muodostui peräti yli 7 % BKT:stä, josta federaation budjetin ylijäämä oli vajaa 3 % ja alue- ja paikallisbudjettien ylijäämä saman verran. Suuri ylijäämä ei johdu pelkästään menojen rytmistä, sillä menot eivät tänä vuonna ole pientumassa tavanomaista vähempää vuoden ensipuoliskolle. Finanssiministeri Aleksei Kudrin totesikin 7.9. federaation budjetin voivan olla tasapainossa koko vuoden 2011 osalta, koska tuloja odotetaan kertyvän lisää mm. aiemmin oletettua korkeamman öljyn hinnan ja parantuneen ALV-hallinnoinnin ansiosta.

Konsolidoidun budjetin suurimmista tuloeristä nopeimmin kasvoivat palkkojen perusteella määräytyvät sosiaaliverot, yli puolella viime vuoden ensipuoliskosta, sillä niitä nostettiin merkittävästi vuoden alussa (sosiaaliveroja on päätetty laskea ensi vuoden alussa; ks. [Viikkokatsaus 25/2011](#)). Vientienergian nousseiden hintojen siivittäminä tulot öljyn, öljytuotteiden ja kaasun vientituloista ja tuotantoveroista lisääntyivät yli 40 %. Niiden osuus konsolidoidun budjetin tuloista nousi yli neljäsosaan ja federaation budjetin tuloista lähemmäs puoleen. ALV-tulot kasvoivat lähemmäs 40 % ja tulot yritysten voittoveroista kolmasosan. Työtulo- ja omaisuusverojen kasvu oli edelleen vaisua.

Federaation budjetin menot lisääntyivät 10 %, kun laskuista jätetään pois varojen siirrot aluebudjetteihin ja valtion sosiaalirahastoihin (edellisvuosista poiketen ne vähenivät hieman). Alue- ja paikallisbudjettien menot kasvoivat niin ikään 10 % eli viime vuoden kaltaisesti. Sosiaalirahastojen edellisvuosista vauhdikas menojen nousu laantui mutta menot kasvoivat silti lähemmäs viidesosan.

Konsolidoidun budjetin keskeisistä menoeristä nopeimmin kasvoivat menot julkishallintoon ja talouden lohkolle (14 %), jolla viime vuoden tapaan lisää varoja kohdistettiin mm. kuljetuksiin ja teihin. Lähes yhtä nopeasti lisääntyivät koulutusmenot, vuosien 2009–2010 hitaan kasvun jälkeen. Puolustusmenojen kasvutahti nousi 11 prosenttiin. Sosiaalimenot kasvoivat myös 11 % eli paljon hitaammin kuin useana edellisenä vuonna. Eläke-

menot pysyivät kuitenkin ennallaan, kun taas muut sosiaalimenot nousivat lähes puolella. Menot sisäiseen turvallisuuteen ja järjestykseen sekä terveydenhoitoon lisääntyivät 6 %. Asuntosektorin julkiset menot kasvoivat vain 2 %.

Öljyn tuotanto kasvaa mutta vienti supistuu. Venäjän raakaöljyn tuotanto on vuodesta 2005 alkaen kasvanut vuosittain noin puolitoista prosenttia. Tammi-heinäkuussa öljyntuotanto kasvoi Rosstatin mukaan vajaan prosentin vuoden takaa. Venäjän öljyntuotanto on hieman suurempi kuin maailman toiseksi suurimman tuottajan, Saudi Arabian. Venäjä vie noin puolet raakaöljyn tuotannostaan, mutta tuotannon kasvusta huolimatta vientimäärät ovat vuodesta 2005 alkaen pysyneet liki samana, noin 250 miljoonassa tonnissa vuosittain. Öljytuotteiden vienti sen sijaan on kasvanut voimakkaasti viime vuosina, ja erityisesti kevyesti verotetun raskaan polttoöljyn vienti on kasvanut nopeasti. Viime vuonna raskaasta polttoöljyä vietiin noin 72 milj. tonnia, diesel-öljyä noin 41 milj. tonnia ja öljytuotteita kaikkiaan noin 133 milj. tonnia.

Tammi-kesäkuussa raakaöljyn vienti supistui 5 % ja öljytuotteiden vienti väheni 7 % edellisen vuoden vastaavasta ajasta. Viennin supistumisen taustalla on öljytuotteiden nopeasti kasvava kotimainen kysyntä. Raskaan polttoöljyn ja diesel-öljyn valmistus Venäjällä kasvoi noin 7 %, mutta niiden vientimäärät supistuivat merkittävästi (8 % ja 6 % vuoden takaisesta). Lokakuun alusta voimaan astuvat vientitullien muutokset (ks. [Viikkokatsaus 35/2011](#)) voivat näkyä loppuvuonna raskaan polttoöljyn viennin hienoisena supistumisena ja vastaavana kasvuna raakaöljyn vientimäärissä.

Suomen vienti Venäjälle kasvoi tammi-kesäkuussa ripeästi. Tavaravienti Suomesta Venäjälle kasvoi arvoltaan 27 % tammi-kesäkuusta 2010. Kun pois jätetään keskeiset jälleenvientituotteet eli henkilöautot ja matkapuhelimet, kasvutahti oli 25 %, mutta vientiä oli edelleen noin 15 % vähemmän kuin vuoden 2008 tammi-kesäkuussa ennen taantumaa.

Kone- ja laiteviennin elpyminen jatkui; kasvua vuoden takaa oli vajaa 30 % (pl. henkilöautot ja matkapuhelimet), mutta viennin arvo oli edelleen 40 % pienempi kuin 2008 ensimmäisellä puoliskolla. Isoimmista koneviennin lohkoista kasvoi etenkin voima- ja sähkökoneiden vienti. Muu kuin kone- ja laitevienti lisääntyi yli viidesosan, ja vienti saavutti vuoden 2008 ensipuoliskon tason. Muun muassa muovi- ja kumialan vienti kasvoi nopeasti.

Tavaroiden vienti Suomen kautta Venäjälle maantie-transitona (joka ei tilastoidu tuonniksi eikä vienniksi), kasvoi tammi-kesäkuussa kuljetettujen tavaroiden painolla mitattuna 14 % ja tavaroiden arvolla mitattuna lähes 30 %. Transitotavaroiden arvo oli 10 mrd. euroa eli noin 10 % Venäjän koko tavaratuonnista. Osuus on viime vuosien mittaan laskenut vähitellen.

Kiina

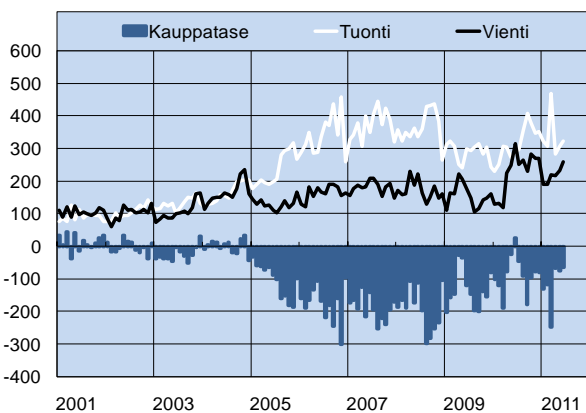
Kiinan osuus Suomen ulkomaankaupassa vakiintumassa? Suomen Kiinan-tuonnin arvo oli tammi-kesäkuussa 2,0 miljardia euroa, mikä on yli viidenneksen enemmän kuin vuosi sitten. Vienti Kiinaan kasvoi 12 prosentilla 1,3 miljardiin euroon. Kauppataaseen 700 miljoonan euron alijäämä oli parisataa miljoonaa euroa suurempi kuin vuosi sitten.

Suomen tuonti Kiinasta koostuu suurimmalta osin erilaisista elektroniikka-alan tuotteista kuten puhelimista, televisioista ja tietokoneista sekä muista sähkölaitteista. Näiden osuus Kiinan-tuonnista on lähes puolet. Vaatteet ovat 13 prosentin osuudella edelleen tärkeä tuontiryhmä. Kuljetusvälineet kattavat noin 5 % tuonnista. Kiinan osuus Suomeen tuotavista elektroniikka-alan tuotteista on 37 % ja vaate- sekä jalkine-tuonnista yli kolmannes.

Suomen Kiinan-viennissä teollisuuden koneet ja laitteet ovat 36 prosentin osuudellaan ylivoimaisesti tärkein tuoteryhmä ja sitä täydentävät erilaiset sähkökoneet 14 prosentin osuudella. Sellun osuus alkuvuoden viennistä oli 12 % ja paperin vajaat 5 %. Suomen selluviennistä lähes neljännes menee Kiinaan. Nahkojen ja turkiksien osuus Kiinan-viennistä oli alkuvuonna 8 %, ja toimialan viennistä lähes 30 % suuntautuukin Kiinaan.

Ripeästä kasvusta huolimatta Kiina ei enää takavuosien malliin ole nostanut osuuttaan Suomen ulkomaankaupassa. Sen osuus Suomen koko tuonnista painui alkuvuonna hieman alle 7 prosenttiin. Suomen viennistä Kiina kattoi vajaat 5 %. Hongkongin ja Taiwanin yhteenlaskettu osuus Suomen koko tuonnista jäi puoleen prosenttiyksikköön ja viennistä noin prosenttiin.

Suomen Kiinan-kauppa kuukausittain, milj. euroa

Lähde: Suomen tullit

Länsipankit vähentäneet omistuksiaan kiinalaispankeissa. Bank of America kertoi 29. elokuuta myyvänsä puolet 10 prosentin omistusosuudestaan China Construction Ban-

kista (CCB). Syynä ovat Basel-komitean pankeille asettamat uudet pääomavaatimukset, jotka pakottavat pankit kasvattamaan pääomansa vaaditulle tasolle. Bank of America saa osakemyynnistä noin 6 mrd. euroa. Pankki on aiemminkin myynyt osuuksiaan CCB:stä. Korkeimmillaan sen omistusosuus CCB:stä on ollut yli 19 %.

Suurimman osan myyntiin tulleista osakkeista osti joukko Kiinan valtiovallan alaisia sijoittajia. Mukana oli maan valuuttahallinto (SAFE), Kiinan kansallinen sosiaaliturva-rahasto sekä Kiinan suurin pankkiriiliike Citic. Kiinan valtio omistaa jo entuudestaan Central Huijin -rahaston kautta 59 % CCB:stä, joten valtion ylivallassa ei tapahdu suurta muutosta. Singaporen ja Qatarin kansalliset rahastot ostivat pienemmät osuudet kaupuista osakkeista.

Ulkomaalaiset pankit ovat voineet hankkia osuuksia suurimmista valtion omistamista kiinalaispankeista vuodesta 2005. Länsimaalaiset pankit ovat viime vuosien vaikeassa taloustilanteessa myyneet kiinalaispankkien omistuosuuksia. Esimerkiksi UBS ja Royal Bank of Scotland myivät osuuksiaan Bank of Chinasta ja Allianz sekä American Express puolestaan myivät osuuksiaan ICBC:stä vuosien 2008–2009 kriisin aikaan. Goldman Sachs myi osan osuuksistaan ICBC:stä syyskuussa 2010. Monissa tapauksissa strateginen kumppanuus kuitenkin säilyy omistuosuuksien myymisestä huolimatta.

Kiina paransi asemiaan kansainvälisessä kilpailukykyvertailussa. Maailman talousfoorumi (WEF) julkaisi vuosittaisen kilpailukykyraporttinsa syyskuun alussa. Kiina arvioitiin maailman 26. kilpailukykyisimmäksi maaksi, kun se viime vuonna oli sijalla 27. Venäjän sijoitus puolestaan laski kolmella sijalla 66. sijalle. Raportti koostuu kilpailukykyindeksistä ja noin 13 000 yritysjohtajan haastattelusta. Indeksissä maita arvioidaan 12 eri kriteerillä, joita painotetaan maakohtaisesti eri lailla riippuen siitä, missä vaiheessa maan taloudellinen kehitys on.

Kiinan kilpailukykyä pitävät yllä suuret markkinat (2. sija) ja makrotalouden tila (10.), jota tukee mm. korkea sääntämisaste. Kilpailuetuina ovat myös innovaatiot (29.) sekä terveydenhuolto ja perusopetus (32.). Huomattavaa parannusta koettiin rahoitusmarkkinoiden kehityksessä (9 sijan nousu sijalle 48.). Kiinan heikkouksiin kuuluvat edelleen teknologian käyttöönotto (77. sija) ja korkeakoulutus (60.), joissa sijoitus on kuitenkin hieman parantunut. Yritysjohtajien mukaan ongelmia liiketoiminnalle aiheuttivat eniten inflaatio ja rahoituksen saanti.

Venäjän kilpailuetuina ovat suuret markkinat (8.) sekä infrastruktuuri (48.) ja korkeakoulutus (52.). Kilpailukykyyn heikkouksia ovat eritoten instituutioiden heikkous (128.), rahoitusmarkkinoiden hidaskasvu (127.) sekä hyödyke-markkinoiden tehottomuus (128.), josta talousfoorumi oli huolestunut. Yritykset arvioivat liiketoiminnan heikkouksiksi korruption ja valtion tehottoman byrokratian.

Venäjä

Federaation budjettimenot kasvavat entisestään lähi-vuosina. Finanssiministeriö julkisti tällä viikolla tietoja vuosien 2012–2014 budjettiesityksestä. Hallitus käsittelee esitystä ensi viikolla.

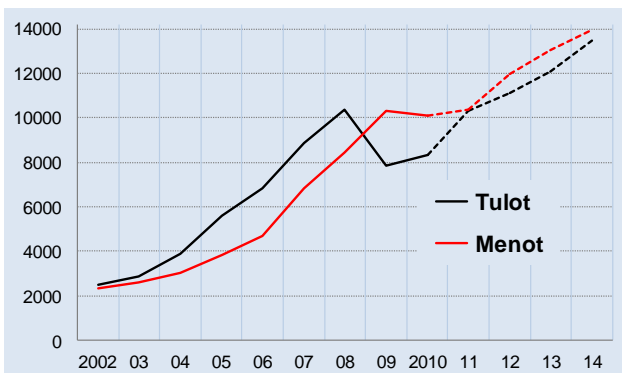
Verrattuna heinäkuun alussa tehtyihin linjauksiin arviota budjetin tuloista on korotettu huomattavasti. Tulojen arvioidaan kasvavan ensi vuonna nimellisesti 7 % ja seuraavina kahtena vuonna 9 % vuodessa. Kasvuun vaikuttaa ainakin oletus Urals-öljyn noin 100 dollarin tynnyrihinnasta vuosina 2012–2014. Kuluvana vuonna budjetin tulojen arvioidaan kasvavan kolmanneksella.

Myös budjetin menoja on lisätty kesäkuun linjauksista. Menojen arvioidaan kasvavan ensi vuonna 15 % ja seuraavina kahtena vuonna 7–8 %. Reaalisesti menot kasvavat tänä vuonna noin prosentin ja ensi vuonna 7–8 %.

Hyvän tulokehityksen ansiosta budjetin alijäämän arvioidaan olevan 1,5 % BKT:stä ensi ja seuraavana vuonna ja 0,7 % BKT:stä vuonna 2014. Finanssiministeriö arvioi, että Urals-öljyn hinnan olisi oltava 116 dollaria tynnyriltä, jotta budjetti olisi tasapainossa ensi vuonna.

Finanssiministeri Aleksei Kudrin totesi, että paine menojen kasvattamiseen on vaalien alla ollut odotettua suurempi. Jos annettuja vaalilupauksia ei ainakin osittain peruta, on vaalien jälkeisen hallituksen korotettava veroja. Myös IMF on esittänyt huolensa siitä, että menojen kasvattaminen raakaöljyn hinnan ollessa korkealla lisää valtiontalouden riippuvuutta energian hinnasta ja talouden suhdanneherkkyyttä.

Federaatiobudjetin tulot ja menot, reaalin volyymi, mrd. vuoden 2010 ruplaa (deflatoitu kuluttajahintojen muutoksella)

Lähde: Finanssiministeriö

Investoinnit suuntautuvat edelleen voimakkaasti energiasektorille. Rosstat arvioi kaikkien kiinteiden investoin-

tien kasvaneen vuoden alkupuoliskolla vajaat 3 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Tilasto sisältää arvion pienyritysten investoinneista ja tilastoinnin ulkopuolelle jäävistä investoinneista. Niiden arvioidaan vähentyneen alkuvuonna huomattavasti, kun taas muut eli lähinnä suurten ja keskisuurten yritysten investoinnit lisääntyivät 12 %.

Suurten ja keskisuurten yritysten investoinnit lisääntyivät aiempien vuosien tapaan ylivoimaisesti eniten putkikuljetusten lohkokalla, jossa kasvua oli yli 40 %. Myös investoinnit öljyn ja kaasun tuotantoon kasvoivat nopeasti (13 %). Sen sijaan viime vuosien kehityksestä poiketen investoinnit öljynjalostukseen pysyivät käytännössä ennallaan ja sähkösektorin investoinnit vähenivät. Näiden neljän energialohkon osuus investoinneista nousi yli 40 prosenttiin.

Jalostavan teollisuuden investoinnit kasvoivat alkuvuonna hieman viime vuotta nopeammin (10 %). Suurimmista teollisuudenhaaroista investointejaan lisäsivät etenkin metallurgia ja elintarviketeollisuus. Jalostavan teollisuuden eri alojen (pl. öljynjalostus) osuus säilyi lähes ennallaan 13 prosentissa. Kiinteistösektorin investoinnit vähenivät hieman viime vuoden tuntuvan supistumisen jälkeen.

Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän taloudellinen merkitys Venäjälle vähäinen lukuun ottamatta viljan ja aseiden vientiä.

Venäjän kauppa Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän arabimaiden kanssa on vahvasti ylijäämästä; viime vuonna Venäjän viennin arvo ko. maihin oli 7,5 mrd. dollaria ja tuonnin arvo 970 milj. dollaria. Vienti muodostaa vajaat kaksi prosenttia Venäjän koko viennin arvosta. Tuonnin osuus on hyvin pieni ja tuonti on keskittynyt elintarvikkeisiin ja matalan jalostusasteen hyödykkeisiin.

Tärkeimmät Venäjän vientihyödykkeet ovat vilja, aseet sekä teräs ja terästeollisuuden tuotteet. Egypti on suurin venäläisviljan vientimarkkina yli kolmanneksen osuudella Venäjän viljanviennistä. Egypti toi viime vuonna neljänneksen tuontiviljastaan Venäjältä. Noin 60 % Venäjän viljanviennistä suuntautuu arabimaihin.

Venäjä on maailman toiseksi suurin aseiden viejä, ja arabimaat ovat Intian jälkeen Venäjän tärkein aseviennin kohde. Tukholman kansainvälisen rauhantutkimuslaitoksen Siprin tilastojen mukaan viime vuosina noin neljännes Venäjän aseviennistä on mennyt Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän arabimaihin. Näistä maista Algeria, Arabiemiirikunnat ja Syyria ovat suurimpia venäläisaseiden ostajia. Ylivoimaisesti suurin osa Algerian ja Syyrian asetuonnista tulee Venäjältä. Venäjän asevientä ovat viime aikoina rajoittaneet arabimaiden levottomuudet ja YK:n helmikuussa asettama aseiden vientiä Libyaan koskeva kieltö.

Venäläisten yritysten merkittävimmät investoinnit Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän arabimaissa on tehty energia- ja infrastruktuurialoille.

Kiina

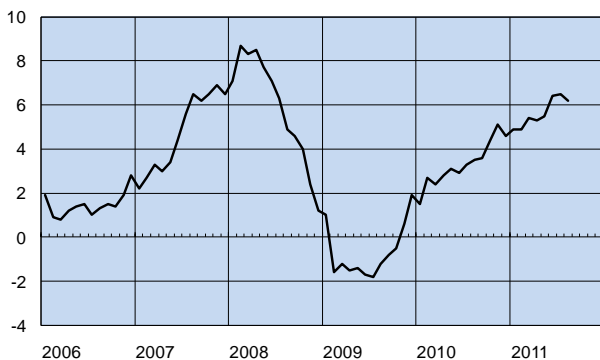
Kiinan teollisuuden kasvu jatkui vahvana elokuussa.

Teollisuustuotanto oli elokuussa 13,5 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvuvauhti kuitenkin hidastui heinäkuusta puolella prosenttiyksiköllä. Teollisuuden tuotantolukuja odotettiin tavallistakin suuremmalla mielenkiinnolla kehittyneiden maiden velkakriisin takia, jonka pelättiin heijastuvan myös Kiinan talouskasvuun. Viimeisimmät luvut tukevat kuitenkin ennusteita, joiden mukaan Kiinan talous ei kompastu kehittyvien talouksien velkaongelmiin.

Voimakkaimmassa kasvussa on elokuun lukujen valossa metallituotteiden sekä koneiden valmistus, ja hitaimmassa kasvussa tekstiiliteollisuus. Kasvun painottuminen metallituotteisiin ja koneisiin osoittaa, että investoinneilla on edelleen vahva rooli talouden veturina. Kiinteät investoinnit olivat tammi-elokuussa neljänneksen suuremmat kuin vuotta aikaisemmin. Investointitilastot paljastavat talouskasvun painopisteen maantieteellisen muutoksen itärannikolta kohti sisämaata. Investointien kasvu Keski- ja Länsi-Kiinassa oli noin 30 % eli selvästi Itä-Kiinan kasvua (22 %) nopeampaa.

Myös kaupan kasvu jatkui melko vauhdikkaana loppukesällä. Elokuussa vähittäiskaupan myynnin arvo oli 17 % vuoden takaista korkeammalla. Voimakkaimmin eli noin 40 % kasvoi korujen ja öljytuotteiden myynnin arvo, mikä osin heijastaa raaka-aineiden hintojen nousua viimeisen vuoden aikana. Tuoteryhmistä selvästi hitaimmin kasvoi urheilutuotteiden myynti.

Kuluttajahintainflaatio, %-muutos vuotta aiemmasta

Lähde: Kiinan tilastokeskus

Inflaatio hidastuu odotetusti. Kuluttajahintojen vuosinousu oli elokuussa 6,2 %. Myös talouspolitiikan ongelmaksi muodostuneen ruoan hinnan nousu hidastui hieman 13,4 prosenttiin.

Vaikka inflaation hidastuminen on hyvä uutinen, on hidastumisvauhti verkkainen talouspolitiikan päättäjien kan-

nalta, sillä kuluvalle vuodelle asetettuun neljän prosentin inflaatiotavoitteeseen on vielä matkaa. Rahapolitiikan keventäminen ei näytä ajankohtaiselta, ellei kehittyneiden maiden velkakriisi kärjisty niin, että maailmantalouden näkyvät tästä olennaisesti heikkenevät.

Telakoiden tilauskanta supistunut. Kiinan kansallisen laivanrakennusteollisuuden järjestön CANSIn tilastojen mukaan kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa valmistuneiden laivojen yhteenlaskettu kantavuus oli 38 milj. tonnia. Kasvua oli viime vuodesta 9 %. Laivojen tilauskanta on supistunut huomattavasti, mikä johtuu maailmantalouden epävarmasta tilanteesta. Uudet laivatilaukset vähenivät tammi-heinäkuussa 30 % ja olivat yhteenlasketulta kantavuudeltaan 24 milj. tonnia. Tilauskanta oli 176 milj. tonnia tammi-heinäkuussa, 6 % vähemmän kuin vuosi sitten.

Suurin osa Kiinassa valmistetuista laivoista toimitetaan vientiin. Tammi-heinäkuussa viennin osuus laivanrakennustuotannosta oli 84 % (32 milj. tonnia). Uusista laivatilauksista vientitilaukset muodostivat 78 % (18 milj. tonnia).

Laivateollisuus on Kiinalle strategisesti tärkeä teollisuudenala, jonka kehittämisen Kiinan hallitus on ottanut osaksi maan viisivuotissuunnitelmia. Tällä hetkellä laivanrakennus on keskittynyt rahtialuksiin, eritoten kuivalastialuksiin. Kiinan vahvuutena ovat hinnaltaan kilpailukykyiset perusalukset. Sen sijaan teknologisesti kehittyneiden alusten rakentamisessa kiinalaiset eivät vielä menesty hyvin. Haasteina Kiinan laivanrakennukselle ovat työvoima- ja raaka-ainekustannusten nousu sekä juanin vahvistuminen.

Laivanrakennuksen kärkimaita ovat jo pitkään olleet Etelä-Korea, Japani ja Kiina. Viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana Kiina on noussut 3. sijalta ensimmäiseksi. Vuonna 2010 Kiinan laivanrakennustuotanto muodosti 38 % maailman laivantuoannosta. Aiemmin kärkisijaa pitäneen Etelä-Korean osuus tuotannosta oli 33 % ja Japanin 21 %. Uusista laivatilauksista Kiina ahmaisi 43 %, Etelä-Korea 36 % ja Japani 14 % vuonna 2010.

Kiina väläytti haluavansa kauppapoliittisia myönnytyksiä EU-maille mahdollisesti annettavan rahoituksen vastineeksi. Italian hallitus toivoisi Kiinan sijoittavan Italian valtion velkapapereihin ja investoivan italialaisiin yrityksiin. Italian valtion velan menekki on heikentynyt viime kuukausina eurooppalaisen velkakriisin kärjistyessä.

Ehdotus sai viileän vastaanoton Kiinan pääministeriltä Wen Jiabaolta, joka kehotti ongelmavaltioita laittamaan 'oman talonsa järjestykseen'. Financial Timesin mukaan Wen Jiabao kytki ensimmäisen kerran mahdollisen rahoituksen siihen, että EU myöntää Kiinalle markkinatalousstatuksen. Tämä on pitkään ollut Kiinan tärkeimpiä kauppapoliittisia tavoitteita, sillä markkinatalousstatuksen saaminen helpottaisi kiinalaisyriyksiin kohdistuvien kauppapoliittisten toimien kuten polkumyynnistyösten käsittelyä.

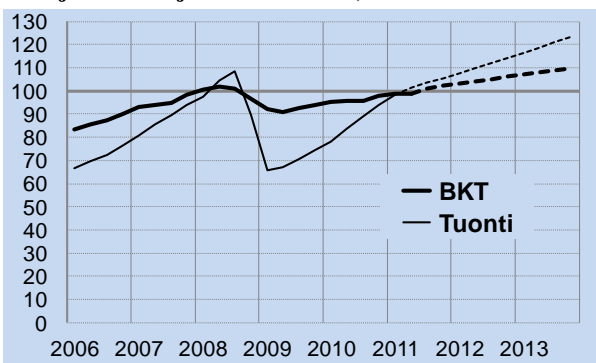
Venäjä

BOFIT ennustaa Venäjän talouskasvun olevan melko nopeaa, mutta hidastuvan lähivuosina. Venäjän kokonaistuotanto kasvaa vuosia 2011–2013 koskevan ennusteen mukaan kohtalaisen ripeästi mutta hidastuen. Talous saa kurottua umpeen viime taantuman aikaisen pudotuksen tänä syksynä, jolloin bruttokansantuotteen määrä nousee taantumaa edeltäneelle vuoden 2008 huipputasolle.

BOFIT ennustaa BKT:n kasvavan tänä ja ensi vuonna vajaat 4,5 % vuodessa. Vuonna 2013 kasvuvauhti painuu kohti talouden trendikasvua eli alle 4 prosenttiin. Venäjän talouden kehitys on kohtalaisen riippuvainen raakaöljystä, jonka hinta oletus vaikuttaa talouden kasvuennusteeseen. Raakaöljyn maailmanmarkkinahinnan oletetaan laskevan ennustejaksolla hieman; vuoden 2011 keskihinnaksi arvioidaan 110 dollaria tynnyriltä ja vuoden 2013 keskihinnaksi 105 dollaria tynnyriltä.

Venäjän tuonti lisääntyy ennusteen mukaan lähivuosina nopeasti, mutta samoin kuin BKT:n kasvun myös tuonin kasvun ennakkoidaan hidastuvan. Kotimaisen kysynnän kasvu lisää vahvasti tuontia, jonka viime ja tämän vuoden nopean lisäyksen arvioidaan olleen osittain etupainoista palautumista viime lamasta. Tuonti kasvaa vielä tänä vuonna lähes 20 %, mutta vuosina 2012–2013 kasvun ennustetaan hidastuvan vajaan 10 prosenttiin vuodessa. Tuonin määrä saavuttaa vuoden 2008 huipputasonsa ensi talvena.

Venäjän BKT:n ja tuonin määrä, 2008=100

Lähde: Rosstat, BOFIT-ennuste 2011–2013

Ennusteen riskit ovat enimmäkseen alasuuntaisia. Kansainvälisen taloustilanteen heikkeneminen voi laskea raakaöljyn ja Venäjän muiden vientihyödykkeiden hintoja ja vähentää jonkin verran Venäjän viennin määrää samoin kuin Venäjälle suuntautuvia pääomavirtoja. Maailmantalouden epävarmuus voi myös saada venäläiset kuluttajat varovaisiksi ja lisätä investoijien kokemaa epävarmuutta, mikä rajoittaisi kotimaista kysyntää. (Ks. BOFIT [Venäjä-ennuste](#).)

Keskuspankki muutti rahapoliittisia korkoja. Keskuspankki alensi joitakin lainakorkoja 15.9.2011 lähtien 0,25 prosenttiyksiköllä ja nosti talletuskorkoja samoin 0,25 prosenttiyksiköllä. Muutoksen jälkeen tärkeimmän rahoitusinstrumentin, yhden päivän repoluoton minimihuutokauppakorko on 5,25 %. Myös pidempien repoluottojen minimikorkoja alennettiin. Yön yli -lainten korko sekä ns. jällelrahoituskorko pysyivät ennallaan 8,25 prosentissa.

Huutokaupattavan rahoituksen lisäksi keskuspankki antaa pankeille tarvittaessa kiinteäkorkoisia lainoja, joiden korot ovat korkeammat kuin huutokaupparot. Näitä lainoja pankit ottavat lähinnä poikkeuksellisia rahoitustarpeita kattaakseen. Keskuspankki myöntää mm. enintään kolmen kuukauden pituisia kiinteäkorkoisia lainoja, joiden vakuudeksi se hyväksyy arvopapereita, joilla ei käydä kauppaa markkinoilla (esimerkiksi yritysten velkapapereita), kun muiden keskuspankkiluottojen vakuudeksi vaaditaan markkinakelpoisia arvopapereita. Tämä helpottaa erityisesti pienempien pankkien rahoituksen saamista. Elokuussa keskuspankki otti käyttöön uuden enintään kolmen kuukauden pituisen luoton, jonka vakuutena on kulta. Sen korko on 6,75 %. Ilmeistä kuitenkin on, että vain harvat pankit voivat tarjota kultaa luoton vakuudeksi.

Keskuspankkia on arvosteltu siitä, että sillä on käytössään monia erilaisia rahoitusvälineitä, jotka eroavat toisistaan mm. lainatyyppin, koron, laina-ajan pituuden ja vaadittavien vakuuksien suhteen. Korkojen muutokset koskevat usein vain joitakin instrumentteja, mikä vähentää korkomuutosten signaaliarvoa ja vaikuttavuutta. Keskuspankki perustelee erilaisten instrumenttien käyttöä sillä, että pankkisektori on hyvin heterogeeninen ja eri instrumenteilla vaikutetaan markkinoiden eri osiin. Kaikilla pankeilla ei esimerkiksi ole mahdollisuutta saada rahoitusta pankkien välisiltä markkinoilta. Viime aikoina keskuspankki on kuitenkin vähentänyt käyttämiensä instrumenttien määrää lopettamalla monien pidempiaikaisten luottojen myöntämisen.

Yhdessä lainakorkojen alentamisen kanssa keskuspankki nosti talletuskorkoja siten, että yhden ja seitsemän päivän pituisten keskuspankkitalletusten uusi korko on 3,75 %. Päätöksellään keskuspankki jatkaa laina- ja talletuskorkojen välisen eron kaventamista. Ko. korkomarginaali on Venäjällä ollut suhteellisen suuri, vaikkakin se on supistunut viime vuosina. Korkomarginaalia kaventamalla keskuspankki pyrkii tasoittamaan markkinakorkojen vaihteluita, jotka ovat olleet merkittäviä erityisesti tilanteissa, joissa pankkisektorin likviditeetti on ollut kireällä. Asiantuntijat odottavat likviditeettitilanteen mahdollisesti kiristyvän, jos kansainvälinen taloustilanne heikkenee. Korkomarginaalin supistaminen on myös yksi askel kohti keskuspankin tavoitetta kasvattaa korkojen merkitystä rahapolitiikan välineenä.

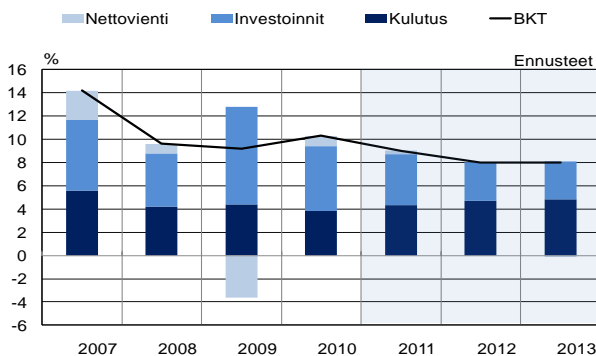
Edellisen kerran korkoja muutettiin toukokuun lopussa.

Kiina

BOFIT ennustaa Kiinan talouskasvun hidastumisen jatkuvan. Kiina on vuoden ajan vähitellen kiristänyt rahapolitiikkaa hillitäkseen hintojen nousua, minkä seurauksena talouskasvu on odotetusti rauhoittunut. Kasvun odotetaan kuitenkin jatkuvan vahvana. BOFIT odottaa Kiina-ennusteessaan BKT:n kasvavan kuluvana vuonna 9 %. Vuosille 2012 ja 2013 BOFIT ennustaa 8 prosentin kasvua. Ennuste perustuu oletukselle, että talouskasvun hiipuminen ja epävarmuuden lisääntyminen Euroopassa ja Yhdysvalloissa saadaan pysäytettyä, sillä näiden alueiden markkinat muodostavat 36 % Kiinan viennistä.

Kiinan kasvu perustuu edelleen vahvasti investoinneille, joiden osuus BKT:stä on peräti 45 %. Yksityisen kulutuksen osuus on painunut alle 35 prosenttiin BKT:stä, mutta jatkossa kulutuksen odotetaan nousevan suurempaa rooliin. Tätä puoltavat reaali-palkkojen noin 9 prosentin nousuvauhti sekä poliittiset lupaukset minimipalkkojen nopeasta kasvusta myös tulevina vuosina. Kiinan ulkomaankaupan määrän arvioidaan kasvavan vuosina 2011–2013 noin 10 prosentin vuosivauhtia; Kiinan vahvasta kysynnästä johtuen tuonti kasvaa hieman vientiä nopeammin. Ulkomaankaupan (nettovienti) kontribuutio kasvuun jää ennustejaksolla pieneksi (ks. kuvio). Viime vuonna Kiinan vaihtotaseen ylijäämä oli 5 % BKT:stä. Ylijäämä voi ennustejaksolla edelleen hieman supistua. Ks. BOFIT [Kiina-ennuste](#).

Kiinan BKT:n kasvu ja eri kysyntätekijöiden rooli, %

Lähde: CEIC, BOFIT

Vuoden aikana tapahtuneesta rahapolitiikan kirittämisestä huolimatta inflaatio on edelleen 6 prosentin paikkeilla. Koska talouskasvu on nopeaa ja talletuskorot ovat vahvasti negatiivisia, rahapolitiikan keventäminen ei näytä ajankohtaiselta, vaikka maailmantalouden näkymät ovat synkentyneet. Juanin kurssin vahvistuminen sen sijaan auttaisi hintapaineiden hillitsemisessä ja edistäisi rakennemuutosta lisäämällä kotitalouksien ostovoimaa.

Maailmantalouden epävarmuuksien lisäksi Kiinan näkymiä varjostavat kiinteistösektorin tilanne sekä paikallishallinnon nopea velkaantuminen. Ennustejaksolla tullaan

saamaan tuntumaa siihen, kuinka hyvin valvontaviranomaiset pystyvät hallitsemaan tilannetta, kun raha- ja valuuttamarkkinoita vapautetaan.

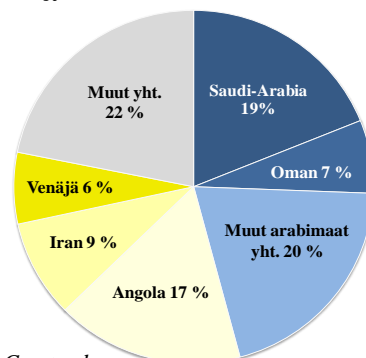
Kiinan kauppa Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän maiden kanssa keskittynyt öljyyn. Suurimpia huolenaiheita Kiinan taloudelle Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän viimeaikaisten levottomuuksien seurauksena ovat öljyn saatavuuden varmistaminen ja öljyn maailmanmarkkinahinnan mahdollinen nousu. Noin 45 % Kiinan raakaöljyn tuonnista tulee Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän arabimaista. Kiina on Yhdysvaltojen jälkeen maailman toiseksi suurin öljyn kuluttaja ja sen oma öljyntuotanto kattaa vain noin puolet kulutuksesta.

Yli kolme neljänestä Kiinan tuonnista Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän arabivaltioista on öljyä ja öljyjalosteita. Arabimaista Saudi-Arabia on Kiinan merkittävin kauppakumppani. Viime vuonna raakaöljyn tuonti Saudi-Arabiasta muodosti 19 % Kiinan kokonaisarvoltaan 135 mrd. dollarin öljyntuonnista. Kiinan kymmenen merkittävimmän öljyntuontimaan joukkoon mahtuvat myös Oman, Sudan, Irak, Kuwait ja Libya. Kiinan tuonti arabimaista oli vuonna 2010 kokonaisarvoltaan 67 mrd. dollaria (5 % Kiinan koko tuonnista). Kiinan vienti kyseisiin maihin oli 63 mrd. dollaria (noin 4 % koko viennistä). Suurimmat vientituoteryhmät ovat koneet ja laitteet sekä elektroniikka.

Kiina on halukas kehittämään yhteistyötä erityisesti Persianlahden öljyrikkaiden arabivaltioiden kanssa. Kiinalla on kahdenvälinen yhteistyösopimus kaikkien arabimaiden kanssa. Kuluvan vuoden toukokuussa käytiin toinen neuvottelukierros Kiinan ja Persianlahden yhteistyöneuvoston (GCC) välillä mm. vapaakauppasopimuksen solmimiseksi. Persianlahden yhteistyöneuvoston jäseniä ovat Arabiemiirikunnat, Bahrain, Kuwait, Oman, Qatar ja Saudi-Arabia.

Taloudellinen yhteistyö Kiinan kanssa on tarjonnut arabivaltioille vaihtoehdon länsimaisille investoinneille. Kiina on pitkään harjoittanut puuttumattomuuspolitiikkaa suhteessa alueen sisäisiin konflikteihin. Alueen viimeaikainen poliittinen kuohunta on kuitenkin nähty haasteena tälle politiikalle, sillä Kiinan kansainvälistyessä sillä alkaa olla vahvoja kauppasuhteita ja yhä merkittävämpiä omistuksia konfliktivaltioissa.

Kiinan raakaöljyn tuonnin maittainen rakenne vuonna 2010

Lähde: UN Comtrade

Venäjä

Finanssiministeri Aleksei Kudrin erosi – vaikutuksia finanssipolitiikkaan arvioidaan. Finanssiministeri Aleksei Kudrinin 26.9. tapahtuneen eron katsotaan olevan Venäjän talouskehitykselle merkityksellisempi muutos kuin pääministeri Vladimir Putinin paluu ensi vuonna presidentiksi, josta tuli tieto kahta päivää ennen Kudrinin eroa.

Vuodesta 2000 finanssiministerinä toimineeseen Aleksei Kudriniin henkilöityy valtiontalouden rakentaminen uudelleen vuoden 1998 romahduksesta, joka mm. johti Venäjän ulkomaisten velkojen uudelleenjärjestelyyn. Kudrinin ansiota ovat talouden tasapainottaminen verotulojen nopeaan kasvuun nähden tiukalla menokurilla vuodesta 2000 lähtien, öljyverotulojen rahastaminen ja valtion ulkomaisten velkojen aiennettu takaisinmaksu 2000-luvun puolivälissä. Rahastojen avulla Venäjä selvisi viime taantumasta velkaantumatta. Valtion ulkomainen velka vastaa tällä hetkellä vain noin 3 prosenttia ja kotimainen velka noin 7 prosenttia BKT:stä, eli kansainvälisessä vertailussa Venäjän valtio on erittäin vähän velkaantunut.

Tiukka budjettipolitiikka ei ole kuitenkaan ollut itsensänselvyys. Finanssiministeriö on kamppailut presidentinhallinnon sekä eri ministeriöiden, erityisesti talousministeriön kanssa menojen suuruudesta. 2000-luvun viimeisinä vuosina budjettimenoja alettiin kasvattaa aiempaa nopeammin finanssiministeriön vastustuksesta huolimatta, ja osin tästä syystä federaatiobudjetti kääntyi vajeelliseksi vuosina 2009 ja 2010. Budjettimenoja on lisätty kalliin raakaöljyn aikaan saaman verotulojen kasvun siivittämänä niin, että budjetti on ensi vuonna tasapainossa, jos raakaöljyn maailmanmarkkinahinta on 116 dollaria tynnyriltä, kun vielä vuonna 2006 budjetti oli runsaasti ylijäämäinen 61 dollarin öljyhinnalla. Venäjän valtiontalouden riippuvuus kansainvälisistä suhdanteista on muutamassa vuodessa kasvanut merkittävästi.

Kudrin on kritisoinut julkisuudessa voimakkaasti viimeksi kuluneen vuoden aikana päätettyjä veronalennuksia ja mm. puolustus- ja sosiaalisektoreille kohdistettuja menonlisäyksiä, jotka hänen mukaansa vaarantavat valtiontalouden ja sen myötä koko kansantalouden vakauden.

Asiantuntija-arvioiden mukaan budjettipolitiikka voi jatkossa keventyä entistä enemmän, kun arvovaltaisena ammattilaisena tunnettu Aleksei Kudrin ei ole puolustamassa ministeriön linjaa.

Pääministeri Putin ilmoitti hallituksen istunnossa 28.9., että virkaatekeväksi finanssiministeriksi nousee varafinanssiministeri Anton Siluanov, joka on vastannut ministeriössä alueellisista budjeteista sekä puolustusmenoista. Hallituksessa finanssi- ja talouspolitiikan kokonaisuus siirtyy Kudrinilta ensimmäiselle varapääministerille Igor Shuvaloville, jolle tähän mennessä ovat kuuluneet mm. investointikysymykset, talouden pitkän tähtäimen ennusteet ja tietyt

ulkomaantalouden ja yrityssektorin kysymykset. Ministerinimityksen odotetaan olevan voimassa korkeintaan maaliskuussa pidettäviin presidentinvaaleihin asti, joiden jälkeen muodostetaan uusi hallitus.

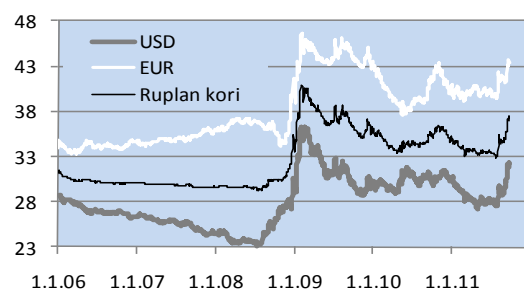
Rupla heikentynyt elokuusta alkaen. Devalvoituminen on ollut nopeaa viimeksi kuluneen runsaan viikon aikana, joskin aivan viime päivinä kehitys on rauhoittunut. Rupla saavutti viime taantumasta jälkeisen korkeimman arvonsa kuluvan vuoden heinäkuun lopussa, jonka jälkeen se on menettänyt arvostaan 11 % suhteessa dollari-euro-koriinsa. Dollarin kurssi oli 29.9.2011 31,8 ruplaa ja euron kurssi 43,2 ruplaa. Ruplan heikkeneminen taustalla on suurelta osin kansainvälisen taloustilanteen epävarmuus. Ruplan ohella arvoaan ovat menettäneet myös muut raaka-aineita tuottavien kehittyvien talouksien valuutat.

Venäjän keskuspankki on syyskuun aikana myynyt markkinoilla valuuttoja 6 mrd. dollarin arvosta ruplaa tukeakseen. Interventiot ovat suurimmat sitten vuoden 2009. Interventiot ovat keskuspankin pääjohtajan Sergei Ignatjevin mukaan seurausta poikkeuksellisen suuresta pääomien viennistä Venäjältä (ja muista kehittyvistä talouksista), joka puolestaan johtuu mm. kansainvälisestä taloustilanteesta.

Interventioiden seurauksena keskuspankki siirsi valuuttaputkea, jonka sisällä ruplan korikurssi voi liikkua. Siirto mahdollisti ruplan heikkenemisen jatkumisen. Keskuspankki siirtää putkea 5 kopeekalla aina, kun sen interventiot, jotka tähtäävät ruplan kurssin pitämiseen putken sisällä, ovat suuruudeltaan 600 milj. dollaria. Näin suurten interventioiden keskuspankki katsoo johtuvan toimintaympäristössä tapahtuneista muutoksista, jotka edellyttävät kurssitason tarkistusta. Valuuttaputken uusi yläraja on 37,5 ruplaa ja alaraja 32,5 ruplaa. Korikurssi oli torstaina 29.9.2011 36,9 ruplaa.

Pääjohtaja Ignatjev totesi, että keskuspankki ei nyt aio laajentaa valuuttaputken rajoja eli ruplan vaihteluväliä. Vaihteluväliä on laajennettu viimeksi viime vuoden lopulla 4 ruplasta 5 ruplaan. Keskuspankki aloitti viime taantumasta jälkeen vähittäisen siirtymisen jo pitkään tavoitteena olleeseen ruplan vapaampaan kurssimuodostukseen. Interventioiden väheneminen näkyy ruplan kurssivaihteluiden huomattavana kasvuna.

Dollarin ja euron sekä dollari-euro-korin ruplakurssi

Lähde: Venäjän keskuspankki

Kiina

Asuntojen hintojen nousu näyttäisi taittuneen Kiinassa.

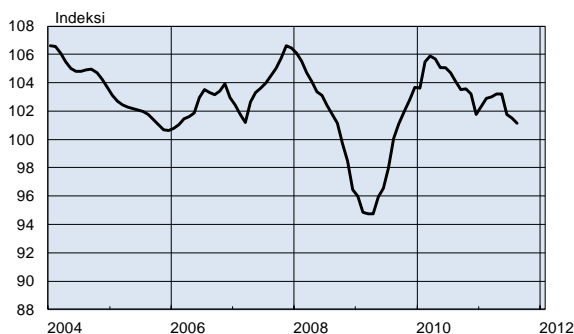
Uusien asuntojen hinnat pysyttelivät elokuussa ennallaan useimmissa suurkaupungeissa, kun taas vanhojen asuntojen hinnat pääosin laskivat. Asuntojen hintojen muutokset ovat koko kuluneen vuoden aikana jääneet pieniksi. Esimerkiksi Pekingissä, joka on tässä suhteessa melko tyypillinen kiinalainen suurkaupunki, uusien asuntojen hintaindeksi oli elokuussa vain reilun prosentin vuoden 2010 tason yläpuolella.

Hintojen nousun pysähtyminen on seurausta viranomaisten tiukentuneista toimista markkinoiden ylikuumentamisen hillitsemiseksi. Pankit ovat kiristäneet lainahanojaan viranomaisten ohjeiden mukaisesti. Asuntolainakanta kasvaa aiempaa hitaammin, mutta ei ole kuitenkaan vielä kääntynyt laskuun. Heinäkuussa asuntolainakanta kasvoi prosentin kymmenyksellä edellisestä kuukaudesta 12,6 tuhanteen miljardiin juuniin (1 400 mrd. euroon), mikä vastaa vajaata kolmannesta Kiinan BKT:stä.

Hiljenevät asuntomarkkinat ja tiukentuvat rahoitusehdot ovat huono uutinen rakennussektorille, jonka huimimmat kasvuvuodet näyttäisivät olevan takanapäin. Rahoitusmarkkinoilla on esiintynyt levottomuutta siitä, miten rakennussektori selviää kysynnän laskusta. Rakentajien osakekurssit ovat olleet alamäessä, ja eräiden suurten ja velkaantuneiden rakennuttajien luottoluokitusta on laskettu.

Hurjimmista spekulatioissa asuntomarkkinoiden hiljenemisen on nähty ajavan rakennusyhtiöitä konkurssiin ja aiheuttavan pankeille merkittäviä luottotappioita. Viranomaisten voi kuitenkin odottaa höllentävän pankkien lainahanoja, jos rakennussektorin tilanne uhkaa heikentyä liikaa. Rakennusalan laajamittaisesta kriisistä ei tällä hetkellä näy merkkejä. Elokuussa rakennussektorin luottamusindeksi osoitti rakentamisen olevan edelleen pienessä kasvussa, sillä luottamusindikaattorin arvo (101.1) oli nollakasvun rajan (100) yläpuolella..

Rakennussektorin luottamusindikaattori

Lähde: Kiinan tilastokeskus

Ulkomaisten yritysten asemaan toivotaan jälleen parannusta. Euroopan unionin Kiinassa toimivan kauppakamarin julkaisemassa 13. vuosittaisessa selvityksessä listataan tekijöitä, jotka haittaavat eurooppalaisten yritysten liiketoimintaa Kiinassa. Raporttiin on koottu katsauksia, jotka koskevat useita eri toimialoja ja alueita sekä koko maan laajuisia liiketoimintaympäristön ongelmia. Suosituksia ongelmien korjaamiseksi listataan yli 600.

Useimmat raportin esiin nostamat epäkohdat eivät ole uusia. Parannusta halutaan erityisesti ulkomaisten yritysten markkinoillepääsyyn ja tasapuoliseen kohteluun kotimaisten yritysten kanssa. Edistystä toivotaan myös lainsäädännön läpinäkyvyyteen ja ennustettavuuteen, sääntelyviranomaisten keskinäiseen koordinaatioon ja henkisen omaisuuden suojaan. EU:n päättäjiltä yritykset toivoivat puolestaan EU-Kiina-investointisopimusta koskevien neuvotteluiden aloittamista sekä EU:n yhteistä kauppapolitiikkaa Kiinaa kohtaan.

Raportti nostaa esille myös aluekohtaisia kysymyksiä. Kiristyneen kilpailun aiheuttama pula ammattitaitoisesta työvoimasta nousee esiin Chengdussa, Chongqingissa, Shanghaissa, Shenyangissa ja Helmijoen suistoalueen kaupunkeissa. Shanghaissa kaivataan lisäksi parannusta sääntely-ympäristöön ja toivotaan huojennusta huomattavasti Kiinan muita kaupunkeja korkeampaan yritysveroon. Shanghaiin veroprosentti ulkomaisille yrityksille on peräti 30, kun se esimerkiksi Hongkongissa ja Singaporessa on noin 17. Esiin nostetaan myös mm. energian saatavuusongelmat Chongqingissa ja muuta Kiinaa hitaammat Internet-tyhteydet Shanghaissa. Tianjinin merkittävimmät ongelmat puolestaan ovat liikenneverkon kattavuudessa ja liikenneturvallisuuksessa.

Paikallishallinnon maakaupat aiheuttivat levottomuuksia Etelä-Kiinassa. Viime viikolla Guangdongin maakunnan eteläosissa useiden alueiden asukkaat asettuivat näkyvästi vastustamaan viranomaisten tapaa pakolla hankkia maata ja myydä sitä rakennuttajille. Mielenosoittajien mukaan viranomaiset ovat uhkailleet ja häätäneet ihmisiä asunnoista sekä antaneet katteettomia lupauksia asukkaiden tulevaisuudessa saamista maksuista. Mielenosoitukset yltyivät osin väkivaltaisiksi.

Kiinan hallitus puuttui asiaan ja useita paikallishallinnon viranomaisia tuomittiin maan hankintaan ja myyntiin liittyvistä väärinkäytöksistä. Tilanne on keskushallinnon kannalta kiusallinen, sillä vastaavien aikaisempien mielenosoitusten vuoksi hallitus antoi tammikuussa paikallishallinnolle maan hankintaa ja myyntiä koskevat uudet ohjeet. Ohjeiden oli määrä turvata maa-alueiden nykyisten asukkaiden oikeudet. South China Morning Postin haastatteleman asiantuntijan mukaan ohjeet ovat kuitenkin epäselvät ja puutteelliset, minkä vuoksi vastaavat ongelmat tulevat toistumaan myös jatkossa etenkin, kun maan myynti on erittäin tärkeä paikallishallinnon tulolähde.

Venäjä

Venäjällä kysyntä piristynyt vuoden toisesta neljänneksestä alkaen. Rosstatin tällä viikolla julkaisemien BKT:n kysyntätietojen mukaan kausitasoitettun yksityisen kulutuksen kasvu hidastui hiukan toisella neljänneksellä, mutta investoinnit virkosivat huomattavasti. Vuoden 2010 toisesta neljänneksestä kulutus kasvoi 6–7 % ja investoinnit 5 %.

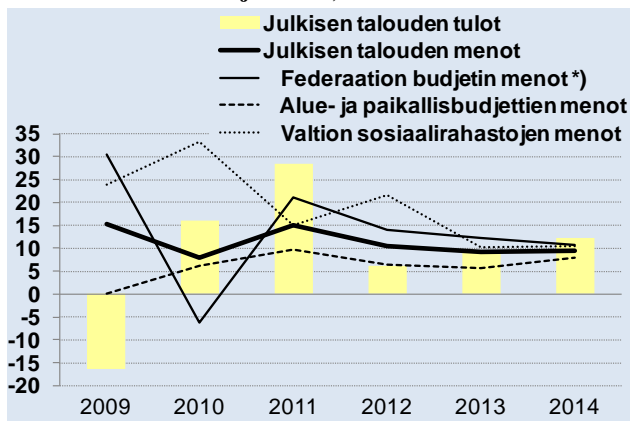
Sitä vastoin kausitasoitettu julkisen kulutuksen kasvu jatkui hitaana, ja kasvu vuoden takaa oli vähäistä. Viennin määrän kasvu seisahtui; vuoden takaa lisäystä oli muutama prosentti. Varastojen kasvutahti laantui, vaikka kasvu olikin edelleen huomattavaa.

Kausitasoitettun BKT:n kasvu hiipui toisella neljänneksellä hyvin hitaaksi, ja kasvu vuoden takaa jäi 3,4 prosenttiin. Osaltaan tähän vaikutti tuonnin kasvun jatkuminen edelleen voimakkaana – kasvuksi vuoden takaa muodostui ensimmäisen neljänneksen tapaan 23 %.

Loppukesällä kulutus, investoinnit ja BKT kasvoivat alustavien tietojen valossa varsin hyvin. Tiedot viennistä ja tuonnista viittaavat niiden kasvun laantumiseen.

Julkisen talouden menojen kasvu vahvistumassa entisestään. Hallituksen syyskuun lopussa duumaan lähettämään federaation budjettiluonnokseen liittyvissä koko julkisen talouden linjauksissa julkisen talouden (federaation budjetin, alue- ja paikallisbudjettien sekä valtion sosiaalirahastojen) tulojen arvioidaan kasvavan tänä vuonna huomattavasti aiempaa arvioitua voimakkaammin, nimellisesti lähemmäs 30 % ja reaalisesti lähemmäs 20 %. Myös arviota vuosien 2012–2014 tulokehityksestä on korotettu hieman. Oletusta öljyn hinnasta on nostettu, ja se on nyt noin 100 dollaria (Urals-vientiöljy) vuosille 2012–2014.

Julkisen talouden tulot ja menot, %-muutos

*) pl.varojen siirrot aluebudjetteihin ja sosiaalirahastoihin
Lähde: Finanssministeriö

Julkisen talouden menojen arvioidaan lisääntyvän tänä vuonna nimellisesti 15 % eli reaalisesti 6–7 %. Tämän jatkoksi menojen linjataan kasvavan vuosina 2012–2014 edelleen nimellisesti 9–10 % vuodessa. Valtion sosiaalirahastojen menot lisääntyvät nopeasti etenkin ensi vuonna. Federaation budjetin menot (pois lukien varojen siirrot alueiden budjetteihin ja valtion sosiaalirahastoihin) kasvavat myös ripeästi. Alue- ja paikallisbudjettien menot lisääntyvät myös mutta menojen nimelliskasvu arvioidaan vain hieman nopeammaksi kuin odotettu inflaatio.

Linjauksissa julkisen talouden arvioidaan painuvan tälle vuodelle odotetusta tasapainosta vajeelliseksi, joskin nousseiden tulo-odotusten ansiosta vajeen arvioidaan pysyvän noin 1,5 prosentissa BKT:stä vuosina 2012–13.

Raakaöljyn ja öljytuotteiden vientitullit muuttuivat lokakuun alussa. Pääministeri Vladimir Putin allekirjoitti asetuksen öljytuotteiden uusista vientitulleista elokuussa. Kevyiden polttoöljyjen vientitulli aleni ja raskaan polttoöljyn vientitulli nousi siten, että öljytuotteiden vientitulli on nyt 66 % raakaöljyn vientitullista (ks. [BOFIT Viikkokatsaus 35/2011](#)); bensiinin osalta suhde on edelleen 90 %. Muutoksella yritetään edistää kevyiden polttoöljyjen tuotantoa ja vähentää raskaan polttoöljyn tuotantoa ja vientiä.

Raakaöljyn vientitulli alennettiin 1.10. 65:stä 60 prosenttiin. Tätä marginaalitullikantaa sovelletaan vientihinnan osaan, joka ylittää 25 dollaria tynnyriltä. Hallituksen tarkoituksena on ollut alentaa marginaalitulli pysyvästi 60 prosenttiin, mutta toistaiseksi siitä päätetään kuukausittain samalla kun määritetään hinta, josta tulli lasketaan.

Raakaöljyn verotus on Venäjällä poikkeuksellisen kireää. Verotuksen päämuoto on vientitulli. Sen lisäksi öljyn tuotantoa verotetaan kaivannaisverolla, jonka suuruus on 22 % tynnyrihinnan 15 dollaria ylittävältä osalta. Venäläisen VTB Capital -pankin laskelmien mukaan öljy-yhtiöt maksavat tällä hetkellä veroa noin 72 % myyntituloistaan.

Jo runsaan vuoden valmistella olleen raakaöljyn vientitullin kevennyksen tavoitteena on kannustaa yrityksiä investoimaan öljyn etsintään ja tuotantoon nykyistä enemmän. Valtaosa öljystä tuotetaan tällä hetkellä elinkaarensa keskivaiheilla olevilla kentillä, ja uusia investointeja kaivataan tuotannon tason ylläpitämiseksi tulevaisuudessa. Itä-Siperian uusien kenttien käyttöönottoa on tuettu myöntämällä niille määräaikaista vientitullihelpotuksia. Helpotuksia ovat saaneet mm. Vankorin ja Talakanin esiintymät.

Asiantuntijoiden mukaan pitkän aikavälin kannustaviin vaikutuksiin tarvitaan muutosta öljysektorin koko verotusjärjestelmään. Vientitullien roolia olisi vähennettävä ja paino siirrettävä myynnin verotuksesta voiton verotukseen.

Valtiontalouden kannalta öljyn ja öljytuotteiden verotuksen muutokset kuuluvat vaikutuksiltaan suurimpiin tällä erää suunnitelluista veromuutoksista, mutta niiden seurauksena finanssiministeriö arvioi budjettituloja menettävän vain noin 0,1 % BKT:stä lähivuosina.

Kiina

Ostopääällikköindeksien mukaan reaalitalouden tilanne Kiinassa säilyi syyskuussa kohtuullisena. Vaikka osakekurssit Kiinassa laskivat syyskuussa lähes 10 %, lokakuun alussa julkaistut lopulliset PMI-luvut eivät viittaa taloustilanteen dramaattiseen huononemiseen. Virallinen CFLP:n julkaisema teollisuuden ostopääällikköindeksi nousi aavistuksen pistelukuun 51,2 (elokuussa 50,9), mikä viittaa aktiiviteetin hienoiseen lisääntymiseen elokuuhun verrattuna. Maailmantalouden tilanteen kannalta myönteistä on, että vientitilausten määrää kuvaava alaindeksi nousi kriittisen rajan 50 yläpuolelle, mikä kertoo vientitilausten kasvaneen elokuusta. Elokuussa vientitilaukset painuivat ensimmäisen kerran sitten kevään 2009 pisteluvun 50 alapuolelle. Hintojen nousu teollisuudessa sen sijaan on edelleen nopeaa, mikä vaikeuttaa talouspolitiikan viritystä. Vaikka HSBC:n ja Markit Economicsin julkaisema epävirallinen PMI osoitti hienoista aktiiviteetin laskua jo kolmatta kuukautta peräkkäin, indeksin arvo ei ennakkotiedoista poiketen heikentynyt elokuusta.

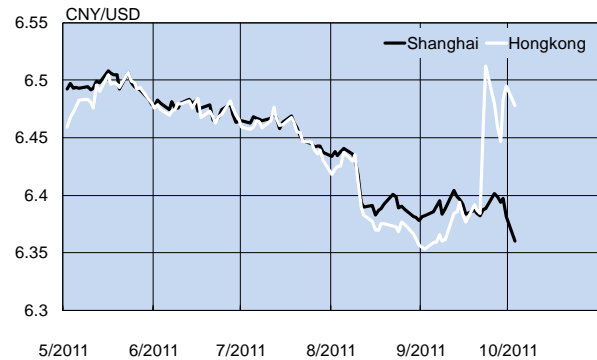
Palvelusektorilla taloustilanne näyttää teollisuutta vahvemmalta, sillä virallinen ja epävirallinen ostopääällikköindeksi ovat molemmat pysyneet loppukesällä ja alkusyksystä 50 pisteen yläpuolella. Lisäksi syyskuussa molemmat indeksit vahvistuivat. Viimeaikainen kehitys näyttäisi viittaavan palvelusektorin roolin vahvistumiseen suhteessa teollisuuden ja siten kotimarkkinoiden roolin kasvamiseen. Silti tammi-kesäkuussa teollisuustuotanto kasvoi palvelutuotantoa nopeammin ja niiden osuus BKT:sta nousi 50 prosenttiin, kun palvelusektorin osuus oli vain 42 %.

Kiinan valuutansäätely heiluttaa juanmarkkinoita Hongkongissa. Juanin off-shore -kurssi heikkeni yllättäen jyrkästi syyskuun lopussa, kun Kiinan keskuspankin asettama valuutanvaihtokiintiö täyttyi. Samalla off-shore juanin ja virallisen juanin välinen kurssiero kasvoi ennätyslukemiin. Tapahtuma on takaisku juanmarkkinoille Hongkongissa, sillä se osoittaa, että markkinat voivat arvaamattomasti häiriintyä valuutansäätelyn vuoksi. Tilanteen normalisoimiseksi Kiinan keskuspankki kaksinkertaisti valuutanvaihtokiintiön 8 miljardiin juaniin kuluvalle vuosineljänneksellä.

Vielä kuukausi sitten tunnelmat Hongkongin juanmarkkinoilla olivat valoisat, kun Kiinan varapääministeri Li Ke-qiang kertoi aikeista sallia rajoitetusti Hongkongissa toimivien rahoituslaitosten sijoitukset arvopapereihin manner Kiinassa sekä kiinalaisten yritysten velkakirjojen liikkeellelaskun Hongkongissa. Kiinalaisten strategiana on ollut pyrkiä purkamaan valuutansäätelyä asteittain ja hallitusti, ilman tarkempaa julkistettua aikataulua. Edelliset merkittävimmät valuutansäätelyn purkamistoimet ajoittuivat elokuulle, jonka jälkeen yritykset missä tahansa Kiinassa ovat

voineet hoitaa ulkomaankauppaan liittyvät maksunsa juaneissa.

Juanin virallinen (Shanghai) ja off-shore (Hongkong) valuuttakurssi

Lähde: Bloomberg

Kiinan valuuttakurssipolitiikan tuomitseva lakiehdotus eteni Yhdysvaltojen senaatissa. Astuakseen voimaan, lakiehdotus vaatii vielä lopullisen hyväksynnän senaatissa, edustajainhuoneessa sekä presidentin allekirjoituksen. Lain myötä Yhdysvallat voisi asettaa rangaistustulleja kiinalaisille tuotteille valuuttakurssimanipulaation takia. Kiina on tuominnut lakiesityksen ja toistanut sen toteutuessaan johtavan kauppasotaan. Kiinan virallisen kannan mukaan juanin valuuttakurssi ei ole aliarvostettu. Lakiehdotus on herättänyt kritiikkiä myös Yhdysvalloissa liike-elämän ja asiantuntijoiden piirissä.

Harmailla lainamarkkinoilla korot nousseet. Korot harmailla markkinoilla ovat tyypillisesti olleet moninkertaiset pankkien lainakorkoihin nähden. Jo valmiiksi korkeiden korkojen nousu entisestään on lisännyt lainanhallintavaikeuksia etenkin pk-yrityksissä. Niiden on usein vaikea saada pankkilainoja ja harmaat lainamarkkinat saattavat olla ainoa ulkoinen rahoitusvaihtoehto. Kiinalaisten uutistoimistojen mukaan yritysten ongelmat ovat kasvaneet jo niin suuriksi, että ainakin 80 pk-yritysjohdajaa on kateissa. Mukana on myös suurehkojen yritysten johtajia. Tilanne on kärjistynyt etenkin Wenzhou'n kaupungissa, jossa viranomaiset asettivat harmaalle lainamarkkinoille korkokattoja. Harmaiden lainamarkkinoiden suora säätely on kuitenkin mahdotonta.

Harmailla markkinoilla on vuoden aikana siirtynyt yhä enemmän pääomaa. Yhtäältä kireä rahapolitiikka on vähentänyt liikepankkien lainanantomahdollisuuksia, mikä on ajanut pk-yrityksiä harmaalle markkinoille. Toisaalta yksityisten kiinnostus lainata suoraan yrityksille on lisääntynyt, kun inflaatio on pitänyt talletusten reaalikorot negatiivisena, ja asunto- ja osakemarkkinasijoitusten lyhytaikaiset tuotot ovat pienentyneet. Myös jotkut yritykset, joilla on mahdollisuus saada pankkilainaa, ovat alkaneet välittää sitä edelleen pk-yrityksille huomattavasti korkeammalla korolla.

Venäjä

Budjettimenojen kasvu kohdistuu etenkin puolustusseen ja turvallisuuteen. Duuman käsittelyssä olevan federaatiobudjetin luonnoksen mukaan puolustusmenot kasvavat hyvin nopeasti vuosina 2012–2014. Puolustusmenojen ensi vuoden lisäyksestä merkittävä osa muodostuu armeijan palkkamenojen kasvusta.

Sisäiseen turvallisuuteen ja järjestykseen kohdistuvat menot lisääntyvät ensi vuonna mm. siitä syystä, että aiemmin osaksi alue- ja paikallisbudjeteista katetun poliisitoimen rahoitus siirtyy kokonaan federaation rahoitettavaksi. Lisäksi menoja kasvattaa poliisitoimen uudistukseen liittyvä palkkojen nosto.

Sosiaalimenot jatkavat kasvuaan ensi vuonna, sillä eläkemenoja lisäävät edelleen mm. varojen siirrot valtion eläkerahastoon. Jo muutenkin voimakkaasti vajeellinen eläkerahasto menettää ensi vuonna tuloja, koska yritysten sosiaaliveroja alennetaan vuoden alusta lähtien.

Elinkeinoelämän rahoitus vähenee; varoja lisätään vain tienrakennukseen ja soveltavaan tutkimukseen. Terveystienrakennuksen ja koulutuksen menot lisääntyvät tilapäisesti ensi vuonna, mutta lähivuosina osa näiden alojen menoista siirtyy federaatiobudjetista alue- ja paikallishallintojen rahoitettavaksi.

Federaatiobudjetin menopääloukat 2012–2014

	2012	2013	2014	2011	2014
	% -muutos			% -osuus	
Menot yhteensä	14	8	6	100	100
Julkishallinto	-1	0	-2	8	6
Puolustus	21	26	18	14	19
Turvallisuus ja järjestys	47	9	5	11	14
Sosiaaliturva	24	7	0	28	29
Elinkeinoelämä	1	-4	-4	16	11
Terveystienhoito	9	-9	-8	5	3
Koulutus	8	-7	-11	5	3
Asuminen	-42	-23	-29	2	1
Velanhoito	11	24	20	3	4
Yleiset siirrot alue- ja paikallisbudj.	-11	-9	-12	6	3

Lähde: Finanssiministeriö

Kuluttajahintojen nousu pysähtyi. Kuluttajahinnat eivät nousseet kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä, ja sama kehitys on jatkunut lokakuussa. Rauhalliseen kehitykseen on pääasiallisena syynä kausiluonteinen elintarvikkeiden hintojen lasku.

Kuluttajahintojen vuosinousu oli syyskuussa 7,2 %. Inflaation odotetaan pysyvän tällä tasolla vuoden loppuun asti.

Elintarvikkeet ml. alkoholijuomat muodostavat kuluttajien ostokorista 37 % ja liikenne 12 %. Asumisen osuus on 11 %, samoin kuin vaatetuksen.

Venäjä ja Kiina aikovat tiivistää talousyhteistyötään. Pääministeri Vladimir Putinin Kiinan-vierailu 11.–12. lokakuuta painottui erityisesti taloudellisiin kysymyksiin, mikä kertoo Venäjän kasvavasta kiinnostuksesta talousyhteistyöhön Aasian maiden kanssa.

Vierailun aikana Venäjän valtion sijoitusrahasto Russian Direct Investment Fund (RDIF) ja Kiinan valtiollinen sijoitusrahasto, China Investment Corporation (CIC) solmivat aiesopimuksen yhteisen Venäjä-Kiina-sijoitusrahaston perustamisesta. RDIF perustettiin viime kesänä, ja sen tarkoituksena on tehdä sijoituksia pääasiassa Venäjän talouteen yhdessä ulkomaisten investoijien kanssa. CIC on rahaston ensimmäinen yhteistyökumppani. Osapuolet sijoittavat uuteen rahastoon kumpikin miljardi dollaria. Lisäksi muilta, etupäässä kiinalaisilta sijoittajilta odotetaan 1–2 miljardin dollarin sijoituksia. Venäjä-Kiina-sijoitusrahasto tekee 70 % investoinneistaan Venäjälle, Valko-Venäjälle ja Kazakstaniin. Pääkohteita ovat maatalous, kulutustavara-tuotanto ja ympäristöystävällinen energiantuotanto.

Vierailun aikana allekirjoitettiin sopimus Venäjän ja Kiinan yhteistyöstä talouden modernisoimiseksi. Kiina on noussut Saksan ohi Venäjän tärkeimmäksi ulkomaankaupakumppaniksi, ja Venäjä haluaa monipuolistaa vientinsä rakennetta ja kehittää teknologiayhteistyötä Kiinan kanssa. Kiina puolestaan on kiinnostunut mm. maiden välisten liikenneyhteyksien parantamisesta, esim. siltojen, teiden ja rautateiden rakentamisesta talousyhteistyön edellytysten kehittämiseksi. Venäjä on suhtautunut liikenneyhteyksien parantamiseen toistaiseksi varauksella.

Venäjä ja Kiina ovat kiistelleet kuluvan vuoden ajan Venäjän toimittaman raakaöljyn hinnasta. Venäjä alkoi vuoden alussa toimittaa Kiinalle raakaöljyä pitkäaikaisella toimitussopimuksella ESPO-öljyputken (East Siberia–Pacific Ocean Pipeline) ensimmäisen vaiheen valmistuttua. Kiina vaatii kuitenkin hinnanalennusta vedoten sopimuksen sisältämiin liian korkeisiin kuljetuskustannuksiin, ja se on maksanut öljystä koko ajan sopimushintaa alempaa hintaa. Pääministeri Putinin vierailun aikana osapuolet sopivat periaatteessa uudesta hinnoittelusta.

Sopuun ei sen sijaan vielä päästy jo vuosia valmistellusta venäläisen maakaasun myyntiä Kiinaan koskevasta projektista. Maat sopivat vuonna 2006 alustavasti maakaasutoimituksista Kiinaan, mutta eivät ole päässeet yksimielisyyteen hinnasta. Venäjä haluaisi sitoa maakaasun hinnan öljytuotteiden hintaan, kuten se tekee Euroopassa, mutta Kiina ei ole tähän suostunut. Maakaasutoimitukset nopeasti kasvaville Kiinan markkinoille merkitsisivät Venäjälle viennin merkittäviä kasvumahdollisuuksia ja markkinoiden monipuolistumista.

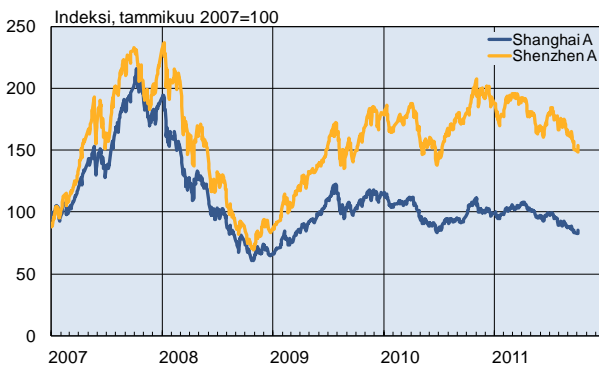
Kiina

Valtio lisää omistustaan suurissa kiinalaispankeissa.

Kiinan valtiollisen sijoitusyhtiön China Investment Corporationin kotimainen sijoitusyhtiö Central Huijin ilmoitti ostavansa neljän suuren kiinalaispankin osakkeita jälki-markkinoilta. Ostot ovat toistaiseksi olleet kuitenkin melko pieniä. Central Huijinin hallussa on valtaosa Kiinan valtion omistamista liikepankkien osakkeista, ja se on suurin omistaja kaikissa Kiinan suurissa pankeissa.

Toimella valtio pyrkii tukemaan osakemarkkinoita, joilla kurssit ovat olleet laskussa. Erityisesti pankkien osakurssit ovat laskeneet, kun talouden elvytyksen yhteydessä vuosina 2009–2010 nopeasti lisätyn lainanannon odotetaan lisäävän tulevaisuudessa luottotappioita. Myös raaka-aineita tuottavien yritysten osakurssit ovat viime aikoina laskeneet, koska viranomaiset ovat ilmoittaneet laajentavansa raaka-aineiden lähdeveron koko maahan ja lisäävänsä verotuksen piiriin koksini ja harvinaiset maametallit. Valtion osakeostoilmoituksen tuoma piristävä vaikutus markkinoihin on jäänyt vähäiseksi.

Osakurssien kehitys Kiinan pörseissä

Lähde: Bloomberg

Yhdysvaltojen senaatti hyväksyi Kiinan valuuttapolitiikkaa vastaan suunnatun lakiesityksen.

Lakialoitteen tekijöiden mukaan Kiina pitää juanin kurssia keinotekoisesti alhaalla, mikä antaa kiinalaisyrityksille kohtuuttoman kilpailuedun suhteessa amerikkalaisyrityksiin. Toteutuessaan laki antaisi amerikkalaisyrityksille mahdollisuuden vaatia Kiinasta tulevalle tuonnille rangaistustulleja. Tällä viikolla senaatissa hyväksytty lakiehdotus vaatii voimaan tullakseen vielä edustajainhuoneen sekä presidentti Barack Obaman hyväksynnän. Tämän lisäksi lain pitäisi olla WTO:n sääntöjen mukainen. Lakialoitteen eteneminen onkin epävarmaa. Useat amerikkalaiset liike-elämän edunvalvojat sekä Kiinan viranomaiset ovat tuominneet lakialoitteen.

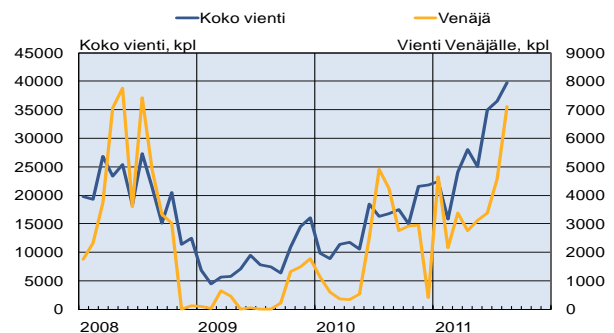
Öljy ja autot kuvastavat Kiinan Venäjä-kaupan kehitystä ja ongelmia. Venäjän pääministerin Vladimir Putinin tämän viikon Kiinan-vierailulla käsiteltiin muiden aiheiden (ks. Venäjä-sivu) ohella maiden välisen kaupan kehitystä. Vaikka kauppa on kasvanut nopeasti, Venäjän päättäjät ovat olleet tyytymättömiä maansa viennin yksipuoliseen rakenteeseen. Kiinaa nykykehitys ei sureta.

Kiinalaistalosten mukaan Kiinan vienti Venäjälle ja tuonti sieltä kasvoivat molemmat tammi-elokuussa arvotaan 40 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Sekä vienti että tuonti olivat noin 25 mrd. dollaria, mutta vuositasolla kauppa on Kiinalle ylijäämäistä. Venäjän osuus Kiinan koko viennistä ja tuonnista on edelleen vain 2 %.

Kiina tuo Venäjältä lähinnä energiaa, raaka-aineita ja alhaisen jalostusasteen tuotteita. Kone- ja laitetuonti on häviävän pientä. Kauppaa koskevia keskusteluja ovat vuosia hallinneet Venäjältä Kiinaan suunnitellun maakaasuputken rakentamiseen ja kaasun hinnoitteluun liittyvät erimielisyydet sekä tammikuussa käyttöön otettu öljyputki. Putkitoimitukset eivät ole lähteneet käyntiin ongelmitta, sillä osapuolet ovat syytelleet toisiaan sopimusrikkomuksista. Uuden öljyputken tuomasta huomattavasta lisäkapasiteetista huolimatta öljyn tuonti Venäjältä kasvoi tammi-elokuussa alle 4 % vuotta aiemmasta, mikä on pari prosenttiyksikköä vähemmän kuin Kiinan koko öljyntuonnin kasvu samaan aikaan. Venäjän osuus Kiinan öljyntuonnista on vajaa 7 %.

Kiinan vienti Venäjälle koostuu monipuolisesta tuotevalikoimasta. Tärkeimpiä tuoteryhmiä ovat erilaiset koneet ja laitteet sekä vaatteet ja kengät. Kiinnostava nouseva vientituoteryhmä ovat autot. Kiina on viimeisen vuoden aikana vienyt Venäjälle noin 40 000 henkilöautoa ja vientimäärät lähentelevät lamaa edeltäneen vuoden 2008 alun tasoa. Venäjä on automarkkinana Kiinalle suhteellisen tärkeä, sillä tällä hetkellä noin 13 % Kiinan autojen viennistä suuntautuu Venäjälle. Kiinalaisautojen tulo Venäjälle aiheuttaa vaikeuksia jo muutenkin altaalla oleville venäläistuottajille ja korostaa Kiinan kilpailukykyä suhteessa venäläistuottajiin. Molemmissa maissa kotimaiset autonvalmistajat ovat päässeet nauttimaan hallituksen voimakkaista tukitoimista.

Kiinan henkilöautojen (sedan) vienti, kpl

Lähde: CEIC

Venäjä

Venäjä pyrkii tiivistämään IVY-maiden välistä taloudellista yhteistyötä. Pietarissa tällä viikolla pidetyssä IVY-maiden huippukokouksessa sovittiin vapaakauppa-alueen muodostamisesta IVY-maiden puitteissa. Ensimmäisen kerran IVY-maiden vapaakauppa-alueesta sovittiin vuonna 1994, mutta hanke ei tuolloin toteutunut, sillä useat maat, ml. Venäjä, jättivät sopimuksen ratifioimatta.

Vapaakauppa-alueita alettiin uudelleen aktiivisesti valmistella vuonna 2009, jolloin Venäjä ryhtyi vauhdilla tiivistämään taloudellista yhteistyötään entisten Neuvostoliiton tasavaltojen kanssa. Uuden vapaakauppasopimuksen allekirjoittivat tällä viikolla Pietarissa Venäjä, Valko-Venäjä, Kazakstan, Armenia, Kirgisia, Moldova, Tadžikistan ja Ukraina. Allekirjoittaneista maista taloudellinen yhteistyö on pisimmällä Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin välillä, jotka viime vuonna muodostivat keskinäisen tulliliiton. Vaikka Ukraina nyt liittyi vapaakauppa-alueeseen, se ei ole Venäjän kehotuksista huolimatta ollut halukas liittymään tulliliittoon. Azerbaidžhan, Turkmenia ja Uzbekistan saivat jäsenyydelleen harkinta-aikaa vuoden loppuun. Näillä mailla on ollut eniten vapaakauppa-alueeseen liittyviä avoimia kysymyksiä.

Vapaakauppasopimuksen on määrä korvata jäsenmaiden väliset lukuisat kahdenkeskiset kauppasopimukset ja yhdenmukaistaa ulkomaankauppakäytäntöjä. Lähtökohdaksi otetaan WTO:n säännökset. Tuontitullit ja -kiintiöt poistuvat asteittain maiden välisestä kaupasta, joskin sopimus sisältää useita poikkeussäännöksiä ja siirtymäaikoja. Myös vientitullien alentamisesta tai poistamisesta on periaatteessa sovittu. Voimaan astuakseen vapaakauppasopimus on ratifioitava jäsenmaiden parlamenteissa. Vapaakauppa-alueen toiminnan käynnistymisajankohdasta ei vielä ole tietoa.

Vapaakauppa-alueen sisällä on tarkoituksena tiivistää yhteistyötä laajentamalla Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliittoa. Pietarin kokouksessa tulliliitto ja Kirgisia sopivat periaatteessa Kirgisian liittymisestä jäseneksi. Jäsenyyttä valmisteleva työryhmä aloittaa lähiaikoina työnsä. Kirgisia on WTO:n jäsen, ja sen on sovittava yhteen WTO-jäsenyytensä velvoitteet ja tulliliiton vaatimukset, mikä voi olla pitkällinen prosessi. Esimerkiksi Kirgisian tullit ovat huomattavasti tulliliiton yhteisiä tulleja alempia.

Ensi vuoden alusta tulliliiton jäsenvaltiot muodostavat yhtenäisen talousalueen, joka pyrkii tulliliittoa tiiviimpään taloudelliseen yhteistyöhön. Yhtenäisen talousalueen puitteissa aletaan tulevaisuudessa koordinoida mm. jäsenten valuuttapolitiikkaa sekä energia- ja kuljetuspolitiikkaa. Tämä edellyttää merkittäviä muutoksia mm. maiden kansalliseen lainsäädäntöön, minkä toteuttaminen vie aikaa.

Venäjän seuraavana tavoitteena IVY-maiden yhdyntymisen tiellä on Euraasian unionin muodostaminen. Pääministeri Vladimir Putin esitteli idean puheessaan lokakuun

alussa. Euraasian unionilla olisi useita ylikansallisia toimielimiä ja sen toiminnassa otettaisiin mallia Euroopan unionista.

Venäjä uusii kansainvälisiä verosopimuksiaan estääkseen veronkiertoa. Venäjä on parin viime vuoden aikana neuvotellut muutoksista kahdenvälisiin verosopimuksiinsa sellaisten maiden kanssa, joihin venäläiset yritykset ovat rekisteröityneet veroja minimoidakseen. Muutokset noudatavat OECD:n suosittelemaa kansainvälistä verosopimusmallia.

Syyskuun lopussa Venäjän ja Sveitsin välillä sovitulla verosopimuksen muutoksella Sveitsi suostuu tietyn edellytyksin antamaan Venäjän veroviranomaisille tietoja Venäjän kansalaisten sveitsiläisissä pankeissa pitämistä tileistä, jos tilinomistajaa epäillään lainvastaisista toimista kuten veronkierrosta tai rahanpesusta. Sopimus on vielä ratifioitava molemmissa maissa, ja se astuu voimaan ratifiointivuotta seuraavan vuoden alussa.

Kesällä Venäjän hallitus vei duunaan ratifiointia varten viime vuonna tehty muutoksen Kyproksen kanssa vuonna 1998 solmittuun verosopimukseen. Muutokset lisäävät maiden viranomaisten välistä tietojen vaihtoa, joka koskee mm. yritysten verorikkomuksia ja pankkitietoja. Muutosten mukaan Kyprokselle rekisteröityneet venäläisyrietykset voivat nauttia Kyproksen tarjoamista veroeduista, jos ne pystyvät osoittamaan rekisteröitymiseensä muun syyn kuin pelkän verojen minimoimisen.

Venäjän ja Kyproksen välillä solmittu sopimusmuutos on tärkeä, sillä Kypros on suosituin venäläisyrietysten rekisteröitymistä. Kaikista venäläisistä ulkomaille verotussyistä rekisteröityneistä yrityksistä 40 prosentin arvioidaan olevan Kyproksella. Kyproksella on arvioiden mukaan 70 000–80 000 venäläistä yritystä.

Venäjän hallituksen käsittelyssä on parhaillaan muutos Venäjän ja Luxemburgin väliseen verosopimukseen. Muutos mm. helpottaa verotietojen välittämistä maasta toiseen ja parantaa mahdollisuuksia viime aikoina yleistyneiden venäläis-luxemburgilaisten holding-yhtiöiden toiminnan seuraamiseen.

Yllä mainituilla sopimusmuutoksilla ei välttämättä ole odotettua vaikutusta. Kohdemaat antavat tietoja yrityksistä ja tileistä vain pitkälle yksilöityjen pyyntöjen perusteella, mikä usein mahdollistaa tietojen annosta kieltäytymisen muutoseikkoihin vedoten. Lisäksi venäläisyrietykset ovat tarvittaessa nopeita vaihtamaan kotipaikkaansa. Esimerkiksi Venäjän ja Kyproksen välisen sopimuksen muutokset ovat olleet valmisteilla pari vuotta, ja sinä aikana Kyprokselta on siirtynyt pois tuhansia venäläisyrietyksiä, ilmeisesti muihin veroparatiiseihin.

Venäläisten suuryrietysten keskuudessa on yleistä, että niillä on veroparatiiseista käsin toimivia tytäryhtiöitä ja että yritysten omistus on järjestetty veroparatiiseihin rekisteröityjen yritysten kautta.

Kiina

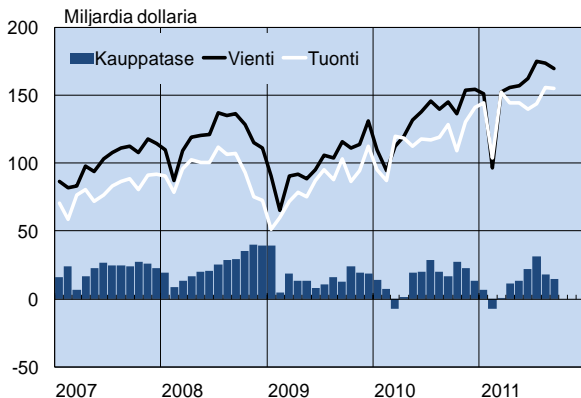
Kiinan talouden kasvu jatkuu vahvana. Kolmannen neljänneksen BKT-tilastot hälvensivät huolta siitä, että Euroopan velkakriisi olisi nopeasti hidastanut Kiinan talouden kasvuvauhtia. Kokonaistuotannon kasvu hidastui vain hieman kolmannella neljänneksellä, jolloin kasvulukemiksi kirjattiin 9,1 % vuoden takaa ja 2,3 % edellisestä neljänneksestä. Toteutunut kehitys ei juuri poikennut odotuksista.

Positiivista oli maataloustuotannon kasvu lähes kolmella prosentilla viime vuoden vastaavasta ajasta. Tilastoviranomaisten arvion mukaan kuluvan vuoden sadosta tulee viimevuotista parempi huolimatta talven poikkeuksellisesta kuivuudesta ja sitä seuranneista tulvista. Alkutuotanto eli maa-, metsä- ja kalatalous kasvoi kolmannella neljänneksellä noin 4 % vuoden takaa.

Teollisuus, kaivostoiminta ja rakentaminen kasvoivat kolmannella neljänneksellä 11 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Yksittäisistä toimialoista syyskuussa nopeimmin kasvoi mineraalituotteiden valmistus (18 %) ja hitaimmin tekstiiliteollisuus (8 %).

Vahvoja merkkejä Kiinan virallisen viisivuotissuunnitelman tavoittelemasta ja maailmantalouden pelastajaksikin toivotusta kiinalaisen kulutuksen heräämisestä ei tilastoista löydä. Vähittäiskauppa kasvoi syyskuussa toki edelleen vahvasti, 18 % vuotta aiemmasta, eli likimain samaa vauhtia kuin mihin on loppukevään ja kesän aikana jo totuttu. Palvelusektorin tuotanto kasvoi kolmannella neljänneksellä 9 % vuoden takaa.

Kiinan ulkomaankaupan kehitys

Lähde: CEIC

Kiinan ulkomaankauppa ei ole vielä merkittävästi häiriintynyt maailman talousmyllerryksestä, vaikka viennin vuosikasvun hidastuminen syyskuussa 17 prosenttiin huolestuttikin kansainvälisiä rahoitusmarkkinoita. Tuonnin

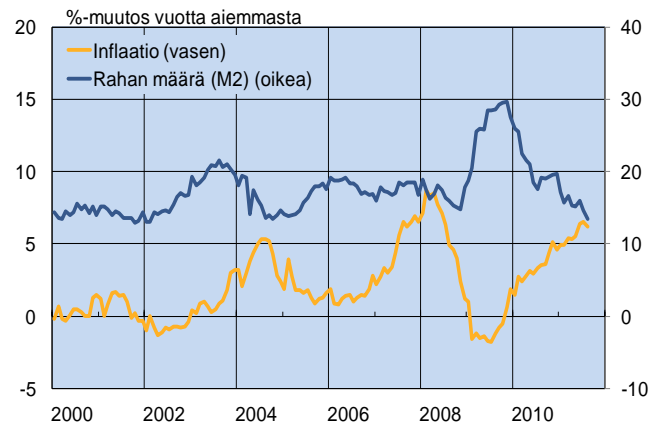
kasvu hidastui syyskuussa 21 prosenttiin viime vuoden vastaavasta ajasta.

Kiinan inflaatio edelleen nopeaa – asuntojen hintojen nousu pysähtynyt. Syyskuussa kuluttajahinnat nousivat 6,1 % vuotta aiemmasta; inflaatio oli lähes yhtä nopeaa kuin elokuussa. Melkein kaikkien kulutustavaroiden hinnat ovat nousseet, mutta ruoan hinnan nousu on ollut selvästi nopeinta (syyskuussa 13 % vuotta aiemmasta). Tilastoviranomaiset arvioivat ruoan hintojen nousun hieman hellitävän loppuvuonna, kun viime vuosia suurempi syysviljasaato saadaan markkinoille. Lisäksi tuottajahintojen vuosinousu on hidastumassa. Inflaatiopaineiden hienoisesta heikkenemisestä huolimatta kuluttajahintainflaatio pysynee loppuvuonna keskuspankin tavoitetta (4 %) nopeampana.

Viranomaisten toimet asuntojen hintojen nousun hillitsemiseksi ovat alkaneet purra. Uusien asuntojen keskimääräiset hinnat ovat pysyneet kolmessa suuressa kaupungissa Pekingissä, Shanghaissa ja Guangzhoussa ennallaan kesäkuun jälkeen. Kiinalaiset ovat itse tosin pitäneet virallisia tilastoja asuntojen hinnoista heikkotasoisina, ja tilastointijärjestelmään on tehty useita muutoksia kuluvan vuoden aikana. Asuntomarkkinoiden hiljentymisestä on kuitenkin myös muita merkkejä. Esimerkiksi tehtyjen asuntokauppojen määrät ovat vähentyneet selvästi ja useat asunnonvälittäjät ovat ilmoittaneet supistavansa toimintaansa Pekingissä.

Hintojen nousun taustalla on etenkin vuoden 2009 mitava elvytys, jolloin nopeasti lisätyn lainanannon myötä rahan määrä taloudessa kasvoi hyvin nopeasti. Rahan määrän muutokset vaikuttavat inflaatioon vasta viiveellä. Vaikka rahan määrän kasvu on hidastunut ja myös talouskasvu on hidastumassa, keskuspankin odotetaan pitävän rahapolitiikan edelleen kireänä hintojen nopean nousun vuoksi.

Rahan määrän (M2) ja kuluttajahintojen muutokset

Lähde: Bloomberg

Venäjä

Tuotanto elpynyt tänä vuonna kohtalaisen hyvin. Talousministeriö arvioi BKT:n kasvaneen tammi-syyskuussa 4,2 % viime vuoden tammi-syyskuusta. Tilastoviraston mukaan jalostava teollisuus kasvoi yli 7 %, joskin vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä kasvu oli hieman hitaampaa. Suurista teollisuudenaloista hyvin nopeasti kasvoivat rakennusmateriaaliteollisuus sekä kone- ja laitteollisuus, jotka toipuvat vielä taantumasta; henkilöautoja valmistettiin yli puolet enemmän kuin tammi-syyskuussa 2010. Öljytuotteiden tuotanto lisääntyi 4 %. Kaivannaisteollisuudessa tuotanto kasvoi 2 %. Sen kasvua ylläpiti muiden kuin energiakaivannaisten ohella maakaasun tuotanto (kasvua lähes 5 %). Raakaöljyn tuotanto lisääntyi alle prosentin.

Syvästä lamakuopasta edelleen elpyvän rakennustoiminnan kasvu ylsi tammi-syyskuussa lähes 8 prosenttiin vuoden takaisesta – hyvän kolmannen neljänneksen ansiosta. Tavarakuljetukset lisääntyivät vajaat 4 %, rautateillä yli 5 %.

Vähittäiskaupan myynnin määrä kasvoi yli 6 % vuoden takaisesta, ja kasvu oli kolmannella neljänneksellä hyvin vahvaa (8 %). Elintarvikkeita myytiin runsaat 2 % enemmän kuin viime vuoden tammi-syyskuussa ja muita tavaroita yli 10 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Venäjällä hyvä satovuosi. Maatalousministeriön arvion mukaan Venäjän tämänvuotinen viljasato on 90–92 milj. tonnia, mikä on noin 50 % enemmän kuin viime vuonna, jolloin sato oli poikkeuksellisen huono. Keskimääräinen sato on 2000-luvulla ollut noin 80 milj. tonnia.

Ministeriön laskelmien mukaan kotimaassa kulutetaan tänä vuonna 72 milj. tonnia viljaa. Vientiin voi enimmillään mennä 23–24 milj. tonnia, kun huomioon otetaan varastoissa oleva vilja.

Venäjältä on viety ennätysmäärä viljaa heinäkuusta lähtien. Syyskuun loppuun mennessä viljaa oli viety jo 10,7 milj. tonnia. Syynä viennin suuruuteen on hyvän sadon lisäksi ollut heinäkuussa päättynyt viljan vientikielto, jonka aikana viljaa kertyi varastoihin. Hallitus kielsi viljan viennin viime vuoden elokuussa heikon sadon vuoksi. Kielto nosti osaltaan viljan maailmanmarkkinahintoja viime vuonna. Maatalousministeri Viktor Zubkov ilmoitti pari viikkoa sitten, että jos viennin määrä ylittää 24 milj. tonnia, hallitus on valmis rajoittamaan vientiä tullein suojatakseen kotimaanmarkkinoita hinnan nousulta.

Viljasadosta noin 55 milj. tonnia on vehnää. Edellisenä hyvänä satokautena vuonna 2009 Venäjä vei vehnää 18 milj. tonnia ja oli maailman kolmanneksi suurin vehnän viejä.

Koko maataloustuotanto kasvoi kuluvan vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 16 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Lihan tuotanto kasvoi 4 %.

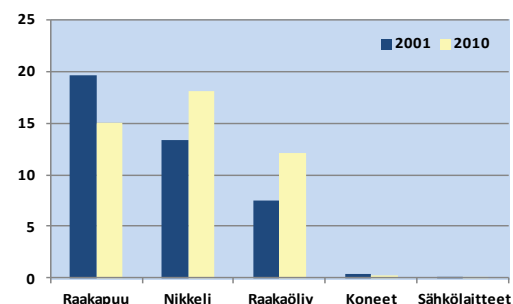
Venäjän vienti edelleen energiavaltaista. Maksutaseen ennakkotietojen mukaan sekä Venäjän viennin että tuonnin arvo kasvoi tammi-syyskuussa kolmanneksella vuotta aiemmasta. Viennin arvo ylsi 380 mrd. dollariin ja tuonnin arvo 230 mrd. dollariin, joten kauppataase säilyi selvästi ylijäämäisenä.

Venäjän viennin kehitys määräytyy pitkälti öljyn hinnan perusteella, koska öljy ja kaasu muodostavat pääosan viennistä. Venäjän tavoitteena on jo vuosia ollut monipuolistaa vientiään ja lisätä korkean teknologian tuotteiden osuutta siinä. Tavoite ei kuitenkaan näytä juuri edistyneen, sillä energian ja muiden raaka-aineiden osuus viennistä on pysytellyt 90 prosentin tuntumassa viimeisen vuosikymmenen ajan. Korkean teknologian tuotteiden osuus on jäänyt runsaaseen prosenttiin.

Venäjän osuus maailman viennistä on viime vuosikymmenen aikana kasvanut 1,6 prosentista 2,6 prosenttiin. Samaa aikaan esim. Kiinan osuus on lähes kolminkertaistunut (11 % vuonna 2010), kun taas Suomen osuus on hieman supistunut (0,5 % vuonna 2010). Maailman mittakaavassa tarkasteltuna Venäjä on merkittävä vientimaa lähinnä eräiden raaka-aineiden osalta. Venäjällä on yli 10 prosentin osuus mm. maailman öljyn, kaasun, raakapuun sekä eräiden jalostamattomien metallien (nikkeli, rauta, kupari, alumiini, titaani) viennistä. Jalostetummista tuotteista Venäjä vie merkittävästi ainoastaan lannoitteita ja ydinreaktoreita.

Venäjän tuonti koostuu edelleen pääosin tuotteista, joiden kysyntää kotimainen tuotanto ei pysty täyttämään eli pidemmälle jalostetuista kulutus- ja investointitavaroista. Tulotason nousu ja kotimaisen tuotannon kasvu kuitenkin näkyvät kulutustavaruuden rakenteessa, kun elintarvikkeiden osuus on selvästi supistunut ja mm. autojen, vaatteiden ja kosmetiikan osuus on vastaavasti kasvanut. Venäjän osuus maailman tuonnista on kaksinkertaistunut viimeisen vuosikymmenen aikana ja vuonna 2010 se oli 1,4 %. Venäjä on mm. lihan ja turkistuotteiden suurimpia tuojia.

Venäjän osuus maailman viennin arvosta, %

Lähde: International Trade Centre

Kiina

Kiina joutuu puntaroimaan tukeaan euroalueelle. Kriisimaat tarvitsevat rahoitusta euroalueen ulkopuolelta ja suuria rahoitusylijämiä kertyy tällä hetkellä kehittyviin maihin, erityisesti Kiinaan. Maan 3 200 miljardin dollarin valuuttavaranto on maailman suurin, noin kymmenkertainen esim. Kreikan BKT:hen nähden. Se riittäisi yksin kattamaan Euroopan kriisimaiden ennakoitua rahoitustarpeet.

Kiinan ongelmana on ollut, miten sijoitukset kriisimaihin voidaan tehdä turvallisesti. Tähän kysymykseen etsittiin ratkaisua Euroopan johtajien huippukokouksessa kuluvalle viikolla. Vaikeiden neuvottelujen jälkeen Euroopassa päästiin yhteisymmärrykseen kriisimaiden tukemiseksi perustetun vakausrahaston kasvattamisesta 1 400 miljardiin dollariin. Kiinan toivotaan kattavan tästä suuren osan.

Kiina toivoo pikaista ratkaisua Euroopan kriisiin jo yksin senkin takia, että EU on Kiinan tärkein kauppakumppani noin viidenneksen osuudella Kiinan viennistä. Kiinalla on myös merkittäviä sijoituksia euroalueella. Sen suurin huoli on kriisin mahdollinen leviäminen euroalueelta maailmanlaajuisiksi rahoituskriisiksi. Kriisin ratkaisun viivästyessä pääministeri Wen Jiabao toivoikin Euroopalta poliittista tahtoa maailmanlaajuisen kriisin estämiseksi.

Kiina on viime vuosina kehittänyt taloussuhteitaan Kreikan kanssa. Kiinalle kauppa Kreikan kanssa on perinteisesti ollut voimakkaasti ylijäämäistä. Viime vuonna Kiinan vienti Kreikkaan oli lähes kymmenkertainen tuontiin verrattuna. Kiinalaiset ovat sijoittaneet Kreikassa mm. satamiin sekä telekommunikaatio- ja elintarvikesektoreille. Kiinalaisten näkökulmasta Euroopan kriisi tarjoaa paitsi uhkia myös mahdollisuuksia, sillä kiinalaisten neuvotteluasema Euroopassa on tällä hetkellä vahva. Eurooppa tarjoaa kiinalaisille yrityksille mahdollisuuden investoida tunnettuihin laatu-merkkeihin.

Kiina sallii paikallishallintojen velkapapereiden liikkeellelaskun. Finanssiministeriö ilmoitti 20. lokakuuta, että Shanghain ja Shenzhenin kaupungit sekä Guangdongin ja Zhejiangin provinssit voivat laskea kokeiluluonteisesti liikkeelle velkakirjoja. Uusia kolmen ja viiden vuoden bondeja voidaan laskea liikkeelle yhteensä noin 23 miljardin juanin (2,6 mrd. EUR) arvosta.

Vuonna 1994 keskushallinto rajoitti paikallishallintojen taloudellista liikkumatilaa kieltämällä velkakirjojen liikkeellelaskun. Finanssikriisin aikana finanssiministeriö laski liikkeelle alueiden puolesta jonkin verran velkapapereita, mutta nyt alueiden rahoituspohjaa on tarve laajentaa. Paikallishallintojen rahoitustilannetta kiristävä talouden elvytykseen käytettyjen lainojen takaisinmaksu, aluehallinnolle tärkeiden maan myynnistä saatavien tulojen väheneminen

kiinteistösektorin kasvun hidastuessa sekä mm. sosiaaliseen asuntotuotantoon liittyvät menovelvoitteet.

Alueiden velkakirjamarkkinoiden avaamista on jo pitkään pohdittu osana uudistuspolitiikkaa. Ensinnäkin alueiden velkakirjat tuovat lisän Kiinan vielä yksipuolisille velkakirjamarkkinoille ja monipuolistavat sijoitusmahdollisuuksia. Toiseksi aluehallitukset joutuvat markkinarahoituksen myötä avaamaan taloudenpitoaan ja alistumaan investoijien valvonnalle. Tämä on tärkeää nykyisellään hyvin vaikeaselkoisella ja suljetulla julkisella sektorilla.

Typilliseen tapansa Kiina etenee tässäkin asiassa koekulun kautta. Toistaiseksi keskushallinto valvoo tiukasti prosessia, joten esimerkiksi velkapapereihin liittyvät lopulliset takuukysymykset ovat avoimia tai niitä ei ole testattu. Mielenkiintoista on nähdä, miten alueiden velkapaperit otetaan markkinoilla vastaan. Kesällä finanssiministeriö laski alueiden puolesta liikkeelle bondeja, mutta kiinnostus niitä kohtaan oli laimeaa, ja tuottovaatimukset ovat olleet kasvussa.

Kiinan vaihtotaseen ylijäämä pieneni. Maksutaseen ennakkotietojen mukaan vaihtotaseen ylijäämä oli ensimmäisellä vuosipuoliskolla 88 miljardia dollaria eli 2,8 prosenttia BKT:stä. Ylijäämä on selvästi supistunut. Valtaosa ylijäämästä kertyi edelleen tavarakaupasta (88 mrd. dollaria), kun taas palvelukauppa oli kuljetusmenojen vetämänä totutusti alijäämäistä (20 mrd. dollaria). Korke- ja palkkatulojen ylijäämä oli 2 miljardia dollaria ja vastikkeettomien tulonsiirtojen 18 miljardia dollaria.

Kiinan rajan ylittävät rahoitusvirrat ovat selvästi lisääntyneet, kun pääomaliikkeitä on vapautettu. Samalla rahoitustaseen ylijäämä on kasvanut. Tammi-kesäkuussa tehtyjen suorien sijoitusten virta Kiinaan oli merkittävä (111 mrd. dollaria), kun taas kiinalaisten suorat sijoitukset ulkomaille jäivät vähäisiksi (18 mrd. dollaria) viime vuoteen nähden. Lisäksi kiinalaisyriyten lainanotto ulkomailta on lisääntynyt huomattavasti, kun yritykset ovat laskeneet liikkeelle aiempaa enemmän velkakirjoja etenkin Hongkongissa.

Vaikka vaihtotaseen ylijäämä jäi aiempaa pienemmäksi ja globaalit epätasapainot tältä osin pienenevät hienoisesti, kasvaneen rahoitustaseen ylijäämän myötä valuuttavaranto suureni edelleen voimakkaasti.

Kiinan maksutaseen pääerät, miljardia dollaria

	2010H1	2010H2	2011H1
Vaihtotase	127	178	88
Pääomatase	2	3	3
Rahoitustase	88	133	181
Tilastovirhe	-39	-21	12
Valuuttavarannon kasvu	178	293	284
Valuuttavaranto	2 454	2 847	3 197

Lähde: SAFE

Venäjä

Venäjän WTO-jäsenyys toteutumassa? Georgia ja Venäjä ovat alustavasti hyväksyneet Sveitsin välitysesityksen Venäjän WTO-jäsenyyttä koskevassa kiistassa. Venäjän päätöksestä ilmoitti Venäjän pääneuvottelija Maxim Medvedkov myöhään keskiviikkoiltana. Georgia on ainoana WTO:n jäsenmaista vastustanut Venäjän jäsenyyttä. Syynä on, että Georgia katsoo Venäjän miehittävän Georgiasta vuonna 2008 irtautuneita Etelä-Ossetiaa ja Abhasiaa. Sveitsin välitysesityksen mukaan Venäjän ja Etelä-Ossetian ja Abhasian välisen rajan ylittäviä tavarakuljetuksia alettaisiin valvoa kansainvälisellä järjestelyllä. Georgia on halunnut rajalle omat tarkkailijansa.

Venäjä pääsi viime vuonna käymissään kahdenvälisissä neuvotteluissa sopuun Yhdysvaltojen ja EU:n kanssa niiden tärkeimpinä pitämistä Venäjän jäsenyyttä koskevista kysymyksistä. Jäljelle jäi kuitenkin vielä muutamia merkittäviä kysymyksiä, joista Venäjä on syksyn aikana neuvotellut aktiivisesti EU:n kanssa. Viime viikkoina neuvotteluissa on lähestytty ratkaisuja.

Yksi avoimista kysymyksistä on ollut autojen kokoonpanotuotannon kotimaisuusastevaatimus, jota Venäjä kiristi alkuvuonna. Viime viikolla EU-komissio ilmoitti, että EU ja Venäjä ovat sopineet kompensatiomenettelystä, joka astuu voimaan, jos eurooppalaisten autonosten vienti Venäjälle supistuu kokoonpanotuotantoa koskevien uusien määräysten vuoksi. Kotimaisuusastevaatimukset ovat WTO-säännösten vastaisia. Venäjä on pyytänyt poikkeuslupaa kotimaisuusastesaännöksilleen vuoteen 2020 asti, mikä on WTO:n puitteissa harvinaisen pitkä siirtymäaika.

EU:n ja Venäjän väliset erimielisyydet ovat lisäksi koskeneet maataloustuotteiden tuontiin sovellettavia kasvi- ja eläinsuojelumääräyksiä, joita Venäjä on EU:n näkemyksen mukaan käyttänyt tuonnin rajoittamiseen. Komissio ilmoitti nyt sopineensa Venäjän kanssa aiempaa selkeämmistä tuonnin kasvi- ja eläinsuojelua koskevista säännöistä.

Komission ilmoituksen mukaan EU on lisäksi saanut vakuudet Venäjältä siitä, että Venäjä alkaa lähiaikoina soveltaa sopimusta, joka alentaa eurooppalaisten lentoyhtiöiden Venäjän yli tapahtuvista lennoista perittäviä korkeita maksuja. Maksujen periminen on WTO-säännösten vastaista, sillä ne on kanavoitu kilpailevalle yritykselle eli Aeroflotille. Venäläislähteiden mukaan uuden maksun suuruudesta ei ole kuitenkaan vielä sovittu.

EU toivoo, että lopulliset sopimukset yllä mainituista asioista saadaan aikaan mahdollisimman pian. Jos lisäksi sopimustekniset valmistelut etenevät erittäin nopeasti, Venäjän jäsenyys voitaisiin hyväksyä joulukuussa pidettävässä WTO:n ministerikokouksessa. Jäsenyys astuu voimaan ratifiointiprosessin jälkeen, eli aikaisintaan ensi vuoden alkupuoliskolla.

Venäjä valmis rahoittamaan euroalueen maita. Presidentti Dmitri Medvedevin talouspoliittinen neuvonantaja Arkadi Dvorkovitsh ilmoitti maanantaina, että Venäjän valtio voi tarvittaessa osallistua vaikeuksissa olevien euroalueen maiden rahoittamiseen 10 mrd. dollarilla (7,3 mrd. eurolla). Lainat Venäjä haluaa kanavoida Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n kautta, jolla rahoitukseen liittyvät valvontajärjestelmät ovat valmiina. Venäjä voi myös harkita suoraa lainanantoa yksittäisille EU-maille, mutta tällöinkin IMF:n kautta. Kaiken tuen edellytyksenä on, että EU pystyy esittämään selkeän strategian rahoituskriisin ratkaisemiseksi.

Venäjä on syksyn aikana neuvotellut Espanjan valtion kanssa espanjalaisten eurobondien ostamisesta. Dvorkovitshin mukaan Venäjä ei aio toistaiseksi laajentaa ostojaan muiden maiden velkakirjoihin. Venäjä ja Kypros ovat sopineet lainasta Kyprokselle, mutta Venäjän finanssiministeriön mukaan kyseessä on poikkeuksellinen yksittäistapaus. Kyproksen hallitus ilmoitti lokakuussa saavansa Venäjältä 2,5 mrd. euron suuruisen 4,5 vuoden lainan. Lainan korko on huomattavasti markkinakorkoja alempi eli 4,5 %. Lainalla Kypros pystyy mm. hoitamaan ensi vuonna erääntyvien velkojensa kuolelutukset. Kypros on venäläisten yritysten suosima veroparatiisi. Se on suurin ulkomainen investoija Venäjällä, kiitos sinne sijoitettujen venäläisyritysten varojen.

Venäjän valtiolla oli budjetin ulkopuolisissa reservirahastoissa lokakuun lopussa 118 mrd. dollaria. Rahaston varoista osa on talletuksina Vneshekonombankissa ja loput sijoitettuna ulkomaisiin korkealuokkaisiin arvopapereihin yhdessä maan muun valuuttavarannon kanssa. Venäjän valuuttavaranto on Kiinan ja Japanin jälkeen maailman kolmanneksi suurin. Varannon arvo on 515 mrd. dollaria.

Säänneltyjen hintojen korotuksia myöhennetään ensi vuonna. Asumiseen liittyvien kunnallisteknisten palveluiden hintoja nostetaan Venäjällä perinteisesti joka vuoden alussa. Ensi vuonna korotukset tapahtuvat kuitenkin vasta heinäkuussa. Korotusten myöhentämisen arvellaan olevan yhteydessä ensi vuoden maaliskuussa järjestettäviin presidentinvaaleihin.

Lämmitysenergia kallistuu heinäkuussa vähintään 6 %, minkä lisäksi alueviranomaiset voivat nostaa hintaa vielä toisen kerran syyskuussa. Sähkön kuluttajahinta nousee enintään 6 % ja kaasun hinta 15 %. Alun perin korotuksista odotettiin suurempia, mikä olisi mahdollistanut investointien lisäämisen ko. aloilla ja pienentänyt kuntien tarvetta subventoida palvelujen tuotantoa. Keväällä pääministeri Vladimir Putin kuitenkin määräsi korotusten ylärajaksi ensi vuodelle ennustetun inflaatiiovauhdin eli 5–6 %.

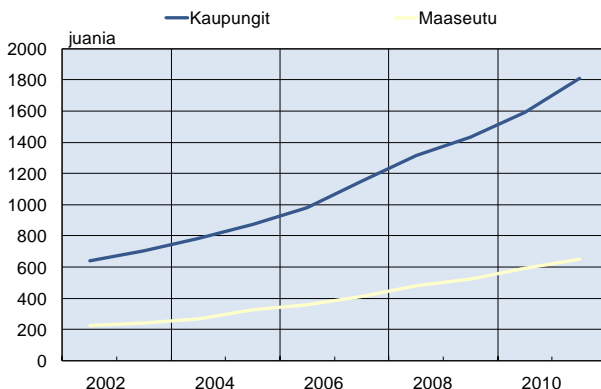
Alueet voivat itse määrätä kunnallispalveluiden hintakehityksestä tietyiltä osin federaation antamien rajojen puitteissa.

Kiina

Tulojen nopea nousu jatkuu. Kiinan tilastoviraston mukaan kotitalouksien käytettävissä olevat kuukausitulot kaupungeissa olivat tammi-syyskuussa 1 811 juania (noin 200 euroa) henkeä kohti eli 14 % korkeammat kuin vuotta aiemmin. Reaalisesti tulot nousivat 8 %. Palkkojen nousu oli hieman muiden tulojen nousua hitaampaa. Maaseudulla tulot nousivat selvästi nopeammin kuin kaupungeissa. Ruuan hintojen nousun myötä maataloudesta saadut tulot ja myös palkkatulot lisääntyivät merkittävästi. Maaseudun keskimääräinen 653 juanin (n. 71 euroa) rahatulo kuukaudessa on kuitenkin edelleen kaukana kaupunkilaisten tuloista.

Pitkään jatkunut nopea tulojen (ja palkkojen) nousu alkaa vaikuttaa yhä enemmän Kiinan talouden rakenteisiin. Ensinnäkin kuluttajien ostovoima on kasvanut, mikä osaltaan edistää yksityisen kulutuskysynnän kasvua. Toisaalta yritysten työvoimakustannusten noustessa ja juanin kurssin vahvistuessa yritykset ovat menettäneet kilpailuetuaan ulkomaisiin kilpailijoihinsa nähden. Aiempina vuosina kustannusten nousua on voitu kattaa parantamalla tuottavuutta ja pienentämällä marginaaleja. Liikkumavara tältä osin on kuitenkin pienentynyt ja kustannusten nousu alkaa hiljalleen mennä myös hintoihin. Esimerkiksi Yhdysvaltoihin tuotujen kiinalaistuotteiden dollarihinat ovat alkaneet nousta. Nousu vastaa juanin kurssin vahvistumista, mutta osoittaa vuodesta 2003 jatkuneen juanmääräisten hintojen laskun päättäneen.

Kuukausitulojen kehitys 2002–1-9/2011, juania

Lähteet: Kiinan tilastovirasto ja CEIC

Kiina kokeilee arvonlisäveron laajentamista palveluihin. Shanghaissa aloitetaan vuoden 2012 alussa kokeilu, jossa arvonlisäveron piiriin otetaan kuljetusala ja muita myöhemmin tarkennettavia palvelualoja. Veroon lisätään samal-

la kaksi uutta kategoriaa (6 % ja 11 %), joita todennäköisesti tullaan soveltamaan palvelujen verotuksessa. Jos kokeilu onnistuu, se laajennetaan koko maahan.

Palvelun tuottajat maksavat tällä hetkellä ALV:n sijaan liikevaihtoveroa, joka on esimerkiksi kuljetusalalla 3 %. Vaikka palveluyritysten nykyinen veroprosentti on pienempi kuin ALV-prosentit, muutoksen arvioidaan vähentävän yritysten verotaakkaa ja samalla pienentävän julkisia verotuloja. Tämä johtuu siitä, että yritykset voivat vähentää tuotantopanoksien hankinnassa maksetun arvonlisäveron omista ALV-maksuistaan, mitä ei liikevaihtoverotuksessa voi tehdä. Uudistus ei muuta paikallishallinnon ja keskushallinnon asemaa verotulojen saajana, koska kokeiluun liittyvät arvonlisäverot maksetaan liikevaihtoveron tapaan paikallishallinnolle. Kokeilulla pyritään vähentämään kaksinkertaista verotusta ja yleisesti selkeyttämään verokäytäntöjä.

OECD antaa risuja ja ruusuja korkeakoulutukselle Kiinassa. OECD:n mukaan Kiinan tulisi edelleen selvästi lisätä korkeakoulujen määrää ja nostaa opetuksen tasoa. Tällä hetkellä vain viidennes nuorista ikäluokista opiskelee korkeakoulussa, eivätkä läheskään kaikki valmistu opinnoistaan. Puute korkeasti koulutetusta työvoimasta haittaa erityisesti vientiyrityksiä, joista lähes kaksi kolmesta raportoi korkeakoulutetun työvoiman puutteen jarruttavan toimintaansa. Kiinan valtio käyttää koulutukseen viimeisimpien arvioiden mukaan vain alle 2 % BKT:stä eli selvästi vähemmän kuin kehittyneet teollisuusmaat ja Kiinaa ympäröivät Aasian maat keskimäärin.

Korkeakoulutuksen kehittäminen on tärkeää, jotta kiinalaisten pyrkimykset siirtää tuotannon painopistettä korkeamman teknologian aloille toteutuisivat. Kiinan vahvuutena aasialaisessa vertailussa on, että erilaisilla valtion sekä yliopistojen tukijärjestelmillä on pyritty saamaan korkeakoulutus mahdollisimman monen kiinalaisen ulottuville taloudellisesta tilanteesta tai asuinalueesta riippumatta. Korkeakoulutuksen tasoa on pyritty nostamaan kohti kansainvälistä kärkeä lisäämällä yliopistojen hallinnollista vapautta ja rahoitusta. Osa yliopistoista on eroteltu kansainväliselle tasolle pyrkiviksi huippuyliopistoiksi, joiden rahoitukseen valtio panostaa erityisesti.

Huippuyliopistojen taso on noussut niin, että Aasian kymmenen parhaan yliopiston listalla viisi on Hongkongista tai manner-Kiinasta. Tieteen ja tekniikan tohtoreita on Kiinassa jo noin 36 000, mikä vastaa likimain puolta koko Itä-Aasian tohtoreista. Kiinassa on viimeisimpien tietojen mukaan yli 3000 korkeakoulua, joista noin viidennes on yksityisiä. Tyypillinen lukukausimaksu on noin 700 dollaria vuodessa. Tämä lisäksi yli 400 000 kiinalaista opiskelee ulkomaisissa korkeakouluissa.

Venäjä

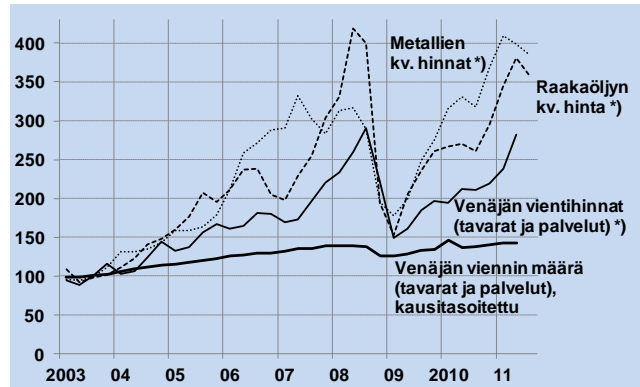
Venäjän vienti on kehittynyt ennustettua heikommin. Viennin, jonka osuus Venäjän BKT:sta on yli 30 %, arvioitiin vielä kesän ja alkusyksyn ennusteissa kasvavan määrältään noin 3–4 %. Vienti on kuitenkin kehittynyt huomattavasti vaisummin. BKT:n kysyntäeriä koskevissa tilastolaitoksen tiedoissa, jotka kattavat tavaroiden viennin lisäksi myös palvelujen viennin, viennin määrä lisääntyi vuoden ensimmäisellä puoliskolla 1,7 % vuoden takaisesta; sen sijaan kausitasoitettu viennin määrä ei vuoden toisella neljänneksellä kasvanut ensimmäisestä neljänneksestä. Venäjän tullin mukaan tavaraviennin määrä oli vuoden ensipuoliskolla hieman pienempi kuin vuotta aiemmin ja tammi-syyskuussa noin 2 % pienempi kuin vuotta aiemmin.

Venäjän kokonaisviennin määrän toteutunutta heikompa kehitystä on ehkäissyt etupäässä maakaasun viennin kasvu – maakaasua viedtiin tammi-syyskuussa 13 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Raakaöljyn vienti on vähentynyt pari prosenttia vuoden takaisesta, kuten myös öljytuotteiden vienti, sillä öljyn ja öljytuotteiden kotimainen kulutus kasvaa tuotantoa nopeammin. Vuoden ensimmäisen puoliskon voimassa ollut viljan vientikielto on osaltaan painanut alaspäin Venäjän kokonaisviennin määrää väliaikaisesti.

Metalli- ja metallituoteteollisuus, joka muodostaa lähes maakaasun suuruisen vientilohkon, vei metalleja tammi-syyskuussa merkittävästi viimevuotista vähemmän mutta on osin pystynyt lisäämään jatkojalosteiden vientiä. Rautametallien vientimäärät supistuivat yli kymmenesosan, mm. kotimaiseen käyttöön menevien jatkojalosteiden tuotannon kasvun johdosta. Venäjän keskeisistä värimetalleista kuparin vienti on romahtanut (noin -70 %), sillä jatkojalostus ja jalosteiden vienti on lisääntynyt. Muun muassa tähän on tähdännyt tänä vuonna käyttöönotettu kuparin vientitulli. Nikkelin vienti on vähentynyt kolmasosan heikentyneen kysynnän takia.

Venäjän vientitulojen lisääntyminen tänä vuonna, kuten monena vuonna 2000-luvun mittaan, on perustunut *vientihintoihin*, jotka Venäjän tullin mukaan olivat tammi-syyskuussa 25–30 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Toisaalta keskeisten vientihyödykkeiden hinnoista tämän vuoden mittaan on noussut vain maakaasun hinta, jonka muutokset Venäjän osalta seuraavat yleisesti ottaen öljyn hinnan muutoksia noin puolen vuoden viiveellä. Raakaöljyn ja öljytuotteiden vientihinnat ovat olleet lievässä laskusuunnassa keväästä alkaen. Rautametallien ja värimetallien hinnat ovat laskeneet suunnilleen 15–30 % tämän vuoden alkupuoliskolla saavuttamistaan taantuman jälkeisistä huipputasoistaan.

Venäjän viennin määrä ja hinnat neljännesvuosittain, 2003=100

* US-dollareissa

Lähde: Rosstat, IMF

Nord Stream -kaasuputkilinjan ensimmäinen putki otettiin käyttöön. Venäläisen kaasuyhtiö Gazpromin ja neljän eurooppalaisen energiayhtiön omistama yhteisyritys aloitti tiistaina kaasutoimitukset rakentamaansa Nord Stream -putkea pitkin. Kaasuputkilinjan rakentaminen aloitettiin huhtikuussa 2010 ja siihen kuuluu kaksi kuljetuskapasiteetiltaan 27,5 miljardin kuutiometrin putkea, joista ensimmäinen otettiin käyttöön nyt ja toisen on määrä valmistua noin vuoden kuluttua. Putkilinja kulkee Venäjältä Viipurista Saksan Lubminiin Itämeren pohjaa pitkin ja yhdistyy sieltä eurooppalaiseen kaasuverkkoon.

Gazprom vei vuonna 2010 noin 150 mrd. kuutiometriä maakaasua Eurooppaan. Nord Streamin omistajayritykset odottavat maakaasun kysynnän lisääntyvän Euroopassa pitkällä aikavälillä sen verran, että ylimääräiselle kuljetuskapasiteetille on tulevaisuudessa tarvetta. Lähivuosina kysynnän kasvu jäänee maltilliseksi, mutta Gazpromin mukaan Nord Stream kuitenkin mm. vähentää kaasukuljetuksiin liittyviä mahdollisia poliittisia riskejä, kun kaasua voidaan kuljettaa myös ilman kauttakulkumaita.

Gazpromin Eurooppaan viemästä kaasusta noin kaksi kolmannesta kuljetettiin Ukrainan kautta vuonna 2010. Eri tarkkailijat arvioivat Nord Streamin käyttöönoton vähentävän Ukrainan kautta kuljetettavan kaasun määrää 20–30 prosentilla lähivuosina.

Kaiken kaikkiaan Gazprom vei vuonna 2010 maakaasua Venäjältä noin 220 mrd. kuutiometriä, johon sisältyy Gazpromin putkiverkostossaan kuljettava muista kaasua tuottavista IVY-maista peräisin oleva kaasu. Venäjän tilastoviranomaisten mukaan Venäjä vei viime vuonna Venäjällä tuotettua maakaasua 174–178 mrd. kuutiometriä. Talousministeriö arvioi talousennusteessaan maakaasun viennin kasvavan tänä vuonna lähes 200 mrd. kuutiometriin, ensi vuonna yli 210 mrd. kuutiometriin ja vuonna 2013 yli 230 mrd. kuutiometriin.

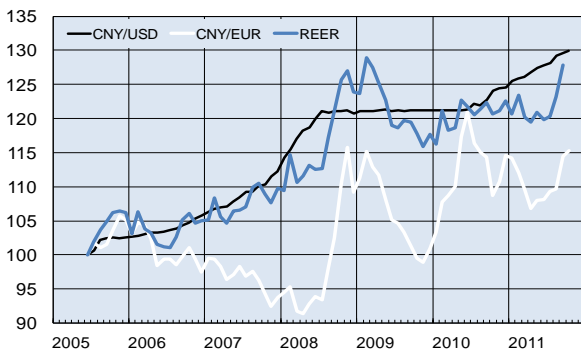
Kiina

Lokakuun talousluvut viittaavat kasvun hidastumiseen edelleen. Teollisuustuotannon kasvu hidastui lokakuussa 13 prosenttiin vuotta aiemmasta, kun tuotannon vuosikasvu oli pysytellyt edelliset kolme kuukautta 14 prosentin tuntumassa. Myös viennin kasvu on hidastunut. Sen sijaan kiinteiden investointien ja vähittäiskaupan vuosikasvat pysyivät suunnilleen ennallaan syyskuusta. Investointien kasvu on kuitenkin aiempina kuukausina hidastunut. Inflaatio hidastui 5,5 prosenttiin (syyskuussa 6,1 %) ja tuottajahintojen nousu 5,0 prosenttiin (6,5 %) vuotta aiemmasta.

Lokakuun talousluvut viittaavat siihen, että Kiinan viranomaisten toimet talouskasvun jarruttamiseksi purevat. Toisaalta hidastuminen heijastelee osittain myös vientimarkkinoiden heikentyneitä näkymiä. Hintapaineet ovat kuitenkin helpottamassa, mikä antaa mahdollisuuden alkaa keventää rahapolitiikkaa asteittain talouskasvun tukemiseksi.

Juan vahvistuu reaalisesti. Tukeakseen vientiteollisuuttaan, Kiina pysäytti juanin vahvistumisen dollariin nähden kesällä 2008, kun kansainvälinen finanssikriisi iski maailmantalouteen. Vasta kesällä 2010 hallitus salli juanin nimellisen vahvistumisen suhteessa dollariin jatkaa, minkä jälkeen se on vahvistunut dollariin nähden noin 7 %.

Euron ja dollarin juankurssit sekä juanin reaalin valuuttakurssi – indeksi 2005 = 100, käyrän noustessa juan vahvistuu

Lähteet: BIS ja Bloomberg

Kahdenvälisiä nimellisiä kurssija kattavamman kuvan valuuttakurssikehitystä antaa kauppasuoksilla painotettu ja maitten väliset inflaatioerot huomioon ottava reaalin valuuttakurssi. Reaalin kurssi on viimeiset pari vuotta ollut melko vakaa, mutta elo-syyskuussa se vahvistui lähes 7 %. Tästä huolimatta juanin reaalin kurssi on vielä vuoden 2009 alun huipputasoa heikompi.

Reaalikurssin vahvistuminen johtuu Kiinan inflaation kiihtymisestä kesällä sekä dollarin vahvistumisesta euroon ja

moniin nousevien talouksien valuuttoihin nähden loppukesällä ja alkusyksystä. Vaikka reaalikurssin vahvistuminen kertoo Kiinan nopeasta palkkojen noususta ja suhteellisen hintakilpailukyvyn laskusta, kurssin vahvistuminen on luonteva osa tuottavuuttaan kasvattavan ja nopeasti kasvavan talouden kehitystä.

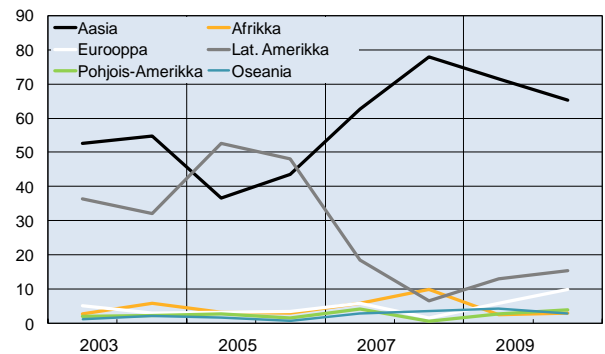
Kiinan suorat sijoitukset ulkomaille keskittyvät edelleen Aasiaan. Kiinan ulkomaille suuntautuvat suorat sijoitukset olivat tammi-syyskuussa 41 miljardia dollaria, mikä on 12 % enemmän kuin vuosi sitten. Luvut eivät pidä sisällään rahoitussektorille tehtyjä suoria sijoituksia, joiden arvo oli vuoden ensimmäisellä puoliskolla ainoastaan pari miljardia dollaria.

Vuonna 2010 Kiinan suorat sijoitukset ulkomaille olivat 69 miljardia dollaria, mistä 9 miljardia dollaria suuntautui rahoitussektorille. Ylivoimaisesti eniten sijoituksia meni kuitenkin liike-elämän palveluihin, jotka kattoivat yli 40 % kaikista suorista sijoituksista. Muita keskeisiä kiinalaisinvestoijia kiinnostavia toimialoja olivat tukku- ja vähittäiskauppa, kaivostoiminta sekä teollisuus.

Viime vuoden lopussa kiinalaisyriyten ulkomaille tekemien suorien sijoitusten kumulatiivien määrä oli 317 miljardia dollaria. Tästä runsaat 70 % on sijoituksia Hongkongiin ja muualle Aasiaan. Latinalaisen Amerikan osuus sijoituskannasta on 14 %, Euroopan 5 % ja Afrikan 4 %. Pohjois-Amerikka sekä Australia ja muu Tyynen meren alue kattavat molemmat noin 3 % investoinneista. Investointivirroista lasketuista osuuksista kuitenkin nähdään (ks. kuvio), että Euroopan ja latinalaisen Amerikan osuus kiinalaisinvestoinneista on parina viime vuonna kasvanut Aasian maiden kustannuksella.

Suorat sijoitukset Kiinaan kasvoivat tammi-syyskuussa 17 % vuoden takaisesta 87 miljardiin dollariin. Aasia hallitsee suoria sijoituksia Kiinaan: Hongkongista tuli 60 % investoinneista, Japanista 6 %, Singaporesta 5 % ja Koreasta yli 2 %. Esimerkiksi Saksan osuus tammi-syyskuun suorista sijoituksista Kiinaan oli vain prosentti.

Kiinan suorat sijoitukset ulkomaille, alueiden osuus sijoitusvirroista, %

Lähde: CEIC

Venäjä

Venäjän WTO-jäsenyyden toteutuminen jälleen askelta lähempänä. Jäsenyyttä käsittelevä WTO:n työryhmä hyväksyi 10.11. Venäjän jäsenyyden ehdot. Työryhmän suosituksen perusteella joulukuun puolivälissä kokoontuva WTO:n ministerikokous hyväksynee Venäjän jäsenyyden.

Vain osa jäsenyyden ehdoista on toistaiseksi julkistettu. WTO:n ja Venäjän talousministeriön julkaisemien tietojen mukaan Venäjä on sitoutunut alentamaan tuontitulleja siten, että niiden keskimääräinen taso laskee nykyisestä noin 10 prosentista vajaaseen 8 prosenttiin. Noin kolmasosa tullien alennuksista astuu voimaan heti jäsenyyden alusta; loppuihin sovelletaan eripituisia siirtymäaikoja. Yleisimmät siirtymäajat ovat 2–3 vuotta, mutta kotimaisen tuotannon kannalta erityisen tärkeiden tuotteiden tuontitullien alentamiselle Venäjä on saanut jopa 7 vuoden siirtymäaikoja. Tällaisia tuotteita ovat mm. henkilöautot.

Tullien alennukset koskevat useita teknologiateollisuuden tuoteryhmiä. Mm. tietokoneiden tuontitullit poistuvat kokonaan 3 vuoden siirtymäajan kuluessa. Henkilöautojen tuontitulleja alennetaan asteittain 7 vuoden kuluessa nykyisestä 30–35 prosentista 15–20 prosenttiin. Autojen kokoonpanotuotantoa koskevat kotimaisuusastevaatimukset Venäjä saa pitää voimassa vuoden 2018 kesään asti. Maataloustuotteiden tuontitullit alenevat runsaasta 13 prosentista vajaaseen 11 prosenttiin.

WTO-sopimus koskee myös palveluita. Jäsenyysehtojen mukaan ulkomaiset vakuutusyhtiöt voivat perustaa Venäjälle sivuliikkeitä yhdeksän vuoden siirtymäajan jälkeen. Ulkomaiset pankit eivät sen sijaan voi perustaa sivuliikkeitä WTO-jäsenyyden toteuduttuaan, vaan niiden on toimittava Venäjällä tytäryritysten muodossa.

EU:n kannalta merkittävä uudistus on Venäjän lupaus ilmoittaa etukäteen vientitullien muutoksista. Venäjä sitoutui keskustelemaan EU:n kanssa vähintään kaksi kuukautta etukäteen uusien vientitullien käyttöön otosta tai olemassa olevien vientitullien nostamisesta. Käytäntö kattaa noin 600 raaka-ainetta, joiden vientitulleja Venäjän WTO-sopimus ei koske, mutta joiden merkittävä viejä Venäjä on.

Venäjällä on aikaa 15:nteen kesäkuuta 2012 ratifioida WTO-sopimus. Jäsenyys astuu voimaan kuukauden kuluttua ratifioinnista.

Talouden kehityksessä ja ennusteissa vaihtelua. Tilastolaitoksen mukaan BKT lisääntyi tämän vuoden kolmannella neljänneksellä 4,8 % vuodentakaisesta, kun kasvutahti vuoden ensipuoliskolla oli selvästi alle 4 %. Kolmannen neljänneksen kasvulukua kuitenkin korotti vuoden 2010 kolmannen neljänneksen matala vertailupohja. Sekä viime vuoden että tämän vuoden kehitykseen on vaikuttanut tun-

tuvasti maatalous, joka kolmannella neljänneksellä toipui vuodentakaisesta jyrkästä pudotuksesta.

Kausitasoitettun BKT:n kasvu piristyi kolmannella neljänneksellä huomattavasti heikon toisen neljänneksen jälkeen lähinnä rakentamisen ja vähittäiskaupan ansiosta. Teollisuuden kehitys on viime kuukausina vaihdellut; heikon syyskuun jälkeen tuotanto kasvoi jälleen lokakuussa.

Useimmat asiantuntijat ennakoivat talouden kasvun hidastuvan tämän vuoden loppua kohden lähinnä viennin vaisun kehityksen vuoksi. Ensi vuotta koskevissa ennusteissa on viime aikoina tapahtunut eriytymistä, kun vielä muutama kuukausi sitten ennusteet olivat varsin yhdenmukaisia. Osa asiantuntijoista arvioi kasvun olevan ensi vuonnakin noin 4 % tai jopa nopeampaa, jos öljyn hinta ei laske alle sadan dollarin tynnyriltä. Jotkut taas ovat alentaneet ennusteitaan alle 4 prosenttiin maailmantalouden heikentyneiden näkymien vuoksi. Eräät keskeiset ennustajat ovat laskeneet ensi vuoden kasvuarvioitaan 3:een tai jopa 2,5 prosenttiin sillä oletuksella, että öljy halpenee 80–90 dollariin.

Pankkisektorin likviditeettitilanteen arvioidaan helpotuvan vuoden lopulla. Likviditeettitilanne on selvästi kiristynyt syksyn aikana, mikä on näkynyt keskuspankin ja finanssiministeriön tarjoaman likviditeettirahoituksen kysynnän huomattavana kasvuna. Myös korot pankkien välisillä markkinoilla ovat nousseet selvästi loppukesästä: esim. yhden päivän Mosprime-korko oli vielä elokuussa alle 4 %, mutta marraskuun puolivälissä jo runsaat 5,5 %.

Likviditeetin kiristyminen on osaltaan johtunut pääoman ulosvirtauksesta, joka kiihtyi alkusyksyllä kansainvälisen taloustilanteen heikentyessä. Kiihtyneen ulosvirtauksen vuoksi Venäjän keskuspankki teki syyskuun lopulla vuoden suurimmat ruplatukiostonsa kotimaisilla valuuttamarkkinoilla. Keskuspankki arvioi pääoman nettoviennin pysyvän loka-joulukuussa samalla tasolla kuin kesä-syyskuussa eli noin 20 mrd. dollarissa. Koko vuoden pääoman nettoulosvirtauksen keskuspankki arvioi siten olevan noin 70 mrd. dollaria, kun se viime vuonna oli 34 mrd. dollaria.

Toinen keskeinen syy likviditeettitilanteen kiristymiseen piilee budjetissa. Viime vuodesta poiketen budjetti on tänä vuonna ollut ylijäämäinen eli menot on rahoitettu taloudesta kerätyillä verotuloilla reservirahaston sijasta. Finanssiministeriö on kuitenkin pyrkinyt lieventämään tätä vaikutusta lisäämällä valtion varojen huutokauppaamista pankeille määräämällä talletuksiksi.

Budjettimenojen käyttö painottuu perinteisesti loppuvuoteen, joten budjettimenoilla on likviditeettiä lisäävä vaikutus erityisesti joulukuussa. Finanssiministeriön alustavien tietojen mukaan vuodelle 2011 suunnitelluista menoista oli toteutettu tammi-lokakuussa vasta hieman yli 70 %, joten loppuvuonna julkisen sektorin täytyisi käyttää vielä yli 3 000 mrd. ruplaa (noin 72 mrd. euroa) budjetoitujen menojen toteuttamiseksi.

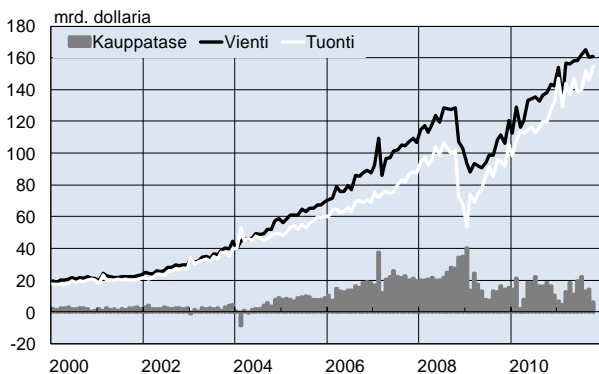
Kiina

Taloukasvun heikkeneminen ei vielä näy metallien tuonnissa Kiinaan. Tullin tilastojen mukaan tuonnin arvo jatkoi nopeaa kasvuaan lokakuussa. Kiinan asema maailman suurimpana raaka-aineiden kuluttajana on edelleen vahvistunut, kun useiden raaka-aineiden kuten esimerkiksi sellun ja kuparin tuontimäärät ovat olleet edelleen vahvassa kasvussa. Myös rautamalmin tuonti on edelleen lisääntynyt, joskin satamien malmivarastot ovat kasvaneet. Tämä heijastelee osaksi rakennusbuumin laantumista, mutta myös kiinalaisten ja rautamalmin tuottajien käynnissä olevia neuvotte-luja hinnoittelumekanismien muuttamiseksi. Kiinan rakennussektori on maailman suurin teräksen kuluttaja, ja valtaosa rautamalmista päätyy teräksen valmistamiseen.

Raakaöljyn tuonnin lähes kymmenen vuotta jatkunut vakaa kasvu on tahtunut ja tuontimäärät ovat tasaantuneet kuluvan vuoden aikana 20 milj. tonniin kuukaudessa. Kiina ei julkista kattavia tilastoja öljyvarastoista, mutta arvioiden mukaan jalostajat ovat pienentäneet varastojaan vastatakseseen kulutuksen edelleen jatkuvaan kasvuun. Muista energiatuotteista maakaasun tuonti on lisääntynyt nopeasti, kun nesteytetyn kaasun (LNG) uusia vastaanottoterminaaleja on saatu käyttöön.

Kiinan raaka-aineiden tuonnin lisääntymistä huolimatta kehittyneiden talouksien ongelmat ovat pitäneet raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat laskussa. Ongelmat näkyvät myös Kiinan viennissä, jonka arvo jäi syys-lokakuussa selvästi heinä-elokuuta pienemmäksi. Supistuminen selittyi lähes täysin Eurooppaan suuntautuvan viennin takkuamisella. EU on Kiinan suurin vientimarkkina. Heikentynyt vienti ja vahva tuonti ovat kutistaneet Kiinan kauppataseen ylijäämää tuntuvasti viime kuukausina. Yksi osatekijä viennin heikkouteen ja tuonnin vahvuuteen on juanin kurssin vahvistuminen.

Kiinan ulkomaankaupan kehitys, kausipuhdistettu

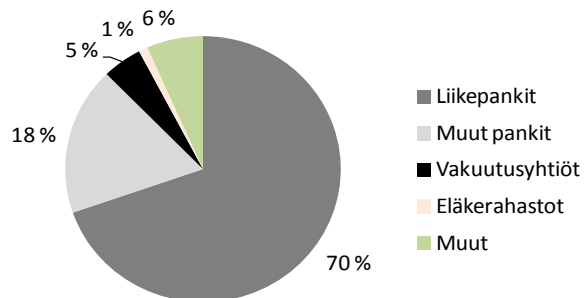
Lähteet: Kiinan tulli ja BOFIT

IMF arvostelee Kiinan rahoitussektoria tehottomuudesta ja haavoittuvuudesta. IMF:n näkemykset perustuvat rahoitussektorin laajaan kokonaisarviointiin (FSAP), jonka tulokset julkaistiin vasta vuosi arvion tekemisen jälkeen. Rahoitussektorin ongelmat liittyvät läheisesti toimintaa vääristävään julkiseen sääntelyyn. Viranomaisten tiukan ohjauksen vuoksi pankit eivät kiinnitä tarpeeksi huomiota luottoriskien hallintaan ja sijoitusten tuottoon. Sääntely estää myös kunnollisten rahoitusmarkkinoiden kehittymisen, mikä vaikeuttaa rahoituksen hankintaa ja säästämistä.

IMF suosittelee Kiinan viranomaisille perusteellista rahoitussektorin modernisointia. Korkosääntelystä pitäisi luopua ja viranomaisten tulisi vähentää puuttumista pankkien luottopäätöksiin. Pankkien toiminnan olisi perustuttava kaupallisiin periaatteisiin poliittisten tavoitteiden sijaan. Myös rahoitusvalvontaan ja kriisien hoitoon pitäisi panostaa aiempaa enemmän. Lisäksi maahan olisi luotava talletusvakuutusjärjestelmä.

Puutteistaan huolimatta Kiinan rahoituslaitokset ovat selvinneet hyvin kansainvälisestä taluskriisistä. Pankkien kannattavuus on säilynyt hyvänä ja vakavaraisuus on kohen- tunut. IMF:n mukaan pankkien suurimpia riskejä ovat luotonannon ja taseen ulkopuolisen toiminnan voimakas kasvu, kiinteistökuplan mahdollisuus sekä maan talouden epätasapainoinen kehitys. Ainakin suurimmat pankit näyttäisivät kykeneviltä kestäämään talouskehityksen melko huomatta- viakin yksittäisiä sokkeja. Vakavimman vaaran pankeille muodostavat taloukasvun ja kiinteistöhintojen yhtäaikainen romahdus.

Kiinan rahoitussektorin rakenne vuonna 2010

Lähde: IMF

Liikepankit kattavat Kiinan rahoitussektorista yli kaksi kolmannesta taseella mitattuna. Suurimmat liikepankit ovat edelleen valtion enemmistöomistuksessa. Ulkomaisten pankkien lukumäärä nousee jo toiselle sadalle, mutta niiden toiminta on edelleen melko suppeaa. Muista pankeista suurimpana ryhmänä erottuvat osuuspankit ja -kassat, joita Kiinassa toimii lähes 3 000. Pankkien lisäksi Kiinassa toimii lähes 800 muuta rahoituslaitosta, mukaan lukien vakuutuslaitoksia, eläkerahastoja ja erilaisia varainhoitopalveluita tuottavia yrityksiä.

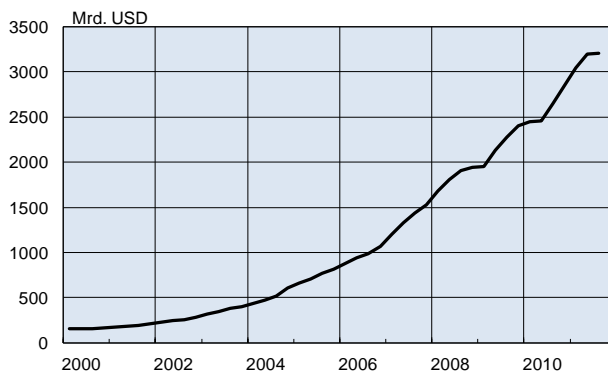
Kiina

Kiinan valuuttavarannon kasvu hidastui heinä-

syyskuussa. Viime vuoden lopun ja alkuvuoden nopean kasvun jälkeen Kiinan valuuttavarannon kasvu lähes pysähtyi kolmannella neljänneksellä dollareissa mitattuna. Syyskuussa varannot jopa supistuivat 61 miljardilla dollarilla, mistä osa aiheutui siitä, että syyskuussa euro heikkeni kuitusen prosenttia suhteessa dollariin. Taustalla näyttäisi olevan myös Kiinaan suuntautuneiden nettopääomavirtojen väheneminen. Muiden kuin dollarimääräisten sijoitusten osuus Kiinan valuuttavarannosta on arviolta 30–40 %, joten erityisesti euron ja jenin valuuttakurssimuutokset vaikuttavat huomattavasti dollareissa laskettuihin varantoihin. Syyskuun lopussa Kiinan valuuttavaranto oli 3 200 miljardia dollaria.

Kolmannen neljänneksen alustavien maksutaselukujen perusteella vaihtotaseen ja suorien sijoitusten ylijäämät ovat säilyneet suurina, mutta muiden pääomien virta Kiinaan jäi nettomääräisesti lähelle nollaa. Tämä johtunee osaltaan siitä, että pääomia ja likviditeettiä kotimaissaan tarvitsevat länsipankit ovat kotiuttaneet varojaan Kiinasta. Toisaalta on merkkejä myös siitä, että Kiinan asunto- ja rahoitusmarkkinoiden epävarmuudet sekä talouskasvun hidastuminen ovat vähentäneet ulkomaisten arvopaperisijoittajien kiinnostusta Kiinaa kohtaan.

Kiinan valuuttavaranto, mrd. USD

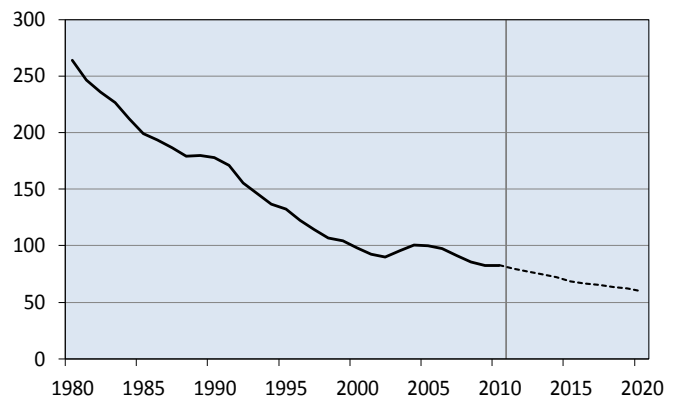
Lähde: Bloomberg

Kiina testaa ympäristöpolitiikan tehoa koealueilla. Paikallisten uutislähteiden mukaan kasvihuonepäästöjä rajoittavien toimien testialueina olisivat Chongqing, Peking, Shanghai, Shenzhen ja Tianjin, sekä Guangdongin ja Hubein provinssit. Tarkkaa tietoa kokeiltavista ympäristönsuojelutoimista ei ole annettu, mutta keskusteluissa ovat olleet esillä vapaaehtoisten ja pakollisten päästörajojen asettaminen sekä päästökauppa. Kokeilut käynnistettäisiin arvioiden mukaan vuonna 2013.

Kiina on maailman suurin kasvihuonekaasujen lähde noin neljänneksen osuudella maailman kasvihuonekaasuisista. Se on kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa ilmoittanut pyrkivänsä vapaaehtoisesti supistamaan kasvihuonekaasupäästöjään 40 % suhteessa BKT:hen vuoteen 2020 mennessä vuoden 2005 tasosta. Meneillään olevan viisivuotiskauden aikana tavoitellaan 17 % supistusta. Kiinan kasvihuonepäästöjen suhde BKT:hen supistui voimakkaasti vuosina 1980–2000, mutta ympäristötehokkuuden parantuminen on viime aikoina kangerrellut.

Pitkän ajan kehityksen valossa Kiinan ilmoittamat tavoitteet eivät näytä kovin kunnianhimoisilta. Mikäli Kiinan talouskasvu jatkuu nykyisellä noin 9 %:n vuosivauhdilla, kasvavat päästöt vuoteen 2020 mennessä absoluuttisesti yli 70 % nykytasostaan, vaikka 40 prosentin supistus suhteessa BKT:hen toteutuisikin.

Kiinan CO₂-päästöt suhteessa BKT:hen ja tavoite, 2005=100

Lähteet: British Petroleum ja IMF

Suomen raaka-ainevienti Kiinaan vahvassa kasvussa.

Suomen tullin mukaan Kiina on edelleen Suomen tärkein kauppakumppani Aasiassa, joskaan Kiinan asema ei ole enää vahvistunut. Suomen vienti Kiinaan oli tammi-elokuussa lähes kaksi miljardia euroa ja maan osuus Suomen koko viennistä oli lähes 5 %. Puolet viennistä koostuu koneista ja laitteista ja neljäsosa raaka-aineista, joiden vienti on kasvanut hyvin voimakkaasti. Raaka-aineista sellua (12 % viennistä) ja turkiksia (8 %) vietiin tammi-elokuussa yli kaksi kertaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Tavara-viennin lisäksi palveluita on viime vuosina viety Kiinaan tilastokeskuksen mukaan noin miljardilla eurolla.

Tammi-elokuussa Suomeen tuotiin kiinalaistuotteita lähes 3 miljardilla eurolla ja Kiinan osuus koko tuonnista oli noin 7 %. Tuonti koostuu puhelimesta (osuus noin 20 %) sekä koneista, laitteista ja kuljetusvälineistä (40 %). Vaatteiden ja kenkien osuus oli hieman yli 15 %. Palvelujen tuonnin arvo on ollut viime vuosina puolen miljardin euron tietämillä.

Venäjä

Keskuspankki valmistautuu heikentyvään taloustilanteeseen. Keskuspankki helpotti viime viikolla pankkien keskuspankkirahoituksen saantia lieventämällä lainojen vakuudeksi hyväksymilleen arvopapereille asetettuja vaatimuksia. Lievennysten jälkeen vakuudellista lainaa saa käytännössä samoin ehdoin kuin vuosien 2008–2009 kriisin aikana.

Eurooppalaisten pankkien vaikeutunut tilanne on heijastunut niiden venäläisten tytäryritysten toimintaan. Tytäryritykset ovat viime aikoina antaneet merkittäviä lainoja emopankeilleen. Suuri osa viime kuukausien pääoman nettoviennistä Venäjältä on muodostunut pankkien lainoista emopankeille. Tämä on osaltaan supistanut pankkisektorin likviditeettiä. Keskuspankki on ollut yhteydessä tytäryrityksiin ja suositellut painokkaasti emopankkien rahoittamisen vähentämistä.

Keskuspankin johtokunta jätti ohjauskorot ennalleen kokouksessaan 25.11. Esimerkiksi yhden päivän huutokauppaluoton minimikorko on 5,25 %. Pankin mukaan korkotaso on sopiva tämänhetkiseen tilanteeseen, jossa inflaatio on vähitellen hidastumassa ja pankkisektorin likviditeettitilanne kiristymässä. Vuosi-inflaatio oli marraskuussa noin 7 %.

Venäjä ja Valko-Venäjä sopivat maakaasun uudesta hinnasta. Kuluvan vuoden lopussa umpeutuvan nykyisen toimitussopimuksen mukaan Valko-Venäjä on maksanut venäläisestä kaasusta huomattavasti enemmän kuin sen rajan lähellä sijaitsevat Venäjän alueet. Valko-Venäjä on perustellut vaatimustaan hinnan alentamisesta Venäjän kotimaan hintojen tasolle mm. sillä, että ensi vuoden alussa Venäjä, Valko-Venäjä ja Kazakstan muodostavat yhtenäisen talousalueen.

Perjantaina 25.11. solmittu sopimus on kolmivuotinen. Sopimus alentaa Gazpromin Valko-Venäjälle myymän kaasun hintaa ensi vuonna nykyisestä 244 dollarista 165,6 dollariin tuhannelta kuutiometriltä. Seuraavina kahtena vuonna hinta sidotaan Jamalin Nenetsian tuotantoalueen kuluttajien kaasusta maksamaan hintaan korotettuna mm. kuljetuskustannuksilla. Gazpromin Eurooppaan myymän kaasun keskihinta on ensi vuonna noin 400 dollaria tuhannelta kuutiometriltä. Venäjä sitoutui samalla antamaan Valko-Venäjälle lisää maksuaikaa tämän vuoden kaasutoimituksista, joita Valko-Venäjä ei ole talousvaikeuksiensa vuoksi pystynyt maksamaan kokonaan.

Samassa yhteydessä Valko-Venäjä myi Gazpromille 2,5 miljardilla dollarilla 50 % maan putkikuljetusmonopolista Beltransgazista, joka siirtyy kokonaan Gazpromin omistukseen. Ensimmäiset 50 % myytiin Gazpromille vähittäin vuosina 2007–2010 osana tuolloista kaasun myyntisopimusta. Beltransgazin myynti on ollut ehtona maakaasun

hinnanalennuksille. Kaupalla Gazprom saa ensimmäistä kertaa omistukseensa ulkomaisen putkikuljetusyhtiön. Sopimukseen pääsy oli Venäjälle tärkeää Valko-Venäjän kautta Eurooppaan kulkevien kaasutoimitusten sujuvuuden turvaamiseksi.

Venäjän johtaman Euraasian talousyhteisön kriisirahasto päätti viime viikolla maksaa Valko-Venäjälle joulukuussa toisen erän kesällä sovitusta 3 mrd. dollarin tukilainasta. Lainan ensimmäinen 800 milj. dollarin suuruinen erä maksettiin Valko-Venäjälle kesällä. Toisen erän suuruus on 440 milj. dollaria. Erän maksatus riippuu siitä, kuinka hyvin Valko-Venäjä on noudattanut lainan ehtoja eli tervehdyttänyt talouttaan. Ehtojen mukaisesti keskuspankki lopetti lokakuussa ruplan kahden kurssin käytännön, joka oli voimassa toukokuisesta ruplan devalvaatiosta alkaen. Yhteen kurssiin siirtyminen 20.10. heikensi ruplan ulkoista arvoa edelleen. Keskuspankki ilmoitti samalla ottavansa käyttöön ruplan ohjatun kellutuksen eli antavansa ruplan kurssin muodostua aiempaa vapaammin. Lainan ehtoihin kuuluu lisäksi laaja valtion omaisuuden myynti, josta toistaiseksi on toteutunut Beltransgazin kauppa. Useat venäläiset suuryritykset neuvottelevat parhaillaan valkovenäläisten valtiomyritysten ostamisesta.

Kansainvälinen energiajärjestö IEA korostaa energiatehokkuuden merkitystä Venäjälle. IEA toteaa vuosittaisessa katsauksessaan World Energy Outlookissa, että Venäjällä on runsaasti parannettavaa energiatehokkuudessaan. Venäjä pystyisi vähentämään jopa 30 % energiankulutuksestaan – eli Iso-Britannian vuotuisen kulutuksen verran – jos energian käyttö olisi yhtä tehokasta kuin OECD-maissa.

Suurimmat säästöt voidaan saada tehostamalla lämmön tuotantoa ja jakelua sekä kotitalouksien loppukäyttöä, mutta potentiaalia on runsaasti myös teollisuudessa ja liikenteessä. Energiatehokkuuden lisääminen vaatii kuitenkin investointeja vanhentuneen tuotanto- ja jakelukapasiteetin sekä rakennuskannan uusimiseen. Lisäksi taloudellisempaan energiankäyttöön kannustaa energian hintojen vapauttamisen sääntelystä, mitä Venäjällä on osittain jo toteutettukin.

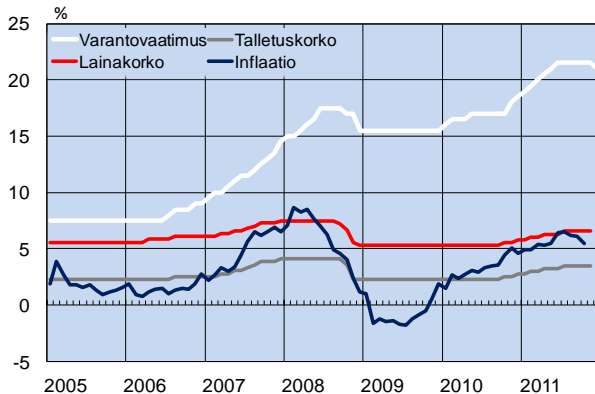
Energiatehokkuuden parantaminen on tärkeää Venäjälle kustannussäästöjen lisäksi myös energiatuotteiden viennin turvaamiseksi. IEA ennakoii Venäjän öljyntuotannon kääntyvän lähivuosina laskuun ja maakaasun tuotannon kasvavan keskimäärin prosentin vuosivauhtia seuraavat vuosikymmenet, mikäli sekä öljyn että kaasun tuotantoon investoidaan noin 30 mrd. dollaria vuosittain. Vuonna 2010 öljy- ja kaasusektorin investoinnit ylsivät Rosstatin mukaan 2000-luvun huippuunsa ja olivat yhteensä 40 mrd. dollaria.

Jos energiatehokkuutta ei paranneta, öljyn ja kaasun kotimainen kysyntä kasvaa tulevina vuosina tuotantoa nopeammin, jolloin öljyä ja kaasua jää nykyistä vähemmän vientiin. IEA:n perusskenaariossa kaasun vientiä pystytään edelleen hieman kasvattamaan. Öljyn viennin sitä vastoin arvioidaan supistuvan.

Kiina

Kiina keventää rahapolitiikkaansa. Kiinan keskuspankki laski liikepankkien vähimmäisvarantovaatimusta siten, että joulukuun viidennestä päivästä alkaen vaatimus on suurilla pankeilla 21 % talletuksista ja pienillä ja keskisuurilla pankeilla 17,5 %. Vielä kesäkuussa varantovaatimuksia korotettiin, kun inflaatio oli nopeaa. Rahapolitiikan keventämistä osattiin odottaa, kun inflaatio on alkanut loppusyksyn aikana hellittää, talouskasvu on hidastumassa ja vientimarkkinoilla etenkin Euroopassa talouden näkymät ovat heikentyneet edelleen. Useat asiantuntijat odottavat rahapolitiikan keventämisen jatkuvan ensi vuoden alkupuolella.

Rahapolitiikan työkaluja ja inflaatiokasvu, %

Lähteet: Kiinan keskuspankki ja tilastovirasto

Teollisuuden tila heikkeni tuntuvasti marraskuussa.

Teollisuuden tilannetta mittaava ostopäällikköindeksi painui marraskuussa arvoon 49, mikä viittaa teollisuuden tilan heikentymiseen lokakuusta. Indeksien alarajien mukaan teollisuuden tuotanto lisääntyi edelleen lokakuusta. Samalla kuitenkin yhä suurempi osa valmiista tuotteista jäi yritysten varastoon. Työvoiman määrä, tuonti sekä kotimaiset ja ulkomaiset tilaukset supistuivat ja alihankkijoiden toimitusajat lyhenivät. Vastaavanlaisia kehityskulkuja nähtiin vuoden 2008 syksyllä kansainvälisen finanssikriisin puhkeamisen yhteydessä, mutta tuolloin ne olivat huomattavasti voimakkaampia.

Asuntojen hinnat kääntyivät lokakuussa laskuun. Kiinan tilastovirasto seuraa asuntojen hintakehitystä 70 suuressa ja keskisuuressa kaupungissa. Lokakuussa hinnat laskivat 33 kaupungissa ja pysyivät syyskuun tasolla 23 kaupungissa. Syyskuussa asuntojen hinnat laskivat 17 kaupungissa, joten muutos on tässä suhteessa huomattava. Asuntojen hintojen kääntymisen laskuun on ollut odotettua, sillä hallitus on lisännyt toimia hintojen nousun katkaisemiseksi. Lisäksi

talousnäkömyönteiden heikentyminen on heijastunut asuntomarkkinoille.

Vaikka hintojen lasku on virallisten tilastojen mukaan ollut toistaiseksi vaatimatonta, myös muut tiedot viittaavat asuntomarkkinoiden jäähtymiseen ja hintojen laskuun myös jatkossa. Kiinan suurimman kiinteistöihin keskittyneen SouFun Internet-sivuston mukaan asuntojen hinnat ovat marraskuussa laskeneet kolmatta kuukautta peräjälkeen.

Standard Chartered -investointipankin loka-marraskuussa asuntorakentajille suunnatun kyselyn mukaan asuntojen myynti on jäänyt tavoitteista ja myymättömien asuntojen määrä on kasvussa. Samalla rakennusmaan hinta ja myyntimäärät ovat laskeneet, joten kaupungeille tärkeät maan myynnistä saadut tulot ovat vähentyneet keskimäärin yli parikymmentä prosenttia viime vuodesta. Yrityskyselyn perusteella pankki arvioi asuntojen hintojen laskevan 10–20 %. Myös eräät muut laitokset ovat ennustaneet samaa suuruusluokkaa olevia hintakorjauksia. Paljon kuitenkin riippuu siitä, kuinka nopeasti talouspolitiikkaa tullaan keventämään. Julkisuuressa esillä ollut sosiaalinen asuntotuotanto ei kyselyn mukaan todellisuudessa ole lähtenyt käyntiin niin hyvin kuin aloitettujen rakennusprojektien tietojen pohjalta voisi päätellä. Monet projektit seisovat ja todellinen uusien asuntojen määrä voi jäädä jopa alle kolmanneksen alkuperäisestä tavoitteesta.

Asuntomarkkinoiden kehitys vaikuttaa koko talouteen, sillä asuntoinvestoinnit muodostavat lähes viidenneksen kaupunkien kiinteistä investoinneista. Asuntosektorin osuus BKT:stä on kymmenen prosentin paikkeilla. Jos kiinteistösektorin ongelmat kärjistyvät, tällä on vaikutusta rakentamisen lisäksi pankkisektoriin ja paikallishallintojen toimintaan.

Kiinalaiset ja venäläiset yritykset antavat ahkerasti lahjuksia ulkomailla toimiessaan.

Venäläiset saivat huonoimman ja kiinalaiset toiseksi huonoimman arvosanan Transparency International -järjestön tutkimuksessa yritysten ulkomaisista lahjuksista. Tutkimus perustui yritysjohtajille tehtyyn kyselyyn, jossa oli mukana 28 maata. Tutkimuksen mukaan yritysten toiminta ulkomailla heijastelee kotimaan yrityskulttuuria: lahjuksia annetaan helposti ulkomailla, jos korruptio on yleistä kotimaassa. Kiina sijoittuu kansainvälisessä korruptiovertailussa keskikastiin, kun taas Venäjä on huonoimpien maiden joukossa.

Ulkomailla toimivia kiinalaisyhtiöitä on lahjonnan lisäksi arvosteltu myös kirjanpidon vääristelystä. Kiinalaisten teknologiafirmojen osakekurssit laskivat Yhdysvalloissa voimakkaasti syyskuussa kirjanpitoepäselvyyksien takia. Sijoittajat ovat myös nostaneet syytteitä kymmeniä kiinalaisyhtiöitä vastaan harhaanjohtavan tiedon antamisesta. Toimintamaan yrityskulttuurin huono hallinta tahraa kiinalaisyhtyritysten mainetta ja voi tätä kautta vaikeuttaa myös asiansa osaavien kiinalaisyhtyritysten toimintaa.

Venäjä

Vaalitulos ei tuo muutosta Venäjän talouspolitiikkaan.

Alustavien tulosten mukaan valtapuolue Yhtenäisen Venäjän äänisaalis sunnuntaina 4.12. pidetyissä duuman vaaleissa jäi hieman alle 50 prosenttiin. Yhtenäinen Venäjä on edelleen maan selvästi suurin puolue, vaikka sen kannatus laski huomattavasti vuoden 2007 vaaleista, jolloin sen äänisaalis oli 64 %. Vaaleissa kannatustaan lisäsivät etenkin kommunistit, jotka saivat noin 20 % äänistä. Lisäksi duumassa jatkavat valtapuoluetta lähellä olevat Liberaalidemokraattinen puolue sekä Oikeudenmukainen Venäjä.

Vaikka vaalitulosta on pidetty merkittävänä epäluottamuslauseena valtapuolueelle, sillä ei liene suoraa vaikutusta talouspolitiikan linjanvetoihin. Budjettikehykset vuosille 2012–2014 hyväksyttiin jo ennen vaaleja, samoin kuin puolustusmenojen merkittävä kasvattaminen lähivuosien aikana. Budjettikehyksen mukaan federaatiobudjetin pienekö alijäämä pyritään supistamaan nollaan vuonna 2015. Sen sijaan paluuta voimakkaasti ylijäämäisten budjettien ja vakausrahaston kasvattamisen aikaan ei ole näköpiirissä. Jotkut asiantuntijat odottavat sosiaalimenojen lisäyksiä ennen maaliskuun presidentinvaaleja.

Tammikuussa työnsä aloittava uusi duuma saanee käsiteltäväkseen mm. Venäjän WTO-sopimuksen ratifioinnin. Tulevalla viisivuotiskaudella duuma joutuu ottamaan kantaa myös muihin talouden kannalta keskeisiin kysymyksiin kuten eläke-, terveydenhuolto- ja koulutusjärjestelmien uudistamiseen sekä energiasektorin verotukseen. Mikään näistä asioista ei ollut merkittävä teema vaalikamppailussa.

Verojen muutoksia tulossa. Ensi vuoden alussa työnantajan sosiaalivakuutusmaksu alenee 34 prosentista 30 prosenttiin palkkasummasta. Muutos on määräaikainen ja voimassa vuoden 2013 loppuun. Korkeampi 34 prosentin maksu oli voimassa vain vuoden 2011 ajan; sitä ennen maksun suuruus oli 26 %, johon se alennettiin 36,5 prosentista vuonna 2005. Sosiaalivakuutusmaksun suuruus on osoittautunut vaikeaksi kysymykseksi hallituksen sisällä. Yhtäältä hallitus pyrkii tukemaan yritystoimintaa pitämällä maksun mahdollisimman pienenä, mutta toisaalta sosiaalivakuutusmaksut eivät kata järjestelmän kustannuksia ja erityisesti eläkerahaston suuri vaje on johtanut siihen, että eläkemenoja joudutaan rahoittamaan suoraan federaatiobudjetista. Rahoitustarve kasvaa entisestään, kun sosiaalivakuutusmaksua alennetaan vuoden vaihteessa.

Sosiaalivakuutusmaksun alenemista pyritään kompensoimaan muiden verojen nostolla. Marraskuussa hyväksyttiin verolain muutokset, jotka nostavat tupakan ja alkoholin valmisteveroja tuntuvasti vuosina 2012–2014. Tupakan valmisteveron on tarkoitus kolminkertaistua vuoteen 2014 mennessä, jolloin se olisi keskimääräisellä eurooppalaisella tasolla. Alkoholin osalta eniten nousee väkevien alkoholi-juomien vero, jonka on määrä kaksinkertaistua nykytasosta

vuoteen 2014 mennessä. Myös bensiinin valmisteveroja korotetaan vuosina 2012–2014 huomattavasti inflaatiövauhtia nopeammin. Todennäköistä on, että valmisteverojen ensi vuoden merkittävimmät korotukset eivät ajoitu vuoden alkuun vaan vasta kesään.

Maakaasun tuotannosta maksettava luonnonvarojen käyttövero on huomattavasti raakaöljyn vastaavaa veroa alempi. Verokantoja lähennetään toisiinsa kaksinkertaistamalla maakaasun tuotantovero nykyisestä vuoteen 2014 mennessä.

Finanssiministeriö on parhaillaan selvittämässä yrityksille myönnettävien lukuisien verohelpotusten tarkoituksenmukaisuutta. Selvitysten mukaan vuonna 2010 yrityksille myönnettyjen verohelpotusten yhteisarvo oli 700 mrd. ruplaa eli noin 10 % federaatio- ja aluebudjettien yhteenlasketuista verotuloista. Summasta 170 mrd. ruplaa muodostui öljy- ja kaasuyhtiöiden saamista luonnonvarojen käyttöveron väliaikaisista helpotuksista, 100 mrd. ruplaa pääasiassa ns. luonnollisille monopoleille (mm. rautatieverkosto, öljy- ja kaasuputkistot sekä sähköverkot) myönnettyistä omaisuusveron alennuksista ja 100 mrd. ruplaa poistoihin liittyvistä yritysten voittoveron alennuksista. Ministeriö antaa ensi vuoden kesällä suosituksensa siitä, kuinka verovähennysjärjestelmää voidaan parantaa. Joitakin väärinkäytöksiä mahdollistaneita pienekköjä verohelpotuksia ollaan poistamassa jo ensi vuoden alusta. Selvityksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole niinkään verohelpotusten vähentäminen kuin niiden tehokkaampi kohdentaminen.

Kulutuksen piristyminen Venäjällä on tukenut myös Suomen vientiä. Kulutus on elpynyt varsin nopeasti vuosien 2008–2009 talouskriisin jälkeen, mikä on heijastunut selvästi Venäjän tuontiin. Euroissa mitattu tuonti kasvoi tammi-syyskuussa 25 % vuotta aiemmasta.

Myös Suomen vienti Venäjälle on elpynyt vähitellen, ja tammi-syyskuussa viennin arvo oli 16 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Erityisesti investointitavaroiden viennin kasvu on tänä vuonna ollut ripeää yltaen yli 30 prosenttiin. Investointitavaroiden vienti supistui kuitenkin talouskriisin aikana niin voimakkaasti, että viennin taso on yhä kaukana kriisiä edeltäneestä ajasta.

Kulutustavaroiden vienti Suomesta Venäjälle on sitä vastoin jo ylittänyt kriisiä edeltäneen tason. Kulutustavaroiden osuus Suomen Venäjän-viennistä nousi tammi-syyskuussa jo yli 10 prosenttiin, kun ennen kriisiä osuus oli 5 %. Tärkeimpiä vientituotteita ovat mm. elintarvikkeet ja lääkkeet.

Tänä vuonna myös vaatteiden vienti sekä kauttakuljetukset Suomesta Venäjälle ovat kasvaneet voimakkaasti. Vaateviennin arvo kasvoi tammi-syyskuussa yli 50 % vuotta aiemmasta, kun taas tekstiilien ja vaatteiden transitokuljetusten arvo kaksinkertaistui. Kaikkien Suomesta itään suuntautuneiden transitokuljetusten arvo kasvoi neljänneksellä vuotta aiemmasta mutta on yhä huomattavasti pienempi kuin kriisiä edeltäneinä vuosina.

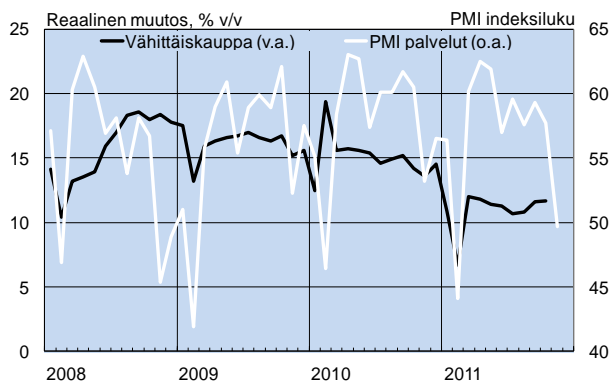
Kiina

Kasvu on hidastumassa myös palvelualoilla. Tämän kuun alussa julkaistu marraskuun palvelualojen ostopäällikköindeksi (PMI) painui alle 50:een lokakuun lähes 58:sta, mikä viittaa kasvun huomattavaan hidastumiseen lokakuusta. Vaikka osa pudotuksesta saattaa liittyä kausitekijöihin, merkit taluskasvun hidastumisesta ovat vahvat. Myös vähän aikaisemmin julkaistu teollisuuden ostopäällikköindeksi painui marraskuussa kriittisen 50 pisteen alapuolelle.

Palvelusektorin tilanteen hahmottaminen on tilasto-ongelmien takia vaikeaa. Vähittäiskaupan kasvuvauhti on vähitellen hiipunut aikaisempien vuosien huipusta, joskin kauppa kasvoi vielä syys-lokakuussa lähes 12 prosentin vuosivauhtia. Useimmat yrittäjien luottamusta mittaavat indikaattorit viittaavat kasvun rauhoittumiseen alkuvuoteen verrattuna. Jyrkimmin tilanne on muuttunut kiinteistö- ja rakennussektoreilla, kun taas tietojen käsittely- sekä hotelli- ja ravintolapalveluilla on mennyt keskimääräistä paremmin.

Palveluiden osuus Kiinan BKT:stä on tällä hetkellä noin 42 %, kun teollisuus kattaa 48 % ja alkutuotanto 10 %. Vaikka maatalouden ja kalastuksen osuus on ollut pysyvässä laskussa, alkutuotanto työllistää edelleen 38 prosenttia 780 miljoonasta työtätekevistä. Palveluiden osuus työvoimasta on 34 % ja teollisuuden 28 %.

Vähittäiskaupan reaalisuus ja palvelualojen PMI

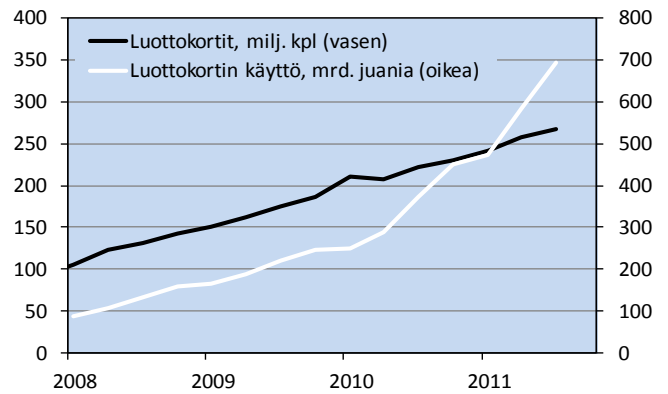

Lähde: Macrobond

Luottokortin käyttö ja erääntyneet luottokorttimaksut nopeassa kasvussa. Kiinan keskuspankin mukaan yli kuusi kuukautta myöhässä olevien luottokorttimaksujen arvo ylitti syyskuun lopussa jo 10 miljardia juania (1,2 mrd. euroa). Määrä on kasvanut hyvin nopeasti, sillä vielä vuoden vaihteessa vastaava luku oli 7 miljardia juania. Maksuviivästyksistä aiheutuvien tappioiden määrä jää kuitenkin liikepankkien toimintaan suhteutettuna pieneksi.

Suurin selittäjä erääntyneiden luottokorttimaksujen nopealle kasvulle on luottokorttien määrän ja käytön nopea lisääntyminen. Viimeisen neljän vuoden aikana korttien määrä on yli kolminkertaistunut, ja syyskuun lopussa kortteja oli käytössä 268 miljoonaa. Noin joka viidennellä kiinalaisella on luottokortti. Keskimääräinen korttikohtainen luottolimiitti on kaksinkertaistunut 9 000 junaan (n. 1 000 euroa). Kuluvana vuonna luottokortilla maksamisesta on tullut selvästi suositumpaa kuin aiempina vuosina. Käyttö on tammi-syyskuussa kaksinkertaistunut vuotta aiemmasta, mikä saattaa heijastella yleisesti kiristynyttä likviditeettitalannetta.

Luottokorttien määrä ja luottokorttimaksut

Lähteet: CEIC ja PBoC

Viihteellä on monta mutkaa matkassa Kiinassa. Viihde-teollisuus on virallisissa kommentoissa nähty yhtenä Kiinan talouden vetureista, jonka toivotaan tukevan kotimaista kysyntää ja pehmentävän Kiinan kuvaa ulkomailla. Viihde-taivaalle on kuitenkin ilmestynyt pilviä viestintäviranomaisen (SARF) rajoitusten myötä. Kansainvälisiä viihdeohjelmia sekä Kiinan historiaa viihteellisesti käsitteleviä tieteisfantasioita on sensuroitu. Länsimaissa suosittua musiikkia on asetettu esityskieltoon huonoon makuun vedoten. SARF on kieltänyt mainonnan TV-ohjelmien keskellä ensi vuoden alusta alkaen sekä lopettanut lukuisten ostoskanavien toiminnan.

Viihdealan kasvu on viime vuosina ollut huimaa. Viihteeseen panostavat paikalliset televisiokanavat ovat nopeasti ohittaneet suosiossa valtion tiukemmin kontrolloimat kansalliset kanavat. Vuonna 2010 Kiinassa tehtiin 520 pitkä elokuvaa eli toiseksi eniten maailmassa Intian jälkeen ja enemmän kuin elokuvan periteisessä mahtimaassa Yhdysvalloissa. Mainosalan 250 000 yrityksen vuosittaisesta noin 235 miljardin junaan liikevaihdosta hieman yli puolet tulee valtion omistamista mainostoimistoista. Epävirallisten tietojen mukaan Kiinan mainosmarkkinat nousisivat kuluvana vuonna Japanin ohi maailman toiseksi suurimmiksi Yhdysvaltojen jälkeen.

Venäjä

Pörssikurssit laskeneet duuman vaaleja seuranneiden mielenosoitusten jälkeen. Joulukuun alussa pidettyihin vaaleihin kohdistuvia mielenosoituksia järjestettiin viime viikonloppuna useissa kaupungeissa. Kuluva viikon alkupäivinä Venäjän osakepörssien kurssit laskivat jyrkästi, ja myös valtion velkakirjat halpenivat. Osin lasku heijastanee pörssien yleismaailmallisesti heikkoa kehitystä.

Keskiviikkona lasku pysähtyi, ja kurssit jäivät tasolle, joka ylittää syys-lokakuun vaihteessa saavutetun kuluva vuoden alimman tason. Venäjän pörssin vaihtelut ovat normaalistikin voimakkaita, eikä nykyinen pudotus vielä vaikuta poikkeuksellisen suurelta.

RTS-pörssi-indeksi 1.1.2010–14.12.2011

Lähde: RTS

Ruplan kurssi heikkeni huomattavasti vaalien jälkeen viime viikolla, mutta on kuluva viikolla vahvistunut jonkin verran. Analyttikkojen mukaan keskuspankki on alkuvuokolla ilmeisesti jälleen tehnyt valuuttavarannollaan ruplan tukioitoja.

Toisin kuin aiemmin keskuspankki vähensi viime viikolla ruplan heikentyessä pankeille tarjoamiaan likviditeetti- luottoja, mikä on osaltaan kiristänyt likviditeettitilannetta. Pankkien väliset rahamarkkinakorot ovat nousseet selvästi ja ovat nyt korkeimmillaan yli kahteen vuoteen.

Rahoitussektorin likviditeettitilanne kiristymässä. Kiristynyt tilanne on saanut pankkien lainanoton keskuspankilta kasvamaan nopeasti. Marraskuun lopussa keskuspankkirahoituksen osuus pankkisektorin taseesta oli vajaat 3 %, kun osuus vuosien 2008–2009 kriisin jälkeen on ollut noin 1 %. Kriisin aikana osuus oli yli 12 %.

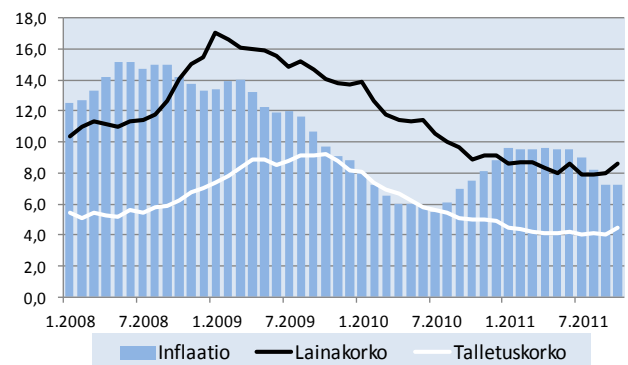
Myös talletus- ja lainakorot ovat nousseet lokakuusta lähtien. Korvoja ovat erityisesti nostaneet 10 ottolainaukseltaan suurinta pankkia, jotka alkoivat nostaa korvoja jo heinäkuussa. Nousseet korot ja hidastunut inflaatio ovat saaneet reaaliset lainakorot jälleen kääntymään positiivisiksi.

Valtiovarainministeriö antoi marraskuussa hallitukselle lakiehdotuksen, joka antaa keskuspankille oikeuden rajoittaa talletuskorkoja yksittäistapauksissa eli esim. taloudelliselta tilanteeltaan epävakaan pankin tarjotessa ylisuuria korkoja talletuksista. Lakiehdotus asettaa talletuskoroille myös alarajan: esim. ruplamääräisten talletusten minimikorko on ehdotuksen mukaan 2/3 keskuspankin jälleensuorituskorosta, joka on tällä hetkellä 8,25 %. Keskuspankki sai vastaavan oikeuden vuoden 2008 rahoituskriisin aikana, mutta lain voimassaoloaika päättyi vuonna 2010. Tällä hetkellä keskuspankki voi antaa suosituksia korkojen tasosta. Keskuspankin yleinen suositus on, etteivät kotitalouksien talletuskorot olisi korkeampia kuin kymmenen ottolainaukseltaan suurimman pankin talletuskorkojen keskiarvo lisätynä 1,5 prosenttiyksiköllä.

Duuma jatkoi vuonna 2008 voimaan astunutta lakia pankkien tervehdyttämisestä vuoteen 2014 asti. Laki oli alun perin voimassa kuluva vuoden loppuun, mutta kansainvälisen taloustilanteen heikkeneminen puolsi jatkoaitoa. Laki antaa keskuspankille ja pankkien tervehdyttämisestä vastaavalle Talletustakuuvirastolle mahdollisuuden puuttua ongelmpankkien tilanteeseen aikaisessa vaiheessa konkurssien välttämiseksi.

Pankkien pääomaa koskevan joulukuussa hyväksytyin lain mukaan minimipääomavaatimus nousee nykyisestä 90 milj. ruplasta (2,1 milj. eurosta) 300 milj. ruplaan (7,2 milj. euroon). Muutos koskee uusia perustettavia pankeja ensi vuoden alusta lähtien, kun taas jo toiminnassa olevien pankkien oman pääoman on oltava ensi vuoden alussa vähintään 180 milj. ruplaa ja saavutettava 300 milj. ruplan taso vuonna 2015. Korotuksesta tehtiin periaatepäätös pari vuotta sitten, minkä jälkeen pienimmät pankit ovat vähitellen kasvattaneet omaa pääomaansa tai fuusioituneet toisiin pankeihin. Venäjällä toimivista 988 pankista 69 pankin oma pääoma oli marraskuun lopussa alle 180 milj. ruplaa, kun vielä lokakuun lopussa tällaisia pankeja oli 103.

Kotitalouksien talletusten keskimarkkinakorko, yrityslainojen keskimarkkinakorko ja kuluttajahintainflaatio 2008–2011, %/v

Lähde: Venäjän keskuspankki

Kiina

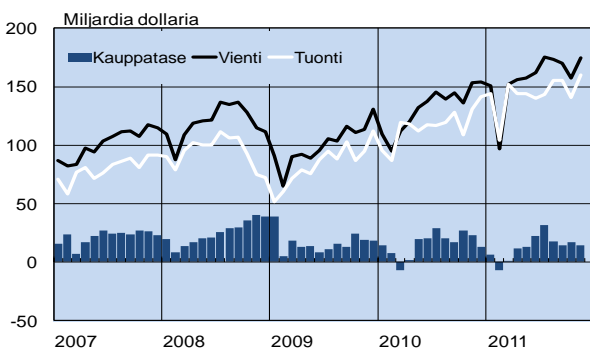
Kiinan viennin kasvu jatkaa hidastumista. Kiinan vienti oli marraskuussa 174 miljardia dollaria, mikä on 14 % enemmän kuin vuosi sitten. Vaikka vuosikasvu on edelleen reipasta, se on hidastunut tasaisesti elokuusta lähtien. Kausitasoitettujen lukujen perusteella vienti on polkenut paikoiltaan loppukesästä lähtien. Viennin hidastuminen johtuu pääasiassa euroalueen ongelmista, sillä vienti Saksaan ja Ranskaan jäi vuodentakaiselle tasolle ja vienti Italiaan on jo huomattavasti viime vuoden tasoa alempi. Viennin kasvu Japaniin on viime kuukausina hidastunut 18 prosenttiin vuositasolla. Vienti Yhdysvaltoihin sen sijaan on syksyllä piristynyt ja marraskuussa se kasvoi 13 % vuotta aiemmasta. Vaikka Kiinan vienti nouseviin talouksiin kasvaa edelleen vahvasti, näkymät tältäkin osin ovat muuttumassa. Nousevien talouksien kasvu ja sitä kautta niiden tuonti ovat hidastumassa, ja maiden valuutat ovat syksyn mittaan heikentyneet suhteessa juaniin.

Kiinan tuonnin arvo oli marraskuussa 160 miljardia dollaria, mikä on 23 % enemmän kuin vuosi sitten. Vaikka myös tuonnin arvon kasvu on syksyn aikana hidastunut, se ei vielä kerro dramaattisesta talouskasvun hidastumisesta. Keskeisten raaka-aineiden tuontimäärien kehitys viittaa edelleen vahvaan kysyntään.

Kauppataseen ylijäämä oli marraskuussa noin 15 miljardia dollaria. Tämä enteilee koko kuluvan vuoden kauppataseen ylijäämän jäävän noin 150 miljardiin dollariin, kun viime vuonna ylijäämää kertyi 185 miljardia dollaria.

Kiinan ulkomaankauppa kuvaa tärkeällä tavalla maailmankaupan kehitystä. Kiina nousi kriisivuonna 2009 Saksan ja Yhdysvaltojen ohii maailman suurimmaksi viejämaaksi. Kiinan osuus maailman viennistä on noin 11 %, kun Saksa ja Yhdysvallat kattavat 8 prosentin osuudet. Kiinan osuus maailman tuonnista on 10 %, kun Yhdysvaltojen osuus on yli 12 %.

Kiinan ulkomaankaupan kehitys

Lähde: Kiinan tulli

Inflaatio hidastui selvästi marraskuussa. Kiinan tilastoviraston mukaan inflaatio hidastui marraskuussa 4,2 prosenttiin vuotta aiemmasta, kun vielä syyskuussa se oli yli 6 %. Kulutustavaroista etenkin ruoan hinnan nousu on hidastunut, kun syksyn aikana korjattu suuri viljasato on saatu markkinoille. Ruoan hinnan muutokset ohjailevat pitkälti Kiinan inflaatiota, sillä ruoalla on kuluttajahintaindeksissä suuri, noin kolmanneksen paino. Muiden kuin elintarvikkeiden inflaatio oli marraskuussa 2,2 %.

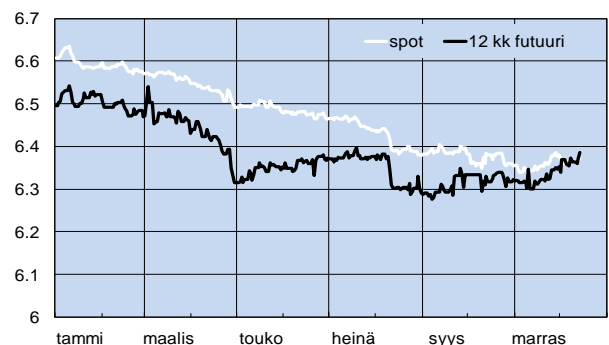
Vuosien 2009 ja 2010 voimakkaan elvytyksen aikana talouteen tulvinut raha vauhditti inflaatiota. Hintojen nousua hillitäkseen keskuspankki kiristi rahapolitiikkaansa vuosina 2010–2011. Rahapoliittiset toimet ovat purreet, sillä inflaatio ja lavean rahan (M2) määrän kasvu ovat hidastuneet. Lavean rahan määrä kasvoi marraskuussa 12,7 %. Kasvuvauhti on hitain yli kymmeneen vuoteen.

Joulukuussa Kiina aloitti jälleen rahapolitiikkansa keventämisen laskemalla liikepankkien varantovaatimusta. Toimien odotetaan jatkuvan vuoden 2012 alkupuolella samalla kun inflaatio jatkaa hidastumistaan.

Usko juanin vahvistumiseen on hiipunut. Juanin dollari-kurssi on pysytellyt viime viikot 6,36:n tuntumassa eli likimain loka-marraskuun tasolla. Kurssiodotuksia heijastelevien futuurikurssien kehitys kertoo, että juanin odotetaan heikkenevän. Viimeksi vastaavassa tilanteessa oltiin vuonna 2009 kansainvälisen talouskriisin aikana. Kuten tuolloin, tälläkin kertaa juanin heikkouden on arveltu johtuvan Kiinaan tehtyjen sijoitusten kotiuttamisesta kriisin kourissa oleviin kehittyneisiin maihin.

Valuuttakurssiodotusten muutos on näkynyt myös valuuttasääntelyn ulkopuolella olevilla Hongkongin juanmarkkinoilla, jotka ovat osoittaneet hiljenemisen merkkejä: vielä alkusyksystä hurjassa kasvussa olleet juanmääräiset talletukset vähenivät hieman lokakuussa. Kiinan korkein johto linjasi vuosittaisessa talousasioiden työkonferenssissaan, että vuonna 2012 juanin kurssi pidetään yleisesti ottaen vakaana. Linjaus ei viittaa muutokseen valuuttakurssipolitiikassa, sillä se on saman sisältöinen kuin aiemmat linjaukset.

Juanin spot- ja futuurikurssit dollariin nähden vuonna 2011

Lähde: Bloomberg

Venäjä

WTO:n ministerikokous hyväksyi Venäjän jäsenyyden perjantaina 16.12.2011. WTO-jäsenyyden myötä Venäjä sitoutuu mm. alentamaan tuontitullejaan ja avaamaan palvelusektoriaan ulkomaisille toimijoille. Vastaavasti Venäjä saa joitakin helpotuksia vientiinsä ja pääsee mukaan mm. kauppakiistojen ratkoviin WTO:n järjestelmiin.

Näkökannat vaihtelevat siitä, kuinka suuria myönnytyksiä Venäjä joutui tekemään tai sai vastapuoliltaan WTO-neuvotteluissa. Yleisesti voidaan todeta, että Venäjä sai neuvoteltua melko pitkiä siirtymäaikoja markkinoillepääsyn vapauttamiselle, enimmillään jopa 7–9 vuotta.

Venäjä neuvotteli itselleen oikeuden rajoittaa ulkomaisen tavaroiden ja palveluiden markkinoillepääsyä useilla aloilla nykytilannetta enemmän. Rajoituksia ei välttämättä kuitenkaan oteta täysimääräisesti käyttöön, ja eri aloilla alkaa nyt rajoitusten tarpeellisuuden pohtiminen. Esimerkiksi oikeudellisten palveluiden osalta Venäjä voi halutessaan asettaa ulkomaisten juristien toiminnalle nykyistä tiukempia rajoituksia.

WTO-sopimus antoi Venäjälle mahdollisuuden nostaa maataloustuki kaksinkertaiseksi aiemmalta suhteellisen matalalta tasolta. Korotettuja tukia saa kuitenkin maksaa vain siirtymäajan, jonka jälkeen Venäjän on alennettava tuet takaisin nykytasolle.

Venäjällä keskustelu WTO-jäsenyydestä on keskittynyt lähinnä siihen, mitkä tuotannonalat hyötyvät helpottuvasta pääsystä ulkomaanmarkkinoille ja mitkä taas kärsivät kotimaanmarkkinoiden avautumisen seurauksena. Varsin vähän on kiinnitetty huomiota kuluttajien aseman paranemiseen, jonka tuonnin esteiden karsimisesta johtuva kasvava kotimainen kilpailu periaatteessa saa aikaan. Tätä hyötyä voivat kuitenkin rajoittaa epäviralliset markkinoille pääsyn esteet kuten korruptio ja byrokratia, jotka ovat Venäjällä merkittäviä yritystoimintaa haittaavia tekijöitä.

Venäjän parlamentilla on aikaa jäsenyyssovimuksen ratifiointiin 220 päivää siitä, kun WTO:n neuvosto hyväksyi jäsenyyden, eli ratifioinnin on tapahduttava viimeistään ensi vuoden heinäkuun loppupuoliskolla. Jäsenyys astuu voimaan kuukauden kuluttua ratifioinnista.

Yhdysvallat saattaa muodostaa poikkeuksen Venäjän WTO-sopimuksen kattavuuteen. Yhdysvalloissa on edelleen voimassa kylmän sodan aikainen nk. Jackson-Vaniklainmuutos, joka kieltää pysyvän suosituimmuusaseman myöntämisen Venäjälle kaupassa Yhdysvaltojen kanssa. Ellei kongressi peruuta Jackson-Vaniklainmuutosta, yhdysvaltalaiset yritykset eivät voi nauttia kaikista niistä eduista, jotka Venäjä on WTO-neuvotteluissa kauppakumppaneilleen myöntänyt.

Venäjän WTO-jäsenyydestä hyötyä sekä Venäjän että Suomen taloudelle. Jäsenyydellä arvioidaan yleisesti olevan positiivinen vaikutus Venäjän talouteen, vaikka välit-

töman hyödyn ennakoidaan jäävän vähäiseksi. Maailmanpankin muutama vuosi sitten tekemien selvitysten mukaan Venäjän vuotuisen kokonaistuotannon taso voi jäsenyyden seurauksena nousta keskipitkällä aikavälillä 3 prosentilla.

Suomalaiset vientiyritykset voivat hyötyä tästä markkinoiden kasvusta. BOFIT arvioi Maailmanpankin selvitysten ja Suomen Pankin ennustemallin pohjalta, että Venäjän WTO-jäsenyydestä koitua vientikysynnän kasvu voi lisätä Suomen kokonaistuotantoa keskipitkällä aikavälillä 200–300 milj. eurolla ja työllisyyttä 4 500–6 500 hengellä verrattuna tilanteeseen ilman jäsenyyttä. Myös Venäjällä toimivat suomalaisyritykset hyötynevät paikallisten markkinoidensa kasvusta. Nykyinen maailmantalouden epävarma tilanne voi kuitenkin viivästyttää positiivisia vaikutuksia.

Tuontitullien lisäksi Venäjä sitoutuu jäsenyyden myötä alentamaan useita vientitullejaan. Suomen kannalta yksi merkittävimmistä toimista koskee raakapuun vientitulleja. Venäjä kantaa tällä hetkellä valtaosasta raakapuun vientitullia, jonka suuruus on 25 % puukaupan arvosta tai vähintään 15 euroa kuutiometriltä. WTO-jäsenyyden myötä koivun vientitulli laskee 7 prosenttiin. Havupuulle asetetaan vientikiintiöt, joiden puitteissa viedyn kuusen vientitulli laskee 13 prosenttiin ja männyn 15 prosenttiin. Kiintiön ylittävään vientiin sovellettavat tullit Venäjä voi määrätä vapaasti. Venäjä on määritellyt EU-maihin suuntautuvan kuusipuun viennin kiintiöksi yhteensä 6 milj. kuutiometriä ja mäntypuun viennin kiintiöksi 3,6 milj. kuutiometriä.

Venäläisen raakapuun tuonti EU:hun ja Suomeen oli huipussaan vuosina 2005 ja 2006 eli ennen kuin Venäjä nosti tuntuvasti raakapuun vientitulleja. Huippuvuosina EU:hun tuotiin kuusipuuta lähes 9 milj. kuutiometriä vuodessa ja mäntyä noin 4 milj. kuutiometriä vuodessa. Viime vuonna molempia puulaatujia tuotiin enää noin 2 milj. kuutiometriä eli selvästi WTO-sopimuksessa sovittuja vientikiintiöitä vähemmän.

MICEX- ja RTS-pörssit yhdistyivät. Uuden MICEX-RTS-pörssin ensimmäinen kaupankäyntipäivä oli maanantai 19.12.2011. Käytännössä yhdistyminen on vielä kesken ja useat tärkeät muutokset toteutetaan vasta ensi vuoden kuluessa.

Molemmilla pörseillä on toistaiseksi omat arvopapereiden säilytys- ja selvityskeskukset ja RTS:n ja MICEXin omia pörssi-indeksejä lasketaan entiseen tapaan. Keskukset ja indeksit on tarkoitus yhdistää ensi vuonna. Yhdistyneen pörssin tekninen infrastruktuuri on tarkoitus nostaa kansainväliselle tasolle ja kaupankäyntimuotoja laajentaa.

Kahden suurimman pörssin yhdistymisen tavoitteena on luoda kansainvälisesti merkittävä kaupankäyntipaikka. Vuonna 1992 perustetussa MICEXissa on käyty lähinnä osake- ja muuta arvopaperikauppaa sekä valuuttakauppaa. Vuonna 1995 perustettu RTS on keskittynyt osake- ja johdannaiskauppaan. RTS:ssä osakekauppaa käydään dollareilla ja sen indeksi on Venäjän seuratuin osake-indeksi.

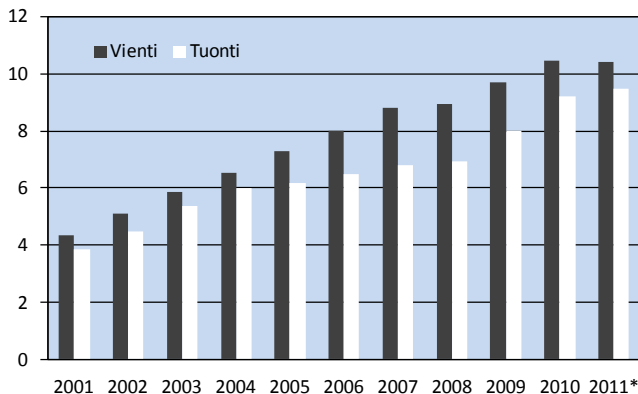
Kiina

WTO-jäsenyys on hyödyttänyt Kiinaa monin tavoin. Kiina liittyi joulukuussa 2001 Maailman kauppajärjestön WTO:n jäseneksi ja sitoutui alentamaan tullejaan ja avaamaan markkinoitaan ulkomaisille toimijoille. Liittymisen jälkeen Kiinan vienti, tuonti ja maassa toimivien ulkomaisesta yritysten määrä lähtivät selvästi aiempaa nopeampaan kasvuun.

Kuluneen kymmenen vuoden aikana sekä Kiinan tavaraviennin että -tuonnin arvo on seitsenkertaistunut. Vuonna 2009 Kiinasta tuli maailman suurin viejämaa ja se on Yhdysvaltojen jälkeen toiseksi suurin tuoja. Palvelujen vienti ja tuonti ovat puolestaan noin kuusinkertaistuneet kymmenessä vuodessa. Vuonna 2010 Kiina oli maailman neljänneksi suurin palvelujen viejä ja kolmanneksi suurin tuoja.

Viennin kasvun vauhdittamisen lisäksi WTO-jäsenyys on osaltaan lisännyt myös Kiinan kotimaista kysyntää. Kasvanut kotimainen vientisektori ja maahan siirtyneet ulkomaiset yritykset ovat työllistäneet huomattavan määrän kiinalaisia, mikä on nostanut osaltaan väestön ostovoimaa. Vientiyritysten tekemien tuotannollisten investointien lisäksi vientisektori on vauhdittanut muuttoa maalta kaupunkeihin työllistämällä siirtotyöläisiä. Muuttoliike on puolestaan luonut kaupungeissa lisätarvetta rakennus- ja infrastruktuuri-investoinneille. Lisäksi ainakin joillakin sektoreilla ulkomaisien yritysten läsnäolo on auttanut kotimaisia yrityksiä tehostamaan tuotantomenetelmiään ja kehittämään tuotteitaan.

Kiinan tavarakaupan osuus koko maailmankaupasta WTO-jäsenyyden aikana, %

*) Arvio

Lähde: Kiinan tulli ja IMF

WTO-jäsenyys on tuonut mukanaan myös kiistoja. Vaikka Kiina on noussut maailman suurimmaksi vientimaaksi, monet näkevät avautumisen pysähtyneen ja koti-

maisten yritysten suosimisen jopa lisääntyneen viime vuosina. Polkumyntisytykset Kiinaa kohtaan ovat yleistyneet niin, että kiinalaistuotteita vastaan on voimassa jo yli sata polkumyntitullia. Sen lainsäädäntöä vastaan on tehty kymmenen vuoden aikana 15 erillistä valitusta, jotka ovat koskeneet mm. harvinaisten maametallien viennin sekä elektronisten maksupalveluiden rajoittamista. Kriitikkojen mukaan Kiinan kotimarkkinat ovat arvaamattomat ulkomaisen yrityksen kannalta. Kiina suosii edelleen valtion omistamia yrityksiä, eikä se suojaa riittävästi patenti- ja tekijänoikeuksia.

Julkisten hankintojen kilpailuttaminen on noussut kuluavana vuonna kauppapoliittisten kiistojen keskiöön. Kiina ei päässyt mukaan WTO:n puitteissa vastikään solmittuun 42 maan sopimukseen, jolla julkisia palveluita vapautetaan sopijamaiden keskinäiselle kilpailulle. Yhdysvaltojen mukaan Kiina ei ollut valmis riittävän laajamittaisiin vapauttamistoimiin monitahoisella ja vaikeasti hahmottuvalla julkisella sektorillaan. Julkisten palveluiden kilpailuttaminen nostettiin kipupisteeksi myös EU:n kauppakamarin kilpailuraportissa, jossa Kiinan julkisten hankintojen arvioitiin nousevan tuhanteen miljardiin dollariin vuodessa eli lähes viidennekseen BKT:stä.

Kiina jatkaa pääomaliikkeiden vapauttamista. Loppukesällä annettujen lupausten mukaisesti Kiina aloitti viikko sitten kokeilun, jossa Hongkongissa olevia juanmääräisiä talletuksia voidaan käyttää arvopapereiden ostoon Kiinassa. Kokeiluun voivat osallistua määrätty ulkomaiset sijoittajat (QFII), joiden arvopaperiostojen yhteenlaskettu kiintiö on alkuvaiheessa vain 20 miljardia juania (2,4 mrd. EUR). Lisäksi 80 % sijoituksista pitää kohdistaa julkisen sektorin ja yritysten velkapapereihin. Ainoastaan viidennes sijoituksista voidaan tehdä kiinalaisyriyksen osakkeisiin.

Juansijoitukset arvopapereihin on luonteva jatko lokakuussa aloitetulle kokeilulle, jossa ulkomailta hankittuja juaneja voidaan käyttää Kiinaan tehtäviin suoriin sijoituksiin. Kiintiö on toistaiseksi mitätön Kiinan arvopaperimarkkinoiden kokoon nähden, mutta jos kokeilu lähtee onnistuneesti käyntiin, sitä laajennettaneen nopeasti kuten aikaisemmissakin liberalisointikokeiluissa. Pienestä kiintiöstä huolimatta uudistus avaa ulkomaisille sijoittajille ovet Kiinan A-osakkeiden markkinoille.

Pääomaliikkeiden vapauttaminen ja juanin kansainvälisen käytön lisääminen ovat Kiinan pitkän aikavälin tavoitteita. Juanin vahvistuspaineiden viimeaikainen hellittäminen ja pääomavirtojen kääntyminen Kiinasta ulos ovat avanneet mahdollisuuden lisätä vapauttamiskokeiluja tasapainoisemmassa valuuttakurssitilanteessa. Parhaassa tapauksessa liberalisointitoimet antavat jatkuessaan Kiinan hidastuvalle talouskasvulle piristysruiskeen ilman pääomaliikkeiden vapauttamiseen usein ensivaiheessa liittyvää ylikuumenemisriskiä.

Venäjä

Uusi duuma kokoontui ensimmäiseen istuntoonsa 21.12.

Duuman puheenjohtajaksi valittiin Yhtenäisen Venäjän edustajien äänin presidentinhallinnon päällikkö Sergei Naryshkin. Duuman 29 komiteasta 15:n puheenjohtaja edustaa Yhtenäistä Venäjää ja 6:n kommunistista puoluetta. Oikeudenmukainen Venäjä ja liberaalidemokraatit saivat kumpikin johdettavakseen 4 komiteaa. Edellisessä duumassa Yhdistyneellä Venäjällä oli puheenjohtajuus 26:ssa duuman 32 komiteasta.

Edellinen, vuonna 2007 toimintansa aloittanut duuma oli historian toimeliain sikäli, että se hyväksyi kautensa aikana enemmän lakeja kuin mikään edeltäjänsä. Esimerkiksi viime kevätistuntokaudella duuma hyväksyi ennätykselliset 270 lakia. Yhtenäinen Venäjä -puolueen valta-aseman seurauksena hallituksen ja presidentinhallinnon lakialoitteet menivät useimmiten duumassa läpi nopeasti ilman muutoksia ja pitkiä keskusteluita. Vaikka Yhtenäisen Venäjän asema uudessa duumassa heikkeni, on sillä siellä edelleen yksinkertainen enemmistö.

Federaation ja alueiden toimivaltasuhteisiin tulossa muutoksia. Kaksi työryhmää on syksyn aikana selvittänyt toimivallan ja verotulojen hajauttamista federaatiolta alueille ja kunnille. Presidentti Dmitri Medvedev nimitti työryhmät viime kesänä sen jälkeen, kun hän oli Pietarin kansainvälisessä talousfoorumissa todennut Venäjän olevan liian suuri maa ohjattavaksi yhdestä keskuksesta.

Asiantuntijoiden mukaan taloudellisen päätösvallan keskittäminen federaatiotasolle on viety liian pitkälle. Entinen finanssiministeri Aleksei Kudrin totesi keskittämisen viimeisimmän vaiheen alkaneen vuoden 2008 presidentinvaalien alla, kun Vladimir Putinin aloitteesta käynnistettiin nk. kansalliset ohjelmat. Ohjelmien tarkoituksena on kehittää asuinrakentamista, terveydenhuoltoa, koulutusta ja maataloutta. Ohjelmat rahoitetaan osin federaatiobudjetin tuilla ja niistä päätetään federaation tasolla. Hallituksella on myös lukuisia muita pienempiä ohjelmia, joiden puitteissa se tukee keskitetysti ohjattuja sosiaalisia ja taloudellisia projekteja alueilla.

Vuonna 2011 federaatio siirsi alueille yleisenä budjettitukena yli 500 mrd. ruplaa (12 mrd. euroa), mikä on noin 6 % federaatiobudjetin menoista. Tämän lisäksi federaatiobudjetista maksetaan alueille useita tiettyihin menoihin tarkoitettuja erityistukia. Niiden yhteissumma ylittää yleiset budjettituet.

Alueiden federaatiolta tukina saama rahoitus on kasvanut jatkuvasti samalla kun alueiden osuus suorista verotuloista on pienentynyt. Vuonna 2005 alueet saivat suoraan 45 % federaatio- ja aluebudjettien yhteenlasketuista tuloista, kun vuonna 2010 osuus oli enää 37 %. Tukien osuuden

kasvu on merkinnyt alueiden oman päätösvallan supistamista. Tukijärjestelmä on hyvin monimutkainen ja sen katsotaan jopa olevan esteenä alueiden omaehtoiselle kehittymiselle.

Työryhmien esityksiä käsiteltiin 26.12. presidentin, pääministerin ja alueiden kuvernöörin kokouksessa. Työryhmät esittivät mm. listan yli sadasta toiminnosta, jotka voi siirtää federaatiotasolta alueille. Kyseessä ovat mm. investointi-ilmapiiriin vaikuttavat toimet, esim. kiinteistöjen rekisteröinti, luonnonvarojen valvonta ja valtion omaisuuden hallinta. Toisen esityksen mukaan alueiden suoriatuloja on lisättävä antamalla niille joitakin alueelta kerätyistä veroista kokonaisuudessaan, esim. yritysten voittovero ja tupakan ja alkoholin valmisteverot. Alueiden saamia tukia on yhdenmukaistettava ja alueiden on itse voitava päättää tukien käytöstä.

Federaation ja alueiden välistä työnjakoa on käsitelty myös suuremmissa asiantuntijatyöryhmissä, joka on osa ns. Strategia 2020 -kehitysohjelmaa (ks. [BOFIT Viikkokatsaus 22/2011](#)). Työryhmän mukaan pelkkä toimintojen ja rahoituksen mekaaninen siirtäminen hallinnon alemmille tasoille ei riitä, vaan tarvitaan poliittisia muutoksia eli alue- ja kunnallisdemokratian kehittämistä. Tätä varten työryhmä suosittelee mm. siirtymistä takaisin suoriin vaaleihin alueiden kuvernöörejä valittaessa. Presidentti Medvedev esitti kuvernöörin valitsemista vaaleilla viime viikolla uudelle duumalle pitämässään puheessa.

Keskuspankki muutti korkoja ja laajensi ruplan kurssin vaihteluväliä. Keskuspankki alensi 26.12. lähtien eräiden kiinteäkorkoisten rahoitusinstrumenttiensa korkoa 0,25 prosenttiyksiköllä ja nosti 0,25 prosenttiyksiköllä kiinteäkorkoisten talletusinstrumenttiensa korkoa. Samalla keskuspankki alensi ns. jälleenrahoituskoron 8,25 prosentista 8 prosenttiin. Keskuspankki säilytti ennallaan tärkeimmän rahoitusinstrumenttinsa eli yhden päivän repoluoton minimihuutokauppakoron. Keskuspankin mukaan korkomuutokset ovat rahapoliittisesti neutraaleja. Laina- ja talletuskorkojen välisen eron supistamisella keskuspankki pyrkii tasoittamaan markkinakorkojen vaihtelua. Viimeksi keskuspankki muutti korkoja syyskuun puolivälissä.

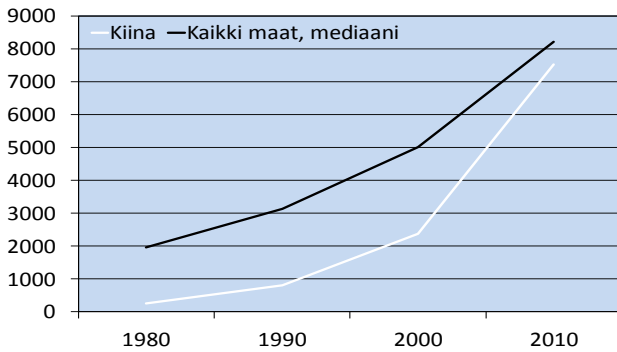
Keskuspankki nosti lainakorkoja keväällä rahoitussektorin likviditeettiä supistaakseen, mutta on sen jälkeen taloustilanteen muututtua laskenut korkoja. Yhden päivän repoluoton minimikorko on tällä hetkellä 5,25 % eli sama kuin vuoden alussa. Yhden päivän talletuskorko on noussut vuoden aikana 2,25 prosentista 4 prosenttiin.

Keskuspankki jatkoi ruplan kurssin vähittäistä vapauttamista laajentamalla 27.12. kurssin sallittua vaihteluväliä suhteessa dollarista ja eurosta muodostettuun koriin viidestä kuuteen ruplaan. Lisäksi keskuspankki päätti antaa ruplan aiempaa helpommin revalvoitua tai devalvoitua yli vaihteluvälän rajojen.

Kiina

Vahva talouskasvu on nostanut Kiinan köyhästä keskituloiseksi maaksi. Alkavana vuonna 2012 Kiinan odotetaan nousevan maiden välisessä hyvinvointivertailussa mediaanin yläpuolelle eli vauraampaan puolikkaaseen, kun mittarina käytetään ostovoimakorjattua BKT:tä henkeä kohden. Vielä vuonna 1978 markkinatalousuudistuksen käynnistämisen aikoihin Kiina kuului köyhimpien maiden joukkoon. Markkinavoimien asteittaisen vapauttamisen myötä Kiinan talous on kasvanut kymmenyksen vuodessa, eli nopeammin kuin mikään muu kansantalous pientä ja öljyrikasta Päiväntasaajan Guineaa lukuun ottamatta.

BKT henkeä kohden ostovoimakorjattuna, USD

Lähde: IMF

Kiinan alueilla taloudellisen hyvinvoinnin kasvu on heijastellut alueiden geopoliittista asemaa. Sisä-Mongolia on ehkä yllättäen vaurastunut Kiinan provinseista vauhdikkaimmin vuosien 1980–2010 markkinatalousuudistusten aikana. Sen kokonaistuotanto väestömäärään suhteutettuna on kasvanut vuosittain kolmisen prosenttiyksikköä muuta Kiinaa nopeammin. Kehityksensä turvin se onkin noussut jo kuudennelle sijalle Kiinan provinssien välisessä vaurausvertailussa. Sisä-Mongolian valtina on raaka-aineiden tuotanto, mukaan lukien maataloustuotteet, hiili ja modernissa elektroniikassa käytetyt harvinaiset maametallit. Muut keskimääräistä nopeammin vaurastuneet provinssit löytyvät itärannikolta (Zhejiang, Jiangsu, Fujian ja Shandong), johon Kiinan vientiteollisuus pitkälti keskittyy.

Shanghaiin talous kasvoi väkilukuun suhteutettuna kolmisen prosenttiyksikköä muuta Kiinaa hitaammin vuosina 1980–2010. Shanghai kuten myös muuta Kiinaa hitaammin vaurastuvat Peking ja Tianjin ovat kuitenkin edelleen Kiinan vauraimmat alueet. Niiden taloudellisen hyvinvoinnin etumatka muuhun maahan nähden kaventuu sitä mukaa kun kasvun painopiste siirtyy kehyskuntiin. Heilonjiang on sen sijaan jäämässä jälkeen muusta Kiinasta. Se on Mantšurian

vanhaa tehdasteollisuusaluetta, jonka modernisointi ei ole edistynyt odotusten mukaan. Koillis-Kiinan perinteikkäiden talousalueiden uudistamiseksi tehdyn "Koillisten alueiden elvyttämissuunnitelman" vaikutus on vielä näkemättä. Myöskään köyhän Tiibetin talous ei ole pysynyt muun Kiinan tahdissa. Tiibetin tuotantorakenne on poikkeava, sillä sen bruttokansantuotteesta lähes puolet koostuu tilastojen mukaan "muusta tuotannosta", joka sisältää lähinnä Kiinan siviilihallinnon ja sotavoimien paikallista toimintaa. Tiibet liitettiin Kiinaan 60 vuotta sitten, mutta sieltä kantautuu edelleen uutisia paikallisen väestön ja Kiinan hallinnon välisistä syvistä ristiriidoista.

Talouskasvun odotetaan hidastuvan vuonna 2012. Useat ennustelaitokset ovat alentaneet tuntuvastikin Kiinan BKT:n kasvuennusteita syksyn ja alkutalven aikana. Lähes kaikki ennustavat vuoden 2012 BKT:n kasvuksi 8–9 % (ks. taulukko), kun kuluvan vuoden kasvu on jäämässä hieman yli 9 prosenttiin. Heikentyneitä kasvunäkymiä on perusteltu maailmantalouden epävarmuustekijöillä ja etenkin Euroopan taloustilanteen heikkenemisellä entisestään. Eurooppa on Kiinan suurin vientimarkkina. Myös kotimaantaloudessa riittää pohdittavaa, sillä esimerkiksi kiinteistösektorilla hintojen lasku on alkanut ja sen odotetaan jatkuvan ensi vuonna. BKT:n kasvun odotetaan kiihtyvän hienokseltaan vuoden 2012 loppua kohti samalla kun kysyntä tärkeimmillä vientimarkkinoilla alkaa toipua.

Maailmantalouden mahdollisen uuden kriisin vaikutuksista Kiinan talouteen on esitetty useita arvioita. Aasian Kehityspankin ADB:n mukaan Kiinan talouskasvu painuisi seitsemään prosenttiin vuonna 2012, jos sekä Euroopan että Yhdysvaltojen taloudet painuvat taantumaan. Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n mukaan globaali taantuma saattaisi painaa Kiinan kasvun kuuden prosentin lähistölle. Kehittyneiden talouksien ongelmat rantautuvat Kiinaan pääasiassa viennin pienentymisen kautta. Kiinan pankkisektori on sen sijaan edelleen varsin suljettu ja samalla melko suojaassa maailmantalouden myllerrykseltä.

BKT:n kasvuennusteita vuosille 2012 ja 2013

	Julkistettu	2012	2013
BOFIT	Syyskuu	8 %	8 %
IMF	Syyskuu	9 %	9,5 %
Maailmanpankki	Marraskuu	8,4 %	–
OECD	Marraskuu	8,5 %	9,5 %
ADB	Joulukuu	8,8 %	–
Deutsche Bank	Joulukuu	8,3 %	8,6 %
JP Morgan	Joulukuu	8,2 %	–
Mizuho	Joulukuu	8,6 %	9 %
Standard Chartered	Joulukuu	8,1 %	8,7 %

Venäjän keskuspankki / Valuuttakursseja 2011

http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.aspx

pvm	USD	Euro
1.1.2011	30,3505	40,4876
12.1.2011	30,6252	39,6076
13.1.2011	30,3988	39,5154
14.1.2011	30,0926	39,4815
15.1.2011	29,954	40,1264
18.1.2011	30,0534	39,968
19.1.2011	29,8881	39,9066
20.1.2011	29,8252	40,1895
21.1.2011	29,9147	40,2113
22.1.2011	30,0109	40,5807
25.1.2011	29,8516	40,5624
26.1.2011	29,7948	40,7027
27.1.2011	29,7768	40,7198
28.1.2011	29,6738	40,6205
29.1.2011	29,6684	40,6487
1.2.2011	29,8018	40,5811
2.2.2011	29,6548	40,7368
3.2.2011	29,4219	40,7258
4.2.2011	29,3489	40,5279
5.2.2011	29,4136	40,0819
8.2.2011	29,3689	39,9593
9.2.2011	29,255	39,8892
10.2.2011	29,301	39,9871
11.2.2011	29,3535	40,135
12.2.2011	29,32	39,7667
15.2.2011	29,2583	39,604
16.2.2011	29,285	39,4703
17.2.2011	29,2735	39,6802
18.2.2011	29,2447	39,6821
19.2.2011	29,2585	39,7682
22.2.2011	29,1549	39,8868
23.2.2011	29,2859	39,6795
25.2.2011	29,1611	40,0294
26.2.2011	28,9405	40,0073
1.3.2011	28,9028	39,8136
2.3.2011	28,7569	39,7219
3.3.2011	28,6277	39,3974
4.3.2011	28,3228	39,2752
5.3.2011	28,188	39,3476
6.3.2011	28,1717	39,4038
10.3.2011	28,2945	39,3039
11.3.2011	28,4356	39,3151
12.3.2011	28,6317	39,5375

Venäjän keskuspankki / Valuuttakursseja 2011

http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.aspx

pvm	USD	Euro
15.3.2011	28,664	39,9347
16.3.2011	28,7263	39,9813
17.3.2011	28,6582	40,0728
18.3.2011	28,7422	40,1097
19.3.2011	28,4763	40,0633
22.3.2011	28,3675	40,1996
23.3.2011	28,1561	40,0858
24.3.2011	28,27	40,0642
25.3.2011	28,4015	39,9495
26.3.2011	28,2237	40,0156
29.3.2011	28,411	39,9288
30.3.2011	28,3436	40,0325
31.3.2011	28,429	40,0223
1.4.2011	28,5162	40,3875
2.4.2011	28,3684	40,198
5.4.2011	28,2277	40,1624
6.4.2011	28,3113	40,1652
7.4.2011	28,2164	40,2789
8.4.2011	28,2286	40,3528
9.4.2011	28,1211	40,4859
12.4.2011	27,9758	40,439
13.4.2011	28,1456	40,5268
14.4.2011	28,1145	40,7604
15.4.2011	28,1886	40,8791
16.4.2011	28,2212	40,8304
19.4.2011	28,1636	40,4739
20.4.2011	28,4213	40,4407
21.4.2011	28,1457	40,5523
22.4.2011	27,9398	40,8117
23.4.2011	27,9396	40,7443
26.4.2011	27,9924	40,7933
27.4.2011	27,8964	40,5837
28.4.2011	27,7144	40,6681
29.4.2011	27,4977	40,8121
30.4.2011	27,5022	40,8078
4.5.2011	27,3348	40,5211
5.5.2011	27,3675	40,5751
6.5.2011	27,2625	40,5421
7.5.2011	27,6635	40,2974
11.5.2011	27,8645	39,8657
12.5.2011	27,6288	39,7827
13.5.2011	27,9472	39,6934
14.5.2011	27,8497	39,7137

Venäjän keskuspankki / Valuuttakursseja 2011

http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.aspx

pvm	USD	Euro
17.5.2011	28,122	39,683
18.5.2011	28,1177	39,8512
19.5.2011	28,0466	40,0113
20.5.2011	27,9608	39,8889
21.5.2011	27,9145	39,9652
24.5.2011	28,3418	39,8117
25.5.2011	28,437	39,9938
26.5.2011	28,4794	39,9566
27.5.2011	28,228	40,0217
28.5.2011	28,1166	40,0802
31.5.2011	28,0685	40,0594
1.6.2011	27,9805	40,2444
2.6.2011	27,9682	40,3497
3.6.2011	28,0419	40,3074
4.6.2011	27,8751	40,3436
7.6.2011	27,7752	40,6879
8.6.2011	27,7814	40,6581
9.6.2011	27,6847	40,6273
10.6.2011	27,7033	40,5244
11.6.2011	27,7907	40,2298
15.6.2011	27,8984	40,2825
16.6.2011	27,8957	40,128
17.6.2011	28,19	39,8184
18.6.2011	28,1778	39,8913
21.6.2011	28,1783	40,047
22.6.2011	28,0118	40,2277
23.6.2011	27,896	40,1814
24.6.2011	28,0568	40,0791
25.6.2011	28,1655	40,1189
28.6.2011	28,3478	40,0923
29.6.2011	28,2352	40,3029
30.6.2011	28,0758	40,387
1.7.2011	27,8726	40,4153
2.7.2011	27,8536	40,4824
5.7.2011	27,8037	40,4155
6.7.2011	27,8622	40,311
7.7.2011	27,8907	40,2435
8.7.2011	27,9853	40,0917
9.7.2011	27,888	40,0193
12.7.2011	28,0839	39,8033
13.7.2011	28,3842	39,5051
14.7.2011	28,2557	39,5919
15.7.2011	28,061	39,8214

Venäjän keskuspankki / Valuuttakursseja 2011

http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.aspx

pvm	USD	Euro
16.7.2011	28,1277	39,7388
19.7.2011	28,1775	39,5894
20.7.2011	28,1505	39,7316
21.7.2011	28,0466	39,728
22.7.2011	27,908	39,8415
23.7.2011	27,7169	39,9484
26.7.2011	27,7413	39,8365
27.7.2011	27,546	39,9389
28.7.2011	27,4439	39,7937
29.7.2011	27,5907	39,5982
30.7.2011	27,6796	39,5182
2.8.2011	27,5204	39,6431
3.8.2011	27,8154	39,5173
4.8.2011	27,8996	39,5923
5.8.2011	27,8432	39,8158
6.8.2011	28,3382	39,9625
9.8.2011	28,521	40,959
10.8.2011	29,4166	41,9039
11.8.2011	29,3065	42,0285
12.8.2011	29,417	41,9075
13.8.2011	29,4452	41,7768
16.8.2011	28,8576	41,2895
17.8.2011	28,7032	41,2924
18.8.2011	28,7207	41,3061
19.8.2011	28,9115	41,6355
20.8.2011	29,2709	41,8749
23.8.2011	29,2555	42,0226
24.8.2011	28,9547	41,66
25.8.2011	28,9037	41,6618
26.8.2011	28,8825	41,6746
27.8.2011	28,8717	41,6705
30.8.2011	28,7108	41,7455
31.8.2011	28,8569	41,8396
1.9.2011	28,9278	41,7631
2.9.2011	28,8911	41,4732
3.9.2011	29,0604	41,3762
6.9.2011	29,3436	41,483
7.9.2011	29,6107	41,6771
8.9.2011	29,4905	41,4902
9.9.2011	29,5015	41,5175
10.9.2011	29,6904	41,2786
13.9.2011	30,3034	41,0914
14.9.2011	30,1872	41,2267

Venäjän keskuspankki / Valuuttakursseja 2011

http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.aspx

pvm	USD	Euro
15.9.2011	30,3643	41,3531
16.9.2011	30,5042	41,8792
17.9.2011	30,5328	42,2482
20.9.2011	30,868	42,2058
21.9.2011	31,496	42,9164
22.9.2011	31,4122	43,0127
23.9.2011	31,9106	43,2421
24.9.2011	32,1083	43,3655
27.9.2011	32,4619	43,4535
28.9.2011	32,2201	43,6357
29.9.2011	31,818	43,2216
30.9.2011	31,8751	43,3979
1.10.2011	32,11	43,4191
4.10.2011	32,589	43,4411
5.10.2011	32,6799	43,1571
6.10.2011	32,6374	43,4632
7.10.2011	32,5085	43,3728
8.10.2011	32,2005	43,2614
11.10.2011	32,0096	43,1425
12.10.2011	31,427	42,8601
13.10.2011	31,4151	42,8785
14.10.2011	31,2014	43,0236
15.10.2011	30,9905	42,7328
18.10.2011	30,737	42,6169
19.10.2011	30,9694	42,5551
20.10.2011	30,9257	42,7084
21.10.2011	31,3788	42,9858
22.10.2011	31,3361	43,1373
25.10.2011	30,8255	42,9153
26.10.2011	30,4971	42,4001
27.10.2011	30,5732	42,5457
28.10.2011	30,2421	42,3571
29.10.2011	29,8977	42,383
1.11.2011	30,1245	42,1833
2.11.2011	30,6448	42,2469
3.11.2011	30,683	42,1431
4.11.2011	30,8438	42,2128
8.11.2011	30,5694	42,0727
9.11.2011	30,5014	41,9394
10.11.2011	30,1033	41,5998
11.11.2011	30,8454	41,6937
12.11.2011	30,5282	41,5886
15.11.2011	30,2921	41,6638

Venäjän keskuspankki / Valuuttakursseja 2011

http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.aspx

pvm	USD	Euro
16.11.2011	30,66	41,6884
17.11.2011	30,8417	41,4605
18.11.2011	30,7337	41,4997
19.11.2011	30,919	41,7035
22.11.2011	30,9693	41,8612
23.11.2011	31,0612	41,9109
24.11.2011	31,2133	42,0256
25.11.2011	31,4365	42,0337
26.11.2011	31,5788	42,0251
29.11.2011	31,4117	41,7744
30.11.2011	31,3216	41,8457
1.12.2011	31,4001	41,7559
2.12.2011	30,8486	41,5068
3.12.2011	30,8099	41,4824
6.12.2011	30,9068	41,4707
7.12.2011	31,1026	41,5842
8.12.2011	31,1527	41,8661
9.12.2011	31,2308	41,8711
10.12.2011	31,5691	42,0153
13.12.2011	31,4134	41,9023
14.12.2011	31,6704	41,7891
15.12.2011	31,7655	41,4127
16.12.2011	31,8957	41,4389
17.12.2011	31,7701	41,3933
20.12.2011	32,0323	41,6868
21.12.2011	32,0519	41,7059
22.12.2011	31,7645	41,6718
23.12.2011	31,5634	41,225
24.12.2011	31,2575	40,8848
27.12.2011	31,2266	40,7632
28.12.2011	31,0847	40,6339
29.12.2011	31,5633	41,228
30.12.2011	32,0197	41,4079
31.12.2011	32,1961	41,6714